Schiarhimandritul Ioachim Parr

Să nu preferi nimic IUBIRII LUI HRISTOS

VOLUMUL 1

Schiarhimandritul Ioachim Parr

Să nu preferi nimic IUBIRII LUI HRISTOS

Volumul 1

Schiarhimandritul
IOACHIM PARR

Să nu preferi nimic IUBIRII LUI HRISTOS

Volumul 1

Traducere din limba rusă
DIANA GUȚU

EDITURA EGUMENIȚA
2015

Traducere realizată după
originalul din limba rusă:

Не предпочитай ничего любви Христовой

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IOACHIM PARR, SCHIARHIMANDRIT
Să nu preferi nimic iubirii lui Hristos /
Schiarhimandrit Ioachim Parr ; trad.: Diana Guțu. -
Galați : Egumenița, 2015
ISBN 978-606-550-208-6

I. Guțu, Diana (trad.)

232

Cartea *Să nu preferi nimic iubirii lui Hristos* continuă seria de conferințe și predici ale schiarhimandritului Ioachim (Parr), începută cu lucrarea *Convorbiri pe pământ rusesc*[1]. Părintele Ioachim le-a împărtășit viețuitorilor din mănăstirile de călugări și de maici din Rusia, Belarus, Estonia, S.U.A. și alte țări experiența acumulată de el în mai bine de jumătate de veac de viață monahală. Răspunsurile la întrebările despre rostul nevoinței monahale, despre iubirea de sine înțeleasă greșit, care este principalul obstacol în calea dragostei pentru Hristos și pentru aproapele, despre ascultare și despre lepădarea de sine, le vor trezi interesul nu doar monahilor, ci și mirenilor care caută plinătatea vieții în Dumnezeu.

[1] Apărută le Editura Egumenița în 2015. *(n.red.)*

Cuvânt către cititori

„Ar fi bine ca viața duhovnicească să se desfășoare sub cârmuirea unui îndrumător duhovnicesc, dar s-au cam împuținat cuvioșii [...]", scria în urmă cu vreo șaizeci de ani starețul de la Valaam, schiegumenul Ioan. Regrete de acest gen se pot auzi adesea, atât din partea celor ce viețuiesc la mănăstire, cât și din partea mirenilor. Asemenea raționamente ne îndeamnă să ne punem întrebarea: Mai există oare în lumea contemporană oameni experimentați în viața duhovnicească?

Teologia ca știință poate să ne apropie de Dumnezeu, însă să-L simți viu și lucrător în viața personală, să descifrezi scrisul Proniei Divine, care descrie cu exactitate soarta lumii, să înveți să-L urmezi pe Hristos poți doar prin experiență și, mai ales, prin experiența îndrumării duhovnicești.

Părintele schiarhimandrit Ioachim (Parr), stareț la o mică mănăstire din statul New-York din S.U.A. și autorul acestei cărți, afirmă pe bună dreptate: „Oamenii au obosit să audă cuvinte despre Hristos; ei își doresc cu jind ca El să le fie arătat."

Cum să Îl vezi pe Hristos? Cine poate să Îl arate? Mai ales cel ce este el însuși purtător al

chipului lui Dumnezeu. Mitropolitul Antonie de Suroj spunea că nimeni nu poate să creadă în Dumnezeu până nu va vedea lumina vieții veșnice *în ochii altui om*. Din categoria oamenilor în ochii cărora licărește lumina lui Hristos face parte și părintele Ioachim.

Pentru majoritatea oamenilor din Rusia, care nu sunt indiferenți față de problemele legate de viața duhovnicească, întâlnirea cu părintele Ioachim a început cu discuțiile pe care el le-a purtat cu obștea mănăstirii din Valaam. Înregistrările audio și video ale acestor întâlniri au fost salvate și s-au răspândit repede dincolo de hotarele așezământului, iar părintele Ioachim a devenit un oaspete dorit și obișnuit în diferite biserici și mănăstiri din Rusia, Ucraina, Belarus, Estonia și alte țări.

Cunoscându-l pe părintele Ioachim de mulți ani, pot să confirm că atenția pe care clericii și mirenii o manifestă față de conținutul convorbirilor lui este firească. Tot drumul vieții părintelui Ioachim mărturisește despre cât de statornică și perseverentă este iubirea lui Dumnezeu, Care îl caută pe om oriunde s-ar afla, și cât de neclintită în fața oricăror împrejurări ale vieții poate fi credința celui ce Îl iubește pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul *(Matei 22, 37)*. Născându-se în Occidentul neortodox, el a fost nevoit să părăsească pământul natal, pe cei apropiați și casa tatălui său și să meargă

acolo unde îl îndrepta Pronia divină: în liniştea chiliei athonite sau în agitaţia unui megalopolis imens, în însingurarea contemplatoare a schitului din pădure sau în tumultul azilelor pentru cei fără adăpost sau nevoiaşi. Oriunde ar fi fost slujirea lui, în parohie sau la mănăstire, părintele Ioachim a fost întotdeauna un model de creştin şi bun păstor, pentru care nu exista o altă valoare în viaţă decât cea pe care o dobândeşte omul prin unirea cu Hristos.

Tocmai de aceea experienţa vieţii sale şi cuvintele de mărturisire a lui Hristos sunt atât de actuale şi căutate. Este experienţa contemporanului nostru, ale cărui credinţă şi slujire monahală au făcut faţă încercării cu o boală incurabilă. Ascultându-l pe părintele Ioachim, privindu-l, citind cu atenţie rândurile sale, ştii cu certitudine: Tot ce ne spune teologia în Biserică despre lucrarea harului Sfântului Duh şi despre biruitoarea dragoste a lui Dumnezeu pentru om, care se răsfrânge cu aceeaşi putere atât în primul veac, cât şi în veacul XXI, nu este rodul reflecţiilor teoretice. Aceasta este o realitate vizibilă şi palpabilă.

Mercurie,
Mitropolit de Rostov şi Novocerkask

Prefață

Viața monahală nu este simplă, ea este un adevărat război nevăzut. Şi războiul pe care îl purtăm este răspunsul la chemarea Domnului Iisus Hristos de a-L urma. Această chemare evanghelică îi este adresată fiecăruia, nu doar celor ce petrec în monahism. Năzuința către o relație apropiată cu Hristos - iată ce îl deosebeşte pe cel ce îmbrățişează călugăria.

„Oare nu puteți să veniți şi să petreceți cu mine o oră?", le-a spus Hristos Sfinților Apostoli în Ghetsimani. *„Aşa, n-ați putut un ceas să privegheați cu Mine!" (Matei 26, 40)*

Suntem chemați la restaurarea omului, la restaurarea lui până la starea în care se afla înainte de căderea în păcat. Lucrul acesta este posibil numai prin comunicarea cu Hristos, atunci când El este aproape de noi, monahii , aşa cum nu este niciodată în lume. Tocmai prin această relație cu Hristos noi ne schimbăm, ne transformăm. Cu propriile puteri nu putem să împlinim acest lucru.

După cum spunea Apostolul Pavel: *„[...] nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20)*. Rânduiala viețuirii în obşte, supunerea iubirii de sine slujirii semenului, iată ce ne schimbă.

„Întrucât ați făcut unuia dintr-aceşti frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut." (Matei 25, 40)

De ce suntem chemați noi, în mod special, este o taină pentru toți. De ce tocmai noi dorim să răspundem acestei chemări prin întreaga noastră viață?

De altminteri, taina nu înseamnă că atingerea țelului nostru este imposibilă. Pur şi simplu mintea noastră nu este în stare să înțeleagă această taină. Ea se descoperă doar prin experiență, prin viețuire. Poate fi priceputã numai prin participarea la construirea mântuirii, săvârşită de Domnul Iisus Hristos, prin puterea de a da totul pentru a primi totul. Păşind pe această cale, monahul se osteneşte să îşi schimbe viața, îndreptând-o către Hristos.

Atunci când Cuviosul Benedict de Nursia alcătuia pravila de viață călugărească, a introdus în ea următorul enunț: „Monahul nu trebuie să prefere nimic iubirii lui Dumnezeu." Prin aceasta el înțelegea următorul lucru: Nimic nu trebuie să fie în centrul vieții noastre, nimic, nimeni, nici măcar propriul „eu". Nicio creatură a lui Dumnezeu nu trebuie să fie esențială pentru noi. Nu ne este îngăduit să iubim ceva mai presus decât pe Hristos, căci altfel relația noastră cu El nu va fi durabilă. Domnul spune: *„Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî şi pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi şi pe celălalt îl va disprețui [...]" (Matei 6, 24).* De ce?

Pentru că omul nu poate să slujească în două locuri concomitent.

De aceea ne și numim monahi, căci cuvântul grecesc *μοναχός*[2] înseamnă „solitar, cel ce trăiește singur". Însă monah nu e doar cel ce trăiește de unul singur, ci cel ce trăiește împreună cu Hristos. Noi Îl iubim doar pe Hristos. Noi Îi aparținem lui Hristos în întregime. Dacă oamenii nu înțeleg lucrul acesta, li se poate explica prin compararea monahismului cu căsătoria. Dacă bărbatul, după încheierea căsătoriei, începe să se uite la alte femei, simțind pentru ele atracție, din această cauză el își înșală soția, o înșală pe persoana iubită.

Noi I-am oferit viața personală lui Iisus Hristos. Îl iubim cu întreaga noastră ființă, pe El, nu pe altcineva. De ce uneori oamenii se simt atât de nefericiți în monahism? Pentru că Hristos nu este pentru ei centrul vieții. Nu trăiesc pentru Hristos, nu Îi dedică fiecare zi a vieții lor. Trăiesc pentru o oarecare muncă inutilă, pentru o mănăstire oarecare, pentru orice altceva, nu de dragul lui Hristos, ci pentru niște lucruri care nu au nicio legătură cu Hristos. Ei intră în relație cu diferiți oameni, pe unii îi iubesc, pe alții îi urăsc, își fac prieteni, prietene, au grijă de familiile lor și suferă pentru ele, își fac griji pentru ei înșiși

[2] Transliterat *monahos* (din greacă) – monah. *(n.red.)*

și niciodată nu trăiesc o viață duhovnicească, niciodată nu devin călugări.

Dumnezeu a creat inima omului cu un singur scop: ca să-L iubească pe El. Fără dragoste nu există viață, la fel și fără dragoste pentru Dumnezeu nu există viață. De aceea, trebuie să ne confruntăm mereu cu realitatea, care ne pune în față întrebarea: Dar pe cine iubim, de fapt? Majoritatea dintre noi vor spune că se iubesc pe ei înșiși. Însă, dacă monahul va spune că se iubește pe sine însuși, înseamnă că nu Îl iubește pe Hristos. Iar dacă nu Îl iubește pe Hristos, atunci nu mai e monah și nu contează ce fel de făgăduințe a făcut și ce fel de haine poartă, nu are importanță dacă este stareț sau novice.

Dacă nu ne străduim să-L iubim pe Hristos mai presus de orice, atunci lucrul acesta nu se va împlini. Hristos trebuie să ocupe primul loc în inimile noastre. Devenind călugări, ne lipsim de dreptul de a iubi pe altcineva în afară de Hristos, la fel ca atunci când, căsătorindu-ne, ne lipsim de bunăvoie de dreptul de a iubi pe altcineva în afară de soț sau soție, deoarece le oferim acestora viața noastră. Iubirea noastră le aparține lor, iar dacă vom începe să ne iubim pe noi înșine sau pe alții, devenim infideli.

Toate nenorocirile monahilor provin din faptul că ei uită această realitate duhovnicească. Ne aflăm aici doar ca să-L iubim pe Dumnezeu. Noi iubim pe cineva sau ceva doar întru Hristos

şi lucrul acesta înseamnă că, în virtutea dragostei noastre pentru Hristos, suntem eliberați de propriul „eu", iar eliberarea de propriul „eu" ne deschide posibilitatea de a-i iubi pe toți ceilalți.

Astăzi oamenii, în marea lor majoritate, nu au nicio idee despre ce înseamnă lucrul acesta. Ne lipseşte înțelegerea noțiunii de fidelitate. Să privim căsniciile din lume: Oamenii încheie căsătorii, dar încalcă fidelitatea conjugală. Să-i privim pe cei ce petrec în călugărie: Vin la mănăstire, primesc tunderea şi... pleacă. Sau, dacă este vorba despre bărbați, primesc tunderea, hirotonia şi pleacă. Îşi fac concubine... Şi nu au nimic, deoarece nu Îi sunt credincioşi lui Hristos.

Sfântul Augustin, episcopul Hiponei (Hipona a fost un oraş în Africa), spunea: „Nu cunoaşte linişte inima mea şi nu poate să o dobândească, până când nu se va linişti întru Hristos, pentru că inimile noastre sunt făcute pentru Dumnezeu."[3]

Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut pentru ca nouă să ne fie mai uşor să intrăm în relație cu El. Dumnezeu a spus: *„[...] întrucât ați făcut unuia dintr-aceşti frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut" (Matei 25, 40).*

Noi, călugării, trebuie să ne îndreptăm privirile duhovniceşti către Hristos în fiecare zi.

[3] Fericitul Aureliu Augustin, *Confesiuni*, Cartea 1, capitolul 1.

Totuşi, mulți dintre noi se privesc doar pe ei înşişi. Ne facem griji doar pentru noi înşine. Nu citim *Scriptura* şi nu credem în ea. Domnul spune: *„De ce vă faceți griji? Dumnezeu vă iubeşte şi El va avea grijă de tot ce aveți nevoie. Uitați-vă la păsările cerului şi la florile câmpului, priviți şi vedeți cum are Domnul grijă de ele, iar pe voi vă iubeşte mai mult decât pe acestea."*[4]

Dar noi nu înțelegem sensul acestor cuvinte, deoarece nu iubim pe nimeni, decât pe noi înşine. Năzuim să fim iubiți şi în acelaşi timp nu înțelegem ce înseamnă să iubeşti. Pe lângă toate acestea, mai suntem şi bănuitori.

Dar, dacă ne dăm seama că I-am dăruit viața lui Hristos şi ne-am asumat îndatorirea de a-L iubi, atunci trebuie să o facem fără să preferăm altceva în locul iubirii lui Hristos, fie că este vorba despre noi, despre confortul nostru, despre sănătate, despre mamă şi tată, despre lume... Nimic! Nici mănăstirea, nici starețul, nici stareța, doar Hristos. Şi atunci, dacă Îl vom iubi mai presus de orice, vom reuşi să-i iubim pe toți.

Când în inima omului trăieşte dragostea, ea se umple de dorința de a petrece cu cel pe care-l iubeşte. Este importantă doar persoana iubită şi nimeni altcineva. Când inima noastră este plină de iubire, nu este ocupată de propriul „eu", ci

[4] Parafrazare la Matei 6, 25-32.

de persoana iubită. Deci care este pricina faptului că nu ne preocupă Dumnezeu? De ce mintea noastră se abate atât de mult? De ce suntem atât de suspicioşi, meschini? De ce dorim ca toate să se petreacă după voia noastră? De ce suntem mereu nefericiți? De ce atât de des nu înțelegem ce se întâmplă? De ce nu avem încredere în nimeni? Deoarece ne iubim pe noi înşine, iar pe Hristos nu Îl iubim. Noi nu ne-am lăsat în mâinile lui Hristos.

Când începem să-L iubim pe Hristos, Îl vedem peste tot. El spune: *„De mă iubiți, păziți poruncile Mele." (Ioan 14, 15)*

De asemenea, El spune: *„Dacă mă iubiți, slujiți unii altora."* Şi încă: *„Eu am venit să fac voia Tatălui Care M-a trimis."*[5] *„Că oricine va face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela îmi este frate şi soră, şi mamă." (Matei 12, 50) „Dacă mă iubiți, păziți poruncile Mele."*

Cred că adesea noi nu înțelegem sensul monahismului şi lucrul acesta se întâmplă din cauză că mulți privesc monahismul ca pe un mod de viață, la fel cum şi căsătoria o consideră a fi un mod de viață. Însă căsătoria nu este un mod de a trăi. Căsătoria este o acțiune îndreptată spre cel pe care-l iubim şi răspunsul la întrebarea de ce îl iubim pe omul respectiv. La fel şi viața că-

[5] Parafrazare la Ioan 5, 30.

lugărească. Ea este îndreptată spre Cel pe Care Îl iubim şi tot ea ne oferă răspunsul la întrebarea de ce Îl iubim.

Însă mulți devin călugări fără să ştie ce înseamnă dragostea, fără să ştie să iubească şi fără să se gândească la iubire. Vin să se facă monahi cu gândul la ceea ce le-ar putea oferi monahismul. Îi atrage exteriorul. Un călugăr de genul acesta se aseamănă cu o femeie frivolă, care se gândeşte doar la ce să îmbrace în ziua nunții, cum să organizeze masa festivă, cum să aranjeze vesela, ce muzică să aleagă, cum va arăta verigheta... Iar soțul deja nu mai este important, ba chiar este uitat. Prin urmare, căsnicia suferă, în mod sigur, un eşec. Deoarece totul s-a concentrat asupra femeii, pentru ca ea să se simtă prințesă, şi toate acestea au durat doar câteva săptămâni, atâta timp cât ea a plutit în împărăția visurilor şi a iluziilor. Apoi căsnicia devine un adevărat război, deoarece căsnicia adevărată înseamnă să te dedici mereu celui pe care-l iubeşti. Şi atunci astfel de femei părăsesc familia. De ce? Pentru că la momentul încheierii căsătoriei ele erau copleşite de propriile visuri.

La fel, mulți oameni vin şi la mănăstire. Vin să primească, nu să ofere. Vin să-şi transpună în viață visurile. Acestea nu durează mult şi se termină cu faptul că încep să se urască între ei. Vin gândind: „Ah, cât de minunat şi extraordinar este aici", dar după numai şase luni îi bârfesc pe

toți, se mânie pe toți și spun: „Dar cât de îngrozitor poate să fie acest loc! Nu înțeleg de ce am venit aici." De ce se întâmplă așa? Pentru că n-au venit la mănăstire de dragul lui Hristos.

Dacă vom prefera ceva lui Hristos, nu-L vom dobândi niciodată și niciodată nu vom deveni călugări. Iată ce înseamnă faptul că monahul nu trebuie să pună nimic mai presus de iubirea lui Dumnezeu.

Schiarhimandritul Ioachim (Parr)

Convorbiri duhovnicești purtate la Mănăstirea Sfintei Maria Egipteanca (New-York, S.U.A.)

Convorbirea I

— Purtăm mereu război cu starea actuală a lumii în care trăim, a lumii căzute. Trăim într-o lume plină de ademeniri şi minciuni. Dificultatea constă în faptul că percepția noastră şi chiar înțelegerea lumii acesteia sunt condiționate de percepția fizică. Tot ceea ce înțelegem şi conştientizăm ne este transmis de ochi, de urechi, de simțuri. Însă acestea suferă din cauza impreciziei şi nu rareori chiar ne înşală. De aceea, întreaga noastră percepție determinată de organele de simț este pervertită. Şi cel mai important este faptul că suntem predispuşi să credem în ceea ce vedem şi simțim. Noi credem în ceea ce putem încadra în limitele înțelegerii noastre, ne este greu chiar să ne gândim că lucrul acesta poate să fie greşit. Suntem atât de mult predispuşi spre idei preconcepute, încât unele lucruri reuşim să le înțelegem doar cu mare greutate.

Îmi aduc aminte de orele de biologie din colegiul în care am învățat. La o lecție profeso-

rul ne-a împărțit niște microscoape și aparate de măsurat. Toate aveau același grad de mărire, de vreo cinci sau șase ori, cred. Aparatele erau identice, însă obiectele și diapozitivele[6] erau diferite și aveam sarcina de a le analiza cu aceste aparate de mărit și de a ghici despre ce era vorba. Nu au fost obiecte identice, însă unele dintre ele se asemănau foarte mult. Trebuia să determinăm cu precizie ceea ce vedeam, să descriem obiectul și, pe cât posibil, să-i facem repede o schiță.

Astfel, fiecare elev din grupă a alcătuit un mic raport. Apoi profesorul ne-a rugat să ne ridicăm, a strâns lucrările, a înșirat pe catedră obiectele și diapozitivele, după care le-a împărțit din nou, astfel încât fiecare dintre noi a mai primit câte un obiect. Era uimitor faptul că noi, având la dispoziție obiecte și microscoape identice, percepeam și descriam obiectele într-un mod diferit. Astfel, unii dintre noi începeau descrierea de la contururi, alții - de la dimensiuni, ceilalți - de la particularități. Fiecare descriere avea în ea ceva precis și corect, însă toate purtau amprenta evidentă a personalității autorului și a modului său de abordare a studiului.

Apoi profesorul ne-a împărțit lucrările în ordine aleatorie și ne-a rugat să găsim obiectele

[6] Diapozitiv - imagine fotografică pozitivă, realizată pe un film sau pe o placă transparentă, care se utilizează în proiecții. *(n.ed.)*

descrise de colegii noştri. Ne uitam la catedră, citeam descrierile şi nu înţelegeam despre ce era vorba. Chiar dacă era descrisă suprafaţa, nici aşa nu înţelegeam ce fel de obiect era acela, din orice punct de vedere ar fi fost descris.

După aceea, profesorul le-a aşezat din nou şi a scos nişte fotografii făcute cu ajutorul unui microscop electronic. Şi atunci... Pe scurt, totul semăna cu o călătorie pe o altă planetă. Ceea ce vedeam, chiar şi dimensiunile obiectelor, totul era atât de diferit de cele cu care ne obişnuiserăm, încât nu mai înţelegeam ce se afla în faţa noastră. De ce? Deoarece capacităţile vizuale limitate ne împiedicau să vedem ceea ce se afla înaintea noastră în realitate.

De ce vă povestesc toate acestea? Ideea este că omului îi este imposibil să-L vadă ori să-L înţeleagă pe Dumnezeu cu propriile puteri. Vedem totul doar din punctul nostru de vedere, limitat de experienţa noastră. Vedem doar ceea ce căutăm. Dacă nu ştim ce căutăm, nu vom vedea nimic. Şi, chiar dacă vom vedea, nu vom înţelege.

Dacă Dumnezeu ne este inaccesibil, fiind mai presus de priceperea noastră, atunci cum putem să-L vedem? Cum să-L înţelegem? Cum să Îl găsim? După cum se ştie, oamenii considerau că lucrul acesta era foarte greu. Tocmai de aceea Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut, Domnul Iisus Hristos, Care a spus:

„Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl.[7] *Nimeni nu vine la Tatăl, decât prin Fiul."*[8]

Drept urmare, a apărut posibilitatea de a-L vedea pe Dumnezeu în felul în care Se vede El Însuşi, nu din punctul nostru de vedere. Am putea să comparăm această situaţie cu setarea unui microscop electronic, pentru a vedea obiectele microcosmosului. Acum acele lucruri care erau imposibil de văzut cu ochiul liber se pot vedea la microscop şi în faţa noastră se deschide o lume cu totul diferită. Deci putem să spunem că înainte de venirea Domnului Iisus Hristos nu aveam microscop electronic. Nu reuşeam să vedem cu adevărat ceea ce ne înconjoară.

Dumnezeu este imposibil de înţeles. Dumnezeu este imposibil de văzut, în sensul că El nu poate fi văzut cu puterile omeneşti. Cu puterile proprii omul nu poate să-L înţeleagă pe Dumnezeu, nu poate să-L găsească, nu poate să-L vadă. Doar cu puterea Sa, cu mila Sa, cu voia Sa, Dumnezeu ni Se descoperă, ne spune şi ne arată Cine este. Numai aşa putem să Îl vedem şi să Îl înţelegem pe Dumnezeu.

Poate că vă aduceţi aminte despre ce s-a vorbit ieri la citirea *Scripturii*, adică a *Evangheliei* şi a *Apostolului*. Citirea de ieri şi cea de astăzi se aseamănă. Ieri am ascultat cum Apostolul Pavel

[7] Ioan 14, 9.

[8] Parafrazare la Ioan 14, 6.

suspină şi se vaită din tot sufletul pentru faptul că, în pofida marii sale năzuinţe către Dumnezeu, de-a lungul întregii vieţi a suferit de chinurile pricinuite de *„ghimpele din trup"*[9]. L-a rugat pe Domnul să ia de la el acel ghimpe, însă Domnul l-a refuzat, spunând: „Eu nu voi îndepărta de la tine ispitele şi suferinţele, nu voi îndepărta încercările şi greutăţile, căci ţi-am dăruit har suficient ca să le înfrunţi. Însă pentru înfruntarea lor trebuie să te nevoieşti. Trebuie să Mă iubeşti mai mult decât pe tine însuţi. Trebuie să Mă iubeşti mai mult decât păcatul tău."

Aceasta este încercarea prin care trecem toţi şi majoritatea dintre noi nu-i facem faţă în fiecare zi. Ne iubim pe noi înşine mai mult decât pe Dumnezeu. Ne iubim păcatele mai mult decât pe Dumnezeu. De aceea, viaţa noastră trece, iar noi, în continuare, nu Îl vedem. Dacă ne dorim să Îl vedem pe Domnul, trebuie să ne schimbăm. Trebuie să ne dorim lucrul acesta din tot sufletul, să primim harul pe care ni-l trimite Domnul, ca să avem puterea de a lupta, să ne războim cu trupul, cu duhurile nevăzute, cu puterile care împărăţesc în lumea aceasta. Dacă nu o facem, ne risipim existenţa în zadar.

Îmi aduc aminte cum în tinereţe, când aveam vreo nouăsprezece ani, cunoşteam un ieromonah. La acea vreme el era tuns în călugărie de vreo pa-

[9] Vezi 2 Corinteni 12, 7-9.

truzeci de ani. Îl chema Vasile. Mergând la biserică, mă întâlneam cu el; de obicei venea la biserică primul. Dimineața trebuia să facem pregătirile pentru slujbă şi cu o oră înainte de Liturghie pregăteam tot ce era necesar. Iar el la acea oră deja se ruga, deşi încă era întuneric. Evlavia lui statornică mă fascina din an în an. Patruzeci de ani el s-a nevoit la mănăstire, ducându-şi zilnic lupta.

Şi iată că într-o zi nu l-am mai văzut. M-am gândit că, probabil, a plecat undeva. În acea vreme nimeni nu ne explica nimic. Treceau una după alta zilele, săptămânile, lunile... Şi la un moment dat, când spălam vasele, cineva a spus:

— Imaginați-vă, părintele Vasile a plecat.

— De unde a plecat? am întrebat eu.

— De la mănăstire.

— După patruzeci de ani de călugărie?!

— Da.

Am rămas uluit. Nu puteam să înțeleg lucrul acesta. E de înțeles când cineva vine la mănăstire şi o părăseşte după câteva luni, însă nu după patruzeci de ani! Era atât de evlavios!

L-am întrebat despre cele întâmplate pe stareț. El mi-a răspuns:

— Motivul care-l îndeamnă pe om să vină la mănăstire este o taină cunoscută doar de el însuşi şi de Dumnezeu. Cei ce am făcut acest pas înțelegem într-o anumită măsură aceste motive, deoarece au o oarecare legătură cu noi înşine. Cauza pentru care omul părăseşte mănăstirea este, la

fel, o taină. De ce? Deoarece este determinată de relațiile care s-au clădit între om și Dumnezeu. Iată, un om a venit la mănăstire. S-a smerit el oare? Și-a tăiat oare voia, ca să-L cunoască pe Dumnezeu? Sau a venit cu gândul că Îl cunoaşte pe Dumnezeu şi încearcă să-L transforme în ceva ce i-ar plăcea „eului" personal? În acest caz el, în loc să-L cunoască pe Dumnezeu aşa cum El ni Se descoperă, extinde asupra lui Dumnezeu reprezentările proprii despre Ființa Sa. Dacă omul nu încetează să-şi impună reprezentarea proprie a chipului lui Dumnezeu, Dumnezeu dispare.

Pe atunci nu am înțeles pe deplin ce voia să spună părintele. Dar după vreo trei ani a venit la mănăstire un frate care în scurt timp a plecat, neputând să suporte ascultările. Apoi, într-o duminică, el a venit la slujbă şi le-a povestit celorlalți frați că l-a întâlnit pe părintele Vasile. Noi l-am asaltat cu întrebările, unde este şi ce face.

— Am stat de vorbă cu el şi l-am rugat să-mi spună de ce a plecat de la mănăstire, ne-a răspuns fostul novice. Mărturia lui mi s-a părut profundă, venită din suferință. Mi-a spus: „Am încetat să mă mai rog. Nu pentru că nu îmi doream. Dar am început să mă rog în felul meu, aşa cum voiam eu, nu aşa cum ar fi trebuit, potrivit pravilei bisericeşti. În afară de asta, am început să pun totul la îndoială. În loc să petrec în ascultare, mă revoltam, cârteam şi puneam totul la îndoială. După care am părăsit mănăstirea.

Îmi aduc aminte cum un tânăr monah mi-a spus:

— Nu înțeleg de ce li se întâmplă oamenilor să le fie greu să se roage. Eu, dimpotrivă, îmi doresc să mă rog.

Am vrut să-i relatez acestui tânăr despre părintele Vasile, dar nu am reuşit, căci se grăbea. Părintele Vasile a fost prins în capcana mândriei, a lipsei dorinței de a petrece în ascultare, şi în aceeaşi cursă putem să cădem şi noi.

Nu avem voie să ne gândim niciodată că suntem mântuiți, nici măcar la sfârşitul vieții nu putem fi siguri de acest lucru. Diavolul nu doarme, el îşi face lucrarea ziua şi noaptea, încercând din răsputeri să ne pustiască viața duhovnicească. Este posibil ca noi nici măcar să nu observăm cum el seamănă semințe de îndoială şi de cârtire, de lene şi de îngâmfare, de judecare a aproapelui, toate acestea fiind ispite lumeşti, despre care ne avertizează Domnul. Acestea ne strică, ne demoralizează. Iar diavolul doar atât aşteaptă, nu se retrage. Părând că ne slobozeşte, ne trimite o mare ispită exact în momentul când temelia noastră deja se clătină.

Poate că ni se dă greu rugăciunea sau petrecerea în ascultare. Ne par a fi o osteneală mult prea grea. Sau poate ne iubim exagerat independența, nu ne place când cineva ne spune ceva, nu cunoaştem smerenia. Şi iată, când aceste „mărunțişuri" reuşesc să ne şubrezească teme-

lia credinței, cineva ne spune ceva și acest lucru devine ultima picătură. Răbufnim: „Ajunge! Îmi este suficient! Nu mai vreau așa!" Credem că problema o reprezintă *ce* ni s-a spus. Dar nu, toate s-au petrecut, deoarece de la bun început am refuzat să petrecem în ascultare, de la început am făcut ceea ce ne dicta bunul plac. De aceea, diavolului i-a fost foarte ușor să ne înfrângă. El pur și simplu a scos o pietricică de la temelia credinței noastre și toată clădirea s-a prăbușit. Iar noi, din pricina mândriei, suntem prea neghiobi ca să înțelegem felul în care ne-a păcălit. Tocmai din cauza mândriei am pierdut comoara care ne-a fost destinată.

Să fim deci vigilenți! Dacă nu putem să ne cerem iertare imediat, dacă nu înțelegem cât de păcătoși suntem, dacă nu-i rugăm pe semenii noștri să ne ierte zilnic, din toată inima, atunci diavolul deja ne distruge temelia. Veți vedea, o să ajungem în capcana propriei mândrii și vom rămâne întemnițați în ea pentru totdeauna, ne vom chinui mereu, deoarece totul se învârte în jurul propriului „eu", iar lucrurile cele mai importante sunt scăpate din vedere. Astfel, diavolului îi este suficient să ne împingă ușor și noi să cădem.

Să fim deci prudenți! Să fim smeriți! Să ascultăm de Domnul! Să citim *Scriptura* și să ne rugăm! Să-i cinstim pe semenii noștri și să ținem minte că Domnul nu întâmplător spunea că ace-

ia care vor să intre în Împărăția lui Dumnezeu nu trebuie să fie primii, ci ultimii[10]. Dar noi ne vedem mereu pe primul loc.

— Purtând războiul nostru duhovnicesc, cădem mereu în păcate. Cum să aflăm unde anume este şubrezită temelia pe care este clădită credința noastră? Cum putem noi, analizându-ne păcatele zilnice, să înțelegem unde trebuie să o îndreptăm?

— Permiteți-mi să răspund la întrebare cu o altă întrebare. Imaginați-vă că vă faceți studiile la o facultate. Studiați fizica sau trigonometria, sau chimia, biologia, muzica... Orice am studia, ştim că obținem rezultate datorită străduinței şi muncii. Vedem că înțelegem obiectul din ce în ce mai bine, îi pătrundem esența, căpătăm deprinderi noi, care treptat devin firești. Observăm progresul asimilării disciplinei respective.

Altceva este atunci când ni se face o descoperire, când ceva se întâmplă deodată şi exclamăm: „Da, asta era!" La fel este şi cu păcatul. Când cădem într-un păcat evident, vedem întotdeauna, cel puțin parțial, paşii care ne-au îndemnat spre el. Ne spunem: „Iarăşi am făcut lucrul acesta! De ce l-am făcut? Eu nu vreau asta! Nu mai am de gând să fac asta!" Sau: „Dumnezeul meu, sunt prăpădit! Am pierdut totul! Cum de a putut să mi se întâmple iar?!"

[10] Vezi Matei 19, 30.

Şi atunci vedem că nu ne-am rugat, nu ne-am nevoit, am judecat, am vorbit în deşert... Astfel, putem să înţelegem exact de unde a început boala păcatului care ne roade. Comportamentul nostru vicios are întotdeauna o cauză. Poate că l-am provocat prin ceva, am apăsat o pârghie. Însă el, viciul, deja este în noi, iar comportamentul nostru nu este altceva decât urmarea.

Explicând, vă voi da un exemplu. Deschidem capacul unui tomberon şi simţim un miros urât care vine de acolo. Însă tomberonul nu miroase din cauză că noi l-am deschis. Duhoarea era acolo încă dinainte să ridicăm noi capacul, dar pur şi simplu nu am simţit mirosul. La fel e şi în cazul păcatului. Suntem păcătoşi, dar se poate întâmpla ca un anumit păcat să nu se manifeste în comportamentul nostru. Când însă păcătuim cu fapta, ne dăm seama de prezenţa păcatului în noi.

— După părerea dumneavoastră, părintele Vasile, despre care aţi vorbit, observa ceea ce se petrecea cu el? Sau nu îşi dădea seama?

— Am discutat despre acest lucru cu fraţii. Îi spuneau că plecarea lui a fost chiar pentru el un mare şoc, totul s-a întâmplat dintr-odată. Înainte el îşi făcea pravila zilnică de călugăr, dar nu îi înţelegea esenţa, pentru el aceasta nu avea niciun conţinut. A continuat să o îndeplinească până în momentul în care ascultările şi rânduiala monahicească, menite să îl cufunde în rugă-

ciune şi astfel să-l apropie de Dumnezeu, s-au transformat pentru el în robie, în nişte îndatoriri goale. Atunci a întrerupt aceste activităţi.

Dacă iubim pe cineva, ne străduim pentru persoana respectivă. Orice am face, ni se pare că este insuficient şi ne ostenim iar şi iar. Dar atunci când relaţia noastră s-a destrămat, ne irită chiar şi lucrurile cele mai mărunte. Începem să gândim: „De ce trebuie să fac cutare şi cutare lucru?" Atunci nu mai avem niciun imbold, rămâne doar obişnuinţa, comportamentul exterior.

La fel, mulţi dintre noi frecventează slujbele doar din obişnuinţă, în aparenţă, fără imboldul interior adevărat, şi în acest caz, de asemenea, suntem iritaţi de orice.

Convorbirea a II-a

— Permiteţi-mi să evidenţiez câteva chestiuni. Una dintre cele mai mari piedici ale modului de viaţă călugăresc este ascultarea. Ascultarea ni se pare foarte grea, căci este îndreptată împotriva voii noastre omeneşti. Dumnezeu ne-a dat darul voinţei libere. Graţie acestui dar, colaborăm cu Dumnezeu în iubire, căci, dacă n-ar fi fost libertatea voinţei, nu ar mai fi posibilă nici dragostea.

Imaginaţi-vă că cineva spune: „Îmi iubesc pisica (papagalul, căţelul), iar pisica mea (căţelul, papagalul) mă iubeşte pe mine." Dacă auzim

aşa ceva, fiţi siguri, acest suflet nefericit nu are nicio idee despre ceea ce e iubirea. Iubirea necesită interacţiune. Dumnezeu ne-a iubit şi, deoarece *„El ne-a iubit cel dintâi"*[11], suntem în stare să-I răspundem cu iubire. Fără Dumnezeu, Care intră primul în relaţie cu noi, această relaţie nu ar exista. Nu este posibil ca noi să descoperim existenţa lui Dumnezeu şi să începem să-L iubim. Nu, noi descoperim faptul că Dumnezeu ne iubeşte. Dar existenţa lui Dumnezeu nu noi am descoperit-o, ci doar am conştientizat acest fapt. Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi iubit, pur şi simplu nu am fi existat.

Ascultarea este îndreptarea modului în care noi, oamenii, ne comportăm în relaţia cu Dumnezeu. Ascultarea se realizează atunci când firea căzută a omului, care se iubeşte pe sine însuşi, se schimbă, se întoarce la o sută optzeci de grade în aşa fel, încât începem să-L iubim pe Dumnezeu, nu pe noi înşine. Numai în virtutea iubirii noastre pentru Dumnezeu devenim în stare să iubim oamenii, nu pentru propria plăcere, ci de dragul lor.

De ce relaţiile noastre se află într-o stare atât de jalnică? Deoarece suntem axaţi permanent în primul rând să ne facem pe plac. Să luăm ca exemplu părinţii: Da, ei îşi iubesc copiii. Dar îi iubesc pentru faptul că investesc în ei. Fac tot po-

[11] I Ioan 4, 19.

sibilul pentru ca pruncul să îi iubească, iar atunci când el se comportă altfel, se mâhnesc nespus. Din fragedă copilărie micuțul este învățat că, dacă i se dă ceea ce cere, înseamnă că este iubit. Copilul vrea ceva, începe să plângă, să țipe, i se dă ce vrea şi leagă acest lucru de faptul că este iubit. Astfel, în mintea noastră se formează aşa-zisa „conectare greşită a cablurilor". Începem să gândim că totul în viață se învârte în jurul „eului" nostru, că viața ne este dată ca să fim iubiți şi ca să obținem ce ne dorim, că întregul sens al vieții stă, chipurile, în asta.

Să ne întoarcem la ascultare, care este îndreptată împotriva firii căzute a omului. Fiecare dintre cei ce se afla în această încăpere are o părere proprie despre toate. Aceste păreri se bazează pe „eul" nostru, pe ceea ce fiecare dintre noi agreează, pe ceea ce îi place, pe ceea ce îi convine. Preferințele noastre condiționează, determină totul pentru noi. Fie ceva ne place, fie nu ne place... Pentru noi nu contează ce este corect şi ce nu e corect, ce e bine şi ce e rău, pentru noi are însemnătate doar felul în care apreciem un lucru din punctul nostru de vedere, dacă lucrul acela ne dă ceva, dacă este corect sau greşit pentru noi.

La mănăstirea noastră locuim toți într-o singură casă. Să presupunem că suntem opt, zece, cincisprezece inşi, asta înseamnă că avem acelaşi număr de păreri despre orice. Şi fiecare vrea să se întâmple lucrurile aşa cum vrea el. Spui,

repeți, dar oamenii aproape că nu iau în seamă cele spuse şi răspund: „Dar eu vreau altfel, mie îmi place altfel." Poate nu spun exact aşa, dar cam aşa. Asta complică totul. Din această pricină, întotdeauna intervine ceva între noi, pentru că unul spune cum trebuie să se facă un lucru, iar celălalt îi răspunde că îi place mai mult să facă în felul lui.

Să luăm, de exemplu, oraşul New-York, în care locuiesc, după cum ştiți, foarte mulți oameni. Dacă mergi vara pe Fifth Avenue[12], vezi în jur mii de oameni. Dacă fiecare ar merge pe acea parte a trotuarului pe care îi place, ar fi imposibil să parcurgă strada. În America pietonii întotdeauna merg pe partea dreaptă a trotuarului, adică pe partea dreaptă în raport cu direcția de mers. Dacă ne îndreptăm spre centrul oraşului, mergem pe partea dreaptă a trotuarului, dacă ne întoarcem dinspre centru - pe partea stângă. Dacă pornim spre centru pe partea stângă, ne vom împiedica unii de alții.

Încercați să vă aşezați într-un autobuz când alături se află nişte copii needucați. Stai, aştepți autobuzul, iar ei te îmbrâncesc, ca să intre primii, pentru că se gândesc numai la ei. Aşa sunt educați, să se gândească doar la ei înşişi. Acest lucru desfigurează extrem de mult societatea.

[12] Fifth Avenue este o stradă din centrul cartierului Manhattan, din New-York. *(n.ed.)*

În ceea ce priveşte mănăstirea, aici este un singur şef: Dumnezeu. Modul nostru de viaţă este ascultarea de Dumnezeu, nu de noi înşine. Unii dintre noi încă nu au înţeles lucrul acesta, nu l-au înţeles deloc. Continuăm să credem că totul este concentrat asupra propriului „eu". Gândind astfel, ne îndreptăm împotriva tuturor. Nu împreună cu toţi, ci împotriva tuturor. Şi semănăm în jurul nostru dizarmonie, chiar dacă nu conştientizăm acest lucru. Dar de ce nu conştientizăm? Deoarece ne gândim mereu doar la noi înşine şi, de aceea, dacă ceva ne provoacă plăcere, înseamnă că este bun. Noi credem că şi alţii trebuie să creadă la fel, aşa cum vrem noi, şi că aşa este normal. Iar dacă ceva se întâmplă altfel decât vrem noi, facem nişte observaţii stupide, spunând că în jurul nostru toţi se comportă greşit. În loc să ne gândim că noi înşine procedăm greşit, credem că greşesc cei din jur.

Ştiţi, în perioada Primului Război Mondial - eu însumi nu am apucat acele vremuri, dar mi s-a povestit despre ele - pe ecrane a rulat un film haios cu Charlie Chaplin. Atunci armata, în mare parte, era alcătuită din trupe de infanterie şi soldaţii petreceau mult timp făcând exerciţii pentru front. În acel film se prezenta o paradă militară. Mama personajului principal, pe care îl juca Charlie Chaplin, stătea pe stradă şi privea spre coloanele care treceau. Toţi soldaţii mărşăluiau într-o direcţie. Apoi sergentul a dat ordin, coloana s-a întors

şi toţi au început să mărşăluiască în altă direcţie. Unul dintre soldaţi - acela a cărui mamă urmarea parada - a continuat să meargă în direcţia iniţială. În acel moment spectatorii din sală râdeau în hohote, pentru că toţi soldaţii se duceau într-o direcţie, iar el continua să meargă în cealaltă direcţie. Iar mama lui a exclamat: „Priviţi, nimeni nu merge cum trebuie, doar fiul meu merge corect!"

Exact aşa vedem şi noi viaţa: Nimeni nu merge cum trebuie, numai noi mergem corect şi, în general, facem totul corect. Nici măcar nu ne trece prin cap că nu e în regulă ceva cu noi.

La mănăstiri şi, de altfel, peste tot, dar mai ales la mănăstiri, există nişte reguli îndreptate spre atingerea binelui obştesc. Este bine ceea ce aduce binele tuturor. De ce punem binele obştesc mai presus de cel personal? Nu pentru că alţii sunt mai buni decât mine, ci pentru că îmi exprim dragostea pentru ceilalţi. Mă gândesc în primul rând la ei şi abia apoi la mine.

Dacă ne vom gândi în primul rând la semenii noştri şi doar apoi la noi înşine, fiecăruia dintre noi i se va acorda maximum de atenţie, deoarece toţi vor avea grijă de noi! Însă, dacă ne gândim mai întâi la noi înşine şi ceilalţi se gândesc la fel, doar la ei înşişi, ne transformăm în nişte animale sălbatice. Atunci supravieţuiesc doar cei mai puternici, iar cei slabi nu supravieţuiesc. Căci animalele nu ştiu să iubească. Animalele ştiu să supravieţuiască, dar să iubească nu ştiu, deoa-

rece nu au aptitudinea de a gândi. Ele nu pot să conştientizeze relaţiile în care se află. Existenţa animalelor se bazează pe supravieţuire. Tot ce fac, toate acţiunile lor sunt îndreptate spre supravieţuire. Animalele îşi apără haita, ca să se apere pe ele însele. Iar atunci când în haită vreunul devine mai slab, toate îl atacă şi îl omoară, ca să devină ele mai puternice. Şi noi avem uneori această psihologie de haită.

De ce ascultarea este necesară? Unii dintre noi – iar acest lucru se observă chiar şi din aspectul exterior – purtăm în inimile noastre un război permanent pentru păstrarea independenţei personale. Însă aceasta nu înseamnă păstrarea independenţei, ci iubire de sine. În acest caz, nu are loc interacţiunea cu Dumnezeu, iar în relaţia cu aproapele există mereu o oarecare încordare, un oarecare zbucium.

Să ne imaginăm că ne aşezăm într-o maşină şi mergem pe şosea. Şoseaua are opt benzi, patru într-o direcţie şi patru în cealaltă. Trebuie să înţelegem pe care parte trebuie să circulăm, iar acest lucru depinde din ce parte ne vin maşinile din faţă. Nu se poate ca eu să merg în direcţia în care vreau, ba în dreapta, ba în stânga. Nu, ci mă uit pe unde trece linia despărţitoare şi înţeleg în ce direcţie trebuie să merg. Nu voi merge ba în stânga, ba în dreapta, ba la mijloc, nu-i aşa? Dacă am circula aşa, pe drumuri s-ar produce doar accidente şi ne-am omorî unii pe alţii.

Iar printre noi sunt persoane care de dimineața până seara nu-şi pun problema în ce direcție se îndreaptă şi se îngrijesc doar de ceea ce le este pe plac. Acestea trebuie să se schimbe. La mănăstire este un singur conducător - Hristos. În virtutea credinței noastre, suntem de acord că în obştea monahală există un superior, care lucrează ca reprezentant al lui Hristos, şi acesta este starețul. Lucrul acesta ne ajută pe toți să facem ce este corect, să mergem în direcția cea bună, fără să ne ciocnim unii de alții. Acest lucru se realizează datorită ascultării.

Iată un exemplu: Stau în biserică şi privesc cum se comportă frații. Pe parcursul ultimului an am explicat de mai multe ori cum trebuie să intre în biserică, în ce moment, ce să facă acolo, cum să sărute corect icoana care se află în mijloc. Şi iată, de pildă, avem o bătrânică. Se aşază lângă icoană şi le spune tuturor că în fața ei trebuie să facă metanii mari. Eu îi spun:

— Facem metanii mari din smerenie, nu la cerere.

Însă ea continuă să bombăne către toți:

— Dar tu de ce nu faci metanie? Ce, nu poți să te apleci?

De ce oare nu facem aşa cum trebuie, ci aşa cum vrem noi? Fie pentru că suntem prea cufundați în noi înşine, fie pentru că vrem să ne deosebim de toți, fie deoarece credem că e mai bine să facem aşa cum ne vine, nu aşa cum trebuie. Nu este aşa?

Mereu ne răsculăm, ne revoltăm şi nici măcar nu observăm propria revoltă. Duhul rebel este o parte componentă a căderii în păcat. Dacă petrecem în mândrie, nu vrem să fim în ascultare.

Fiecare trebuie să ştie că nimeni nu este investit cu o putere care să-i permită să dea indicaţii sau să-i povăţuiască pe alţii. Putem să ne povăţuim doar pe noi înşine. Asta nu înseamnă că, de exemplu, cel responsabil pentru executarea unei lucrări nu are dreptul să le spună subalternilor ce să facă. Nu asta avem în vedere, ci cazurile când cineva îşi bagă nasul unde nu-i fierbe oala. Dar cel mai adesea apare întrebarea: Cum să întrebuinţăm darul discernământului şi în acelaşi timp să petrecem în ascultare?

Îmi aduc aminte că această întrebare se punea încă din perioada când eram călugăr începător. Atunci starețul mi-a răspuns: „Discernământul se manifestă tocmai în petrecerea sub ascultare."

Noi nu conştientizăm că în prezenţa superiorilor multe lucruri pur şi simplu nu ne privesc - tocmai în virtutea acestei prezenţe.

Există o istorioară renumită, al cărei erou este Winston Churchill. Când a devenit pentru prima oară prim-ministru, era încă destul de tânăr. Şi într-o zi se afla într-o sală de mese destinată membrilor Camerei Lorzilor. Stătea acolo liniştit, împreună cu alţi membri ai Parlamentu-

lui. Deodată, în sală a intrat un om cu un aspect îngâmfat. A început să-i facă observații cuiva:

— De ce faceți asta așa? De ce nu faceți altfel?

Și a continuat în același spirit. Știți ce a zis Winston Churchill? A spus:

— Probabil face așa, deoarece nu știe că aici se află prim-ministrul.

Cu alte cuvinte, pe cel ce făcea observații nu îl privea deloc cine și ce făcea. Totul se desfășura în prezența reprezentantului puterii supreme și, chiar dacă cineva ar fi început să dea jos tapetul de pe perete, ar fi fost o faptă deplasată să-i facă observații. Observații puteau să facă doar superiorii, adică prim-ministrul.

Să ne imaginăm că stăm cu toții într-o bucătărie. Deodată, de casă se apropie o mașină din care ies niște oameni și intră înăuntru. Toți, inclusiv eu, în acel moment suntem la bucătărie. La mănăstire există o regulă: Să-l saluți pe fiecare musafir care vine. Ospitalitatea este o trăsătură a creștinismului.

Deci să ne imaginăm că musafirii deschid ușa și intră în bucătărie, eu stau cu spatele la ei, vorbesc și nu văd că au intrat. Altcineva, dimpotrivă, se află lângă ușă și îi vede pe vizitatori. Trebuie oare ca această persoană să salute musafirii și să îi invite la masă? Ce ar trebui să facă? Iată ce: Trebuie să îi salute și să îi conducă spre mine sau să se apropie de mine și să-mi spună că au venit niște musafiri, și să întrebe ce să facă. Doar să mă

întrebe: „Iertați, părinte, dar au sosit niște oaspeți. Ce binecuvântare îmi dați? Să-i primesc sau altceva? Ce trebuie să fac?" Căci e de la sine înțeles că eu nu i-am văzut, iar cei ce i-au văzut nu vor ca musafirii să aştepte la intrare. Însă în niciun caz nu trebuie să strige: „Ah, ce bine că ați venit, intrați, aşezați-vă la masă, serviți-vă!" Nu e vorba de nesocotirea ospitalității, ci de înțelegerea faptului că ascultarea este mai presus de toate.

Dar oare noi facem aşa? Nu! Decidem singuri cum să procedăm! Şi acest lucru generează dezordine, neînțelegeri fără sfârşit.

Îmi aduc aminte cum, la un moment dat, la mănăstirea noastră viețuia un frate cu un comportament cam ciudățel. Unele dintre ciudățeniile lui erau foarte iritante. De exemplu, el putea să se năpustească asupra cuiva din senin. Şi se enerva foarte tare când cineva îi făcea observații. Sau, de pildă, putea să stea şi să lovească cu pumnul în masă.

— Ce faci?

— Adică?

Cineva îi făcea observație, iar el răspundea:

— Păi, asta mă ajută să mă concentrez.

— Dar cei din jur trebuie să suporte fără să vrea acest sunet!

Iar dacă altcineva făcea ceva asemănător, acel frate începea imediat să se revolte.

La fel se întâmplă şi cu noi. Ne asemănăm într-o oarecare măsură cu el.

De ce pun aceste întrebări? Deoarece, cu cât vin mai mulți la mănăstirea noastră, cu atât mai puțină răbdare vor avea față de particularitățile comportamentului nostru şi cu atât mai greu ne va fi să ducem o viață de obște. La fel, dacă mergem pe Fifth Avenue, iar din față vin doar doi pietoni, nici nu are importanță pe care parte a trotuarului mergem. Trotuarul este foarte larg, nu ne vom împiedica de nimeni. Dacă însă, în limitele unui cartier, în acelaşi timp se deplasează zece mii de oameni şi toți se îndreaptă spre centru, iar noi mergem pe aceeaşi parte, dar dinspre centru, atunci e o nenorocire! Astfel, cu cât se află mai multă lume în aşezământul nostru, cu atât mai conştiincios trebuie să se comporte vieţuitorii mănăstirii. Trebuie măcar puțin să conştientizăm măsura răzvrătirii noastre.

După cum vă aduceți aminte, în pustia Egiptului s-a nevoit unul dintre marii asceți, Avva Pimen. Într-o zi a venit la el un călugăr tânăr şi i-a spus:

— Care este măsura ascultării în care trebuie să petrec? Când ar trebui să întreb şi când să mdeplinesc pur şi simplu ascultarea aşa cum o înțeleg eu, fără să întreb nimic?

Avva Pimen i-a dat un răspuns minunat şi nu e de mirare, căci a fost un sfânt. El i-a spus:

— Dacă nu săvârşeşti niciun păcat, nu trebuie să te îngrijorezi şi nu trebuie să întrebi nimic. Însă, dacă păcătuieşti, trebuie să întrebi mereu.

Dar în cazul nostru iese pe dos. Cel ce nu păcătuieşte întreabă, iar cel ce face păcate nu vrea să o facă. De ce? Deoarece întrebarea necesită smerenie, iar smerenia este alungată de păcat.

Despre acest lucru ne aminteşte chiar şi obişnuita înţelepciune omenească, nu înţelepciunea duhovnicească, ci cea simplă, omenească. Astfel, în limba engleză expresia „a-şi cere iertare" are un sinonim care în traducere literală înseamnă „a gusta din prăjitura smereniei". Un vechi proverb spune: Cu cât vom începe mai devreme să gustăm din această prăjitură, cu atât va fi mai moale şi o vom înghiţi mai uşor. Dar cu cât tărăgănăm mai mult, cu atât mai greu ne va fi să o mâncăm.

Ştiţi, când cineva emană un miros neplăcut, acest lucru nu îl simte doar o singură persoană, cea care miroase urât. Toţi ceilalţi simt mirosul, sunt conştienţi de existenţa lui. Iar persoana respectivă umblă şi crede că totul e în regulă. La fel e şi cu mândria. Cel mândru este ultimul care observă acest lucru, după toţi ceilalţi.

Îmi aduc aminte cum, în urmă cu mulţi ani, când Biserica Catolică încă mai respecta rânduiala cea veche, m-am gândit să o vizitez pe verişoara mea, care se nevoia la o mănăstire. Acolo se afla o călugăriţă în vârstă, foarte rea. Când intra în cameră, era îngrozitor! Dispoziţia ei proastă parcă infecta tot aerul din jur, încât toţi începeau să se sufoce.

În acele vremuri era o regulă: Călugărițele aveau voie să-i primească pe musafirii care le vizitau doar în prezența maicii superioare[13]. Întâlnirile între patru ochi erau interzise, erau permise doar pentru acei vizitatori care veneau la vieţuitoarele în vârstă ale mănăstirii. Adică, dacă la călugărițele tinere veneau în vizită rudele, la întâlnire participa şi maica superioară.

Deci am mers la verişoara mea şi stăteam de vorbă sub supravegherea maicii superioare. Deodată, în cameră a intrat călugărița cea bătrână, care era foarte prost dispusă.

— Ce-i cu ea? am întrebat-o pe verişoara mea.

— Păcate, frate, păcate, mi-a răspuns ea încetişor.

De atunci - iar în acea perioadă eram foarte tânăr - țin bine minte acest lucru. Păcatele - iată ce ne creează dispoziția proastă. Haideți deci să nu ne sfârşim sub greutatea păcatului. Am venit aici ca să trăim, nu ca să murim. Am venit ca să murim păcatului, nu ca să pierim în el. Să petrecem deci în ascultare şi smerenie.

[13] Maică superioară - conducătoare a unei mănăstiri catolice. *(n.red.)*

Convorbiri duhovnicești purtate la Mănăstirea Novodevicie (Sankt-Petersburg)

Convorbirea I

— Ce bine e să vizitezi din nou locurile familiare, aşezămintele cunoscute! Despre ce să vă vorbesc astăzi? Mă bucur să vă revăd!

Aş vrea să vă spun ceva spre încurajare. Voi începe spunând că planurile pe care le construim pentru viitorul nostru nu reprezintă ceea ce avem nevoie în realitate. Se împlineşte doar ce binevoieşte Dumnezeu. Viața călugărească este o luptă continuă. O luptă care se duce mereu, în fiecare zi. Luptăm să ne biruim pe noi înşine. Singurul nostru duşman adevărat este propriul „eu". Niciun om din lume nu poate să ne lipsească de mântuire şi de pacea duhului. Niciun om din lume nu poate să ne despartă de Dumnezeu. Tot răul ni-l facem singuri. Îl facem prin intermediul alegerii, alegând un anumit gând, acțiune, faptă... Şi zilnic, ridicându-ne dimineața din pat, trebuie să o luăm de la început, făcând alegere după alegere. Ceea ce nu se reînnoieşte se pierde. Oricât de bine ne-am fi simțit ieri, dacă nu am

reînnoit acea stare, ea a plecat din suflet. Acest lucru se referă atât la relațiile dintre noi, cât şi la cele cu Dumnezeu.

Acum aş dori să vă propun o idee asupra căreia să reflectați. Ascultați cu atenție! Cea mai lungă călătorie dintre toate este călătoria din minte în inimă. Tot ea este şi cea mai dificilă. Însă călătoria afară din inimă este cea mai rapidă şi cea mai simplă.

Unul dintre noi încă este pe drumul spre inima sa şi îl despart milioane şi miliarde de kilometri de ea. Altul s-a încurcat cu totul în mrejele propriei rațiuni. Astfel, ne trezim dimineața şi cât e ziua de lungă ne gândim la tot felul de nimicuri. La ce să facem şi ce să nu facem, ce să mâncăm, ce să nu mâncăm... Alimente, electricitate, frați, surori, muncă, păsările, motănei, haine, facturi telefonice... Toată ziua acelaşi iureş, acelaşi haos. Se aseamănă cu deplasarea cu un autoturism prin Sankt-Petersburg. Ai impresia că mergi, dar în realitate nu te mişti şi doar te indispui, deoarece, din pricina mulțimii de maşini, este imposibil să te deplasezi. La fel şi noi, nu reuşim să ne mişcăm spre Dumnezeu, din cauză că avem în cap o mare risipire, un blocaj.

Hai să ne gândim cât gunoi lăsăm să treacă zilnic prin capul nostru! Este o nebunie! Să ne punem întrebarea: Am avut în cap gânduri, griji, nelinişti, întrebări legate de altceva decât de iubirea pentru Dumnezeu şi mântuire? Dacă da,

atunci suntem nişte nebuni care pierdem timpul degeaba. Da, noi pierdem timpul!

Haideţi să ne oprim deci! Cât este ora acum? În jur de şapte? Majoritatea dintre voi v-aţi trezit astăzi între orele patru şi şase dimineaţa, poate cineva la şapte. Altcineva, după cum văd, nu s-a trezit nici până acum. Nu contează când ne-am trezit, dar acele ore, pe care le-am trăit astăzi, le-am petrecut noi oare în aşa fel, încât să fim demni să stăm în faţa Prestolului lui Dumnezeu şi să-I dăm răspuns pentru felul cum L-am iubit astăzi? Pentru cine am trăit astăzi? Pentru El sau pentru noi? Am petrecut oare această zi făcând fapte de iubire faţă de toţi? Doar fapte de iubire şi nimic mai mult? Suntem gata să stăm în faţa lui Dumnezeu şi să fim vrednici de mântuire? Suntem gata, aducându-ne aminte de ce am făcut astăzi, să-I spunem Domnului: „Judecă-mă după felul în care am trăit această zi. Dăruieşte-mi veşnicia după măsura modului în care mi-am petrecut ziua de azi."

Suntem gata sau nu? Dacă nu, cât suntem de nebuni! De ce ne risipim viaţa pentru nişte lucruri care nu au nicio importanţă?! Căci putem chiar să răspundem la telefon, având în acelaşi timp mintea la Dumnezeu. Şi să spălăm toaletele, purtându-L pe Dumnezeu în inimă. Şi ziua întreagă să slujim cuiva, să vizităm oameni bolnavi, să mergem la spitale, să rezolvăm diverse probleme, să mângâiem oamenii şi niciodată să

nu-L scăpăm din vedere pe Dumnezeu. La fel, se poate să petrecem toată ziua la biserică, să mergem la spitale, să vizităm bolnavi, să spălăm toaletele, să gătim cina şi totul să fie o pierdere de timp, pentru că le-am făcut pe toate pentru satisfacerea iubirii de sine.

Dar noi? Ce am făcut astăzi? Mai degrabă am risipit toată ziua, făcându-i pe plac propriului „eu". Şi nu numai ziua de astăzi, ci toate zilele. Fiecare zi trece pentru noi aşa, în van.

Există un dispozitiv electronic, nu ştiu dacă este şi în Rusia, deşi voi aveţi aici o mulţime de noutăţi electronice, însă nu ştiu cât de răspândit este şi la voi. În orice caz, nepotul meu a făcut un accident rutier şi a suferit un traumatism cranio-cerebral serios. Acest traumatism a avut ca urmare faptul că, atunci când el priveşte, de exemplu, un perete un timp îndelungat, îşi pierde cunoştinţa. Nu oboseşte, ci pur şi simplu creierul se deconectează. Nepotul meu a făcut diferite tratamente, însă nimic nu l-a ajutat. I s-a spus că nu are voie să conducă, deoarece, dacă îşi va pierde cunoştinţa la volan, va muri. Deci poartă un guler special în care este cusut un giroscop. Giroscopul este un dispozitiv folosit şi în elicoptere, pentru păstrarea echilibrului. Când omul începe să adoarmă şi capul i se apleacă într-o parte, acest aparat produce un sunet neplăcut şi el se trezeşte.

Iată, şi noi avem nevoie de un asemenea aparat, cel puţin eu. Gândiţi-vă: În momentul în

care conştiinţa noastră ar începe să se abată de la Dumnezeu, s-ar produce un sunet ascuţit. Imaginaţi-vă ce gălăgie ar fi aici. Ar urla sirenele de alarmă, deoarece fiecare dintre noi, cât e ziua de lungă, se gândeşte doar la el însuşi. Da, atunci am lua-o razna. La Domnul nici nu ne gândim... Poate ar fi bine să îl întreb pe nepotul meu de unde şi-a luat acest aparat? Îl vom reprograma în aşa fel, încât să înceapă să acţioneze în momentul când mintea noastră se va îndepărta de Domnul şi se va întoarce spre sine însăşi. Ce simfonie interesantă ar ieşi!

Înţelegem oare în ce măsură viaţa ne este determinată de alegerea noastră? Trebuie să ne concentrăm întotdeauna asupra lui Dumnezeu, iar şi iar. Iată care trebuie să fie alegerea noastră. Pentru Domnul nu are prea multă importanţă ce am făcut în viaţa noastră pământească. Pentru El contează ***de ce*** am făcut ceea ce am făcut. Cu ce scop? De ce? Din dragoste, acesta ar trebui să fie răspunsul. Am făcut acele lucruri din dragoste. Nu din dragostea pentru noi înşine, ci din iubirea pentru Dumnezeu. De aceea, nu este atât de important cine sunteţi, stareţă sau rasoforă la mănăstire. Dacă faceţi ceva dintr-un alt motiv decât dragostea, faptele voastre sunt lipsite de sens. Iar tot ceea ce am făcut cu dragoste umple existenţa noastră de sens.

Deci cum să ne întoarcem pe drumul adevărului?! Cum să oprim această furtună de gân-

duri din creierul nostru? Aveți și voi furtuni în timpul verii, nu-i așa? În timpul lor sunt descărcări electrice. La noi au loc niște furtuni grozave vara, fulgerele se văd neîncetat. Vremea devine foarte rece și umedă, fulgerele despică cerul. Mintea noastră se află deseori într-o asemenea stare și atunci e foarte greu să oprim „fulgerele" care se dezlănțuie în mințile noastre. Cum să ieșim din aceste stări?

Îmi aduc aminte cum, în urmă cu mulți ani, am purtat o conversație asemănătoare cu cea de azi, anume despre cât de des suntem concentrați asupra propriului „eu". În duminica următoare acelui discurs am auzit la biserică un bărbat care îi spunea unei bătrâne:

— Ce faci? Câte furtuni ai avut săptămâna aceasta?

— Nici nu le-am numărat. Furtună după furtună, fără oprire. Cât pe ce să mă scoată din minți.

— Oare această săptămână diferă oarecum de celelalte? Avem de-a face cu furtuni mereu...

— Așa este, însă în această săptămână am încercat să nu mă gândesc la mine, ci să mă opun în mod real furtunilor, am încercat să mă gândesc la Dumnezeu. Cât de greu a fost! Am obosit atât de mult!

Deci am revenit, mă simt aici ca acasă, mă bucur să mă aflu aici. Sper că vom avea ocazia să trăim, să înfruntăm împreună vreo furtună...

Dacă vă iubiți pe voi însevă, sunteți în pericol. Vă voi demasca, vă voi face viața grea, dar asta va fi mai bine decât să vă faceți voi însevă greutăți. Tot ce avem nevoie ca să devenim sfinți avem acum şi aici. Nu avem nevoie de nimic, în afară de ceea ce se află acum în încăperea în care ne aflăm împreună. Nu e important ce avem, ci felul în care folosim ceea ce avem. Aceasta este întrebarea-cheie: Ce facem cu ceea ce avem? Cum să ținem minte acest lucru? Despre asta aş vrea să vorbesc astăzi şi discuția poate să semene cu explozia unei bombe. Poate veți reuşi sau poate că nu. Sau poate ceea ce spun este lipsit de sens. Este posibil ca unele dintre voi să nu mai aibă furtuni? În conştiința voastră nu mai fac ravagii furtunile? În locul lor există o pace şi o liniște veşnică? Trăiți într-o permanentă stare de prezență a lui Dumnezeu? Aş vrea să aud lucrul acesta de la voi. Întrebarea următoare sună astfel: Furtuna se dezlănțuie subit, din nimic? Sau noi suntem cei ce o provocăm?

— Eu însămi o provoc[14].

— Singurul mod de a scăpa de furtuni este să încetăm să ne preocupăm în mod exagerat de propriul „eu" şi să ne îndreptăm întreaga atenție şi toate străduințele numai către Dumnezeu. Aceasta este singura cale, alta nu-i. Dacă ne iubim pe noi înşine, nu înțelegem ce înseamnă

[14] Este răspunsul unei maici din audiență. *(n.red.)*

răbdarea. Dacă mă iubesc pe mine însumi - şi eu, desigur, mă iubesc - şi mă străduiesc să fiu răbdător cu dumneavoastră, voi semăna cu un om extrem de nervos, alături de care stă cineva care loveşte cu zgomot o lingură de o cană. La început un asemenea om încearcă să nu fie atent la acel zgomot. Dar, după vreo cincisprezece minute, nu ştie unde să se ascundă, ca să nu mai audă acel sunet enervant, şi ar vrea să-l lovească pe vecinul său cu lingura. Adică nu avem suficientă răbdare. Nici bunătate nu avem, atunci când ne iubim pe noi înşine. Când ne iubim pe noi înşine, este imposibilă smerenia. Şi rugăciunea este imposibilă. Să cugetăm la acestea!

Singura cale prin care putem să ne îndepărtăm de iubirea de sine, ca să îmblânzim această obsesie a propriului „eu", este iubirea simţită pentru altcineva. Însă noi devenim seci ca nişte smochini neroditori. Căutăm iubire, vrem să fim iubiţi şi aceste căutări duc la faptul că noi înşine nu iubim pe nimeni. Dorind să fim iubiţi, devenim nişte smochini neroditori.

Aţi auzit cuvântul „mantră"[15]? Mantra este un gând, un cuvânt, un şir de cuvinte care se repetă iar şi iar, cu scopul de a ţine conştiinţa concentrată asupra aceluiaşi lucru şi pentru a opri gândirea, pentru ca ea să nu tulbure concentra-

[15] Mantră - formulă sacră cu valoare magică şi educativă, folosită în unele practici şi religii orientale. *(n.red.)*

rea. La fel, în capul nostru se învârte permanent una şi aceeaşi mantră, a propriului „eu". *Eu, eu, eu*... Cum mă simt *eu*? Cum îmi merge *mie*? Ce gândeşte ea *despre mine*? Este supărată *pe mine*... S-a comportat urât *cu mine*... Nu a făcut *pentru mine* cutare şi cutare lucru... Tu i-ai dat asta ei, iar *mie* nu mi-ai dat... Această „mantra-eu" este atât de dezgustătoare! Toată această obsesie a propriului „eu"...

Unii oameni cred că lucrul acesta nu se referă la ei. Li se pare că nu sunt concentraţi atât de mult asupra lor înşişi, că îi iubesc pe toţi din jur şi aşa mai departe. Însă pricina acestei iubiri este preocuparea de sine. Propriul „eu" îi preocupă mai mult decât orice altceva. Dacă singurul pe care îl iubim este „eul" personal, atunci nu putem să ne îndepărtăm de noi înşine şi să ne schimbăm într-atât, încât să începem să iubim. Dacă privim un om numai din perspectiva lucrurilor pe care poate să le facă pentru noi sau prin prisma prejudiciilor pe care ni le cauzează, gândindu-ne dacă acel om poate să ne facă viaţa mai bună, plăcută, confortabilă sau, dimpotrivă, face parte din categoria oamenilor care vor să obţină ceva de la noi, cu care ne este greu (dacă ni s-a întâmplat deja să ne fie greu cu acea persoană, mereu ne întoarcem cu gândul la acea vreme, experimentând nişte senzaţii neplăcute), atunci tot ce ne însufleţeşte este aceeaşi autocompătimire neghioabă, concentrarea asupra propriului

„eu". Astfel, cele prin care trecem sunt tot nişte furtuni. Furtună după furtună, zi de zi.

Am cunoscut o femeie care s-a retras la o mănăstire din Ierusalim. Am vizitat-o deseori şi am plictisit-o atât de mult, încât îi venea să se arunce pe geam, numai să nu mă mai vadă. Aflându-se la mănăstire, a încercat de două ori să primească tunderea, dar nu a reuşit, deoarece nu putea în niciun fel să dobândească pacea duhului. După unsprezece ani, acea femeie s-a întors în S.U.A. Ea spunea că, în pofida străduinţelor sale, în toţi acei unsprezece ani nu a existat nicio noapte în care, după rugăciunile de seară, să fi reuşit să se culce fără supărare sau nemulţumire faţă de vreunul dintre cei ce o înconjurau la Ierusalim. Aceste gânduri îi veneau în minte şi înainte de somn devenea nervoasă, răzbunătoare, dezolată. Dar şi în timpul zilei, aproape zilnic, venea momentul când începea să se gândească la tot ce nu îi reuşea, la ce nu-i mergea bine şi pentru toate dădea vina pe lucrurile care i se întâmplau la Ierusalim.

A venit la mine şi, povestindu-mi întâmplările, m-a întrebat:

— Ce părere aveţi? Oare ar trebui să mă adresez unui psihiatru?

— Nu, i-am răspuns eu. Aveţi nevoie de două lucruri: să vă pocăiţi şi să învăţaţi să iubiţi. De ce? Deoarece întreaga viaţă vă este concentrată asupra aceleiaşi persoane: dumneavoastră.

— Nu, nu este aşa! a exclamat ea. Este vinovată starea, ea a procedat cu mine aşa şi aşa. Şi mai sunt vinovate şi surorile, ele mi-au făcut aia şi aia. Şi cele prin care mi-a fost dat să trec în Ţara Sfântă şi, în plus, mama mea...

— Nu, problema e în sufletul dumneavoastră. Să presupunem că locuiţi într-o casă, nu are importanţă cu câte camere, cu una sau cu o sută, dacă sunt mobilate sau goale... Şi acolo, în acea casă, pe toate geamurile sunt puse nişte zăbrele, iar pe uşi – zăvoare. Dumneavoastră sunteţi singura persoană care are chei. Şi, în general, sunteţi singura persoană care locuieşte în acea casă, în care, pe lângă toate acestea, este foarte murdar. Încercaţi să ghiciţi cine a făcut toată această murdărie. Chiar dumneavoastră aţi făcut-o. La fel se întâmplă când ne iubim doar pe noi înşine, locuim într-o casă în care la toate ferestrele sunt zăbrele, pe uşi – zăvoare şi toate uşile sunt încuiate. Cine a făcut această murdărie? Noi înşine, noi şi numai noi. Deoarece nimeni altcineva nu poate să intre în casa noastră.

Orice necazuri ni s-ar întâmpla, oricâte emoţii puternice ne-ar umple mintea şi sufletul, această murdărie noi înşine am adus-o în casa noastră. De ce? Păi, pentru faptul că nu am iubit pe nimeni în afară de noi. Vă asigur că – şi Domnul Iisus Hristos vă asigură – dacă îi iubiţi şi pe ceilalţi, nu doar pe voi înşevă, atunci nu are importanţă ce fel de furtuni se dezlănţuie în jur,

în casa dumneavoastră vor împărați mereu ordinea și curățenia. Oare nu este minunat?

Este cineva aici care are murdărie în casă? Sau numai la mine se întâmplă asta? Poate voi, cele ce sporiți, veniți și la mine să faceți ordine? Există oameni care au în casă atât de mult gunoi, încât este imposibil să stai acolo. La voi cum e? Cine poate să ne ajute să facem curățenie și ordine în casă, într-o casă cu zăbrele la ferestre și zăvoare la uși? Fie trebuie să fim pregătiți să lăsăm să intre cineva care ar putea să ne curețe murdăria, fie vom fi nevoiți să curățim totul singuri. Când îi iubim pe ceilalți este ca și cum le-am permite acestor oameni să intre.

— Singurul moment când te poți ruga este seara. Încerc de fiecare dată să o dedic rugăciunii. Dar abia ce iau vreo carte de rugăciuni sau vreun acatist și imediat începe să sune telefonul. Mi se pun diferite întrebări legate de program, de masă. Întrebări interminabile. Și așa e în fiecare seară. Cum aș putea să petrec seara în liniște?

— Când vă întoarceți seara în chilie, trebuie să deschideți fereastra, să aruncați telefonul mobil și să-l luați doar în dimineața următoare. Chilia dumneavoastră trebuie să fie locul unde să faceți trei lucruri: somnul, studiul și, mai ales, rugăciunea. Nu este un loc potrivit pentru muncă. Nu este un loc potrivit pentru a mânca. Nu este locul în care să primiți musafiri sau să purtați discuții. Locul convorbirilor este biroul.

Chilia trebuie să fie o prelungire a inimii dumneavoastră. Domnul ne cheamă să intrăm în odaia inimii noastre şi să închidem uşa. Să intrăm deci şi să ne rugăm. Chilia este un loc sfânt şi atât. Dar noi o întrebuinţăm pentru tot felul de ocupaţii şi găsim pentru asta diverse îndreptăţiri. Făcând aşa, nu ascultăm nici de Domnul, nici de înţelepciunea Bisericii.

Ispitele ne vor ataca mereu, până în momentul morţii. De aceea, trebuie să luăm toate măsurile de precauţie, ca să nu ne ducem pe noi înşine în ispită. Astăzi sau ieri i-am povestit maicii egumene despre maica superioară a unei mănăstiri catolice în care vieţuiau în jur de opt sute de maici. Printre ele era o călugăriţă care avea ascultarea de dirijoare. Era o călugăriţă exemplară. Avea un dar înnăscut de a-i învăţa pe alţii. Însă îi lipsea pregătirea profesională. Atunci când aceasta a murit, s-a descoperit că nu le-a transmis celorlalte călugăriţe arta de a cânta, deoarece nici ea nu o stăpânea. Ea cânta pur şi simplu şi în felul acesta le învăţa şi pe celelalte surori. Şi nu a lăsat în urma ei pe nimeni care putea să o înlocuiască.

Astfel, maica superioară s-a adresat episcopului, iar el era deja foarte bătrân, cu rugămintea de a-i trimite, după posibilitate, pe cineva de la seminar, care putea să lucreze cu corul şi să le învele pe maici cântările bisericeşti. Episcopul s-a sfătuit cu profesorii de la seminar şi i-a rugat să-l trimită pe elevul care era cel mai bun la canto.

Acesta era foarte tânăr. Se spunea că avea o voce excepțională, foarte frumoasă. Era un muzician bun, știa să citească notele de pe partitură, să predea muzică, să dirijeze. Iar la mănăstire, vă reamintesc, erau opt sute de călugărițe. Dintre acestea, în jur de șase sute aveau mai puțin de patruzeci de ani. Majoritatea aveau vârsta cuprinsă între optsprezece și treizeci de ani. Și toate erau călugărițe care, conform regulamentului, nu părăsiseră niciodată așezământul și nu avuseseră de a face cu lumea exterioară. Și iată că episcopul le-a trimis un bărbat tânăr care avea o voce excepțională, un talent muzical extraordinar și o înfățișare foarte frumoasă.

Maica superioară l-a sunat pe episcop și i-a zis:

— Când a ajuns, i-am plătit salariul pentru o lună și l-am trimis înapoi. Dumneavoastră vreți ca în mănăstirea mea să se stârnească un incendiu și să ne mistuie?

— La ce vă referiți? a întrebat episcopul.

— Avem șase sute de femei! Și acest tânăr frumos! Ce ispite ar fi putut izbucni!

Această călugăriță era o femeie înțeleaptă, ea știa că, dacă băgăm mâna în foc, oricine am fi, ne vom arde. Patimile nu mor niciodată. Ele trebuie omorâte prin smerenie. Chiar dacă noi credem că patimile au murit, că și-au pierdut forța, dar nu avem dragoste și smerenie, va veni ceasul când vor izbucni și vor arde totul în jur. Dar noi? Cu ce ne ocupăm zilnic? Judecare, supăra-

re, nerăbdare, pizmă, pofte trupeşti... Pe această listă a păcatelor putem coborî tot mai jos şi mai jos. Potoliţi acest foc, dragele mele măicuţe! Nu îl alimentaţi! Iubire şi smerenie! Însă pe primul loc – iubirea, ea merge înaintea smereniei.

— *Întrebarea mea este legată de situaţia din prezent a Bisericii Greceşti. Aţi vorbit acum despre mănăstirile catolice din Occident. La noi, în Rusia, aproape toate mănăstirile există doar datorită enoriaşilor care le susţin, aduc mâncare, fac milostenie... Cum se supravieţuieşte acolo? Întreţinerea ne-o plătim din banii veniţi din pomelnice, lumânări, donaţii, pelerini... Sau acolo eparhiile sunt cele care întreţin mănăstirile? Ori au depozite bancare? În prezent, mănăstirile din Grecia sunt deposedate de banii pe care le aveau în conturi şi trăiesc în sărăcie, nu primesc subvenţii de la buget. Înainte mănăstirile de acolo erau susţine de stat, dar acum nu mai primesc nimic. Lor le-au mai rămas bunurile imobile, dar noi nici imobile nu avem.*

— Nu aş putea să vă povestesc în mod amănunţit despre starea lucrurilor în Biserica Catolică din prezent, voi descrie doar cum au decurs lucrurile înainte. În Biserica Catolică, de obicei, se întâmpla aşa: Mănăstirile, mai ales mănăstirile de tip închis, despre care am amintit, erau case de rugăciune. Se accepta ca oamenii să frecventeze slujbele săvârşite acolo, să participe la rugăciuni. În majoritatea dintre aceste aşezăminte,

oamenii care mergeau acolo nu se întâlneau cu maicile. Nu ți se permitea să vezi maicile sau să stai de vorbă cu ele. Dacă mănăstirile erau foarte mari, se numeau patru-cinci maici care vieţuiau în afara mănăstirii şi comunicau cu oamenii. Tot ce aveau mănăstirile erau donaţiile. Mâncarea şi materialele erau oferite de oameni cu titlu gratuit, gratis se executau şi lucrările necesare pentru mănăstire. Oamenii considerau că era o binecuvântare atunci când puteau să ofere sau să facă ceva în folosul unei mănăstiri.

Acum nu mai e aşa, dar mănăstiri de călugăriţe există în întreaga lume. În fiecare dintre ele vieţuiesc între douăsprezece şi cincizeci de maici. Sunt susţinute întotdeauna de binefăcători. Înainte, de regulă, episcopul spunea: „Vreau ca în dieceza[16] mea să se înfiinţeze o mănăstire de maici", şi deseori cineva dona pământ sau episcopul însuşi îl dona. Cheltuielile erau plătite de persoane private sau de aceiaşi episcopi, cu scopul existenţei mănăstirii ca izvor de rugăciune. La fel se întâmplă şi acum, dar mai rar. Mai rar, pentru că oamenii de acum sunt interesaţi mai mult de bani şi de lucruri, decât de rugăciune.

În ceea ce priveşte Grecia, acolo au loc nişte nereguli financiare şi sociale mari. Dar în America, în S.U.A. şi Canada, datorită eforturi-

[16] Dieceză - unitate administrativă în cadrul Bisericii Catolice, condusă de un episcop. *(n.red.)*

lor părintelui Efrem[17], în ultimii ani s-au înfiinţat în jur de nouăsprezece aşezăminte de maici şi de călugări. Acolo se fac slujbe, se munceşte, se vând obiecte din producţia proprie. Însă, în principiu, mănăstirile există pe seama donaţiilor. Şi oamenii le susţin.

Nu ştiu cum vă întreţineţi voi, fie prin munca proprie, fie datorită donaţiilor. Dar pot să vă povestesc despre mica noastră obşte. Niciodată nu m-am aflat în situaţia de a face apel pentru donarea unor ajutoare, nici în aceea de a mă adresa enoriaşilor cu rugămintea de a ne ajuta, atunci când aveam nevoie de bani. Niciodată! Niciodată nu am predicat în biserică pentru bani sau ca să ne facă vreo donaţie cineva. Cu toate acestea, am achiziţionat o proprietate, construim clădiri noi. Avem mâncare şi tot ce e necesar. Cred că este aşa din mila lui Dumnezeu.

Vin oamenii şi mă întreabă:

— Cu ce putem să vă ajutăm? De ce aveţi nevoie?

— Avem nevoie de mântuire, le răspund eu.

— Da, părinte, aşa este, dar haideţi să discutăm totuşi nişte chestiuni practice. De ce aveţi nevoie?

[17] Este vorba despre Părintele Efrem (Filotheitul) din Arizona (n. 1927), unul dintre cei mai cunoscuţi părinţi ortodocşi contemporani, ucenic de chilie al lui Gheron Iosif Isihastul, lângă care s-a nevoit timp de 12 ani. *(n.red.)*

— Singura chestiune practică este chestiunea mântuirii, îi contrazic eu.

— Mănăstirea voastră este cam mică. Trebuie să vă extindeți. Haideți să vă dăm niște bani și să începeți construcția.

Și îmi dau, dar eu nu le cer. La vremea potrivită, Domnul va avea grijă de noi, iar dacă vremea încă nu a sosit, înseamnă că încă nu avem nevoie de nimic. Episcopul nostru mi-a spus:

— Cum ai de gând să pleci în Rusia? Cine va plăti pentru asta?

— Dacă trebuie cu adevărat să plec, se vor găsi bani, i-am răspuns eu. Iar dacă nu trebuie să plec, nu voi avea bani, asta e!

Trebuie să trăim datorită Proniei lui Dumnezeu. Asta înseamnă că trebuie să credem că Domnul va avea grijă de tot ce avem nevoie, dacă rămânem credincioși datoriei noastre. Iar datoria noastră este să fim așa cum vrea Domnul să ne vadă.

Acum voi mai spune ceva, fiind conștient că aș putea plăti prin faptul că ați putea să nu mă mai primiți aici. Aș vrea să vă spun că nu aveți nevoie de nimic! Nimic! Nici biserici, nici clădiri. Ele sunt minunate, dar, dacă nu vă fac sfinte, atunci trebuie să plecați și să le părăsiți.

Să presupunem că una dintre voi va veni la mine și-mi va spune:

— Părinte, am cancer. Doctorii mi-au spus că, dacă nu voi merge la operație, peste un an

voi muri. În Rusia nu se fac asemenea operații. Ca să-mi plătesc tratamentul peste hotare am nevoie de două milioane de euro.

Și o să-i răspund:

— Voi face rost pentru tine de aceste două milioane. Cineva ni-i va dona.

Și iată că aveți banii necesari pentru operație, însă nu îi folosiți. Sau îi folosiți, dar pentru altceva. Și ce se va întâmpla, dacă nu faceți tratamentul? Veți muri.

Dacă mănăstirea nu slujește pentru atingerea sfințeniei, își pierde sensul. Dar nu vom atinge sfințenia, dacă nu vom face faptele care ne conduc la sfințenie. Și anume, să-L iubim pe Dumnezeu mai presus de orice și să ne iubim aproapele. Dacă nu facem mereu acest lucru, este ca și cum am risipi banii de care avem nevoie ca să ne vindecăm.

Asta nu înseamnă că este interzis să vă înfrumusețați mănăstirile. Ci iată ce înseamnă: Dacă mănăstirile frumoase nu ne fac sfinți, nu au niciun sens pentru noi. Eu nu judec frumusețea și splendoarea mănăstirii voastre, ci sărăcia inimilor noastre. Unii dintre noi sunt pustii în interior. Inimile noastre sunt niște clădiri care se ruinează, se destramă. Iar noi stăm pe loc, nu luăm nicio măsură ca să împiedicăm acest lucru. De ce în interiorul nostru este atâta dezordine?! Ce se întâmplă?

Am întotdeauna în minte o imagine: Unii monahi vin la mine în chilie și poate că se gân-

desc că sunt nebun; de fapt, eu ştiu de ce gândesc aşa. Am nişte lucruri care îi conving că sunt cu totul lipsit de minte. De exemplu, iată uşa chiliei mele, alături este o debara cu haine. Pe uşa debaralei atârnă o oglindă mare. Am un pat, un birou... Intrând în chilie, prima dată vizitatorii se văd pe ei înşişi. La fel şi la ieşire: Ultimul lucru pe care îl văd, părăsind chilia, este propria imagine. Ştiu că ei cred că oglinda se află acolo din pricina slavei mele deşarte. Dar am să vă spun un secret despre mine: Mă privesc în această oglindă, intrând în chilie şi ieşind din ea, zilnic. Mă uit şi mă gândesc: Oare ce vede în mine Dumnezeu? Eu văd puţinul pe care îl văd, dar El ce vede oare? El vede ce e în interior... Cum mă voi întoarce seara în chilie? Voi fi oare aceeaşi statuie fără suflet care eram când am părăsit-o de dimineaţă? Sau se va fi schimbat totuşi ceva?

Oare ne cercetăm pe noi înşine în fiecare zi? Oare credem ceea ce ne spune Domnul? Căci nu ştim în ce zi, ceas sau clipă El ne va chema.

De aceea, trebuie să fim pregătiţi pentru asta în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare clipă. Căci, atunci când ne va chema, va fi prea târziu să ne schimbăm. Voi ce vedeţi atunci când vă priviţi în oglindă? Eu o să vă spun că uneori mă sperii de mine însumi, mă sperii de moarte. Mă uit în oglindă şi spun: „Dumnezeule, mântuieşte-mă." Dar voi ce vedeţi când vă priviţi în oglindă?

Oare vedeți o persoană, un om care se aseamănă din ce în ce mai mult cu Domnul? Sau vedeți ceva diform, care devine din ce în ce mai puțin asemănător cu Dumnezeu? Ce vedeți? Ar trebui să vă cumpăr fiecăreia dintre voi câte o oglindă. Astfel, dimineața s-ar auzi peste tot strigăte de groază. Multe dintre voi, când s-ar privi în oglindă, ar țipa de groază!

Rugați-vă! Iubiți-vă unele pe altele! Atunci în nicio mănăstire nu vor putea să încapă toți cei ce își vor dori să meargă acolo și să împărtășească bucuria Domnului Iisus Hristos. Dar, judecând după felul în care stau lucrurile în prezent, sunteți potrivite pentru realizarea unui film de groază. Îi speriați pe toți.

Totul se află în mâinile voastre! Nimeni nu va face nimic în locul vostru! Dacă acest așezământ este raiul pe pământ, să-I mulțumim Domnului că am reușit să-l facem astfel. Dar, dacă este un permanent iad, este vina noastră. Acest așezământ trebuie să emane dragoste și pace. Asta nu înseamnă că nu trebuie să ne războim cu duhurile viclene. Asta nu înseamnă că ați scăpat de luptă care este crucea noastră. Ci înseamnă că, aflându-ne în mijlocul acestei furtuni, trebuie să petrecem în dragoste și să-I dăm slavă lui Dumnezeu, alungând și nesocotind duhurile viclene. Să ne trezim deci!

Asta-i tot. Acum îi invit pe toți să pună întrebări.

— Părinte, ce înseamnă pentru un creştin posibilitatea de a comunica personal sau de a conviețui cu un alt om, aşa, ca la mănăstire, sub acelaşi acoperiş? Vă întreb, deoarece mulți oameni, când mor, pleacă din această viață şi continuă să trăiască în ceruri sau, dimpotrivă, în iad. Iar cu aceştia nu se poate comunica nemijlocit, aşa cum facem cu oamenii cu care conviețuim. Desigur, noi scriem pomelnice pentru Liturghie, dar uneori avem sentimentul că totuşi ei nu sunt atât de aproape ca atunci când se aflau alături. Este un lucru normal? Sau aceasta este mărturia insensibilității noastre?

— Desăvârşirea sfințeniei pe pământ a fost imposibilă înainte ca Domnul Iisus Hristos să moară şi să învie din morți, şi să Se înalțe la Tatăl, iar apoi, în ziua Cincizecimii, să Se pogoare Sfântul Duh. După cum ştiți, Domnul, după moartea Sa pe Cruce, a coborât la iad, ca să-i elibereze pe toți drepții care deja muriseră: pe Adam, pe Eva, pe Prorocul Isaia, pe Rut, pe Ana, pe toți. El i-a scos din starea nedesăvârşirii sfințeniei în care se aflau. Pentru că singura posibilitate de unire cu Tatăl este unirea prin Iisus Hristos. Apoi Domnul L-a trimis pe Duhul Sfânt, Mângâietorul. Şi apoi, după Cincizecime, oamenii au căpătat posibilitatea de a se afla iarăşi în comuniune deplină cu Dumnezeu, prin Împărtăşanie.

Suntem capabili să ne iubim nu doar pe noi înşine, ci şi pe Dumnezeu, şi pe semenii noştri.

În *Evanghelie* nu se spune niciunde că Domnul Iisus Hristos ar fi avut relații apropiate cu cineva, ca ar fi promovat pe cineva în detrimentul altcuiva. În acea perioadă, oamenii nu puteau să-I răspundă într-un mod desăvârşit lui Hristos. Atâta timp cât El Se afla pe pământ, acest lucru era imposibil. Într-adevăr, atunci când El a fost răstignit, ei erau îngroziți, au fugit care încotro, s-au ascuns de frica morții pe cruce. Numai după pogorârea Sfântului Duh au dobândit bărbăția de a trăi potrivit *Evangheliei*.

Relațiile noastre cu semenii pot să fie sfinte doar atunci când sunt întru Dumnezeu. Relațiile noastre cu părinții, prietenii, familia, toate acestea nu sunt desăvârşite, dacă în fruntea lor se află „eul" nostru. În aceste relații, cei mai importanți ar trebui să fie semenii, dar nu pentru că ei ne dau ceva. Nu e nimic rău în faptul că reuşim să construim cu unii oameni nişte relații strânse. Nu e nimic rău nici în faptul că suntem întristați atunci când li se întâmplă vreun necaz. Firește, ne mâhnim atunci când moare o persoană pe care o cunoaştem bine. Suntem mâhniți, deoarece ne va lipsi, ne va lipsi prezența acesteia.

Este ca şi cum ați avea un prieten şi ați pleca cu el la Paris. Prietenul pleacă de acolo cu două săptămâni înaintea dumneavoastră. Vreți să plecați împreună cu el şi sunteți întristați pentru faptul că el pleacă mai devreme, iar dumneavoastră mai rămâneți pentru un timp. Dar această tristețe

nu înseamnă că ne interzicem unii altora să plecăm, ci înseamnă dorința de a fi împreună. Îmi doresc să fiu cu prietenul meu şi voi fi cu el.

Deseori tristețea noastră şi relațiile în general sunt bazate pe dorințele noastre posesive în raport cu ceilalți oameni. Relațiile se clădesc după principiul: „Eu te iubesc atât de tare pentru ceea ce primesc de la tine, nu în virtutea acelui țel comun spre care tindem amândoi. Vreau să te țin aici, lângă mine, nu-ți dau voie să pleci." Dar, dacă vom pleca în acelaşi loc, la Dumnezeu, relațiile noastre trebuie să ne ducă spre Dumnezeu pe amândoi. De aceea, în ele nu trebuie să fie părtinire. Imediat ce apar gelozia, posesivitatea, parțialitatea, diferențierea după principiul: „Acest om este special pentru mine, iar celălalt nu", excludem din relațiile noastre acea parte a lor care este îndreptată spre lumea de sus, cea duhovnicească. Deoarece toate relațiile, inclusiv cele de dragoste şi de prietenie, sunt în primul rând mijloace de a-L iubi pe Dumnezeu. După cum se ştie, cu toții avem relații cu alții. Nimeni niciodată nu poate să comunice în acelaşi timp cu toți. Nu ne este îngăduit, de asemenea, să ne comportăm cu cineva ca şi cum ar fi proprietatea noastră. Dacă o facem, noi înşine suntem cei ce distrugem acea relație. Noi omorâm ceea ce îi dă putere, ce îi dă avânt.

Există o pasăre, colibri. Una dintre trăsăturile ei principale este frumusețea. Este foarte frumoasă. Această pasăre mai are şi alte calități

minunate: o viteză nemaipomenită în zbor şi, de asemenea, libertatea de care dispune. Şi iată că noi ne uităm la colibri şi vedem cât de minunată este. O prindem, o strângem cu putere în mână şi o punem în colivie. Trece o noapte şi pasărea moare. De ce? Pentru că, din dorinţa de a o avea în proprietate, i-am distrus frumuseţea. Imediat ce am acaparat această frumuseţe, ea a încetat să existe, a fost distrusă.

Sau haideţi să mergem şi să găsim cea mai frumoasă floare. O tăiem şi atunci, oricât de frumoasă ar fi, o vom ucide. De ce am ucis-o? Pentru că am vrut să o avem în proprietatea noastră. Atâta tot.

Apropo, am vrut să vă împărtăşesc următorul lucru: În urmă cu mulţi ani am auzit că florile din biserică trebuie să fie un prinos pentru Dumnezeu, nu pentru frumuseţe, pentru împodobire. Ele pot fi folosite pentru înfrumuseţare, dar, prin firea lor, sunt o ofrandă pentru Creator. Să cugetăm asupra acestui lucru! Florile sunt darul pe care zidirea lui Dumnezeu îl întoarce Ziditorului. Dacă vom lua o floare în ghiveci şi o vom pune în biserică, aceasta nu mai este un prinos. Prinos pentru Dumnezeu este atunci când se jertfeşte întreaga existenţă a lucrului adus. De aceea, florile trebuie să fie întotdeauna tăiate. Ele nu sunt destinate pentru înfrumuseţare. Nici pentru admiraţia noastră. Ele sunt un prinos pentru Dumnezeu şi trebuie să moară.

Când am auzit lucrul acesta, m-am gândit cât de minunat este, căci este făcut de dragul lui

Dumnezeu, nu de dragul nostru. Noi Îi aducem lui Dumnezeu o jertfă, nu facem ceva pentru noi. Frumusețea Îi aparține Lui și acesta este darul care I se întoarce pentru ceea ce ne-a dat. În biserică, florile tăiate sunt mult mai frumoase decât toate aceste ghivece puse la un loc. Cu toate acestea, în ziua de Paști deseori se întâmplă ca la biserică să se aducă multe flori în ghivece.

Eu spun:

— Ascultați, aceste flori trebuie să moară!

Iar oamenii se întristează:

— Dar florile vor sta mai mult timp în ghiveci.

Acest simbol poate fi aplicat și în ceea ce ne privește pe noi. Trebuie să murim, să murim pentru ca El să poată să ne primească jertfa. Sensul vieții noastre nu constă în a rămâne în viață. Să punem deci capăt samavolniciei[18], să-i încredințăm viața lui Dumnezeu. În momentul tunderii în monahism, când părul nostru este tăiat, lucrul acesta înseamnă că ne lepădăm de viața noastră și o predăm în întregime lui Dumnezeu. Dar printre noi există și unii care vor să ia înapoi lucrul la care au renunțat.

— Ce să facem, dacă respingem un om pentru Dumnezeu, deoarece această prietenie ne îndepărtează de El, iar această respingere atrage după sine ură, ostilitate, adică se pierd pacea și iubirea? Ce e mai folositor? Să rabzi alături de un

[18] Samavolnicie – faptul de a acționa după bunul-plac, nesocotind și încălcând voința și drepturile altora. *(n.red.)*

om neputincios? Sau să-l respingi de dragul lui Dumnezeu şi să rabzi această ura, această durere?

— Oamenii nu sunt desăvârşiţi şi acest fapt atrage mereu după sine greutăţile binecunoscute. Imperfectă sunteţi dumneavoastră, imperfect sunt eu şi, drept urmare, între noi poate să apară o totală neînţelegere. Şi dumneavoastră şi eu ne aflăm la mănăstire ca să-L iubim pe Dumnezeu, în primul rând şi mai presus de toate, mai presus chiar decât pe noi înşine. Eu mă aflu la mănăstire ca să vă iubesc, nu ca să vă fiu prieten. Asta nu înseamnă că nu trebuie să fiu iubitor, grijuliu, însă trebuie să fiu aşa nu doar în raport cu dumneavoastră, ci cu fiecare. Şi dacă cineva mă numeşte prieten, acel om nu înţelege că noi ne iubim unul pe celălalt pentru că Îl iubim pe Dumnezeu. Dacă aţi fi căsătorită şi v-aţi iubi soţul, iar soţul v-ar iubi pe dumneavoastră, aţi putea în continuare să iubiţi alţi bărbaţi? Sau alte femei? Sigur că da. Însă aţi avea cu ei aceeaşi relaţie ca şi cu soţul? Nu. Intimitatea este destinată pentru soţ şi pentru nimeni altul. Nivelul la care putem să vorbim despre prietenie este destinat numai pentru Dumnezeu. De aceea, atunci când ne comportăm aşa cu alţii, risipim cu ei iubirea care Îi este destinată lui Dumnezeu. Ce se întâmplă în realitate? Noi nu atingem nivelul necesar în relaţia cu Domnul. Şi, deoarece nu am o relaţie potrivită cu El, nu pot să am o relaţie potrivită cu nimeni. Înţelegeţi despre ce vorbesc? De fapt,

probabil, vreți să mă întrebați anume despre persoana care este atașată de dumneavoastră?

— Da, deoarece uneori mi se spune „te iubesc" în prezența tuturor. Pe de o parte, lucrul acesta este nefolositor să-l audă ceilalți, pe de altă parte, eu nu mă simt bine.

— Mie nu îmi spune nimeni așa ceva, însă, dacă mi-ar fi spus, aș fi răspuns: „Tu nu știi despre ce vorbești. Dacă ai fi știut ce înseamnă iubirea, nu ai fi putut să vorbești așa. Îmi pare rău că nu ți-am dat un exemplu potrivit și am permis ca tu să înțelegi greșit atitudinea mea pentru Dumnezeu și pentru tine. Roagă-te pentru mine, pentru amândoi, roagă-te să dobândim lucrul pentru care ne aflăm aici."

Atâta tot. Nu trebuie să spuneți: „Pleacă, eu nu pot să-ți fiu prieten sau prietenă, Îl iubesc pe Dumnezeu, nu te iubesc pe tine..." Aceste fleacuri nu sunt necesare. Este manifestarea egoismului. Pur și simplu trebuie să spuneți: „Dragul meu frate, draga mea soră, noi nu știm nimic despre dragoste. Dacă am fi știut ceva despre dragoste, am fi înțeles că dragostea este El, iar noi suntem aici de dragul Lui, nu pentru tot felul de nimicuri."

Nu vreau să spun că, dacă cineva are grijă de noi, acestea sunt niște nimicuri. Însă ne dorim ca aceste relații să fie mai mult decât o necesitate nestatornică a unuia față de altul. Vrem ca aceasta să fie o iubire adevărată, adică iubire și pentru Dumnezeu, și unul pentru celălalt.

Convorbirea a II-a

Astăzi aş vrea să vă împărtăşesc câteva citate din opera Sfântului Ignatie Briancianinov, *Paharul lui Hristos*[19], extraordinare prin puterea lor duhovnicească. Titlul acestei cărți provine de la *Evanghelia după Matei*, unde se povesteşte cum doi ucenici iubiți L-au rugat pe Domnul să le dea să şadă alături de El pe tronul slavei Sale, iar El le-a propus *să bea împreună cu El paharul Lui*[20].

Paharul lui Hristos este suferința. Atunci de ce scăpăm din vedere acest lucru? Domnul nu ne-a promis nimic, în afară de Cruce. Dar noi ne întristăm când primim vreo cruce. Depunem orice efort pentru a ne face viața pământească aşa cum o au oamenii care trăiesc în lume şi care nu cred în nimic. Ce se întâmplă când peste noi vine vreun război sau întâmpinăm greutăți, sau în anturajul nostru apar oameni răutăcioşi, sau membrii familiei ne ceartă pentru ceva, sau se şubrezeşte sănătatea, sau vreo maică se comportă insuportabil, sau surorile strigă la noi, sau maica econoamă este în stare să ne taie capul? Cu toții trecem prin asta... Ne indignăm. Deci ce spunem atunci? „Dar ce se întâmplă? Trebuie să-mi fac bagajul şi să plec."

Totuşi, lucrurile se desfăşoară aşa cum trebuie. Noi suntem cei ce nu reacționăm cum ar

[19] Este un capitol din cartea *Experiențe ascetice. (n.ed.)*
[20] Vezi Matei 20, 23.

trebui față de cele petrecute. Suferința este necesară, fără suferință nu este posibil nimic. Suferința, războiul duhovnicesc, crucea, toate acestea trebuie să fie în viața noastră. Însă răspunsul corect în această situație ar trebui să fie recunoștința. Răspunsul cuvenit înseamnă să primim cu ambele mâini tot ce ne trimite Domnul.

Dar de ce? De ce trebuie să primim asta? Şi oare nu trebuie să ne iubim unii pe alții? Oare nu trebuie să renunțăm la dorințele noastre, ca să le facem altora viața mai bună? Da, desigur! Dar acest lucru nu se întâmplă așa cum trebuie. Căci, dacă Însuşi Domnul Iisus Hristos a acceptat Crucea, a băut paharul, atunci ce trebuie să facem noi? Ne lipseşte înțelegerea acestui lucru.

Sfântul Ignatie scrie foarte mult despre asta. Sunt sigur că în cărțile sale veți găsi reflecții despre acest subiect. Cel mai mult îmi place acest fragment: „Şi tu, atunci când eşti înconjurat de nenorociri, spune, spre mângâierea şi întărirea sufletului tău: «Nu voi bea oare paharul pe care mi l-a dat Tatăl?»"

Îmi aduc aminte de un preot, el mi-a fost şi prieten, şi frate. Eu l-am adus în Biserica Ortodoxă şi tot eu l-am petrecut pe ultimul drum. Înainte de asta, a fost preot catolic. Ne-am nevoit vreme de mulți ani pe tărâmul slujirii săracilor. Şi iată, oricum se purtau oamenii cu el, fie că furau de la el, îl bârfeau, îl umileau, îl mințeau, el niciodată nu se îndoia de faptul că trebuia

să i ierte. Şi îi ierta. Se întorceau la el şi îi cereau iertare cu părere de rău. „Nu vă neliniştiţi!" îi mângâia el. Într-o zi a avut încredere într-un om şi acela şi-a însuşit toţi banii care erau destinaţi pentru cei fără adăpost. Dar părintele nu a spus niciun cuvânt împotriva acestui om.

Îl întrebam:

— De ce nu te superi niciodată?

— Pentru că totul este de la Dumnezeu. Pe toate ni le trimite Domnul. Dacă El voieşte aşa, cum să nu-mi doresc şi eu? răspundea el.

Ori tocmai acesta este singurul lucru care are sens. Dar noi ce facem? Ne plângem, cârtim şi credem că ştim ce e mai bine pentru noi. Dar nu ştim! Ştie numai Domnul. Deci să ne bucurăm atunci când El ne trimite greutăţi şi încercări. Dar de ce nu ne bucurăm? Pentru că nu Îl înţelegem pe Dumnezeu. Şi ştiţi de ce nu Îl înţelegem? Deoarece nu înţelegem ce înseamnă iubirea.

Îmi aduc aminte de o femeie care avea nouă copii. Întotdeauna, când făceam lucrări în biserică, muncea împreună cu noi. Şi întotdeauna, când celor ce ajutau li se cuveneau anumite recompense, fie o masă în comun sau o călătorie, se înscria pe lista participanţilor, dar niciodată nu venea. Deoarece de fiecare dată se întâmpla în aşa fel, încât cineva avea nevoie de ea, ba un copil, ba altul. I-am spus:

— De ce nu poţi să le spui pur şi simplu că ai de făcut cutare sau cutare lucru, iar ei să aştepte?

— Pentru că ei au doar o mamă care îi iubeşte, mi-a răspuns ea.

Dar noi?! Cât de mult ne iubim pe noi înşine! Ce neghiobi suntem! Noi niciodată nu oferim, ci întotdeauna luăm. Şi ne supărăm când nu primim ceea ce vrem. Când avem anumite intenţii şi ceva ne împiedică să le împlinim, ne supărăm. Trebuie să înţelegem că Dumnezeu ştie totul. Şi nimic nu vine în viaţa noastră fără îngăduinţa lui Dumnezeu. Trebuie să luptăm să-I facem Lui pe plac. Deci să ne străduim mereu să le slujim tuturor. Astfel, la sfârşit vom auzi: *„Bine, slugă bună şi credincioasă, [...] intră întru bucuria Domnului tău"*[21]. Noi nu suntem aici pentru mult timp! Şi nu trebuie să ne plângem mereu.

Astăzi părinţii de la sihăstria Optina mi-au zis:

— Ar fi bine să vii să ţii o conferinţă în parohia noastră.

Plec pe 15 iunie şi, de aceea, am crezut că mă roagă să merg la ei pe 14. Mi-au spus:

— Vei sta de vorbă cu enoriaşii noştri?

— Desigur! le-am răspuns.

Nu am putut să le răspund altceva.

— Foarte bine! s-au bucurat ei. Haide sus şi vom începe acolo convorbirea.

Iar eu am crezut că mă invită pentru data de 14... Însă, ştiţi, noi trebuie să răspundem „da". Pentru că nu ei ne roagă, Domnul este Cel ce i-a

[21] Matei 25, 23.

trimis. Şi cum poţi să-i spui „nu" unuia dintre cei pe care i-a trimis Domnul? Dacă în acest caz am fi spus „nu", am fi refuzat ceva ce este bine pentru noi. Dar ne-am obişnuit să spunem „nu" la ceea ce nu este bun pentru noi. De aceea, batem pasul pe loc şi devenim din ce în ce mai răi. Iar dacă vom spune mereu „da" la ceea ce ne trimite Domnul, vom ajunge unde El ar vrea să ne vadă.

Aş vrea ca, înainte de toate, să citiţi capitolul *Paharul lui Hristos*, din opera Sfântului Ierarh Ignatie (Briancianinov), *Experienţe ascetice*. Această carte i-am dăruit-o unui monah la New-York. De fapt, am dăruit-o mai multor oameni, dar în cazul lui a fost ceva special. I-am spus acestui monah:

– De acum vei avea ascultarea să citeşti zilnic această carte.

Comportamentul de mai departe al monahului nu corespundea deloc cu ceea ce era scris la Sfântul Ignatie.

– Citeşti acea carte? l-am întrebat eu.

– Am citit-o.

– O citeşti în continuare, zilnic?

– Păi, acolo în fiecare zi este scris unul şi acelaşi lucru!

Citim, dar nu recepţionăm, nu înţelegem. Se întâmplă ca monahii sau enoriaşii să întrebe:

– Trebuie să citesc toate rugăciunile care sunt rânduite înainte de Împărtăşanie?

Eu le răspund:

— Da, trebuie, dacă Îl iubeşti pe Domnul. Iar dacă te iubeşti pe tine însuți, poți şi prescurtat.

Vedeți cât de mult ne iubim pe noi înşine? „Doamne, iubeşte-mă cu tot ceea ce port în mine! Iar mie permite-mi să-Ți ofer doar puțin." De câte ori să-i slujesc surorii mele? Până când una dintre voi va muri, iată cât!

Care este deci măsura paharului lui Hristos? Măsura paharului lui Hristos este dragostea. Dacă iubeşti, iubeşti fără limite. Însă, dacă ne iubim pe noi înşine, totul pare prea greu, exagerat. Să ținem minte: Dacă ne este foarte greu, dacă nu suntem mulțumiți şi oftăm: „Dar de câte ori să fac lucrul acesta pentru ea?! Toată ziua am muncit şi iarăşi are nevoie de ceva!", atunci să ne aducem aminte că asta este expresia faptului că ne iubim pe noi înşine.

— Da, Doamne, aici sunt! Iată cum trebuie să răspundem.

Vă aduceți aminte ce le-a spus Domnul ucenicilor care au vrut să şadă în dreapta şi în stânga Lui? *„Când vei împărați, Doamne, dă-ne nouă să stăm unul de-a dreapta Ta, iar celălalt de-a stânga Ta, întru slava Ta."*[22]

Iar El le-a răspuns: *„La început paharul, apoi crucea şi abia apoi putem să vorbim despre slavă."*[23]

[22] Parafrazare la Marcu 10, 37.

[23] Parafrazare la Marcu 10, 38.

Iar noi intenționăm să primim un locușor în ceruri, dar nu dorim să purtăm ceea ce ne-ar duce acolo.

— Uneori omul are nevoie de vreun semn al binecuvântării lui Dumnezeu, pe calea aleasă de el. Și paharul lui Hristos deseori constă în faptul că unele dorințe ale omului nu se împlinesc. Iisus el își dorește uneori semne vizibile ale faptului că merge pe calea cea dreaptă, că se roagă pentru ce trebuie, cere de la Dumnezeu să aibă relații bune cu ceilalți oameni. Deci care este acel hotar, când omul se roagă: „Facă-se voia Ta" sau se roagă să se împlinească totuși ceva bun, sau, cum i se pare lui, are o dorință bună? De exemplu, de la început Domnul i-a dat părintelui Ioan de Kronstadt darul tămăduirii oamenilor. La un moment dat, el s-a întâlnit cu bătrâna Koorighina. Ea a apropiat de el o femeie a cărei rudă era bolnavă. Și a spus: „Roagă-te ca acest om să se facă bine." Părintele i-a spus: „Eu o să mă rog să se facă voia lui Dumnezeu." Iar femeia a insistat: „Ți s-a dat darul Rugăciunii lui Hristos și trebuie să te rogi ca omul să se facă bine." Și atunci, din acea zi, el a căpătat îndrăzneala de a se ruga pentru tămăduirea oamenilor bolnavi. Le este permisă oamenilor, în anumite împrejurări din viață, o asemenea îndrăzneală?

— În *Scriptură* Domnul ne dă o mulțime de indicii. Întrebându-L pe Domnul cu îndrăzneală, primim răspuns și aflăm ce anume trebuie să facem. Trebuie să întrebăm cu îndrăzneală, fără frică.

Nu pentru că am crede că merităm lucrul cerut, ci petru că nădăjduim în mila lui Dumnezeu. Această regulă este valabilă pentru toți. Însă din partea noastră se cere în acelaşi timp integritate, sinceritate, curăție. Se cere iubire pentru Dumnezeu. Pentru călugări este foarte simplu, trebuie să petreacă în ascultarea de Dumnezeu. Niciun pas în afara ascultării!

Orice creştin înțelept trebuie să aibă un părinte duhovnicesc, cu ajutorul căruia dobândeşte siguranța că faptele lui sunt corecte ori nu.

De fapt, de obicei - după cum observ, privind la propria viață - eu am cerut întotdeauna doar ceea ce am vrut. Dar nu întotdeauna am cerut ce am avut nevoie cu adevărat. Când ai un părinte duhovnicesc, ai posibilitatea minunată de a vorbi cu el şi de a auzi: „Nu, tu n-ai nevoie de asta. Te înțeleg, dar tu nu ai nevoie de aşa ceva." Este zguduitor, dar şi bine.

Vă dau un sfat: Nu trebuie să-I cereți nimic lui Dumnezeu. El nu ne spune să cerem. Trebuie să ne rugăm fără încetare pentru mântuire, pentru dobândirea darului rugăciunii, pentru bunăstarea copiilor, însă nu trebuie să-I spunem ce trebuie să facă.

Nu ştiu cine a fost duhovnicul Sfântului Ioan de Kronstadt, însă sunt convins că el nu a fost călăuzit de sine însuşi. Probabil că, atunci când a primit darul rugăciunii cu îndrăzneală, a fost pregătit pentru asta.

Ce aş putea să vă sfătuiesc este să aveţi convingerea să nu întreprindeţi nimic în viaţa dumneavoastră fără să apelaţi la duhovnic. Deoarece toţi cerem deseori ce nu avem nevoie. Putem pur şi simplu să ne împotrivim săvârşirii voii lui Dumnezeu, impunându-I deciziile noastre.

În ceea ce priveşte viaţa mea, încerc să nu cer nimic. Singurul lucru pe care îl cer este: „Dă-mi înţelepciunea şi puterea de a primi tot ce îmi trimiţi." Este cel mai bun lucru pe care pot să îl fac. El ştie de ce am nevoie. Şi îmi dă tot ce trebuie. În virtutea acestui fapt, am înţeles, în sfârşit, că nu trebuie să-I spun *ce* trebuie să facă. Doar cer: „Doamne, fă aşa cum îmi este de folos, dar în acelaşi timp să-mi dai înţelepciune şi putere de a duce tot ce-mi trimiţi."

Înainte negociam cu El, încercam să-L fac să înţeleagă ceva, de parcă El nu ştia de ce aveam nevoie...

— ***Deseori oamenii ne cer să ne rugăm pentru bolnavi, dau pentru asta pomelnice. De cele mai multe ori nici nu ştii pentru cine te rogi. Iar despre unii oameni ştii în ce împrejurări trăiesc. Întrebarea anterioară a fost tocmai despre asta.***

— La mine vin unii oameni şi-mi spun: „Rugaţi-vă pentru fiica, fiul, mama mea, ca să se facă bine şi să le meargă bine."

Le răspund:

— Mai bine o să mă rog ca persoanele dragi dumneavoastră să se întoarcă la Dumnezeu şi

să-L iubească. Mă voi ruga pentru vindecarea sufletelor lor.

Astăzi la Kronstadt de mine s-a apropiat o femeie cu rugămintea:

— Rugați-vă să-mi treacă problemele cu inima. Mă doare inima, trebuie să ajung la doctor.

— Mă voi ruga ca Dumnezeu să-ți vindece inima, adevărata inimă, i-am răspuns eu. Şi inima ta trupească, de asemenea, ca să-I slujeşti Lui şi să le slujeşti semenilor, nu ție.

Biata femeie! Mi-a spus că are cincizeci şi ceva de ani, dar arăta de parcă ar fi avut cu mult peste şaizeci sau chiar peste şaptezeci de ani (însă se străduia în acelaşi timp să arate bine, atât cât se poate, atunci când ai peste şaizeci sau şaptezeci de ani).

— Domnul să-ți vindece adevărata inimă, i-am spus eu.

Mi-a povestit că de curând s-a căsătorit şi că pentru ea, ca şi pentru soțul ei, aceasta era prima căsătorie. Vorbea fără încetare, foarte repede. Cât timp m-am aflat în biserică, s-a ținut după mine, pas cu pas. Apoi, când am ieşit afară, a mers după noi până la maşină. În acelaşi timp, vorbea în continuu. A spus că soțul ei este marinar, petrece câte jumătate de an pe mare. Cred că, după primul an de viață cu ea, va cere să petreacă pe mare tot anul.

Uneori, când oamenii îți cer să te rogi pentru ceva, ai voie să te rogi, dar în acelaşi timp trebuie să îl îndrepți pe omul respectiv în direcția cea bună.

În parohia noastră am avut un preot excepțional, convingător. Era foarte atent la cuvinte, niciodată nu vorbea mai mult decât i se cerea. În schimb, soția lui nu-și închidea niciodată gura, vorbea întruna. Pur și simplu vorbea și nu se oprea. Și eu l-am întrebat:

— Părinte Ioan, cum de suportați asta?

— Ce suport?

— Acest torent continuu de cuvinte.

— Sunt surd de o ureche. Cu cealaltă ureche ascult televizorul, îl pornesc la cel mai mare volum. Ea vorbește, iar eu nu aud nimic. Ea se bucură de posibilitatea de a vorbi, eu mă bucur de posibilitatea de a asculta televizorul. Minunat!

— Părinte, lămuriți-ne, vă rog. Ați spus că prietenul dumneavoastră a avut încredere în cineva care i-a luat banii și părintele nu i-a spus nimic. Știm că totul se petrece după voia lui Dumnezeu, cu toate acestea, oare trebuie întotdeauna în asemenea cazuri să tăcem? Sau uneori putem să spunem „nu"? Când tăcerea îi folosește omului și când îi face rău?

— Există oameni pentru care suntem răspunzători, de exemplu, copiii. Dar părintele David făcea parte dintr-o categorie specială de oameni. El spunea că fiecare dintre noi este defect, pentru simplul fapt că este om. Și numai Domnul poate să regenereze, să vindece omul. Noi nu putem să reparăm nimic, doar Dumnezeu poate să ia oamenii defecți și să-i readucă la normal. Însă li-

piciul pe care îl întrebuințează Domnul este dragostea noastră pentru aproapele.

— Adică prin intermediul nostru Domnul vindecă oamenii?

— Da, ați înțeles corect. Iubirea noastră pentru aproapele este lipiciul pe care îl folosește Domnul ca să ne repare. Putem oare să contrazicem acest lucru?

Îmi aduc aminte cum, la un moment dat, m-am plâns părintelui meu duhovnicesc de războiul interior care mă chinuia când un număr foarte mare de oameni mi se adresau cu o mulțime de rugăminți. L-am întrebat:

— Când răspunzi la rugămintea cuiva, de unde știi dacă este bine pentru el sau nu? Dacă nu îi va face rău acel lucru?

— Hristos a spus: *„Celui care cere de la tine, dă-I [...]"*[24]. El nu a spus: „Află de ce, apreciază dacă este bine pentru el sau nu, vezi dacă ți se spune adevărul." El pur și simplu a spus: „Dă-i."

Iar acum să ne uităm la noi înșine. Câte lucruri îi cerem lui Dumnezeu! Și El ne dă de fiecare dată. Astăzi ne aflăm aici cu toții, însă El este Cel ce ne-a dat această zi, încă o zi. Deși niciunul dintre noi nu o merită. Cu toții am încălcat promisiunea pe care i-am făcut-o ieri, promisiunea de a-L iubi mai presus de orice. Cu toții am mințit și L-am trădat. Iar El iarăși ne-a dat o zi. Al cui

[24] Matei 5, 42.

exemplu ar trebui deci să-l urmăm? Al aşa-zisei înţelepciuni pe care o avem? Sau al Lui?

Dumnezeu nu ne va pedepsi niciodată pentru generozitate. Însă nu sunt sigur că nu ne va pedepsi, dacă vom fi zgârciţi. Nimeni nu a ajuns în iad pentru că a fost bun şi darnic cu semenii. Dar e posibil că mulţi au fost aruncaţi acolo pentru că au primit daruri de la Dumnezeu, iar ei înşişi au refuzat să le dea semenilor. Să oferim deci şi mâine Dumnezeu ne va da mai mult.

— Întotdeauna împrejurările favorabile ne arată că se săvârşeşte voia lui Dumnezeu? Să presupunem că eu fac un anumit lucru şi împrejurările se aranjează în aşa fel, încât totul merge de minune. Întotdeauna un asemenea concurs de împrejurări arată că aceasta este voia lui Dumnezeu? Sau, dimpotrivă, se întâmplă ca eu să mă ocup de ceva şi toate lucrurile merg anapoda, trec prin anumite încercări. De fiecare dată când se întâmplă aşa, înseamnă că pentru lucrarea mea nu e voia lui Dumnezeu?

— Noi nu putem să fim mai deştepţi decât Dumnezeu, nici nu putem să-L înţelegem. Trebuie să conştientizăm de ce facem un lucru sau altul. Aveţi nevoie să înţelegeţi *de ce* aţi făcut ceea ce aţi făcut, nu de ce s-a întâmplat într-un fel sau altul. Poate aţi făcut ceva din pricina copleşitoarei iubiri de sine?

O să vă dau un exemplu. Doamna despre care voi vorbi a murit deja, de aceea pot să vă

povestesc despre ea. Aveam o cunoştinţă, o chema Elena. Era o femeie înstărită, îi plăcea să viziteze New-York-ul şi cheltuia acolo o mulţime de bani. Plimbându-se prin centrul oraşului, putea să intre într-un magazin japonez, unde se vând cele mai scumpe perle din lume, să vadă un şirag de mărgăritare şi să spună: „Am datoria de a cumpăra acest lucru." Şi să lase două sute de mii de dolari pentru un şirag, pentru simplul fapt că magazinul s-a nimerit în drum spre o întâlnire la care mergea. În acelaşi timp, ea putea să spună:

— Ce bine! Cheltuind aceşti bani, am îndestulat mulţi oameni.

Ce nebunie! Din acest punct de vedere îşi vedea ea risipa. Ar fi putut pur şi simplu să-i dea cuiva banii aceştia. Însă ea nu o făcea.

Adică poţi să te afli într-o mare amăgire în ceea ce priveşte înţelegerea iubirii. De fapt, pentru ce cumpăra ea acele perle? Ca să le ofere oamenilor de muncă? Sau ca să-şi mulţumească amorul propriu? Pricina pentru care a făcut această faptă arată dacă a fost bună sau rea. Dar acţiunea în sine nu are importanţă.

— Părinte, mi-am adus aminte de ceva ce mi s-a întâmplat înainte de mănăstire. Stăteam la coadă la C.E.C., ca să plătesc o taxă pentru apartament, iar alături un domn se contrazicea cu casieriţa. Era o situaţie dificilă şi el a început să o certe pe casieriţă. M-a văzut la coadă şi mi-a spus: „Iată, dumneavoastră aţi auzit ce a

spus ea", dorind ca eu să confirm greşeala casieriței. Şi întrucât eu într-adevăr auzisem tot, am repetat cuvintele casieriței, adică am spus adevărul. El însă s-a înfuriat: „În Evanghelie scrie ca trebuie să întorci şi celălalt obraz..." Pe de-o parte, dreptatea era de partea casieriței, iar pe de alta, acest om încerca să mă întoarcă la creştinism printr-un pasaj din Evanghelie.

– Adică el a făcut abuz de *Evanghelie*. În timpurile am călătorit prin Europa. Mi-a venit o dorință să văd cu proprii ochi banii pe care îi câştigam. Salariul mi se plătea cu nişte bonuri cu care trebuia să merg la bancă. În asemenea cazuri, banii nu se văd, doar hârtiile. Şi aşa, m-am gândit să merg şi să cumpăr nişte bilete de călătorie. Am ajuns la bancă şi am spus:

– Aş vrea să primesc banii, ca să cumpăr nişte bilete.

– Poftim, pot să vi le vând eu, mi-a răspuns tânăra casieriță.

– Nu cer de la dumneavoastră bilete, ci bani, pentru ca apoi să cumpăr bilete.

– De ce? Este ciudat. Banii se pot pierde...

– Vreau să văd banii pe care i-am câştigat.

Privindu-mă cu dezaprobare, casieriţa a început să numere banii.

Apoi am ieşit de la bancă şi m-am dus să cumpăr bilete. Imediat am observat că mi-a dat cu două mii de dolari mai mult decât cerusem. Ea numărase banii foarte atent, însă hârtiile s-au lipit una

de alta. În acea perioadă, două mii de dolari era o sumă mare. Nu ştiu cum se întâmplă acum, dar pe atunci pentru banii care lipseau din casă răspundeau casierii. Dimineața li se dădeau nişte bani, ei trebuiau să îi numere, să semneze pentru primirea sumei, iar la sfârşitul zilei se făcea bilanțul. Dacă apărea vreo neconcordanță, casierii aveau obligația de a plăti lipsa din propriul buzunar. Acum poate nu se mai face aşa, dar înainte aşa era.

În acel moment am înțeles că, din cauza lipsei celor două mii de dolari, fata aceea ar fi putut să-şi piardă serviciul. Pe atunci – era anul 1957 – două mii de dolari era o sumă foarte mare.

De aceea, m-am întors la bancă. M-am aşezat la coadă, atunci era doar o singură coadă la bancă, foarte lungă, şi puteai să ajungi la ghişeu doar după ce aşteptai. Am aşteptat să vorbesc cu acea tânără. Când în sfârşit m-am apropiat de ea, i-am spus:

– Ştiți, mi-ați dat cu două mii de dolari mai mult decât trebuia. Aş vrea să vi-i restitui.

La care ea mi-a răspuns:

– Aş fi făcut singură rost de ei!

Iată câtă mândrie avea, doar ca să nu-mi mulțumească. Atunci când ea a luat acei bani, am încercat să bag mâna în ghişeu şi să-i iau înapoi, dar nu am reuşit!

– Ce faceți? a strigat ea.

A venit directorul, l-am rugat să stea de vorbă cu mine.

– Ce se întâmplă aici? a întrebat el.

I-am povestit.

– Vă mulțumesc frumos că ați ajutat-o. Era cât pe ce să-şi piardă serviciul.

Şi am plecat. Apoi am plecat din oraş. După călătoria prin Europa mi-au mai rămas nişte bani şi m-am hotărât să-i depun iarăşi la bancă. Am mers la bancă, iar directorul m-a întrebat:

– Cum ați călătorit?

– Excelent! Am venit şi aş vrea să-i povestesc acelei tinere despre călătorie.

– Nu mai lucrează la noi.

– Sper că nu ați concediat-o din cauza mea.

– Nu. Din pricina caracterului ei.

Şi mi-am adus aminte cum mi-a răspuns în acea zi. Acum, când mi-ați povestit cum stăteați la C.E.C., mi-am adus aminte această pățanie.

Convorbirea a III-a

– Oriunde am merge, orice aşezământ ortodox am vizita, peste tot este la fel. Pretutindeni - aceleaşi neînțelegeri şi greutăți şi oamenii, de asemenea, sunt aceiaşi peste tot. Diferența constă doar în felul în care se manifestă aceste discordii. Uneori pricina lor se ascunde într-un om oarecare sau în particularitățile modului de viață. Însă trebuie să înțelegem un singur lucru: Nu are importanță ce facem, dar, dacă nu avem dragoste, nu avem nimic. Şi fiecare dintre noi are datoria de a iubi.

„Dumneavoastră nu mă iubiți, atunci de ce eu trebuie să vă iubesc?", asemenea gânduri nu trebuie să existe. Eu trebuie să vă iubesc, indiferent dacă mă iubiți sau nu. Pur şi simplu pentru că sunt aici. Pur şi simplu pentru Domnul. Căci şi El este aici. Iar El spune: *„Dacă mă iubiți pe Mine, iubiți-vă unii pe alții."*[25]

La o mănăstire s-a apropiat de mine o maică. Mi-a descris vreme de o jumătate de oră greutățile din mănăstire. Şi, desigur, pricina acestor greutăți nu era deloc ea. Am ascultat-o şi i-am spus:

— Hai să luăm, de exemplu, această monahie. Descrie-mi toate nenorocirile a căror pricina este ea. Să presupunem că este foarte autoritară. Nu întreabă pe nimeni ce are de făcut, ci porunceşte să se facă un lucru sau altul. Abuzează de putere. Are prieteni şi pentru cineva îşi manifestă bunăvoința, iar pentru altcineva, nu. Este investită cu putere şi, stând de vorbă cu stareța, zâmbeşte mereu, iar în raport cu tine îşi arată părțile rele. Toate acestea dau naştere multor necazuri la mănăstire.

Parcă aş vorbi despre mănăstirea în care ne aflăm acum.

— Aceasta este viziunea ta asupra neînțelegerilor cu această măicuță, dar este ceva care îți scapă din vedere, am continuat eu. În caz contrar, totul ar fi altfel.

[25] Parafrazare la Ioan 13, 34-35.

Ea s-a gândit şi a spus:

— Înțeleg ce vreți să spuneți.

— Şi anume?

— Dacă ea nu s-ar afla aici, totul ar merge bine.

— Dar în viața ta a mers totul bine înainte să vii la mănăstire?

— Nu.

— Dar, după cât se pare, tu nu ai privit acest aspect ca pe o mare nenorocire. Explicațiilor tale le lipseşte ceva, anume ceea ce provoacă toate aceste neînțelegeri.

— Ei îi lipseşte dragostea.

— Acest lucru nu poți să-l schimbi. Dar există altceva ce ai putea să schimbi. Uită-te la tine: Ai suficientă dragoste? Exact acesta este lucrul care lipseşte. Tu te lupți cu dezbinările, iar pe sora ta nu o iubeşti deloc. Crezi că te afli într-o situație grea. Dar oare te foloseşti de aceasta pentru sporirea dragostei? Sau, dimpotrivă, te enervezi, te superi? Vrei să pleci, să mergi la altă mănăstire? Dar asta nu va schimba nimic. Deoarece, oriunde am merge, trebuie să murim, trebuie să moară „eul" nostru. Şi dacă nu o vom face aici, nu vom putea să o facem niciunde. Să-L iubim pe Hristos, să ne omorâm „eul" şi să iubim pe fiecare! Şi vom dobândi Împărăția cerurilor! Nu e nevoie să mergem nicăieri! Totul este aici.

Eu nu pot să o schimb pe niciuna dintre voi. Singura persoană pe care pot să o schimb sunt

eu însumi. Singura modalitate de a vă influența este iubirea. Dacă eu vă voi iubi, indiferent ce s-ar întâmpla, Îl voi iubi pe Hristos, indiferent ce s-ar întâmpla. Dacă o să vă iubesc așa și dacă voi rămâne în locul unde m-a pus Domnul, atunci nu vor mai fi neînțelegeri. Nu mai există! Cel puțin pentru mine ele nu mai există.

Dacă suntem certați sau nu ne înțelegem cu cineva, sau suntem învinși de gânduri împotriva cuiva, sau suntem nefericiți, sau gândim: „Ah, dacă nu s-ar fi întâmplat așa, ci altfel", pierdem totul. Să Îl iubim deci pe Hristos! Să îi iubim pe toți semenii! Haideți să nu judecăm pe nimeni! Și atunci vom avea cerul pe pământ.

Ce ne lipsește cel mai mult? Adevărata iubire. Ea nu-i lipsește altcuiva, ci nouă. Oare nu am dreptate?

De ce părăsim acele locuri și pe acei oameni care ne pot ridica la ceruri? Asta e o nebunie! Exact locul în care ne aflăm, aici și acum, ne ajută să ne ridicăm la ceruri. Dar, dacă nu ne iubim unii pe alții, nu vom vedea Împărăția cerurilor. Și nu contează de câtă vreme purtăm hainele monahale, nu contează câtă vreme petrecem făcând tot felul de prostii. Dar de ce sunt prostii? Păi, pentru că tot ce se face fără iubire este prostie. Dacă nu trăim pentru Hristos, în iubire pentru semeni, viața noastră este fără sens și nu e corectă, ea ne duce spre pieire, iar noi suntem niște nebuni, care ne distrugem și pe noi înșine, și pe

toți cei din jur. Dacă nu avem iubire, suntem goi, nu avem nimic în noi. Putem să mutăm munții, dar, dacă nu avem iubire, suntem goi.

Nu se poate ca alții să fie mereu vinovați de ceva. Cauza este faptul că nouă ne lipseşte dragostea. Acest lucru generează toate necazurile. Dar, dacă iubim, se schimbă totul. Aici nu lipsesc oamenii, ci dragostea. Poate că muncim prea mult şi nu avem timp pentru noi înşine? Dar haideți să privim înapoi, căci majoritatea dintre noi au trăit deja destul ca să poată privi înapoi. Cineva poate fi chiar mult prea în vârstă ca să privească înapoi. Să ne amintim de perioada când eram îndrăgostiți de cineva şi puteam să stăm de vorbă cu cel pe care îl iubeam cât era noaptea de lungă. Chiar dacă puterile noastre erau epuizate, totuşi nu voiam să ne culcăm, ca să nu ne despărțim de cel iubit. Ni se spunea: „Este târziu, intră în casă", iar noi ne opuneam: „Nu, nu, nu sunt obosită deloc. Totul e în regulă." De ce procedam aşa? Din dragoste.

Iubirea ne face în stare să facem orice. Deoarece, atunci când iubim, nu ne gândim la noi, ci la cel de lângă noi, întotdeauna. Am obosit, mi-e somn, dar nu vreau să vă părăsesc. Prin urmare, nu trebuie să dorm. Dar, dacă iubirea lipseşte, spunem: „Am obosit, voi pleca acasă."

Ne lipseşte lucrul principal despre care vorbeşte *Evanghelia*. Nu Îl iubim pe Hristos, nu ne iubim unii pe alții şi, în loc să facem raiul pe pă-

mânt, facem din el iad. O casă binecuvântată şi fericită nu se deosebeşte de celelalte prin cantitatea de bani sau prin construcţii, prin gradul de asemănare dintre părinţi şi copii, prin cantitatea de mâncare pe care o are familia - suficientă, deloc sau foarte multă - ci prin orientarea vieţii. În fruntea unei familii fericite stă întotdeauna dragostea. Dacă ai dragoste, reuşeşti în toate.

Ce ne lipseşte deci? Nu talente, avem suficiente. Nu mijloace, nu condiţii favorabile, acestea sunt suficiente, încât ar ajunge pentru tot oraşul Sankt-Petersburg sau chiar pentru toată Rusia. Nu banii, nu oamenii. Nu ne ajunge dragostea. Dacă Îl iubiţi pe Hristos, vă iubiţi surorile, nu pe voi însevă şi nu va fi nicio neînţelegere, pentru că iubirea va învinge totul.

Să ne imaginăm că avem un copil, stăm la etajul şapte, iar micuţul a rămas acasă în timp ce eram la magazin. Ne-am întors şi vedem că blocul e învăluit în flăcări, iar pompierii au blocat toate intrările.

— Trebuie să intru! strigăm. Cum să intru?

— Nu puteţi, nu aveţi cum să intraţi în bloc, răspund ei. Arde totul!

— Mi-a rămas acolo copilul, trebuie să intru.

— Nu aveţi voie să intraţi, veţi arde!

Însă încercăm din răsputeri să intrăm în bloc, dar nu ca să inhalăm fum şi funingine. Intrăm, suferim, suntem arşi de flăcări, ne sufocăm în fum, deoarece suntem mânaţi de iubire.

Când vieţuim într-o obşte, iubindu-L pe Hristos şi pe surori, uneori suntem arşi ca de foc, ne sufocăm ca în fum. Dar nu ne oprim. Căci nici copilului nostru nu îi spunem: „Gata, tu arzi, de aceea nu voi merge mai departe. Te urăsc, pentru că din cauza ta trebuie să mă cațăr la etajul șapte şi să-mi provoc arsuri." Dimpotrivă, iubim şi iubirea face ca totul să fie posibil.

Ce îi lipseşte deci acestei obşti? Iubirea, iubirea voastră. Dacă fiecare dintre noi şi-ar fi îndreptat puterile către dragostea pentru Hristos şi pentru aproapele, viața noastră ar fi devenit un rai. Şi noi putem să o facem, putem şi suntem datori! Deoarece locul în care ne aflăm este cel în care fie ne vom îmbogăți duhovniceşte, fie vom pierde tot ce avem.

Împărăția lui Dumnezeu începe de aici. O dobândim datorită oamenilor care ne înconjoară. Aceştia sunt exact acei oameni pe care i-a ales Hristos ca să ne conducă spre mântuire. Nu pe altcineva, altundeva, la o altă mănăstire, ci anume în această mănăstire, anume pe aceşti oameni. Dacă nu Îl iubiți pe Hristos aici, nu veți putea să-L iubiți nicăieri. Pentru că viața noastră trebuie să se îndrepte nu spre noi, ci spre El şi spre semeni. Iar noi facem în aşa fel, încât viața noastră să se îndrepte spre noi înşine. „Eu nu pot, nu-mi place, vai, ce nefericită sunt, of, nu-mi reuşeşte nimic... Sora asta nu-mi place, este aşa şi aşa, nici maica stareță nu îmi place..." Totul se reduce la acelaşi lucru: Nu avem dragoste.

Dacă L-aş iubi înainte de toate pe Hristos, dacă L-aş iubi mai mult decât pe mine însumi şi v-aş iubi şi pe voi, pentru că Hristos vă iubeşte, atunci, iubindu-L, nu m-aş mai iubi pe mine şi nu s-ar întâmpla nicio neînţelegere. Asta nu înseamnă că ar dispărea toate neînţelegerile. Ci înseamnă că neînţelegerile care sunt imaginare ar fi risipite de iubire.

Va mai aduceţi aminte de Ana, despre care v-am vorbit, care a fost căsătorită vreme de cincizeci şi doi de ani, iar soţul ei a fost paralizat. Ea ar fi putut să zică: „Este imposibil să trăiesc aşa! De ce să rabd asta? Nu pentru asta m-am măritat. Vreau să am copii. Vreau să am un soţ care să-mi vorbească, iar soţul meu nici măcar nu vorbeşte. Oare sunt obligată să rabd toate acestea? Oare asta vrea Dumnezeu de la mine?" Însă ea nu spunea aşa. Ea pur şi simplu îl iubea. Spunea: „Domnul mi-a trimis exact soţul de care aveam nevoie, deoarece înainte eram atât de egoistă, îngâmfată. Iar el m-a învăţat să iubesc." El este soţul care nu i-a vorbit vreme de cincizeci şi doi de ani. Însă ea nu a fugit de el, nu l-a urât, nu s-a plâns. Nu a spus: „Dar ce va fi cu mine?" Ea iubea. Şi această iubire a schimbat-o. Ne schimbă şi pe noi când auzim asemenea lucruri.

Dar ce nu avem noi de-ajuns? Nu avem iubire. Dacă vom avea iubire, toate ne vor reuşi. Iar fără iubire trăim ca o haită de pisici sălbatice şi toată lumea se ciondăneşte.

Tot ce aş vrea să vă spun este faptul că vă iubesc. Vă iubesc şi mi-e dor de voi. Să învăţăm să Îl iubim pe Dumnezeu şi să căutăm mântuirea. Este lucrul cel mai important.

De curând am avut o discuţie despre ascultare. Am stat de vorbă cu nişte maici; n-o să vă vină să credeţi, dar şi aceste maici au neînţelegeri şi războiri din cauza lipsei ascultării. Şi ele nu înţeleg lucrul acesta. Una dintre nevoinţele monahale – şi este o nevoinţă necesară, fără de care nu putem să fim monahi – este ascultarea de bunăvoie a lui Dumnezeu, a voii Sale. Devenim de bunăvoie robi ai lui Dumnezeu. Ne dezicem de voia noastră, de dragul voii Lui. Acceptăm voia Lui prin Biserică, prin stareţ sau stareţă, şi această voie o reprezintă vieţuirea în ascultare. Aceasta nu este ascultarea voii noastre, ci a voii lui Hristos.

Sfântul Pahomie, întemeietorul vieţii monahale [de obşte][26], spunea că ascultarea este mormântul voii noastre şi din acest mormânt se ridică smerenia. Acesta este obiectivul nostru şi în acelaşi timp este soluţia.

La conferinţă au participat multe monahii, iar una dintre ele a spus:

— Nu înţeleg despre ce vorbiţi. Nu înţeleg un lucru: Dacă stareţa îmi spune să fac ceva, iar altă soră – altceva, apoi mai vine a treia şi-mi spune altceva, ce trebuie să fac? Nu înţeleg şi

[26] Precizarea redactorului.

gata. Pe lângă asta, una dintre surori ne supără şi eu mă mâhnesc. Ce să fac?

– Apropie-te, am invitat-o eu.

Ea s-a ridicat şi s-a apropiat. Am luat o carafă cu apă care era acolo şi i-am propus:

– Spune-i acestei carafe că este frumoasă.

– Nu pot să o fac.

– Pentru ascultare!

– Dar este un nonsens.

– Ce legătură are sensul? Pur şi simplu fă-o şi atât.

– Nu pot, este o prostie!

– Bine. Atunci spune-i carafei că este urâtă.

– Nu, nu pot, a spus ea din nou.

– Atunci stai jos. Nu ai în tine ascultare. Samavolnicia nu te lasă să faci ceea ce nu vrei. Voia ta nu a murit, ea arde cu vâlvătăi.

Apoi m-am adresat altei măicuţe:

– Apropie-te şi spune-i acestei carafe că este frumoasă.

– Eşti frumoasă.

– Acum spune-i că este urâtă.

– Eşti urâtă.

– Ce ţi-a răspuns carafa când i-ai spus că este frumoasă?

– Nimic.

– Dar ce ţi-a răspuns atunci când i-ai spus că este urâtă?

Prima măicuţă a spus:

– Dar este o simplă carafă!

— Fie şi aşa, dar noi, ca monahi, trebuie să ne tăiem voia şi să fim smeriţi ca aceasta carafă, căreia îi sunt indiferente şi lauda şi ocara. De ce? Pentru că nu ne mai iubim pe noi înşine. Iar dacă ne iubim pe noi, treaba merge prost. Cineva ne spune că nu arătăm prea bine şi deja începe războiul. Altcineva ne spune ceva care nu ne măgulește şi deja suntem în război, suntem gata să ucidem.

Ştiţi voi oare ce le este caracteristic femeilor? Femeile caută întotdeauna să răspundă la o lovitură cu o altă lovitură şi nu doar să răspundă, ci să-l şi nimicească pe cel pe care-l consideră a fi asupritorul lor, şi, în plus, să-i pornească pe toţi din jur împotriva acestei persoane. Ele vor proceda în acest fel până când omul pleacă. Vă sună cunoscut? Este numai din cauză că nu aveţi nici dragoste, nici smerenie. Pentru că samavolnicia voastră arde cu vâlvătăi. Voia voastră nu a murit. Nu aţi adus-o jertfă lui Dumnezeu. De aceea aveţi neînţelegeri.

Atâta vreme cât suntem conduşi de voia noastră, nu putem iubi şi vom intra în conflict cu toţi. Dacă însă suntem smeriţi, niciun cuvânt nu va aduce în sufletul nostru supărare.

Iubirea pune capăt tuturor conflictelor. Şi tot ce ne trebuie pentru mântuire se găseşte aici. Aici este tot ce vă trebuie ca să ajungeţi sfinte. Dacă nu se va întâmpla acest lucru, voi veţi fi vinovate şi nimeni altcineva. De ce? Pentru că voi

în loc să vă iubiți una pe alta, v-ați lăsat prinse în capcana iubirii de sine.

O monahie mi-a spus:

– Dar ce să fac? Este o măicuță pe care nu o suport și nici ea nu mă suportă. Încercăm din răsputeri să nu ne atacăm una pe alta, însă o facem de fiecare dată când ne vedem. Ce să fac? Ce aș putea să fac și ce trebuie să fac?

– Trebuie să muriți, i-am răspuns eu.

– Să mor? Ce vreți să spuneți?

– Să muriți. Este singurul mod de a îndrepta situația în care vă aflați.

Domnul spune: *„Dacă voiți să dobândiți viața, trebuie să o pierdeți pe a voastră. Dacă vreți să trăiți, trebuie să muriți."*[27] Exact despre asta ne vorbește Domnul! Haideți să ne omorâm deci voia proprie, care ne sfâșie cu furie. Dar noi nu vrem să murim, căci, deși este o prostie, credem că trăim. Dar în realitate noi murim atunci când suntem fără Hristos, fără dragoste.

Prin urmare, trebuie să murim, ca să trăim. Deci, dragele mele măicuțe, începeți să vă pregătiți mormintele. Nu surorilor cu care viețuiți alături săpați-le mormânt, ci vouă însevă. Căci am observat că unele dintre voi le săpați mormânt surorilor, nu vouă însevă.

– Adică ce trebuie să facem, să ne sinucidem?

[27] Parafrazare la Marcu 8, 34-35.

— Da. Să ucideți voia voastră, samavolnicia, mândria, iubirea de sine. Omorâți-le, zdrobiți-le, distrugeți-le. În așa fel, încât să puteți să spuneți împreună cu Apostolul Pavel: *„[...] și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine"*[28]. Ne așteaptă o cale lungă înainte să putem să spunem același lucru.

— La mănăstire sunt permise glumele? Le este de folos maicilor chiar și în glumă să repete unele expresii mireneşti? Ce să facem, dacă prin aceasta sunt smintiți mai ales mirenii? Cât de atente trebuie să fim cu vorbele, mai ales cu acelea care pot să sune necuviincios?

— Este imposibil să atingi desăvârșirea în viața monahală, dacă se pierde esența acesteia. Dacă esența s-a pierdut, este imposibil să ascundem lucrul acesta, afirmând cu prefăcătorie că o avem. Este ca și cum am decide să cântăm la operă, să ne îmbrăcăm, să ieșim pe scenă, dar să nu avem voce. Și nu mai are importanță cum arătăm, ajunge doar să deschidem gura și toți vor înțelege că nu suntem cântăreți de operă. La fel se întâmplă și cu noi. Nu contează cum suntem îmbrăcați, dacă în înăuntrul nostru nu se află ceea ce trebuie să se afle acolo, lucrul acesta se observă foarte repede.

Și ce trebuie să punem înăuntrul nostru? Pe Domnul. Înăuntrul nostru trebuie să fie Domnul.

[28] Galateni 2, 20

Să ne imaginăm că trei dintre voi s-au hotărât să plece cu un autoturism în Țara Sfântă. Vreți să mergeți cu mașina, ca să vedeți toate obiectivele turistice pe care le veți întâlni în cale. Mergeți la maica stareță și-i cereți mașina, bani și binecuvântare pentru pelerinaj în Țara Sfântă. Ea vă dă binecuvântare pentru drum. Vă dă suma necesară de bani și trei săptămâni de răgaz. Ieșiți pe poarta mănăstirii și știți încotro trebuie s-o luați. Deodată, una dintre voi spune:

— Nu departe de aici se află un loc pe care aș vrea să-l vizitez, haideți acolo. Nu ne va lua mult timp.

Întoarceți în altă direcție și plecați. Examinați locul, vă place, vă întoarceți la mașină, ieșiți din nou pe strada principală. Ați parcurs un kilometru și iarăși auziți o propunere:

— Haideți să vedem ce fel de loc este acolo!

Și tot așa, cât e drumul de lung. Este greșit? Nu, nu e nimic greșit în asta. Poate că este păcat? Iarăși nu. Dar acest lucru nu ne duce spre locul unde intenționăm să ajungem. De ce am pornit la drum? Deoarece ne doream să ajungem în Țara Sfântă. Dar, dacă vizităm în trecere diferite locuri, vom avea nevoie de mai mult timp. Prin urmare, vom cheltui toți banii, fără să ne atingem țelul. A fost lucrul acesta un păcat? Nu. Dar nu am realizat ceea ce ne-am propus.

La fel se întâmplă și în sfera duhovnicească. Ne abatem încolo și încoace. Avem telefoane

mobile, calculatoare, diverse treburi, vizitatori, diferite lucruri netrebuincioase, animale domestice... Toate acestea sunt abateri de la drumul cel drept, în locul hotărârii ferme de a ajunge în Țara Sfântă. Avem atâtea mărunțișuri care ne distrag, ne rețin. Este un păcat? Nu. Dar nu ne ajută să atingem scopul final. Pentru ce atunci toate aceste alergături? Poate că nu năzuim cu seriozitate să ajungem în locul unde vrem să ajungem?

De curând s-a apropiat de mine o monahie, întrebându-mă:

— Oare este bine să ascultăm muzică simfonică?

Am început să-i explic cum acționează asupra ei muzica simfonică și muzica în general. Iar ea a început imediat să-mi explice de ce pentru ea este atât de importantă muzica. Atunci i-am spus doar atât:

— Soră, dacă muzica ta te va duce în Împărăția lui Dumnezeu, poți să o asculți.

— Dar ce e greșit în asta?

— Dacă te va duce în Împărăția lui Dumnezeu, poți să asculți. Dacă nu te va duce, nu o asculta.

— Dar mă simt atât de bine când ascult, mi-a răspuns ea.

Nu voia să renunțe la patima ei, ci voia cu orice chip să-i găsească îndreptățire. La fel, unii dintre noi nu sunt decișI să facă anumiți pași ca să moară de dragul Vieții. Astfel continuăm să ne abatem de la calea cea dreaptă, să ne sustra-

gem. Întreprindem o mulțime de lucruri importante, dar niciunul dintre ele nu este cel pentru care am venit aici. Într-un final, nu ajungem acolo unde ne-am propus, nu atingem țelul. Şi noi înşine suntem cei ce facem această alegere.

— *Cu binecuvântarea maicii stareţe, cineva face lecții de canto cu noi. De fiecare dată mă chinuie un gând. Pe de o parte, o fac pentru ascultare, pe de altă parte, îmi doresc de fiecare dată să-i spun maicii că vreau să renunț la ele. Adică acesta este „eul" meu. Înțeleg că datorită acestor exerciții se îmbunătățeşte tehnica vocală. Dar la strană corul mă încurcă să mă rog.*

— Dumneavoastră sunteți cea care vă încurcați să vă rugați, pentru că vă aflați într-o stare de război cu propria voie. Vă încurcă la rugăciune voia dumneavoastră, nu tehnica vocală.

— Nu, să presupunem...

— Vedeți, dumneavoastră spuneți „nu".

— Nu, eu mă gândesc tot timpul la cum trebuie să-mi formez vocea, cum să respir, cum trebuie să scot sunetul.

— Este din cauză că dumneavoastră nu vreți să o faceți, vă împotriviți acestui lucru.

— Nu, eu frecventez de fiecare dată şi orele, şi strana.

— Biată soră! Înmormântați-vă voia, ca să vedeți învierea smereniei.

— *Părinte, cum să ne luptăm cu autocompătimirea când ne doare ceva şi suntem foarte*

obosiți? Uneori vreau, de exemplu, să-mi întorc piciorul, dar nu pot, mă doare.

— Am înțeles. Ați avut luna aceasta măcar o zi când erați foarte obosită și vă gândeați numai la cum să mergeți la culcare?

— Aici nu prea ai cum să-ți împlinești somnul.

— V-am pus o întrebare concretă: Vi s-a întâmplat să aveți o zi în care să obosiți foarte tare și să vă gândiți doar la somn?

— Da.

— Să presupunem că vă îndreptați spre chilia dumneavoastră, obosită până la epuizare. Ați muncit o zi întreagă și nu ați avut timp să vă trageți sufletul. Știți unde se află patul și mergeți spre el fără să aprindeți lumina. Sunteți gata să vă culcați, dar, deodată, vă împiedicați de cineva. Aprindeți lumina și, când colo, o vedeți pe Maica Domnului. Ea vă spune:

— Am venit să stau cu tine.

Iar dumneavoastră îi răspundeți:

— Pleacă, am obosit, trebuie să dorm! Ieși din chilia mea și vino mâine. Știi bine cât de mult am muncit azi.

— Așa-i?

— Nu.

— Păi, de ce nu?

— Maica Domnului o să-mi dea putere și har și o să-mi ia durerea.

— De fapt, pentru că o iubiți mai mult decât propria persoană. Dar ce se întâmplă de obicei?

Iubirea dumneavoastră seacă. Ea începe să se îndrepte numai spre dumneavoastră. Uitați de ce sunteți aici. Uitați pe cine iubiți. Uitați că El este aici. Şi vă gândiți numai la faptul că ați obosit. Nu vă place această explicație?

– Ba da, îmi place. Dar nu îmi ajung puterile când mă doare, mai am şi o infirmitate.

– Dar ce credeți? Când Hristos a suferit, nu L-a durut? A fost cu adevărat dureros! Dar oare El spunea: „Ah, nu pot să fac asta, este prea dureros"?

– Dar El este Hristos...

– Oare El a spus: „Mai bine să meargă altcineva în locul Meu, indiferent cine, dar Eu nu pot, este prea dureros"?

– Dar El este Hristos. Eu cine sunt?

– Draga mea, ați venit aici ca să deveniți Hristos. Sunt cumva prea severă astăzi?

– Nu, dimpotrivă.

– Înțeleg, este prea mult pentru voi.

– Este adevărat tot ce spuneți.

– Dar Domnul îi spunea fiecărui om: *„Vino şi urmează-Mă. Ia-ți crucea. Leapădă-te de tine."*[29]

– Nu-mi ajung puterile.

– Era foarte greu şi oamenii plecau de lângă El. Pentru că nu Îl înțelegeau atunci când spunea: „Vino." Totuşi, El era acolo şi, cu ajutorul iubirii Sale, se putea face orice. Tot ce trebuiau să facă era să răspundă cu iubire la iubirea Sa.

[29] Parafrazare la Marcu 8, 34.

— A iubi înseamnă a te ruga cu adevărat. Nu doar a te nevoi, ci şi a te ruga, a vorbi cu Domnul. Dar nu îmi ajung puterile nici pentru o discuţie, nici pentru altceva. Îmi este greu chiar să şi adorm, să mă relaxez, toţi muşchii îmi sunt încordaţi ca strunele.

— O să vă povestesc o istorioară. Am întotdeauna de rezervă nişte istorioare. La New-York, pe Spring Street, a existat o prăvălie unde se vindea tot ce era necesar pentru croitorie: ace, aţă şi altele. Acolo lucra un vânzător care în timpul războiului a trecut prin lagărele de concentrare. Fusese la Auschwitz. Şi, aşa cum îmi spunea, în mijlocul tuturor ororilor pe care nu poate să le înţeleagă raţiunea omenească, nu s-a dat bătut şi L-a găsit pe Dumnezeu. Mi-a povestit că mulţi deţinuţi s-au dezis de Dumnezeu. Ei gândeau în felul următor: „Dacă Dumnezeu permite tot ce se întâmplă aici, eu nu pot să cred în El." Dar acest om s-a întors la Dumnezeu nu în virtutea ostenelilor sale, ci datorită harului dumnezeiesc, care l-a ridicat şi l-a ajutat să-L dobândească pe Dumnezeu. S-a întors la Dumnezeu, I s-a supus şi Dumnezeu i-a dat putere. El nu spunea: „Este prea greu, este imposibil", spre deosebire de noi, care spunem: „Este imposibil", imediat ce începe să ne fie greu, în loc să zicem: „Doamne, ajută-mă." Trebuie să spunem: „Doamne, ajută-mă." Să repetăm până în momentul în care vom primi ajutorul.

— În timp ce voi spune aşa, nu-mi voi mai simți mâinile şi picioarele. Eu nu cred în rugăciunea mea, pentru că nu o am.

— Vedeți? Trebuie să aprindeți focul acelei iubiri care este în dumneavoastră.

— *Părinte, dar chiar foarte des ajungi seara târziu în chilie şi atunci eşti deja obosit trupeşte. Nu-ți mai ajung puterile nici măcar în gând să spui: „Doamne, miluieşte." Te culci şi nu spui nici măcar în gând: „Cât am obosit, ajută-mă, Doamne." Te culci, dar nu poți să te relaxezi, muşchii sunt prea încordați. Şi nu mai dormi jumătate de noapte sau toată noaptea. Iar dimineața trebuie să te trezeşti. Ce să faci?*

— Încercați să rezolvați această problemă pornind de la propria voință. Mergeți la duhovnic sau la maica stareță, spuneți ceea ce vi se întâmplă şi întrebați: „Ce mă binecuvântați să fac?" Nu: „Pot să fac aşa şi aşa?", ci anume: „Ce mă binecuvântați să fac?"

Duhovnicul meu mi-a spus: „Când o să ți se pară că nu mai poți să te gândeşti la nimic şi nici să faci ceva, când vei fi la limită, sileşte-te – ştiu că nu o să vă placă acest sfat – să faci zece metanii mari. Şi apoi du-te la culcare."

— Părinte, eu într-adevăr am obosit. Am spus: „Maică, am nevoie măcar de câteva ore..."

— O să vă dau un răspuns, acel răspuns pe care vreți să îl auziți.

— Da.

— Faceți ce vreți.
— Dar eu nu vreau.
— Faceți ce vreți. Eu v-am spus ce să faceți.
— O să fac așa.
— V-am spus ce să faceți, dacă vreți să dobândiți Împărăția lui Dumnezeu. Iar dumneavoastră puteți să faceți ce vreți. Este destul de clar.

Să ne schimbăm! Nu trebuie să ne văităm, nu trebuie să cârtim, trebuie să ne schimbăm. În loc să stăm în cameră și să ne plângem de întuneric din cauza becului ars, trebuie să aducem o scară și să schimbăm becul, ca să se facă lumină. Nu trebuie să stăm pe scaun și să ne plângem, nu se va face lumină așa. Iubiți și totul se va schimba. Atâta tot, mai mult nu se poate spune.

Fiți fericite, iubiți-L pe Dumnezeu și una pe alta. Ceea ce am auzit aici aud peste tot. Peste tot este la fel. Toți suntem oameni, toți suntem păcătoși, toți suntem frânți de păcat. Și numai Domnul și dragostea pot să schimbe asta. Așa e peste tot. Cu toții vrem ca mai întâi să fim iubiți și abia apoi să răspundem la această iubire. Dar așa nu merge. Trebuie să iubim noi, nu altcineva. Pentru că Dumnezeu ne iubește chiar și atunci când noi nu Îl iubim. De aceea, trebuie să iubim și noi. Chiar dacă semenii noștri nu ne iubesc, noi trebuie să îi iubim. Asta-i tot.

Convorbirea a IV-a

– Viața creștină înseamnă împlinirea vieții. Însă ea este imposibilă fără acceptarea de bunăvoie a crucii, iar această cruce nu ne-o alegem singuri. Ea ni se dă. Noi nu putem să spunem: „Mie mi-ar plăcea crucea aceasta sau aceea." Noi putem doar să primim ceea ce ne trimite Domnul.

Dacă nu suntem suficient de maturi, dacă nu am învățat să iubim, atunci apare o oarecare dificultate, și anume: Credem că necazurile pe care le avem, durerile, suferințele, a căror cauză se află în noi înșine, reprezintă crucea noastră. Dar nu asta este crucea! Este ceea ce ne pricinuim noi înșine! Nu ne rugăm, suntem mândri, ne încredem în propriile puteri, suntem samavolnici, judecăm, suntem chinuiți de propriile patimi, de mânie, poftă trupească, ură, gelozie, zgârcenie... Patimile ne împing spre nebunie. Nu iubim, judecăm, cădem în toate aceste păcate și, în același timp, nu ne rugăm – acesta este motivul pentru care suferă sufletul nostru. Cădem în deznădejde, stăm la îndoială, ne facem griji, ne supărăm pe ceilalți, nu îi iubim, nu avem încredere în ei... Însă asta nu este crucea! Este iadul pe care ni-l facem noi înșine.

Crucea este iubirea desăvârșită pentru aproapele. Este atunci când iubim o soră sau alta în întregime, absolut, chiar și atunci când ea nu

are ochi să vadă. Este atunci când le slujim oamenilor, iar ei ne urăsc. Când încercăm să fim creştini, iar oamenii râd de noi. Când petrecem neîntrerupt în rugăciune, fără să simțim că Domnul răspunde la rugăciunile noastre. Sau purtăm un război al gândurilor, îi rămânem credincioşi lui Dumnezeu, dar în acelaşi timp simțim că Domnul nu ne aude, că El nu este cu noi. Iată ce înseamnă crucea! Sau un alt exemplu: Domnul ne încearcă prin boli, iar noi le primim cu bucurie, suferim mult, dar nu ne plângem, ci ne bucurăm împreună cu toți. Iată ce înseamnă să-ți accepți crucea!

Dar când ne aflăm într-o stare deplorabilă, deoarece ne-am creat singuri această viață vrednică de plâns, aceasta nu este cruce. Sunt doar nişte greutăți pe care trebuie să ne învățăm să le înfruntăm.

Dacă avem de gând să ne petrecem toată viața în aşa fel, încât purtarea noastră să depindă de modul în care ne tratează ceilalți oameni, vom înnebuni. Deoarece toți oamenii sunt mânați de propria nebunie. De exemplu, mergem pe culoar şi cineva trece pe alături fără să ne observe, fără să ne spună vreun cuvânt. Şi „eul" nostru o ia razna. Ne gândim: „De ce ea nu mă place? De ce este supărată? Şi, în general, nici mie nu prea-mi place de ea... Cine se crede?" Iată că a şi apărut dușmănia. Dar noi vedem că această soră a noastră duce un război interior. Da, poate că sora ne

pare respingătoare, dar şi în acest caz trebuie să-i răspundem cu dragoste. Asta înseamnă crucea.

Cred că una dintre problemele cu care se confruntă toate aşezămintele monahale este concentrarea vieţuitorilor asupra propriului „eu". „Cum se comportă oamenii cu mine?", anume acest gând generează dizarmonia interioară. Noi trebuie întotdeauna să ne gândim numai la Domnul şi să ne întrebăm dacă îi iubim suficient pe ceilalţi, nu dacă suntem iubiţi.

Este posibil ca astăzi mulţi dintre noi să aibă nişte relaţii complicate şi încordate cu careva dintre semeni. Poate că nu s-a pronunţat niciun cuvânt jignitor, dar ne bântuie tot felul de gânduri. Poate că supărarea pe care o avem faţă de cineva s-a acumulat în mai mult timp. Nu avem pe cineva la inimă şi pur şi simplu încercăm să evităm întâlnirile cu acea persoană. Dar acest lucru nu are rezultatele dorite, căci, de fiecare dată când ne vedem, în noi apare un sentiment neplăcut. De ce? Deoarece nu avem dragoste.

Ce avem de făcut? Trebuie să-i facem loc acelui semen în inima noastră şi să ne rugăm pentru el, să ne rugăm toată ziua, să-L rugăm pe Dumnezeu să ne îmblânzească inima, să ne înveţe să iubim.

Oamenii pot să fie răutăcioşi, nervoşi, supăraţi, nu pentru că la place să fie aşa, ci din cauză că nu ştiu să calce peste ei înşişi. Se află în captivitatea propriului „eu". Noi însă, fiind creştini, trebuie să ne rugăm pentru ei. Noi trebuie să ne

cerem iertare primii. Nu doar să spunem: „Te iert", ci să ne apropiem, spunând: „Iartă-mă."

Poate că de-a lungul zilei cineva este supărat pe noi, se enervează şi aşa se întâmplă de mult timp. Sau cineva crede că este tratat incorect şi se comportă cu noi cu răceală, iar altora le arată amabilitate şi aşa e mereu. De ce se întâmplă astfel? Deoarece ne gândim numai la noi. Nu putem să trăim împreună fără iubire. Fără iubirea pentru Dumnezeu este imposibil să-l iubim pe aproapele, iar fără iubirea aproapelui este imposibil să-L iubeşti pe Dumnezeu.

Nu este uşor de înțeles, este un lucru prea greu pentru lume. În lume acționează alte principii. Ne alegem prietenii pornind de la premisa cine ne place şi cui plăcem. Iar la mănăstire şi, în general, în viața creştină, Dumnezeu este Cel ce îi alege pe oamenii care se află alături de noi. Alege şi ne dă porunca să-i iubim pe toți.

Îmi aduc aminte cum în urmă cu mulți ani am vizitat o mănăstire. Starețul de acolo era un om minunat, foarte talentat, cu o minte excepțională. Toți aveau o părere bună despre el. Toți, în afară de cei ce vieţuiau împreună cu el. Cei ce trăiau alături de el sufereau, pentru că era un om iute. Într-o singură clipă era deja înfuriat, deşi părea că nu avea niciun motiv. Din spusele monahilor, de fiecare dată când cineva îl întreba ceva, el se irita îngrozitor, arătând prin întreaga sa expresie cât de mult a fost deranjat:

— Pleacă de aici! Ce vrei? se răstea el la interlocutor.

Toți monahii mi se plângeau că nu pot să trăiască cu el, că el nu înțelege cum se comportă, vrea să fie totul cum vrea el, le reproşează fraților că sunt leneşi, că sunt nepăsători. M-au rugat să îi ajut.

— Ce vreți de la mine? i-am întrebat. Ce trebuie să fac? Să-i spun că este un tiran?

Ei au zâmbit.

— Noi nu putem să i-o spunem, dar tu poți. Îi vei spune asta?

Am fost nevoit să-l invit pe stareț la o plimbare prin curtea mănăstirii. În timpul plimbării, l-am întrebat:

— Spune-mi: Ce părere ai despre obşte?

El a început să-mi vorbească şi spunea despre monahi nişte lucruri extraordinare. Mi-a relatat cât sunt de talentați, grijulii, cu câtă statornicie îşi duc războiul duhovnicesc şi cu câtă râvnă se roagă.

— Uneori nu ştiu ce aş putea să fac pentru ei, mi-a recunoscut el. Au dreptul să-mi ceară atât de multe, iar eu nu pot să le ofer nimic. Mă urmăreşte permanent sentimentul că nu le dau ceea ce au nevoie. Nici nu ştiu ce să fac.

— Vrei să îți spun ce cred ei despre tine? l-am întrebat eu.

— Probabil că mă urăsc. Cred că eu nu îmi fac griji pentru ei. Dar nu este aşa, dimpotrivă.

Mă neliniştesc pentru ei atât de tare, încât uneori încremenesc.

— Atunci de ce nu le spui toate acestea?

— Nu mă vor crede. De fapt, le este chiar indiferent.

— Ce ciudat! Şi tu şi ei interpretaţi greşit comportamentul pe care îl aveţi unii faţă de alţii. Ştii de ce? Pentru că în aceste relaţii vă gândiţi în primul rând la propria persoană, nu la ceilalţi. Nu la faptul că altul suferă, ci la faptul că suferă propriul „eu". Iar dacă suferă „eul", nimic nu mai are importanţă.

I-am propus:

— Ce-ar fi să le spui fraţilor mâine dimineaţă că îi iubeşti?

— Ei, asta chiar că va strica totul! Astfel nu voi putea să îi conduc. Mă vor călca în picioare.

— Dar oare nu este minunat? l-am contrazis eu. Poate că atunci o să vă mişcaţi în aceeaşi direcţie, nu ca acum, tu încolo, iar ei încoace.

După vreo două-trei luni am primit de la el o scrisoare. Îmi scria: „Nu puteam să dorm, nu mi s-a mai întâmplat niciodată aşa ceva. Am început să mă rog şi să-I cer lui Dumnezeu să-mi dea bărbăţie să fiu smerit în raport cu fraţii mei şi să le spun că îi iubesc. După rugăciune nu am putut să adorm până dimineaţă, încercând să înţeleg ce trebuia să fac şi căutând motive din cauza cărora nu mi-ar fi reuşit. Sfătuieşte-mă: Ce să fac? Cum să procedez?"

I-am răspuns la scrisoare. Am scris doar două cuvinte: „Fă-o!" Da, numai două cuvinte.

Aproximativ peste un an am primit de la el încă o scrisoare. Mi-a scris: „Am făcut-o!" Cât de minunat a fost. Mi-a mai scris că nu ştie de ce a tărăgănat atât de mult. Singura cauză el o considera neîncrederea sa, neîncrederea în Dumnezeu, în obşte şi în sine însuşi. Mi-a scris că mândria era cea care îl împiedica să fie smerit şi îi şoptea: „Să nu o faci."

Singurul lucru care poate să ne arunce în iad este mândria. Mândria şi nimic altceva! Fie ca toată lumea să ne considere nebuni, asta nu are nicio importanță, atâta timp cât facem voia Domnului. Important este să nu Îi dăm motiv lui Dumnezeu să ne considere nebuni.

O să vă mai spun o istorioară, este posibil ca în urmă cu câțiva ani să o mai fi povestit cuiva. Am avut în obşte un frate foarte ursuz, dur, grosolan. Toți au avut de suferit din cauza lui. Unui monah tânăr i-am spus aşa:

— Pur şi simplu trebuie să înțelegi că îi este greu. Atunci când te simți chiar foarte prost alături de el, întoarce-te şi spune-i: „Te iubesc."

— Poftim? Cum adică? s-a mirat el.

— Fă o încercare! Încearcă!

Astfel, într-o zi ei spălau împreună vasele. Tânărul monah s-a întors spre acel frate şi i-a zis:

— Părinte, te iubesc!

Iar acela i-a răspuns:

— Dacă ai de gând să mă şi săruți, o să primeşti una în frunte!

A fost atât de amuzant, încât amândoi au început să râdă. Apoi s-au împrietenit şi tocmai râsul a fost începutul prieteniei lor. Au eliminat acea încordare care le otrăvea relația. Poate că pentru asta merită uneori chiar să şi sărutăm pe cineva şi să primim una în frunte, atâta tot, dar am pus capăt vrăjmăşiei. Uneori exact acesta este lucrul de care avem nevoie.

Iată cheia pentru rezolvarea tuturor neînțelegerilor: Să nu fim mândri, să iubim întotdeauna, să le întindem oamenilor o mână de ajutor, chiar dacă ei nu ne ajută deloc, să cerem iertare de la toți. Este greu, dar este greu doar din cauză că nu înțelegem taina iubirii. Pierdem atâta timp petrecând în afara dragostei, în captivitatea diferitelor prostii.

O să vă mai spun o întâmplare, este o poveste de dragoste. Femeilor întotdeauna le plac poveştile de dragoste. A fost odată un episcop care era foarte sever, în toate privințele. Era atât de uscățiv, încât aveai impresia că poate fi doborât de o simplă adiere de vânt. Era un ascet. Când i se servea ceaiul, consuma doar o jumătate de ceaşcă şi niciodată nu adăuga la el zahăr sau lapte. Doar o jumătate de ceaşcă şi nimic mai mult. Dacă i se servea o franzelă, mânca doar jumătate. Mereu se lepăda de sine însuşi. Niciodată nu spunea nimănui nimic rău, dar nici laudă nu a

auzit nimeni din gura lui. Toată lumea se temea de el într-o oarecare măsură.

Preotul care mi-a relatat istorioara asta a mers într-o zi în audiență la vlădica. Acesta din urmă îl fascina, fiind o personalitate puternică, un nevoitor sporit. Dar părintele nu simțea că este apropiat de episcop şi nici nu ştia ce să-i spună. Şi aşa a mers la el în audiență. Vlădica avea pe masă un stilou vechi. În timpul discuției, părintele era foarte emoționat, gândindu-se ce să spună când nu va mai avea cuvinte şi ce o să creadă atunci despre el vlădica. Aşa s-a şi întâmplat, părintelui i s-au terminat cuvintele. Şi el a spus:

— Vlădică, ce stilou frumos aveți.

— Poftim? s-a mirat vlădica.

— Stiloul este foarte frumos.

— Ce neghiobie! Vorbim despre sufletul tău, iar tu îmi spui că este frumos stiloul. Vlădica nu a pronunțat aceste cuvinte, dar se vedea că a gândit aşa.

Potrivit spuselor părintelui, a doua zi, după Utrenie şi Sfânta Liturghie, s-a îndreptat spre chilia sa şi a văzut că pe perna lui se afla stiloul respectiv. Vlădica ştia să facă faptele dragostei, însă nu ştia să o exprime în cuvinte. Uneori noi nu sesizăm, nu observăm faptele de iubire făcute de alți oameni. Aşa suntem noi, puțin cam nătângi, aşteptăm să ni se spună direct: „Te iubesc." Dar micile fapte bune nu le vedem.

Pentru că mintea noastră este prea grosolană, slăbită, trivială.

Dacă facem ceva de dragul iubirii pentru aproapele, lucrul acesta ne va schimba în primul rând pe noi înşine şi apoi pe aproapele nostru.

Am avut un călugăr care după slujba de dimineață rămânea întotdeauna pentru un timp în biserică. Toată lumea lua deja micul dejun, iar el încă era în biserică. Într-o zi i-am spus:

— Părinte, sunt atât de bucuros să văd cum te nevoieşti cu pravila de rugăciune. Probabil înduri multe ispite făcând-o.

— Dacă tot vorbim de ispite, într-adevăr, sunt luptat de anumite greutăți în relația cu unul dintre frați. De aceea, rămân în biserică, ca să mă rog pentru el. Lucrul acesta m-a învățat să mă rog.

Iar fratele despre care mi-a spus nici măcar nu ştia asta. La fel şi noi, ne aflăm aici, în această mănăstire, tocmai din cauză că pentru noi se roagă mulți oameni, despre existența cărora nici măcar nu ne dăm seama. Nu am pierit până acum, nu ne-am frânt viața, tocmai pentru că mulți se roagă pentru noi, deşi noi nu ştim asta.

Când m-am îmbolnăvit, am rămas uimit de numărul mare de oameni necunoscuți, din toate părțile pământului, care-mi scriau scrisori. Ei spuneau: „Ne rugăm pentru tine." Nici nu ştiam de existența lor, iar ei scriau că se roagă pentru mine şi pentru mănăstirea mea de mulți ani. Iată

dragostea cea adevărată! Să faci ceva pentru cineva în aşa fel, încât el nici măcar să nu ştie despre asta, iată ce înseamnă adevărata iubire. Dacă fiecare dintre noi şi-ar da toată silința ca să aibă grijă de semeni, să se roage pentru cei pe care-i vede luptați de gânduri, cât de mult s-ar schimba lumea!

Am avut în parohie o femeie, acum nu mai trăieşte, dar înainte venea din când în când la biserică. Era o femeie în vârstă, de origine rusească, pe nume Saraikova, înaltă, corpolentă. Şi aveam un monah care întotdeauna arăta oarecum supărat. Nu puteai să-i zici nimic, pentru că el imediat se supăra rău. În fiecare mănăstire, în fiecare obşte, sunt câțiva oameni de genul acesta. Într-o zi el a venit la biserică. Această doamnă l-a privit şi, deşi nu-l cunoştea personal, a zis în gura mare:

— Drăguțule, cred că trebuie cât mai repede să te îmbrățişez, cât pot de tare, altfel vei crăpa de supărare.

Spunând aceste cuvinte, l-a apucat cu ambele mâini, l-a îmbrățişat şi l-a sărutat. El a rămas stupefiat, dar apoi, într-adevăr, s-a liniştit oarecum. Această doamnă ieşea în evidență printr-o atitudine prietenoasă intenționată, prefăcută. Dar fratelui nostru în acel moment acest lucru chiar i-a priit. Mai târziu el mi-a povestit:

— Am simțit că mă aflu într-o situație penibilă.

— De ce?

— Nu ştiam ce să fac, cum să-i răspund. Simțeam o mare recunoştință, însă nu ştiam cum să mi-o exprim.

— Dar ea nici n-a avut nevoie de recunoştință.

La fel este şi în cazul nostru, cineva trebuie să devină o madame Saraikova. Să ne apropiem de semenul nostru şi să-i spunem:

— Drăguțule, trebuie cât mai repede să te strâng tare în brațe!

Şi astfel se va schimba totul!

Dacă cineva ne tratează cu prea multă exigență, se enervează, se comportă agresiv, fără bunătate, să nu ne întristăm. Să ne gândim la faptul că nu vrea să fie aşa. Dacă cineva se poartă cu noi cu nesimțire, este din cauză că acel om se gândeşte la el însuşi, nu la noi. Nimeni nu vrea să se simtă cel mai prost om, nimeni nu vrea să comită greşeli. De aceea, atunci când alții greşesc, trebuie să avem multă sensibilitate. Dacă ei ar fi ştiut că săvârşesc o greşeală, nu ar mai fi săvârşit-o. Să fim deci blânzi unii cu alții.

Am să vă mai spun o poveste de dragoste, sper că va fi ultima pe ziua de azi. Într-o zi Mitropolitul Lavru m-a sunat şi m-a întrebat:

— În seara asta vei fi la tine, la Casa milei?

— Da, vlădica.

— Ajung la New-York şi aş vrea să intru să te văd.

— Bine.

Ajungând la mine, mi-a povestit despre vieţuitorul unei mănăstiri. Acest frate avea mari neplăceri. Era alcoolic, avea crize de cruzime, făcea abuz de droguri, însă avea o inimă bună. Dar la mănăstire, după cum spunea vlădica, el nu mai putea să rămână.

— De ce? am întrebat eu.

— A fost cuprins de furie, l-a apucat pe unul dintre fraţi şi l-a lovit de perete de câteva ori.

— Pe cine?

— Pe mine. Monahii au spus că trebuie să părăsească mănăstirea. Dacă l-a lovit de perete chiar pe mitropolit, atunci nimeni nu poate să se simtă în siguranţă. Însă eu nu pot să îl dau pur şi simplu afară din mănăstire. Unde va merge? Ce va face? I se va întâmpla vreo nenorocire... Poate îl vei primi tu?

Am oftat, dar am răspuns hotărât:

— Da, îl vom primi noi.

Şi el a venit. În primele şase luni totul a fost minunat. Apoi a început să consume băuturi alcoolice, îşi ieşea din minţi, tăia cu cuţitul icoanele, spărgea pereţii... A devenit aproape ca un îndrăcit, ca un dement. Mai târziu mi-a povestit că a ucis un om. Apropo, acest monah era de loc din Sankt-Petersurg şi mi-a povestit că la Sankt-Petersburg a comis o crimă şi a fugit de acolo. La început în Canada, unde a muncit la minele de cărbune. Acolo a mai ucis un om şi din cauza asta s-a mutat la New-York.

— Ei, da! Ia te uită! am spus eu.

Şi am început să mă gândesc ce să fac. Într-o oarecare măsură, s-a schimbat, dar s-a întâmplat că l-a bătut pe unul dintre călugării noştri. De aceea, i-am spus că nu poate să mai rămână la noi. Atunci starețul altei mănăstiri a spus că îl va lua la mănăstirea sa, iar mie mi-a făcut observația că sunt prea sever cu toți şi că uneori schimbarea locului îi ajută pe oameni să devină mai buni.

Deci acest frate s-a mutat la mănăstirea lui. După trei luni a început iarăşi să bea, apoi, într-o zi, a dat buzna în chilia unui monah, a început să alerge după el cu cuțitul, l-a lovit de câteva ori, după care a dat foc chiliei. Apoi a fugit, deoarece unul dintre viețuitori a chemat poliția. În scurt timp am aflat că a fugit la New Orleans, unde a fost arestat pentru complicitate la o încăierare într-un local. A fost dat afară din țară şi trimis înapoi în Rusia. Aşa că e posibil ca el să fie pe undeva pe aici, aproape de voi. Dacă veți vedea un bărbat foarte puternic, de vreo patruzeci de ani, pe nume N., luați-o la sănătoasa!

Dar haideți să ne întoarcem la Vlădica Lavru, despre el am vrut să vă povestesc. Vlădica a venit la mine ca să-l ajute pe acest frate, întrucât, oricum ar fi procedat cu el, voia să-i răspundă cu dragoste. Dacă acest om ar fi fost dat afară în stradă, gândurile despre el l-ar fi lipsit pe vlădica de pacea interioară. Însă mulți ar fi zis că

trebuie să scape de huligan. La fel şi noi, trebuie să ne deprindem cu o asemenea dragoste! Asta este important! *„Nu vă temeţi de cei ce pot să vă vatăme trupul, ci temeţi-vă de cei ce pot să vă vatăme sufletul."*[30] Dar noi vătămam atât de des sufletele semenilor noştri, deoarece nu avem pentru ei suficientă iubire. Să începem deci să-i iubim pe semenii noştri. Să fim buni unii cu alţii! Ţineţi minte istorioarele pe care vi le-am relatat astăzi. Îmbrăţişaţi-vă, sărutaţi-vă...

Mulţi oameni se chinuie, suferă, şi la mănăstire, şi în lume. Să ne rugăm pentru toţi. Nu merită să agravăm suferinţa. În inimă este destul loc ca să-i iubim pe toţi. Să încercăm deci, căci este bine. Purtaţi-vă unii cu alţii cu bunătate.

Aici am cunoscut un tânăr – de fapt, nu este chiar atât de tânăr, însă la cei patruzeci de ani arată ca un copil. Poate că l-aţi văzut în biserică. Poartă mereu haine negre, este tuns scurt, este înalt. El a trecut printr-o mare ispită. Cunoscându-l, ne-am străduit să-l tratăm cu iubire. Acum el îşi revine şi chiar ne-a făcut cunoştinţă cu mama lui. Nu stă cu părinţii, din cauză că a avut un mod de viaţă foarte rău. Dar s-a întors în Biserică. A fost primit de nişte rude. Vine la biserică şi Îl roagă pe Dumnezeu să-l ajute să reziste, să-i dea putere. Când mi-a povestit toate acestea, l-am întrebat:

[30] Parafrazare la Matei 10, 28.

— Eşti nebun? Le povesteşti tuturor asemenea lucruri despre tine?

— Nu, a răspuns el. Şi nici nu cred că sunt nebun.

— Nici eu nu cred că eşti nebun.

După care ne-am zâmbit.

— De-a lungul multor ani ai trăit cu diavolul înăuntrul tău, i-am spus eu. Acum încerci să te eliberezi de el. Toată lumea crede că eşti nebun. Iar atunci când trăiai cu diavolul nimeni nu credea aşa, te considerau normal.

Se luptă cu ispita lui. Deci să ne rugăm pentru el. Există mulți ca el. Mănăstirea voastră este un spital. Ar veni la voi toți bolnavii, dacă ați putea să-i primiți. Singurul medicament pe care-l aveți este iubirea. Altul nici nu vă trebuie. Să o împărțim deci cu generozitate, cât se poate de multă, şi Domnul o să vă răsplătească cu iubire reciprocă.

Aşteptați de la mine ajutor, dar eu însumi aş vrea să vă rog să ne ajutați. Ştiți, când încerci să eliberezi oamenii de sub vălul întunericului, diavolul atacă prin diferite metode. Unii oameni ne vor urî, ne vor face rău... Deci este vorba despre doi frați care au venit la noi la mănăstire. Nu pot fi numiți nici măcar novici, fiindcă purtau haine mireneşti. Nu se deosebeau prin vreo putere duhovnicească. Erau oameni buni, dar în sufletul lor sălăşluia frica. Unul dintre ei să fi avut vreo patruzeci de ani şi deja fusese căsătorit de trei

ori. Am crezut că a tras din asta vreo învățătură, însă, din păcate, de curând m-a anunțat că s-a întors în lume. Acolo i se va întâmpla vreo nenorocire, deoarece a început să umble din nou după femei. I-am spus:

— Ai fost căsătorit de trei ori şi nu ai nevoie de a patra căsătorie. Ai deja cinci copii şi nu ai grijă de niciunul. Nu îți trebuie mai mulți! Trebuie să-L dobândeşti pe Dumnezeu. Şi să te linişteşti!

Dar a fost suficient să plecăm în Rusia şi el a părăsit mănăstirea.

Celălalt frate are peste cincizeci de ani. Îl cunosc de douăzeci şi cinci de ani. Este un om foarte bun, dar nici el nu are putere duhovnicească. Fratele care a părăsit mănăstirea l-a luat cu el. Au de gând să trăiască împreună într-un orăşel care nu se află departe de mănăstirea noastră, să muncească acolo. Puțin probabil că în asemenea condiții vor face acolo privegheri de noapte...

Să ne rugăm deci pentru ei. Nu avem de gând să ne dăm bătuți. Mai sunt mulți care vor să-L găsească pe Dumnezeu, care se luptă pentru asta şi privesc neîncetat cu ochii inimii către Domnul. Vă cer să vă rugați pentru obştea noastră, deoarece plecările de genul acesta sunt întotdeauna o lovitură pentru aşezământ. Şi de ce sunt posibile aceste lovituri? Pentru că este slabă credința noastră. Dar trebuie să-i iubim, să

ne rugăm pentru ei, să nu-i judecăm niciodată, să fim gata întotdeauna să le deschidem din nou uşile. De ce? Pentru că, dacă Dumnezeu S-ar fi comportat cu noi la fel cum ne comportăm noi cu alţii, nu am fi avut nicio posibilitate să ne mântuim.

Indiferent de câte ori păcătuiesc, de câte ori Îl trădez pe Domnul, eu vreau întotdeauna ca El să mă ierte. Şi în acelaşi timp nu vreau să îmi spună: „Te iert, dar ia mai pleacă tu de aici, te iert, dar nu mai vorbesc cu tine, te iert, dar nu voi mai veni la tine niciodată." În schimb, El ne spune: „Bine ai venit acasă! Te iubesc!" La fel trebuie să ne purtăm şi noi, cu toţi. Să-i iubim mereu. Şi atunci Domnul ne va iubi pe noi. Nu vom proceda cu nimeni aşa cum nu am vrea ca Domnul să procedeze cu noi. Dacă păcătuim, greşim, mințim, manifestăm neascultare, cădem în alte păcate, asta nu înseamnă că vrem ca Domnul să ne spună: „Bine, te iert, dar pleacă, nu mai vreau să te văd." Ci vrem ca El să alerge spre noi, să ne sărute şi să ne spună: „Bine ai venit acasă!"[31] La fel trebuie să ne purtăm şi noi cu toţi, cu fiecare. Şi atunci toate nenorocirile, toate greutăţile vor dispărea.

[31] Vezi Luca 15, 20.

Convorbirea a V-a

— Pentru început aş vrea să vorbesc despre ceea ce pentru fiecare dintre noi constituie o permanentă ispită. Suntem conştienți că ținta existenței noastre este aflarea lui Dumnezeu. Pentru asta am fost creați. Pentru asta existăm. Dar noi uităm acest lucru. Uităm mereu.

Când Adam şi Eva au trăit în Rai, erau permanent conştienți de prezența lui Dumnezeu. Nu s-a întâmplat nimic care să le captiveze conştiința într-atât, încât să uite de Dumnezeu. Ca să înceteze să se gândească la Dumnezeu, au fost nevoiți să se înfrunte pe ei înşişi.

Noi însă suntem nevoiți să facem invers. Ne luptăm să nu ne gândim la noi înşine şi la toate celelalte şi să ne gândim la Dumnezeu.

Însă, după căderea în păcat, Adam şi Eva au pierdut vederea lucrului de care aveau cu adevărat nevoie. Ei au început să caute şi altceva în afară de Dumnezeu.

Fiecare dintre noi are o sete permanentă, o dorință irezistibilă, o aspirație de a fi mereu în comuniune cu ceva. Dar noi nu realizăm cu ce anume. Poate că la ruşi se întâmplă altfel, însă eu, ca şi majoritatea conaționalilor mei, simt deseori că vreau să mănânc sau să beau ceva. Ce anume, nu ştim, dar vrem ceva. Şi astfel, gustăm dintr-un fruct sau din altul, dar nu, nu e ce vrem. Încercăm o băutură sau alta, dar nu e ce vrem.

Încercăm desertul, iarăşi nu e ce vrem. Vrem ceva, dar nu înțelegem ce.

Înainte de căderea în păcat a protopărinților Adam şi Eva, această dorință care se află în noi a fost îndreptată numai spre Dumnezeu. Şi niciodată nu se punea problema obiectului dorinței. Când aceasta apărea, era clar că nu era dorința de a mânca ceva, de a-şi satisface o plăcere, nu era o dorință de putere, de a obține ceva pentru sine. Această dorință a fost îndreptată întotdeauna spre Dumnezeu. După căderea în păcat, ea nu a dispărut. Dar s-a denaturat, a devenit confuză. Dorința persistă în noi, însă nu mai înțelegem spre ce ar trebui să o îndreptăm. Şi o îndreptăm spre propriul „eu", spre lume, spre plăceri, spre satisfacerea poftelor noastre, spre orice. Însă această dorință nu poate fi satisfăcută de nimic, în afară de Dumnezeu. De aceea, dacă nu ştim că țelul căutărilor noastre este Dumnezeu, încercăm tot ce ne iese în cale. Dar încercările noastre sunt zadarnice, fapt pentru care, la urma urmei, încercăm să nimicim dorința însăşi. Pentru asta folosim diferite metode: droguri, dulciuri, băuturi alcoolice... Chiar şi războiul, banii, puterea, munca. Ajungem să fim dependenți de orice, numai să reuşim să înăbuşim această dorință, această necesitate. Şi atunci când nu reuşim să o înăbuşim, folosim metode care ne fac nesimțitori, reci ca gheața. Pentru că dorința este atât de puternică, încât, dacă nu ne vom strădui să o sa-

tisfacem, vin deznădejdea, neliniştea, agitaţia. Şi atunci singura scăpare este fie somnul, fie vreo ocupaţie fără sens, diferite prostii. De ce? Pentru că altfel nu suntem în stare să ducem acest jug. Drept urmare, întotdeauna vine dezamăgirea. Iar atunci când suntem dezamăgiţi ne ocupăm cu tot felul de prostii. Căutăm ceva ce ar putea să ne scape de dezamăgire, dar în final doar o ascundem, nu o înlăturăm.

Căutarea şi aflarea lui Dumnezeu, iată care ar trebui să fie ţelul nostru. Pentru simplul fapt că suntem oameni. Lumea însă ne spune că în primul rând trebuie să ne găsim pe noi înşine. Astfel, ne aflăm într-o stare de contradicţie cu propria persoană, cu lumea şi cu scopul existenţei noastre, adică cu Dumnezeu.

Înainte de căderea în păcat, Adam şi Eva nu au fost iubitori de sine. Dar atunci când s-au întors spre sine, şi-au îndreptat atenţia spre ei înşişi, au pierdut totul. Aşa suntem şi noi... Şi noi ne-am întors spre noi înşine şi ne-am închis inima pentru Dumnezeu. Şi noi ne distrugem pe noi înşine şi totul în jur.

Să ne gândim la această mănăstire şi la felul cum vieţuim în ea. Credeţi că sunteţi la înălţime? Aţi atins nivelul maxim de fericire şi pace care este posibil? Oare este aşa? Când ne este foarte greu, când suntem mâhniţi, cădem în deznădejde, suntem îngrijoraţi şi totul se întâmplă din cauză că atenţia ne este îndreptată spre

„eul" nostru. Iar noi nu am fost creați ca să ne îndreptăm atenția spre „eul" nostru. Am fost zidiți ca să ne îndreptăm atenția spre Dumnezeu. De aceea, când suntem pasionați de propriul „eu", ne îngrijorăm pentru noi înşine, în loc să ne îndepărtăm de acest „eu" şi să ne încredințăm lui Dumnezeu; totul se dărâmă, suferim eşecuri, pierdem puteri. Aceasta este sursa tuturor necazurilor noastre.

Dintre toate câte ni se întâmplă, sunt serioase doar acele nenorociri a căror pricină suntem noi înşine. Nimeni nu poate să ne facă rău, nimeni, în afară de noi înşine. Asta nu înseamnă că eu nu supăr pe cineva, că nu plictisesc pe cineva sau pe mine nu mă plictiseşte nimeni. Dimpotrivă, motivul pentru care cineva este în stare să mă supere constă în faptul că mă iubesc foarte mult pe mine însumi. Pur şi simplu mă iubesc mai mult decât iubesc pe oricine altcineva. De aceea mă şi irită cei din jur, ba unul, ba altul. Dar, dacă L-aş iubi pe Dumnezeu şi pe cei din preajmă, nici nu aş simți că ei mă deranjează cu ceva.

Toate necazurile ni se întâmplă din iubirea de sine. Putem să ne imaginăm o zi pe parcursul căreia am trăi cu gândul numai la Dumnezeu şi la alții şi nicio clipă să nu ne fi gândit la noi înşine? Problema noastră constă în nevoia de a scăpa de propriul „eu". Avem nişte lanțuri care ne țin legați, ca să nu răspundem chemării lui

Dumnezeu şi nevoilor semenilor. Deci cum să ieşim dincolo de hotarele „eului" nostru?

În urmă cu câteva săptămâni, duminica, ne-am adus aminte de întâmplarea cu Zaheu. Zaheu a fost vameş, strângător de impozite. În vremurile lui Hristos, vameşului i se stabilea o anumită sumă pentru impozite, pe care el trebuia să o încaseze şi să o predea stăpânirii. Adică, dacă îmi eraţi datori, de pildă, 1000 sau 500 de monezi, eu, fiind încasator de impozite, trebuia să primesc de la voi acea sumă. Dacă reuşeam să obţin de la voi 2000, 1000 mergea la stăpânire, iar 1000 - în buzunarul meu. De aceea, strângătorii de impozite se străduiau să stoarcă de la fiecare tot ce se putea. Dacă reuşeau să o facă, deveneau foarte bogaţi. Dar toată lumea îi trata cu dispreţ, deoarece se îmbogăţeau cu preţul suferinţelor semenilor, care erau nevoiţi să plătească nu doar statului, ci şi vameşilor, adică oamenilor care îi prădau.

Zaheu credea că are dreptul să o facă. Însă el a rămas un om bun, cu toate că faptele sale nu erau întotdeauna bune. Deseori, la fel ni se întâmplă şi nouă. Putem să facem binele, dar nu îl facem întotdeauna.

Şi iată că Zaheu a auzit despre Iisus Hristos. Iar Zaheu era un om de vază, de aceea trebuia să-şi creeze o anumită imagine în ochii celor din jur. Acest lucru îl ajuta să influenţeze oamenii, să îi înfricoşeze, pentru ca ei să plătească. Dar iată

că el a auzit că Iisus era pe undeva pe aproape. Iar Zaheu nu era înalt. Ați auzit, probabil, despre complexul lui Napoleon. Dacă cineva nu a atins dezvoltarea fizică satisfăcătoare în ceea ce priveşte înălțimea, îşi doreşte să devină un om renumit. Zaheu îşi dorea foarte mult să-L vadă pe Cel despre Care se spunea că deține o mare putere, că este o persoană remarcabilă. Pentru acest lucru, Zaheu a fost gata să treacă drept un ridicol, să ajungă într-o situație neplăcută în fața oamenilor. Şi asta în timp ce s-a ostenit atât de mult să îşi creeze o imagine respectabilă. Deci el, strângătorul cel autoritar de impozite, s-a urcat într-un copac şi a stat acolo, ca să-L vadă pe Iisus Hristos. Şi toți râdeau de el, întrebându-se unii pe alții ce i s-a întâmplat acestui om de vază, autoritar. De ce a început să se comporte deodată de parcă şi-ar fi ieşit din minți?

Domnul însă l-a văzut şi a spus: „Zahee, coboară-te." Astfel, Domnul l-a chemat pe Zaheu de la nebunia în care se afla, prin cuvintele: „Coboară-te." Este ceea ce ne spune mereu şi nouă. El ne spune: „Lăsați nebunia voastră şi veniți la Mine."

Şi iată că El i-a spus lui Zaheu: *„Du-mă la casa ta. Pentru că astăzi ți-am adus mântuirea. Pentru că astăzi ai căutat binele, iar binele sunt Eu."*[32] Apoi, când a intrat în casa lui Zaheu, acela i-a

[32] Parafrazare la Luca 19, 5-9.

spus: *„Jumătate din averea mea o voi da săracilor."*[33] Apoi Domnul l-a învățat ce trebuia să ştie.

Iată dorința de a-L vedea pe Dumnezeu şi conştiința lipsei de însemnătate a părerii lumii despre noi. La Zaheu dorința de a-L vedea pe Dumnezeu a fost atât de puternică, încât nu îl interesa părerea celor din preajmă. De fapt, el era un om bun din fire, le făcea milostenie celor săraci. Dar în viața lui au existat anumite lucruri care nu pot fi considerate bune. Însă atunci când L-a văzut pe Dumnezeu, a răspuns chemării Sale. Domnul i-a spus: „Coboară-te", şi el a coborât. Domnul i-a spus: „Du-mă la casa ta", şi el L-a dus pe Domnul în casa sa. Şi, întrucât el a ascultat şi s-a smerit, a fost mântuit.

Dar noi? Suntem neascultători, nu suntem smeriți. De aceea nu sporim. Pentru noi este mai important ce vor crede oamenii decât ceea ce crede Dumnezeu despre noi. Noi, în primul rând şi în toate, ne căutăm pe noi înşine, ne preocupăm de ale noastre, nu de Dumnezeu. Suntem închişi în zidul propriului „eu", încătuşați în lanțurile propriei nebunii. Totuşi, suntem creați şi existăm ca să-L căutăm pe Dumnezeu, să-L căutăm înainte de orice altceva, chiar înainte de a ne căuta pe noi înşine, şi să avem viață în comuniunea cu El. Noi însă ne căutăm pe noi înşine şi nu primim nimic în afară de supărări, tulburare,

[33] Parafrazare la Luca 19, 8.

mâhnire, răutate, zgârcenie, iubire de sine, obiceiuri proaste.

Domnul ne cheamă spre schimbare, El ne cheamă chiar astăzi. *„Întrucât ați făcut unuia dintr-aceşti frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut."*[34] Dar noi nu credem acest lucru. Nici în vremurile lui Hristos nu credeau toți. *„Doamne, când nu Ți-am dat să mănânci? Când nu Ți-am data să bei? Când nu Ți-am acordat atenție?"*[35] Şi Domnul ne va spune: „Atunci când nu v-ați acordat atenție unii altora."

Iar noi putem să facem o listă întreagă: De câte ori ne-am uitat unii la alții cu răutate, de câte ori am spus unii despre alții vorbe ticăloase, de câte ori nu ne-am iubit unii pe alții, nu ne-am slujit unii altora, de câte ori ne-am gândit mai întâi la noi înşine... Cum este posibil să ascultăm *Evanghelia* şi să nu o auzim deloc?! Exemplificăm prin fragmente din *Evanghelie*, o citățm, dar schimbă oare faptele acestea inima noastră? Uneori, da, dar de obicei, nu. De ce este aşa? Pentru că tot spațiul interior al inimii noastre este umplut. Cu ce? Cu propriul „eu". Şi nu mai rămâne loc pentru Domnul. De aceea, nici nu ne schimbăm.

Aici, la mănăstirea voastră, există neînțelegeri? Se întâmplă să fie mâhnită o persoană din cauza altcuiva? Să nu iubească pe altcineva? Este cineva trist? Simte careva că nu primeşte ce are

[34] Matei 25, 40.

[35] Parafrazare la Matei 25, 31-46.

nevoie? Da, desigur! Dar de ce? Deoarece ne iubim pe noi înşine, nu pe aproapele. Ne iubim pe noi înşine, nu pe Dumnezeu. Iar dacă ne iubim pe noi înşine, pe semenul nostru nu-l iubim. Dacă în inima mea nu se găseşte dragoste, este imposibil să trăiască alături de mine cineva. Şi nu trebuie ca dragostea mea pentru voi să depindă de dragostea voastră pentru mine. Dragostea mea pentru voi nu trebuie niciodată să fie un răspuns la dragostea voastră. Dar noi spunem: „Eu nu pot să o iubesc, pentru că ea face aşa şi aşa." Nu aşa! Noi trebuie să o iubim, nu pentru că ea face ceva, ci în pofida lucrului pe care îl face. Putem să iubim doar pentru că Dumnezeu mai întâi ne-a iubit pe noi[36]. Dacă nu iubim, totul devine zadarnic. Dacă nu iubim, suntem neoameni. Dacă nu iubim, ne-am abătut din drum. Acesta este sensul pildei din *Evanghelie*.

Dacă la noi la mănăstire, în parohie, în eparhie sau în lume există neînțelegeri, chiar şi cea mai mică lipsă de înțelegere şi pace se întâmplă numai pentru că nu ne ajunge iubirea, nu pentru noi, ci pentru alții. Şi nu vom fi în stare să iubim până când nu ne vom întoarce către Dumnezeu şi nu vom muri pentru noi înşine. La acest lucru Se referă Domnul atunci când zice: *„Dacă vrem să aflăm viața, trebuie să o pierdem."*[37]

[36] Vezi 1 Ioan 4, 10.

[37] Parafrazare la Matei 16, 24-26.

De curând, cineva ne-a povestit despre un monah care îşi alegea mănăstirea. Iar un alt monah, mai înţelept, i-a spus:

– De ce îţi alegi mănăstirea? Oricum mergi acolo ca să mori. Ce importanţă are la ce mănăstire mori?

Pentru noi nu are nicio importanţă la ce mănăstire mergem, pentru că ne ducem acolo ca să murim, nu ca să trăim. De aceea, dacă ne facem griji din cauză că o mănăstire sau alta nu este pentru noi, că nu este prea comod acolo, atunci pentru asta trebuie să-I mulţumim lui Dumnezeu, fiindcă vom spori repede şi vom pleca, vom pleca în viaţa veacului ce va să fie. Dacă în aşezământul nostru ar fi prea comod, ne-am dori să rămânem acolo pentru totdeauna. Noi însă am venit aici ca să murim, să murim pentru noi înşine. Dar este oare cineva căruia i-ar plăcea să moară? Moartea este cea mai grea nevoinţă. Dar numai prin moarte dobândim viaţa. Dacă însă atârnăm de viaţă, o pierdem.

Care dintre noi nu-l învinuieşte pe altul? „Dacă maica stareţă ar fi fost altfel, şi sora asta ar fi fost altfel, şi aceea, şi cealaltă, eu nu aş mai fi fost aşa cum sunt... Dar, întrucât ele sunt aşa, şi eu sunt aşa, şi totul e din cauza ei, a lui, a lor." Noi niciodată nu ne considerăm pricina tuturor răutăţilor, dar tocmai în noi este pricina! Eu aşa fac, dar voi? Aşa deci!

Trebuie să ne încredinţăm lui Dumnezeu. Însă cui ne încredinţăm? Nouă. De ce? Când eram

tânăr cineva mi-a zis aşa: „Nu există nimeni care te-ar minți, te-ar fura şi te-ar păgubi mai mult decât tu însuți." Atunci de ce ne încredem în noi înşine? De ce? Pentru că suntem lipsiți de minte. Ne orbeşte mândria. Suntem orbi, fără îndoială. Pentru că eu văd păcatele voastre, iar pe ale mele – nu. Şi care păcate aş putea să le îndreptez? Pe ale mele, nu pe ale voastre. Atunci de ce mă uit la păcatele voastre? Mă vor ucide doar păcatele mele, nu ale voastre. Cât de neghiobi suntem! Vin şi vă spun: „Vă arde casa, încă puțin şi se va prăbuşi!" Şi în acelaşi timp casa mea este, de asemenea, cuprinsă de flăcări. Eu încerc să potolesc incendiul la voi, dar între timp casa mea arde până la temelie. Fiecare dintre noi are o casă care este în flăcări. Trebuie să stingem acest incendiu.

Ştiți în ce constă cea mai importantă taină? Fiecare din noi, fără excepție, este în stare să-şi schimbe în întregime viața şi totul din jur. Tot ce trebuie să facem este să iubim şi să avem credință. Însă noi preferăm să fim nefericiți şi să-i facem nefericiți pe cei din preajmă.

În urmă cu vreo cincisprezece ani, stătea la noi un tânăr rus, de loc din Sankt-Petersburg. El a venit la New-York, nu avea unde să stea şi a venit la mănăstire. Era un tânăr foarte înzestrat. Desena, sculpta excepțional în lemn. Una dintre ocupațiile lui preferatele era fotografiatul. Îi plăcea foarte mult să facă fotografii. Tot în acea

perioadă un frate de la o altă mănăstire se afla la noi în vizită, unul dintre cei mai neplăcuți oameni pe care i-am văzut vreodată. Întotdeauna era nemulțumit de ceva, mereu cicălea pe cineva. Uneori toți viețuitorii erau fericiți, numai el era nemulțumit de ceva şi se simțea nefericit. Puteai să spui:

— Ce zi minunată este astăzi, iese şi soarele.

— Este prea luminos acest soare, răspundea el.

Sau:

— Astăzi este o zi frumoasă, vântul este atât de plăcut, primăvăratic.

— Vântul bate prea tare.

Dacă i se servea cina, spunea că mâncarea este crudă sau arsă, sau prea sărată, sau insuficient de sărată.

Iar tânărul care se ocupa cu fotografiatul l-a pozat pe acest monah atunci când avea obişnuita-i dispoziție proastă. El nici nu ştia că este fotografiat. Apropo, şi el era rus. S-a născut în China, apoi a trăit în Brazilia, apoi s-a mutat în America, a văzut multe țări, cu o cultură diferită. Prima limbă în care a învățat să vorbească a fost rusa, a doua – chineza, apoi braziliana şi engleza nord-americană.

Deci băiatul l-a fotografiat pe acest monah, a mărit poza, a scos-o la imprimantă şi a scris sub ea: „Bucuria mântuirii". „Bucuria mântuirii" şi o mutră atât de acră! Şi a lipit fotografia pe un perete.

Monahul i-a spus:

— Ce-i asta? Ce ai făcut cu fața mea? Probabil ai prelucrat portretul meu pe calculator şi, de aceea, am această față.

— Nu. Este exact ceea ce suntem nevoiți să vedem la tine în fiecare zi.

Monahul a smuls de pe perete fotografia şi a rupt-o în bucăți.

— Ar trebui să schimbi ceva în tine, nu să rupi fotografia, i-a făcut observație tânărul.

Călugărul a fost zguduit de acea întâmplare şi a plecat de la noi. Şi-a făcut bagajele şi a plecat pentru două luni. Nu ştiam unde se află. Apoi ne-a trimis o scrisoare în care ne-a comunicat că a plecat de la mănăstire, că este departe, că este mânios şi ferm convins că toți ne-am ridicat împotriva lui şi că el l-a rugat pe părintele mitropolit să i se retragă cinul monahal, deoarece, după părerea lui, noi nu suntem creştini.

I-am scris un răspuns în care i-am expus părerea mea despre cele întâmplate. Însă asta nu l-a oprit, el a preferat să-şi ia rămas-bun de la viața monahală. M-am întristat mult pentru că nu m-a auzit. Nu m-a auzit, deoarece era atât de întunecat, atât de tari erau lanțurile care îl ferecau, încât nu putea să se elibereze de ele, nu putea să scape de vâltoarea propriei nebunii. Se îneca în ea.

Dacă cineva ne va arăta o fotografie şi vom vedea în ea chipurile noastre, vom putea oare să dezlegăm toate acele lanțuri şi să ieşim la suprafață, ca să ne mântuim? Sau vom rămâne încătu-

şaţi şi ne vom îneca, pentru că nu suntem în stare să ne schimbăm?

Observând că aveţi aici o măicuţă nouă, mi-am adus aminte de un novice care a stat la mănăstirea noastră. Pe atunci abia ce primise tunderea şi ne era foarte greu cu el. După un an şi jumătate a plecat. Şi atunci unul dintre cei mai sinceri călugări ai noştri a venit la mine şi mi-a zis:

— Am crezut că toate nenorocirile ni se întâmplă din cauza lui. Iar acum el a plecat, însă nimic nu s-a schimbat.

Cât de uşor e să dai vina pe nişte pricini exterioare, nu pe cele care se află în noi! Dar niciodată nu se întâmplă ca necazurile noastre să fie provocate de împrejurările exterioare, rădăcina lor este mereu în interior, în noi.

Este ciudat felul în care privim viaţa! Domnul a reuşit să umble pe acest pământ plin de oameni care Îl disprețuiau. Iar El mergea şi avea pace în inimă şi îi oferea iubire fiecăruia. Pentru că stătea ferm, ca pe o ancoră, în dragostea Tatălui Său. Noi însă putem să ne aflăm în nişte locuri pline de pace şi să fim în acelaşi timp nervoşi, să judecăm şi să ne comportăm ca nişte nebuni.

În urmă cu câţiva ani m-am internat la spital, trebuia să mi se facă o operaţie. Acolo era o asistentă medicală, grecoaică. Şi aceasta mi-a spus:

— Părinte, aţi putea înainte de operaţie să vizitaţi câteva saloane, să vă întâlniţi cu pacienţii, să vorbiţi cu ei, să-i îmbărbătaţi cumva?

Era o zi de marți, iar operația trebuia să mi se facă joi sau vineri, nu-mi mai aduc aminte exact. Operație de extirpare a unei tumori canceroase. După spusele medicilor, probabilitatea de a supraviețui era de vreo 30%, nu mai mult. Şi în acest timp asistenta mi-a propus să mă duc prin saloane şi să îmbărbătez pacienții. Am zâmbit şi i-am spus:

— Bineînțeles, voi merge prin saloane să vizitez pacienții.

Mi-a scris numerele saloanelor pe care trebuia să le vizitez. Am intrat într-unul dintre ele, acolo zăcea o femeie tânără, de vreo treizeci de ani. Avea o înfățişare atât de plăcută! Însă toată fața îi era bandajată. M-am prezentat. Mi-a spus că deja ştia că sunt preot. Era ortodoxă. Mi-a spus că s-a căsătorit cu un ortodox, soțul a convertit-o la credința lui, însă ea nu a păstrat-o. Era balerină, dansa minunat. Însă la un moment dat, în timpul spectacolelor, a început să cadă. Şi nu putea să înțeleagă de ce îşi pierdea abilitatea de a dansa. Se străduia din răsputeri, dar în timpul spectacolelor îşi pierdea echilibrul şi cădea. Apoi a început să se îngrijoreze dacă nu cumva suferea de vreo boală, deoarece un picior începuse să-i amorțească. Se silea să danseze, însă starea i se înrăutățea. Nu le-a spus impresarilor despre nenorocirea sa. Pentru că este o lege pe scenă: Dacă nu dansezi, se descotorosesc de tine. A mers la doctor, i s-a făcut o tomografie şi i s-a depistat

o tumoare imensă pe creier. Apoi a fost trimisă să i se extirpeze tumoarea. După cum îmi povestea, nu a simțit nicio durere înainte să afle de tumoare. Avea probleme cu mişcarea şi sensibilitatea membrelor, dar dureri nu a avut. Şi iată că a fost trimisă la operație. I s-a spus că rezultatul putea fi să-şi piardă abilitatea de a merge, de a vorbi, de a vedea, dar că fără operație va muri.

Mi-a spus că îi trecuse deja prin cap să se sinucidă:

— Nu puteam să-mi imaginez că voi fi transformată într-o buturugă, oarbă şi paralizată...

Şi aşa a decis să se sinucidă. Dar într-o noapte, târziu, s-a trezit şi şi-a zis: „Nu! Eu cred în Dumnezeu şi vreau să-I cer ajutorul. Doamne, ajută-mă!" Şi i-a venit un răspuns: Să facă operația. Căci viața nu constă doar în dansuri, ci este mai mult decât atât. Şi s-a dus la operație. Ea spunea:

— Sunt atât de recunoscătoare că am această tumoare.

Şi încă ceva – fiți atenți! – femeia nu spunea că tumoarea a adus-o la credință, ci că boala a întors-o la Dumnezeu.

Adică Dumnezeu nu a părăsit-o, ci cancerul a adus-o înapoi la Dumnezeu.

— Sunt atât de recunoscătoare, spunea ea. Este binecuvântarea lui Dumnezeu.

Iar eu stăteam şi mă gândeam: „Ce aş putea să-i spun? Ea singură îmi predă o lecție de cre-

dință. Am venit să-i dau speranță, iar ea îmi dă speranță mie."

Şi am chemat-o:

— Vino cu mine să-i vizităm pe ceilalți.

Şi aşa ne-am dus amândoi, ea bandajată şi eu atât de încovoiat. Ce pereche! Ce bine ar fi fost să nu-i speriem pe ceilalți prin aspectul nostru! Mergeam să le dăm oamenilor nădejde, dar atunci când ne vedeau îi speriam de moarte.

Ne-am dus la o altă femeie, care făcea parte din confesiunea coptă[38]. Zăcea la pat. I se făcuse-

[38] Copții sunt descendenții egiptenilor care au acceptat creştinismul în primele secole ale erei noastre, însă în anul 451, în timpul Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon, s-au separat de Biserica Ortodoxă, deoarece nu au acceptat hotărârile Sfinților Părinți privind existența celor două firi ale Mântuitorului. Conform Sfinților Părinți, în persoana ipostatică a Mântuitorului Iisus Hristos sunt cuprinse în chip neamestecat, neschimbat, neîmpărțit şi nedespărțit cele două firi: cea dumnezeiască şi cea omenească. Actualii copți nu sunt monofiziți eutihieni, ci monofiziți severieni. Eutihie, întemeietorul ereziei monofizite, considera că Mântuitorul a avut două firi înainte de întrupare, dar după întrupare nu a avut decât o singură fire, în timp ce patriarhul monofizit al Antiohiei, Sever, afirma că în Hristos s-au păstrat deosebirile dintre calitățile divine şi umane, dar refuza să admită două naturi (firi) în Hristos. Copții spun că acceptă cele două firi ale Domnului nostru Iisus Hristos, dar le consideră amestecate într-o nouă fire. Ei consideră că unitatea celor două firi poate fi numită fire. În plus, nu acceptă hotărârile celui de-al patrulea Sinod Ecumenic de la Calcedon şi nici pe cele ale următoarelor Sinoade Ecu-

ră deja şase operaţii. Avea şase copii. Şi, din câte se vedea, o mai aştepta o operaţie; tumoarea se formase în creier şi făcuse metastaze în tot corpul. Această femeie era plină de iubire pentru Dumnezeu. Era atât de recunoscătoare că am venit. Mi-a spus:

– Ce bine că sunteţi aici. Faceţi să coboare binecuvântarea lui Dumnezeu peste tot spitalul.

Nu putea să meargă. S-a aşezat în căruciorul pentru invalizi şi noi doi - doi pacienţi cocoşaţi - am dus-o pe culoar. Şi atunci când noi, cei trei invalizi, ne aflam lângă uşa celui de-al treilea salon, am dat de Arhiepiscopul Damaschin, care de curând venise de la Ierusalim. Mai exact, venise de la Jaffa şi îmi adusese în S.U.A. un odor sfânt: o cruce în care era încadrat un fragment din Lemnul Sfintei Cruci. Mi-a spus să o ţin la mine în salon şi ne-am îndreptat cu toţii spre salonul meu. O femeie m-a rugat să-i îngădui să se atingă de cruce. I-am dat-o pentru toată noaptea.

menice. Din punct de vedere ortodox, schimbând dogmele, copţii sunt eretici, nefiind în comuniune cu Biserica Ortodoxă. (Vezi *Despre monofizism* de Ioan Vlăducă, Ed. Fundaţia Justin Pârvu, Mănăstirea Petru Vodă, 2010, p. 12-14, *Acceptăm unirea cu monofoziţii?* de Ioan Vlăducă, Drd. Dumitru Popescu, Drd. Gheorghe Fecioru, Ed. Predania, 2008, p. 43, *Despre ereziile necalcedonienilor (armeni, copţi, iacobiţi)* de Ierom. Visarion Moldoveanu, Ed. Vicovia, 2007, p.7, http://www.atitudini.com/2010/04/intrebari-si-raspunsuri-despre-monofiziti-si-copti/) *(n.red.)*

În ziua următoare asistenta noastră (o chema Atena) m-a întrebat cum a decurs vizitarea pacienților. Eu i-am povestit.

— Da, Hristos este aici cu noi, întotdeauna, a zis ea. Am vrut doar să înțelegeți cât de multe aveți.

Ce minunat şi admirabil! Trebuie să înțelegem cât de multe avem. Avem deja tot ce ne trebuie. Totul este aici! Ce căutăm atunci? Cu cine ne luptăm? Să ne bucurăm de faptul că Hristos ne iubeşte. Iar noi trebuie să Îl iubim, de asemenea, şi să ne iubim unii pe alții. Să încetăm deci să ne comportăm ca nişte lipsiți de minte. Să ne trezim!

— Ce s-a întâmplat cu femeia coptă?

— A murit. A murit după trei săptămâni. Radioterapia nu a ajutat-o.

— Iar dumneavoastră?

— Eu am supraviețuit.

— Este femeia care avea şase copii?

— Da.

— Dar ce s-a întâmplat cu balerina, părinte?

— Şi ea a murit.

— Câtă vreme ați stat în acel spital?

— Şapte săptămâni. A fost atât de amuzant - amuzant sau ciudat - să stai după operație, vreme de şapte săptămâni, în pat. Uneori mi se îngăduia să mă ridic, dar în cea mai mare parte am zăcut. Mi-au deschis cutia toracică, mi-au scos două coaste, mi-au disecat toată partea stân-

gă, m-au tăiat ca pe o găină. Medicii trebuiau să pătrundă cumva în interior dinspre coloana vertebrală; prin față, unde este inima, nu puteau să mă opereze. Astfel, am fost spintecat în lung şi în lat. După care m-au cusut din nou. Aşa că mă durea totul. Îmi aduc aminte cum a venit la mine un doctor şi mi-a zis:

— După această operație o să vă doară totul. Chiar şi părul. O să vă fie greu, dar veți rezista.

Astfel, atunci când am fost externat mi s-a pus un corset special, de la mijloc până la gât. Şi l-am purtat din mai până în octombrie. Era din plastic şi trebuia să se muleze strâns pe corp. Iar la New-York verile sunt foarte călduroase şi umede. După externare a trebuit timp de opt săptămâni să fac radioterapie, marțea şi vinerea. Şi chimioterapie. Sper că nu ştiți din experiență ce înseamnă radioterapia. Se întâmplă astfel: Sunteți puşi pe o masă, iar în jur se plimbă un aparat special. În primele zile se fac anumite semne care indică locul unde trebuie să pătrundă razele. Procedura zilnică durează 30-40 de minute. După ea te simți foarte rău, ai grețuri. Dar până la urmă m-am pus iarăşi pe picioare. Şi ne-am dus la un magazin să cumpărăm mâncare. Mi se permitea deja să ies afară. Şi iată că mergând aşa, bandajat tot ca Frankenstein, m-am trezit lângă mine cu o fetiță care m-a întrebat:

— Nene, ce ați pățit?

Eu i-am răspuns:

— Mi-au făcut transplant de cap.

— Uau! Ce tare!

Cât este de ciudat! Trupul este bolnav, dar duhul nu suferă din pricina asta. Dimpotrivă, trupul începe să se îmbolnăvească din cauza bolii duhului şi mintea ni se îmbolnăveşte, de asemenea, din cauza bolii duhului. Printre oamenii care răbdau suferinţe fizice incredibile i-am întâlnii pe unii care Îl blestemau pe Dumnezeu, voiau să se sinucidă, îi urau pe toţi din jur... Dar i-am întâlnit şi pe cei ce îi iubeau pe toţi şi erau împăcaţi cu toată lumea, pentru că duhul lor era sănătos. Trupul putrezea, dar duhul era sănătos. Deci să nu permitem ca duhul nostru să fie bolnav. Iar cea mai periculoasă boală a duhului este mândria. Boala poate fi o binecuvântare doar atunci când este fizică, nu duhovnicească. Căci boala duhovnicească este ucigătoare.

Într-o zi, când încă stăteam în spital, am fost vizitat de un părinte. Avea icoane cu canaturi[39], cu Mântuitorul şi Maica Domnului. Icoanele erau acoperite cu sticlă, cu rame de metal. Le-a lăsat la mine în salon, ca să am acolo icoane. Iar eu aveam acel tip de asigurare cu care doctorii, bineînţeles, nu puteau să-mi dea un salon separat. De aceea, am stat într-un salon cu două pa-

[39] Icoanele cu canaturi sunt alcătuite din două (diptice) sau trei (triptice) părţi mobile, unite prin balamale de mici dimensiuni. *(n.red.)*

turi. Dar celălalt pat era întotdeauna liber. Astfel încât, într-un fel, aveam un salon separat. Însă în documentele companiei de asigurări era scris că salonul este cu două paturi. Veneau la mine la spital oameni, vizitatori. Câteva săptămâni la rând am stat în pat, nu puteam să ies.

În fiecare zi în salon intra un tânăr latino-american, având puțin peste treizeci de ani. El spăla podeaua. Nu mă privea, nu vorbea cu mine. Trecând pe lângă icoane, își lăsa capul în jos. Eu îl salutam și el îmi răspundea rezervat.

– De unde ești? l-am întrebat.

– Din Bronx.

– *Habla español?*[40]

– *Si.*[41]

L-am întrebat în spaniolă de unde este și mi-a răspuns că vine din Republica Dominicană.

– Ești catolic? l-am întrebat eu.

– Nu! Sunt creștin.

– Bine! Dar spune-mi: De ce nu privești în jur după ce intri. Ești bine?

– Da. Dar noi nu ne închinăm la idoli.

– Nici eu nu mai închin la idoli.

– Dar, iată, aici lângă tine ai niște idoli.

– Nu sunt idoli, ci icoane.

– Noi nu ne închinăm la icoane.

– De ce nu te închini la icoane?

[40] *Habla español?* (în spaniolă) – Vorbiți spaniola?

[41] *Si* (în spaniolă) – Da.

— Eu cred numai în Dumnezeu. Iar Dumnezeu a spus că nu ne este îngăduit să facem niciun chip.

— Ai o *Biblie*?

— Desigur! Noi credem în tot ce scrie în *Biblie*.

— Ai putea să-mi arăți acel loc unde scrie că nu avem voie să ne facem idoli?

— Da!

Şi el mi-a deschis la pasajul cu enumerarea poruncilor.

— Bine. Tot ce scrie în *Biblie* este corect?

— Da!

Atunci am deschis *Biblia*, am găsit locul unde Domnul a poruncit să se facă Chivotul Legii împodobit cu doi heruvimi auriți pe capac şi l-am întrebat:

— Cum adică? Domnul a poruncit să se facă nişte idoli?

— Păi, asta este de la Dumnezeu.

— Şi asta la fel. Este icoană.

Apoi am început să stăm de vorbă şi în fiecare zi vorbeam din ce în ce mai mult.

— Ai familie? l-am întrebat eu.

— Da.

— Dar copii?

— Da.

— Dar soție?

— Da.

— Ai fotografiile lor?

— Da.

A scos un portofel şi mi-a arătat pozele lor.

– Pentru ce ai nevoie de fotografiile lor?

– Mă uit la ele şi mă gândesc la familia mea.

– Dar ai sărutat vreodată fotografiile copiilor tăi?

– Da.

– Reiese că tu săruți hârtia? De ce?

– Nu, eu îmi sărut fiica.

– Iar ăsta este chipul lui Dumnezeu. Este chipul Maicii Sale, al sfinților. Mă uit la chip şi el mi-L arată pe Dumnezeu. Acesta nu e Dumnezeu, dar eu sărut acest chip pentru că Îl iubesc pe Dumnezeu. Iată ce înseamnă icoanele, cam acelaşi lucru pe care îl porți tu în portofel.

Apoi el a început să discute cu mine, a început să-mi aducă tot felul de mâncăruri delicioase pe care le gătea, ceva cu ciuperci, cu orez. Într-o zi a venit şi mi-a spus:

– Aş putea să-mi iau şi eu aşa o imagine?

Iar eu aveam un morman de icoane, fiindcă lumea deseori îmi aducea icoane, mătănii. I-am spus:

– Ia-le pe amândouă!

– Nu, vreau doar una, a lui Hristos.

– De ce nu şi a Maicii Sale?

– Noi nu credem în ea.

– Dar cum a venit El pe pământ? Este posibil ca eu să te iubesc şi să cred în tine, iar pe mama ta să nu o iubesc? Ia şi această icoană, pentru că Maica Domnului te iubeşte şi vei învăța şi tu să o iubeşti.

Şi el a luat icoana.

Într-o zi a venit la mine şi mi-a spus:

— Priveşte, este fotografia mamei mele. O cheamă Maria.

— Chiar?

— Ea mi-a povestit că a fost numită în cinstea Maicii lui Dumnezeu.

— Mama ta este o femeie deşteaptă.

Şi el a râs.

Oriunde am ajunge, avem posibilitatea să-L descoperim oamenilor pe Hristos. Nu prin religie, nu prin predici, ci prin iubire. În fiecare zi avem posibilitatea să-L arătăm oamenilor. Fie Îl arătam pe El, fie ne expunem pe noi înşine în văzul tuturor. Le arătăm oamenilor fie credinţa noastră, fie ne arătăm jalnica stare de sărăcie duhovnicească în care ne aflăm. Avem posibilitatea fie să arătăm felul în care credem, fie felul în care ne plângem, ne văităm şi cârtim.

Noi însă nu avem niciun drept să ne plângem! De ce să ne plângem?! Fiindcă suntem atât de răutăcioşi? Asta o ştie toată lumea. Nu trebuie să povestim nimănui cât suntem de răutăcioşi, este un lucru notoriu. Dar noi arătăm şi povestim cât suntem de răi şi respingători, din iubire de sine.

Cu toţii trebuie să radiem de o fericire care să-i facă pe oameni să vrea să intre cu forţa aici, în loc să fugă pe geam. Totul stă în mâinile noastre.

În ziua Judecăţii Domnul ne va spune:

— Ce faceţi voi aici? Când am fost cu voi la Mănăstirea Novodevicie, nu aţi vrut nici să staţi

de vorbă cu Mine. Nu M-ați iubit. Ați fost prea pasionate de voi însevă. Deci ce căutați aici şi acum?

Haideți atunci să ne folosim de posibilitatea de a-L iubi pe Dumnezeu. Iar El e aici!

— Dați-mi, vă rog, răspuns la o întrebare legată de pericopa evanghelică de astăzi. Ce înseamnă milostenia pentru monahi? Cum trebuie monahii să facă milostenie?

— Monahii posedă un singur lucru. Care anume? Putem să ne folosim de libertatea voii noastre? Nu. Deținem în general orice altceva? Nu. Nu ne aparține nimic. I-am dat totul lui Dumnezeu. Dacă avem ceva, este din ascultare, dar nu e proprietatea noastră. Este a noastră doar în sensul că ne folosim de ea. Nici măcar hainele nu ne aparțin. Singurul lucru pe care-l deținem este posibilitatea de a iubi. Şi putem să ne oferim iubirea în întregime. Nu doar că putem, ci suntem şi chemați prin porunci să o facem. Împlinirea acestora înseamnă dragoste şi slujire. Dar noi din voie proprie nu putem hotărî nici măcar să gătim pentru cineva, să hrănim pe cineva. Pentru că nici mâncarea nu e a noastră, ne folosim de ea din ascultare. Însă putem să iubim, să ne rugăm, putem să le slujim oamenilor.

Milostenia noastră este dăruirea de sine, jertfirea de sine. Iar noi, în loc să o facem, ne irosim în lucruri mărunte.

Am avut la mănăstire un călugăr. Într-o zi, fiind foarte amărât, s-a apropiat de mine.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Noaptea trecută nu am dormit deloc, pentru că am văzut suferințele unuia dintre părinții noştri. Şi am privegheat toată noaptea, m-am rugat pentru el, în loc să dorm.

— Ce minunat! am exclamat.

— Dar apoi am înțeles că am făcut-o fără binecuvântare. Nu am făcut-o din ascultare. Adică m-am gândit că viața îmi aparține. Şi am venit să-mi cer iertare pentru asta şi, dacă se poate, să cer binecuvântare să petrec şi noaptea următoare în rugăciune.

— Astăzi te binecuvântez să dormi. Ascultarea ta este să dormi. Şi ascultarea ta Îi este mai plăcută Domnului decât privegherea.

Chiar dacă facem un lucru bun fără binecuvântare, nu e bine pentru noi. Pentru că viața nu ne aparține. Ea Îi aparține lui Dumnezeu. Este ca şi cum am lua nişte bani de la un vecin ca să-i dăm să mănânce unui sărac. Am luat de la vecin, de la prieten, şi i-am dat unui sărac. Nu se poate să furi banii de la unul ca să-l ajuți pe altul. Iar viața noastră nu ne mai aparține. Îi aparține lui Dumnezeu.

Am cunoscut un monah, arhimandrit. El nu făcea nimic la mănăstire fără binecuvântare. Şi era stareț. Cu toate acestea, mergea la un preot şi cerea binecuvântare. Chiar şi ca să bea un pahar de apă sau să citească o carte sau alta el cerea binecuvântare. Credea că nu are importanță dacă este stareț sau nu, ci că este important că este în

acelaşi timp şi călugăr. Acesta a fost pentru mine un exemplu foarte bun. Fără îndoială, el a fost un om bineplăcut lui Dumnezeu.

Deci milostenia noastră o reprezintă iubirea şi hotărârea de a le sluji semenilor, bunătatea faţă de oameni, răbdarea.

Acum o să vă spun o istorioară amuzantă. După ce ne-am întors în America din ultima noastră călătorie în Rusia, priveam nişte fotografii pe care mi le făcuse translatorul. Le arătam musafirilor noştri, printre care era şi o femeie din Kazahstan. Când i-a fost arătată într-o fotografie o obşte de maici, ea a arătat spre o monahie:

– Uitaţi-vă la ea!

– La cine anume?

– La ea. Seamănă atât de mult cu bunica mea Ludmila!

– Păi, ea este!

– Adică?

– O cheamă Ludmila.

– Nu se poate!

– Da, ea este.

Şi atunci m-am gândit ce mică este lumea în care trăim. Această femeie nu ştia că bunica ei plecase la mănăstire.

– *Nicio comunitate nu poate să trăiască fără un anumit regulament. Înainte de Pahomie cel Mare oamenii trăiau în pustnicie, câte unul. Şi ei nu aveau nevoie de regulament, în sens restrâns, deoarece vocea interioară a conştiinţei le spunea*

cum să se nevoiască. Dar după Pahomie cel Mare toate mănăstirile au un oarecare regulament, scris sau nescris. Desigur, în condiții de mănăstire este imposibil să reglementezi orice lucru mărunt. Şi nici nu am vrea să năzuim spre aşa ceva, pentru că va semăna, după părerea mea, cu un fel de iudaism. De curând o cunoştință mi-a spus: „Ce bine de iudei, la ei totul este descris amănunțit: ce e păcat, ce nu e păcat, unde să meargă, ce să facă." La mănăstire se doreşte ca regulamentul să se îmbine cu o oarecare libertate. Pe de o parte, unii vor ca totul, până la amănunte, să fie spus, ca întotdeauna să fie clar ce şi cum să facă, nu pentru că ar vrea să fie ascultători, ci pentru că ar vrea să scape de răspundere. Încerc să le învăț pe surori să ia niște hotărâri independente în unele situații. Dar în realitate omul nu vrea să decidă nimic, nu vrea să răspundă pentru nimic, nu vrea să asculte vocea conştiinței. Cred că un alt aspect este acela că oamenii abuzează de libertate. Poate că aveți asemenea experiențe. De exemplu, nu le interzic maicilor să meargă undeva, prin mănăstire sau altundeva. Dar se întâmplă, de pildă, ca în momentul în care omul trebuie să se afle la ascultarea sa, să intre la bucătărie şi să îi încurce pe alții. De exemplu, nu le interzic maicilor să meargă la bibliotecă, dar uneori vreuna dintre ele se duce acolo la o oră nepotrivită sau o foloseşte ca să stea şi să bârfească. Cum să îmbini la maxim regulamentul şi libertatea întru sfințenie?

Nu aş vrea ca mănăstirea să fie o puşcărie sau un spital de psihiatrie, dar oamenii se comportă uneori în aşa fel, încât îmi vine să le spun: „Stai aici", „Du-te acolo", „Fă aşa".

– Regulile şi dispoziţiile în sine nu educă responsabilitatea. Dacă omul nu înţelege sensul regulilor, el niciodată nu va învăţa să le urmeze. Se va revolta, va căuta mijloace de a ocoli cerinţele, de a găsi o portiţă de scăpare, ca să nu le îndeplinească. De ce? Pentru că nu înţelege rostul regulii, nu vede pentru ce ar sluji aceasta. Înţelegeţi că legea este creată pentru susţinerea binelui şi pentru atingerea unui bine mai mare. Legea în sine nu este un bine. Scopul legii îl reprezintă pacea în societate, bunăstarea acesteia. De aceea, dacă legea nu contribuie la susţinerea societăţii, nu serveşte la bunăstarea ei, este o lege proastă.

În sens duhovnicesc, legea este alcătuită pentru susţinerea comuniunii cu Dumnezeu, pentru ca noi să creştem în relaţiile noastre cu Dumnezeu. Un om care este în comuniune cu Dumnezeu nu are nevoie de lege, pentru că el deja trăieşte după lege. Dacă noi conducem un autoturism, iar drumul este liber şi deodată un bandit oarecare cu arma în mână începe să ne urmărească şi ne apropiem de semafor, care e roşu, un bine mai mare e să rămânem în viaţă şi este mult mai important, decât să ne oprim la semafor. Nici nu trebuie să ne oprim, de vreme ce alte maşini nu mai sunt. Astfel, conducem în

continuare. Am încălcat oare legea? Da, fără îndoială. Dar în acel moment, când am încălcat-o, legea a servit unui scop oarecare? Nu. Scopul pe care îl urmăream era mai presus de lege.

De aceea, atunci când oamenii care se află într-un aşezământ monahal nu înţeleg legea, ei nu o respectă. Iar legea trebuie întotdeauna să susţină, să îmbunătăţească, să favorizeze crearea unui mediu în care ar fi posibilă comuniunea omului cu Dumnezeu. Dar legea în sine nu împlineşte comuniunea cu Dumnezeu. Ne exprimăm părerile dacă o lege este bună sau rea, dacă se poate aplica faţă de anumite persoane sau trebuie să se aplice în raport cu toată obştea, plecând de la modul în care acea lege poate să ajute la sporirea comuniunii cu Dumnezeu.

Să ne întoarcem la întrebarea dumneavoastră. Dacă daţi anumite binecuvântări pentru ca oamenii să-şi folosească corect timpul şi le spuneţi că, în cazul în care şi-au îndeplinit ascultarea, pot să plece la bibliotecă, ei trebuie să meargă să citească, pentru ca acest lucru să le sporească nivelul vieţii duhovniceşti, nu doar să-şi petreacă timpul liber, să trăncănească sau să încurce pe cineva. De aceea, dacă maicile merg la bibliotecă şi stau acolo de vorbă, înseamnă că au pierdut din vedere ţelul pentru care există biblioteca şi pentru care a fost înfiinţată toată viaţa noastră monahală.

Acesta este motivul din cauza căruia apar dificultăţi în ceea ce priveşte îndeplinirea pravi-

lei monahale – am uitat pentru ce suntem aici. De exemplu, dacă sunteți în biserică şi cântați la strană, iar maica N. în acel moment se roagă şi Domnul a ridicat-o la o stare de exaltare în rugăciune, iar dumneavoastră ştiți că ea se roagă, nu o să vă apropiați de ea spunându-i: „Termină cu rugăciunea! Potrivit rânduielii, acum trebuie să citeşti troparul cutare, glasul cutare." Scopul pentru care cântăm troparul este comuniunea cu Dumnezeu. Dar, dacă maica N. are ascultarea de citeț şi trebuie să citească pentru binele obştesc, atunci îi veți spune: „Trebuie să-ți întrerupi rugăciunea, este timpul să citeşti."

Dacă viețuim în mănăstire şi uităm pentru ce suntem aici şi punem voia noastră, dorințele noastre, mai presus de voia şi dorințele semenilor, apar dezbinările şi neînțelegerile. Atunci năzuim să ne satisfacem propriile pofte, în loc să năzuim către mulțumirea celorlalți.

Dacă suntem la volan, iar alături de noi se află un pasager şi adormim, iar el ne trezeşte, nu ne supărăm. Dimpotrivă, îi suntem recunoscători că am evitat moartea, pentru că el ne-a salvat viața. Dar, dacă nu suntem responsabili pentru ceea ce se întâmplă şi nu conducem maşina, ci stăm pe bancheta din spate, iar cineva ne trezeşte, îi răspundem: „Lasă-mă, vezi-ți de treaba ta, eu încerc să adorm." Fiind absorbiți de noi înşine, încălcăm legea binelui comun, a comuniunii. Nu-i permitem nimănui să ne trezească, pentru că suntem închişi în noi înşine.

Convorbirea a VI-a

– Ştiţi, în copilărie se întâmplă ca părinţii să ne ducă undeva, să ne tragă după ei, iar noi nu putem să ne împotrivim. Trebuie să ne ducem acolo, apoi dincolo... „Vino la mine, du-te la şcoală..." Devenind maturi, credem că, în sfârşit, vom începe să ne conducem viaţa singuri. Mergem unde vrem, facem ce vrem. Iar apoi, când îmbătrânim, suntem iarăşi duşi undeva, aşezaţi undeva, ni se spune că trebuie să ne grăbim. Adică totul se repetă. Ne-am întors de unde am pornit.

Astăzi aş vrea să vă dau un sfat şi vă invit să-mi spuneţi părerile în legătură cu el. Iată cum sună: Dacă nu suntem uniţi cu Mântuitorul nostru prin iubire, totul este zadarnic şi lipsit de sens. Aşa e? Nu contează ce facem, dacă nu suntem uniţi cu Dumnezeu, dacă nu suntem legaţi de El cu legăturile iubirii, totul devine lipsit de sens. Nu mai are nicio importanţă, este zadarnic, deşert şi distrugător.

Există la mănăstirea aceasta relaţii la baza cărora stă altceva, nu dragostea pentru Domnul? Sunt sigur că da. Oare ele nu provoacă dureri? Oare nu sunt zadarnice, nu-s deşarte? Oare nu ne aduc suferinţe? Oare nu sunt lipsite de sens? Oare nu e lipsit de rost faptul că femeile creştine pot zi după zi, săptămână după săptămână, lună după lună, an după an să nesocotească iubirea

pentru Dumnezeu şi pentru surori? Cum e posibil ca una dintre voi, fiind unită cu Domnul prin iubire, să nu poată să spună că le iubeşte în acelaşi timp pe toate surorile? Să nu poată să spună că vă iubeşte pe toate, indiferent ce faceţi.

Iar dacă ne lipseşte această unire şi ţinem doar la lucrurile exterioare, totul devine lipsit de noimă. Totul este deşert şi distructiv.

Deseori le repet fraţilor mănăstirii noastre:

– Viaţa noastră este nefirească. Este nefiresc să locuiască împreună atâţia bărbaţi. Este nefiresc să locuiască sub acelaşi acoperiş atâtea femei. Nu este firesc să nu ai proprietate, să nu posezi niciun bun. De altfel, să-ţi faci familie, să agoniseşti avere este la fel de nefiresc, dacă relaţiile şi ataşamentele nu-şi au rădăcina în Hristos, nu sunt conduse de El. Însă cu Hristos totul capătă sens, deoarece se face de dragul iubirii, nu din egoism. Acestea nu mai sunt fapte fără sens, ci mântuitoare. Nu mai sunt fapte deşarte, ci reprezintă jertfire de sine. Împrejurările sunt aceleaşi, dar imboldul este altul şi brusc totul se schimbă. Totul depinde nu de împrejurări, ci de intenţii!

Cred că la una dintre conferinţe v-am mai vorbit despre un bătrânel evreu pe care l-am cunoscut la New-York. Avea o prăvălie cu mărunţişuri pentru croitorie: aţă, ace, nasturi, fermoare, bijuterii şi alte lucruri asemănătoare. Nu stofă şi pânză, ci lucruri necesare pentru croitorie. Pan-

glici, cretă pentru croire... La scurt timp după înființarea frăției noastre, am mers la el la cumpărături. Iar vânzătorii lui erau evrei hasidici[42]. Erau mulți la tejghea și erau doar bărbați, femei nu erau, și aproape toți erau îmbrăcați în haine tradiționale hasidice: sacou negru, vestă neagră, cămașă albă și, desigur, barbă. Când am intrat în magazin, vânzătorul care stătea la casă – probabil, proprietarul – s-a întors și a intrat într-o atenansă[43]. Printre vânzători era un tânăr care nu era îmbrăcat ca un evreu hasidic. S-a apropiat de mine și m-a întrebat:

— Cu ce aș putea să vă ajut?

I-am spus că am nevoie de niște ace. El mi-a arătat unde se aflau. Apoi, pe parcursul câtorva ani, am mers în acel magazin la cumpărături, iar omul care plecase în prima zi, când mă vedea, se ascundea de fiecare dată în atenansă. Niciodată nu vorbea cu mine.

Într-o zi am intrat în magazin și în afară de el nu era nimeni să mă servească, toți erau ocupați. El, nedorind să rateze posibilitatea de a-mi vinde ceva, a intrat în vorbă cu mine.

— Minunat! am spus eu. În sfârșit vorbiți cu mine.

El nu mi-a răspuns.

[42] Evreii hasidici sunt membrii unei secte mistice evreiești, înființată în secolul al XVIII-lea în Polonia. *(n.red.)*

[43] Atenansă - parte secundară a unei locuințe. *(n.ed.)*

– De ce sunteți așa? l-am întrebat eu. Doar vin aici de câțiva ani.

Atunci şi-a ridicat mâneca şi mi-a arătat mâna: avea tatuat numărul lagărului de concentrare de la Auschwitz. Acesta a fost răspunsul lui la întrebarea mea.

– Acum o să vă spun ceva care vă va uimi, i-am zis. Nu sunt neamț. Şi nu eu am făcut-o.

Atunci el a râs.

– Nu mă învinuiți, l-am rugat eu.

Apoi am început să comunicăm. Era interesant să urmăresc felul în care se schimba relația noastră. Şi se schimba, deoarece vorbeam despre omenie. Nu despre durerile şi necazurile noastre, ci despre omenie. După câteva vizite, el deja mă aştepta. Aşa şi spunea:

– Vă mai aştept.

Întotdeauna mă numea „rebe"[44].

– Rebe, vă mai aştept.

Mi-a spus numele său - Ofra.

Într-o zi i-am zis:

– Dă-mi voie să te întreb: Trecând prin acele lagăre groaznice, cum de ți-ai păstrat credința, văzând cum erau uciși atât de mulți oameni, doar pentru faptul că erau evrei? Cum ai reuşit să nu-ți pierzi credința?

[44] *Rebe* (în ebraica veche) - titlu de învățător în şcoala iudaică începătoare; adresare respectuoasă față de rabini, obişnuită între evrei; în hasidism, titlu de conducător spiritual al mişcării hasidice. *(n.ed.)*

— Mi-au omorât soția, trei copii, toată familia. Eu nu înțelegeam de ce am rămas în viață.

— Dar cum ai reușit să-ți păstrezi credința?

— Atunci încă nu aveam credință. Dar apoi L-am descoperit pe Dumnezeu, L-am descoperit acolo.

— L-ai descoperit pe Dumnezeu în lagărul de concentrare? l-am întrebat eu uimit.

— Da. M-am îmbolnăvit foarte tare, mă chinuia febra. Acolo toți erau răpuși de holeră și de alte boli, pentru că eram înghesuiți în barăci ca peștele-n butoi, nu era nicio igienă. Buzele mi s-au umflat, s-au acoperit cu bășici... Acolo era un tânăr. Chiar și în acele condiții el respecta regulile iudaismului. Spunea: „Toți suntem întemnițați, toți suntem îmbrăcați în aceeași uniformă, dar ne rugăm." Era atât de extenuat, probabil cântărea mai puțin decât mâinile mele. Primeam câte o cană de apă pe zi. Cel ce o scăpa și o vărsa rămânea fără apă. Iar mie îmi ardeau buzele, erau pline de bășici. Muream. Cu ajutorul cuiva am băut apa care mi se cuvenea. Iar acel tânăr mi-a dat și apa lui, spunând: „Ai nevoie de ea mai mult decât mine." „De ce? m-am gândit eu. De ce o face? Nu mă cunoaște. Sunt bolnav, dar el poate să moară din cauza mea. Suferim cu toții și ce importanță are dacă în curând voi muri?" L-am întrebat:

— De ce?

— Pentru că Dumnezeu a creat apa, Dumnezeu te-a creat și pe tine. Dacă cineva este gata

să se jertfească şi să-i dea apa unui necunoscut care moare, lucrul acesta are un sens.

Imaginaţi-vă cum ar fi dacă măcar una dintre voi (nu zic „toate", este prea mult, ci măcar una) şi-ar iubi sora, încât să fie în stare să moară pentru ca aceasta să rămână în viaţă. Atunci cu toţii am deveni ortodocşi. Este minunat, nu-i aşa?

— Până în acea clipă, a continuat interlocutorul meu, uram iudaismul. Nu trecea nicio zi fără să-L blestem pe Dumnezeu pentru faptul că am ajuns în lagăr, pentru că El m-a făcut evreu. Însă în ziua aceea m-am întors la Dumnezeu, am stat de vorbă cu El, deşi în urmă cu o zi nici nu credeam în El.

Deci, dragele mele măicuţe, ce ne lipseşte? Ne lipseşte dragostea. Dacă nu-i dragoste, totul îşi pierde sensul, totul devine pustiu şi inutil. Ceea ce trebuie să dăruiască viaţă aduce moarte. Ceea ce trebuie să dea bucurie aduce iritare şi mânie...

Chemarea evanghelică adresată ucenicilor sună aşa: *„Vino şi vezi!"*[45] Domnul spune: „Vino şi vezi!" V-aţi întrebat vreodată ce vor vedea oamenii când o să vină la voi? Cineva mi-a spus: „Pe maica Nadejda, sora Olga, sora Natalia..." Dar care este atunci sensul vieţii monahale? Oare vor vedea că sunteţi unite cu Hristos şi una

[45] Ioan 1, 46.

cu alta prin dragoste? Vor vedea că această dragoste face adevărate lucrurile care nu au sens, că dă viață lucrurilor care fără ea ar fi lipsite de sens? Ce vor vedea? Voi ce vedeți?

Știu că multora dintre voi nu le place să audă asemenea lucruri, mai ales acum, după întoarcerea de la Ierusalim, unde am văzut Lumina Adevărului. Însă pentru noi singura cale prin care putem să-L cunoaștem pe Hristos este calea experienței. Există oameni cărora Domnul li s-a descoperit nemijlocit. Însă aceștia sunt foarte puțini. El preferă să ni Se descopere prin relațiile dintre noi. Prin urmare, dacă Iisus Hristos este Cine se spune că este, înseamnă că Îl vom recunoaște atunci când Îl vom vedea. La fel și acel tânăr, împărțindu-și apa cu bătrânul, i L-a descoperit pe Dumnezeu. Dar noi? Pe cine descoperim?

Vă propun să chibzuiți asupra unui lucru. Haideți să ne gândim măcar o lună la întâlnirile, la relațiile, la orice experiență de comunicare cu semenii, pe care nu am vrea să le experiem în relația noastră cu Hristos. Să ne imaginăm că am merge la El atât de zdrobiți - iar noi toți suntem zdrobiți - cu neputințele, căderile, păcatele noastre, iar El s-ar năpusti asupra noastră:

— De ce ești așa? Ai probleme cu capul?

Am fugi imediat! Am alerga! Iar El, în urma noastră, ar spune:

— De câte ori trebuie să-ți repet același lucru?

Niciodată nu ne-am mai întoarce la El. Dar El nu ne spune aşa, ci cu totul altfel. El spune:

– Te iubesc. Te aştept. Nu te îngrijora!

Deci de ce nu procedăm la fel? De ce vrem ca Domnul să ne iubească, aşteptăm de la El doar ce e mai bun, vrem ca El să ne ierte mereu, să ne dăruiască mereu dragoste, grijă, gingăşie, iar noi nu vrem să le oferim pe acestea nimănui? Doar celor care ne plac!

Nu avem nimic în noi care ar putea să-I placă Domnului. Cu toate acestea, El ne iubeşte. Deci de ce nu ne comportăm la fel? Deoarece nu suntem uniţi cu Domnul prin legăturile dragostei, care ar trebui să ne unească cu El şi unii cu alţii. Dacă această legătură este ruptă undeva, nu reuşim nimic. Însă, dacă ea ne uneşte cu El, ne uneşte şi unii cu alţii. Dar ce se întâmplă, dacă ea se deteriorează, dacă nu suntem uniţi nici cu El, nici cu semenii? Se întâmplă că spunem aşa: „Voi face aşa cum vreau eu. Pot să-L iubesc pe Dumnezeu, Dumnezeu poate să mă iubească şi de ce să-mi fac griji şi pentru altcineva?"

Noi toţi, oamenii, suntem alcătuiţi din omul exterior şi din cel interior şi aceştia doi trebuie să fie una. Dar foarte des vedem doar omul exterior. Şi voi vedeţi în mine doar omul exterior, pe care eu l-am creat, pentru ca oamenii din jur să-l privească. Pe omul interior nu îl vedeţi. Însă Domnul îi vede pe amândoi, îi judecă pe amândoi, le răspunde amândurora. Oare eforturile,

nevoințele acestor două componente ale „eului" nostru sunt îndreptate în aceeași direcție?

La ultimele două întâlniri ale noastre, care au avut loc aici, am atras atenția în mod deosebit asupra necesității dragostei și comunicării. Nu putem să trăim singuri, fără iubire. Dacă avem o plantă și vom înceta să o mai udăm, ea se va usca și va muri. Dar există plante și copaci care, atunci când sunt lipsiți de apă, se împietresc, devin tari. Arată ca și cum ar fi vii, dar sunt uscați, morți. La fel și noi...

Atunci când închid ochii, văd cuvintele: *„Cu ce măsură măsurați, vi se va măsura"*[46], de parcă ar fi scrise pe pleoapele mele, adică pe cât ați fost de milostivi, pe atât de milostivi vor fi și alții cu voi. Dacă ați iertat, veți fi iertați. Dacă ați judecat, veți fi judecați. Deci de ce petrecem într-o asemenea nerozie? Dacă vrem să fim iubiți, trebuie pur și simplu să iubim. Dacă vrem să fim iertați, trebuie să iertăm. Este atât de simplu, iar noi complicăm totul! De ce? Pentru că ne gândim numai la noi. Și din cauza asta nu vedem nimic în jur.

Îmi aduc aminte o întâmplare petrecută când munceam la Harlem cu oamenii fără adăpost. Am rugat pe cineva să facă ceva și credeam că îi explicasem totul destul de limpede și clar. Interlocutorul meu a îndeplinit sarcina și a venit

[46] Marcu 4, 24.

cu altceva decât i s-a spus. M-am uitat la el şi într-un moment de supărare am zis:

— Cum e posibil să fii atât de prost?

Iar el mi-a răspuns:

— Ah, sunt mai prost decât crezi. Vrei să-ţi arăt?

Eram supărat, dar prin acest răspuns el m-a făcut să râd. Am gândit în sinea mea: „Cât de prost trebuie să fiu eu, din moment ce pun asemenea întrebări neghioabe?!"

Îmi aduc aminte un alt caz, atunci când împreună cu un episcop am mers la un supermarket, pentru că nu reuşisem să pregătesc cina. Urma să ne întoarcem acasă târziu, iar acolo nu aveam mâncare. Vlădica mi-a propus:

— Nu avem mâncare acasă, hai să intrăm în magazin.

Nu se întâmpla la New-York, ci în California, acolo magazinele se închid târziu. Am intrat în supermarket şi în acelaşi moment ne-am trezit lângă noi cu o femeie:

— Vlădică! Nu ştiam că şi dumneavoastră umblaţi prin magazine!

— Păi, da... Trebuie să mănânc şi eu ceva, a răspuns el.

— Ah, scuzaţi! Iertaţi!

În timp ce umblam prin supermarket, am văzut un copil, avea în jur de opt ani. Se comporta urât, mama se supărase pe el. Deodată, ea l-a apucat şi a început să-l scuture. Iar el pur şi

simplu făcea năzbâtii, pentru că obosise să umble prin magazin. Era ora zece şi jumătate, ar fi trebuit demult să se odihnească în pătuţul lui. Mama s-a aplecat spre el şi i-a zis printre dinţi:

— Îţi voi rupe capul!

Şi era mama lui!

— Vrei să îţi rup capul?

Am socotit necesar să intervin. Şi am spus:

— Da, madame! Bineînţeles, el vrea să-i rupeţi capul.

Ea şi-a aţintit privirea asupra mea cu uimire, parcă neştiind despre ce era vorba...

Se întâmplă să punem întrebări stupide. De ce? Pentru că nu ne gândim la ceea ce întrebăm, ci la noi înşine. Gândim: „Mă enervezi! Am să-ţi arăt eu ţie!" Nu ne străduim din răsputeri ca totul să decurgă cât se poate de bine, ci analizăm dacă ceilalţi au făcut tot posibilul să ne dea ce ne dorim. Iar dacă nu fac acest lucru, lătrăm la ei ca nişte câini. Unde este unirea noastră întru iubire?

Săptămâna trecută am avut nişte vizitatori – un bărbat cu fiica sa. Mi-au povestit că au fost la Moscova, la concertul lui Paul McCartney, şi că a fost minunat. Bărbatul a menţionat cât de mult l-a mişcat cântecul *Iubirea este tot ce ne trebuie*. Iar eu m-am gândit: „Asta nu e iubirea despre care ne vorbeşte Domnul. Iubirea este, într-adevăr, ceea ce ne trebuie, dar avem nevoie nu de iubirea trupească, senzuală, ci de iubire ca

unire cu Dumnezeu." Dacă vom transpune asta în viață, Raiul ni se va descoperi deja de aici, de pe pământ.

Dragele mele măicuțe, ziua a fost lungă, puterile mi s-au epuizat. Discursul meu s-a terminat, acum puteți să puneți întrebări.

— În timp ce vă aşteptam, am vizionat un film despre Egipt, despre Muntele Sinai.

— O, Sinai, este minunat! Îmi aduc aminte prima mea călătorie acolo. Împreună cu noi era şi un episcop şi eu i-am spus:

— Ce loc frumos! Aici se simte atât de bine legătura cu Dumnezeu!

— Da, părinte, a răspuns el. Dar nici diavolul nu hoinăreşte departe de acest loc, se ascunde pe aproape. Aici nu te va lăsa în pace.

— Cât de important e să îndeplineşti ascultările, să urmezi binecuvântarea fără să te abaţi nici la stânga, nici la dreapta, fără să o nesocoteşti, fără să o prescurtezi?

— La început voi spune o istorioară, după care vă răspund la întrebare. Îmi aduc aminte că i-am dat unui monah o lumânare adusă din Țara Sfântă. I-am spus:

— Aprinde-o şi roagă-te la lumina ei.

Peste o lună am mers la el şi am văzut lumânarea: era foarte scurtă. M-am gândit ce rugător osârdnic era el, dar nu ştiam cum să-i spun, încât să nu-i aţâţ mândria şi, de aceea, nu am spus nimic. Dar în sinea mea am zis: „Ce bine că mona-

hul se roagă atât de mult." În ziua următoare am mers din nou la el şi i-am spus:

— Ce bine, părinte, că te rogi atât de mult!

— De ce crezi că mă rog mult? s-a mirat el.

— Judec după lumânare, a fost mare, iar acum e atât de mică.

— O folosesc pentru lectură.

Iar eu mă bucurasem atât de mult şi mă gândisem că el se ruga îndelung...

Acum a doua parte a răspunsului, despre ascultare. Trebuie să ne deprindem să petrecem în ascultare. Ascultarea este starea în care nu ne concentrăm deloc asupra noastră. Trebuie să fim siguri că singurul motiv pentru trăirea în ascultare este dragostea noastră pentru Hristos. Dar, dacă facem ascultare din dragoste pentru stareţ, pentru propria mândrie, din dragoste pentru confortul pe care-l avem şi nu vrem să-l pierdem sau deoarece avem o fire descumpănită şi vrem ca totul să se întâmple aşa şi nu altfel, asta nu este ascultare. Ascultarea este întotdeauna moartea propriului „eu" în numele iubirii pentru Dumnezeu. Nimic altceva.

Dacă ne place să lustruim vasele de argint şi ne bucurăm enorm atunci când ni se spune să facem asta, nu mai este nicio jertfire. Pur şi simplu ne place munca asta şi suntem bucuroşi că ni s-a încredinţat nouă. Şi fără ascultare am fi lustruit vasele, nu e vorba de iubire. În acest caz, noi nu arătăm neascultare, dar nici nu

omorâm propria voie. Deci cum trebuie să primim ascultările?

În urmă cu mulți ani, când eram încă tânăr, mi s-a spus: „Orice ai auzi din gura stareţului, trebuie să primeşti ca şi cum ar fi spus de Hristos, cu excepția cazului când stareţul îți cere să faci un păcat. Aşa vei putea să te schimbi." Dacă am sta aici, iar alături ar sta Domnul şi ne-ar spune: „Ce carte interesantă, aş vrea să aflu ce e scris în ea", cu toții am sări de pe locurile noastre, am lua cartea şi I-am aduce-o. Dè ce? Pentru că am vrea să-I facem pe plac, îndeplinindu-I cuvintele. Înțelegeți ce vreau să spun?

După cum ştiți, în iconomia mântuirii Dumnezeu a făcut acelaşi lucru prin Iisus Hristos. El a primit chip omenesc, a luat asupra Sa toate neputințele noastre, tot ce e caracteristic omlui, în afară de păcat, El a petrecut treizeci şi trei de ani pe pământ, slujindu-ne nouă, nu Lui Însuşi. El a făcut totul ca să ne vindece, să ne elibereze, să ne ducă la Tatăl Său, cu prețul propriei vieți.

Neuitând aceste lucruri, oare cât de mult eu, ca stareț, trebuie să mă nevoiesc pentru monahii mei? Foarte mult. Dumnezeu şi omul se nevoiesc împreună.

Convorbirea a VII-a

— Mănăstirea noastră este foarte-foarte mică - doar doisprezece vieţuitori. Dar numărul fraţilor nu este important. Războiul nostru este purtat întotdeauna atât la nivel de persoană, cât şi la nivel de obşte. Le spun monahilor mei: „Noi ducem o viaţă monahală. Trăim împreună, dar fiecare dintre noi trăieşte singur. Venim aici nu ca să ne ataşăm unii de alţii, ci ca să ne ajutăm unii pe alţii."

La fel şi pe voi, măicuţelor, Domnul v-a îndreptat aici pentru folosul vostru. Dintr-o singură pricină: Ca să vă iubiţi una pe alta. Şi ca să slujiţi unele altora. Căci, manifestându-ne iubirea şi slujirea, Îi slujim Domnului. Dar, dacă ne slujim nouă înşine, pierim. Dacă ne iubim pe noi înşine, pierim.

Nimeni nu vine la mănăstire din propria alegere. Mulţi spun: „Iată, eu am decis să devin monah." Nu este adevărat. Domnul a zis: *„Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi [...]"*[47]. Este o taină de necuprins. El ne cheamă la mănăstire din marea Sa iubire pentru noi. Pentru că El ştie că omul, rămânând faţă în faţă cu „eul" său, cel iubitor de sine, de-a lungul întregii zile se gândeşte numai la el însuşi. Cât de cunoscute ne sunt acestea! Cugetele, dorinţele, schimbarea

[47] Ioan 15, 16.

dispoziției, gândul la cine ne-a supărat, cine nu ne-a supărat, ce vrem şi ce nu vrem, toate acestea se învârt mereu în capul nostru. Şi acest iureş ne încurcă să ne gândim la Dumnezeu.

Scopul vieții noastre la mănăstire este pocăința. Însă mulți dintre noi nu ştiu ce înseamnă pocăința. De aceea, mă voi strădui să vă explic ce este aceasta.

Pocăința este schimbarea bruscă, radicală, profundă a direcției vieții. Atenție! Bruscă şi profundă! Şi apare întrebarea: Ce ar însemna pentru noi o schimbare radicală a vieții? Să încetăm să ne mai iubim pe noi înşine! Să îndepărtăm obsesia pentru propria persoană şi să ne îndreptăm spre Dumnezeu. Aceasta ar fi o schimbare absolută! Dar majoritatea dintre noi nu o săvârşim niciodată. Putem să îmbătrânim şi încă să nu ne eliberăm din captivitatea propriei neghiobii. „Eu, eu, eu!" Iată nenorocirea noastră comună şi continuă, iar de la ea – toate celelalte nenorociri.

Când oamenii petrec în pocăință, niciodată nu-i judecă pe alții. Pentru că sunt preocupați de gândul la felul în care ei înşişi se înfățişează înaintea lui Dumnezeu. Se gândesc la relațiile lor cu El. Şi la faptul că El vede relațiile noastre. Căci prin faptele noastre nu putem să ne mântuim. Ne mântuim doar din mila lui Dumnezeu pentru noi. Deci cum ar putea chiar numai să ne treacă prin minte să judecăm pe cineva? Totuşi, judecăm şi asta deoarece nu trăim în pocăință.

Pentru că nu ne gândim la milostivirea lui Dumnezeu, nu ne gândim la propriile păcate, ci ne aflăm în starea de iubire de sine.

Aduceți-vă aminte: De fiecare dată când ați trecut prin dificultăți în viața voastră monahală, în relația cu o soră sau alta, se întâmpla din cauză că vă întorceați privirea duhovnicească de la Dumnezeu şi vă gândeați la voi însevă.

Nu trebuie să iubim un anumit om, iar pe altul, nu. Dacă nu le iubiți pe toate surorile voastre, nu iubiți pe nimeni. Dacă, de pildă, eu îi iubesc pe toți oamenii care se află aici, iar pe aceştia trei nu îi iubesc, se întâmplă deoarece eu aleg ceea ce este pe placul meu. Iubesc pe cine vreau. Căci, dacă nu îi iubesc pe aceia, iar pe aceştia îi iubesc, mă iubesc, de fapt, pe mine. Iar dacă ne iubim pe noi, în inimile noastre nu e loc pentru Dumnezeu.

Să lăsăm toate visările noastre, toate amăgirile... Dar Dumnezeu nu are nevoie de nimic de la noi! Dumnezeu nu are nevoie să stăm câte douăsprezece ore în biserică. El are nevoie de iubirea noastră. Când stăm în biserică, ne înfățişam în fața Lui. Dar, dacă în acelaşi timp ne iubim pe noi înşine, vorbim cu pereții.

Lupta pentru dobândirea rugăciunii, iată care este lupta! De ce este atât de dificilă? Pentru că rugăciunea - am în vedere nu citirea cuvintelor, nu participarea la slujbe, ci rugăciunea adevărată - înseamnă unirea inimii cu Dumnezeu.

Oare e posibil să înfăptuieşti acest lucru şi să petreci şi în mândrie?

Am să vă povestesc o istorioară hazlie. O femeie mi-a trimis o scrisoare. Mi-a mărturisit că de mulți ani este în căutarea unei mănăstiri, că vrea să se călugărească. Doamna provine dintr-o familie înstărită, copiii sunt deja mari, iar ea a realizat multe lucruri în viață. Astfel, m-a rugat insistent să-i permit să vină la mine, să mă vadă şi să rămână în America. Şi, într-un sfârşit, chiar a venit. La prima vedere arăta cât de cât smerit. Dar atunci când am rugat-o să-mi vorbească despre sine, a început să-şi enumere realizările. Eu am început să râd. Ea s-a supărat foc şi m-a întrebat:

— De ce râdeți?

I-am explicat:

— Dar te-am rugat să-mi vorbeşti despre tine!

Mi-a răspuns:

— Păi, vă vorbesc.

— Dar nu am auzit de la tine cuvintele: „Sunt o păcătoasă, care mă aflu aici doar din mila lui Dumnezeu. Nu sunt demnă de a fi monahie şi sunt cea mai mândră persoană din lume..."

Atunci s-a ridicat în picioare şi a zis:

— Asta nu! Eu nu sunt mândră!

Cât de orbiți suntem de propria mândrie! Cât de tulburați de iubirea pentru noi înşine! Ați auzit întâmplările din viețile părinților pustnici ai Egiptului? De exemplu, preacuvioasa Isidora

din Tavenisi. O femeie deosebită! Ea Îl avea înaintea ochilor doar pe Dumnezeu şi petrecea în pocăinţă, de aceea nu vedea păcatele altora. Surorile care o înconjurau erau nişte femei groaznice, căzute în amăgire. Iar ea, în pofida acestor lucruri, Îl vedea doar pe Domnul.

Învăţătura Sfinţilor Părinţi despre rugăciune, dacă putem să o definim aşa, înseamnă conştientizarea prezenţei lui Dumnezeu. Dumnezeu nu trebuie căutat, El este pretutindeni. Nenorocirea noastră constă în faptul că am pierdut darul vederii lui Dumnezeu sau nici nu l-am avut vreodată. De aceea noi, rugându-ne, folosim tot felul de cuvinte şi rituri care ne îndeamnă mintea şi trupul spre acţiune. Dar, din cauză că inima noastră este plină de patimi şi de mândrie, rugăciunea nu merge. Există cineva care nu a simţit acest lucru?

Trebuie să-L cunoaştem pe Dumnezeu. Şi El ne spune cum să înfăptuim acest lucru. *„De Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele."*[48] Dacă Mă iubiţi, iubiţi-vă unii pe alţii. Vă aduceţi aminte cuvintele *Evangheliei* de ieri? Acolo se spune: „Ceea ce faceţi pentru surorile voastre mai mici, Mie Îmi faceţi."[49] Deci ce răspuns vom da când ne vom întâlni cu Dumnezeu în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi? Ce vom spune despre modul în care neam comportat unii cu alţii?

[48] Vezi Ioan 13, 34-35; Ioan 14, 15; Matei 18, 34-35.

[49] Vezi Matei 25, 40.

Ştiți, am văzut foarte multe monahii şi cunosc nu doar din auzite cum surorile, nutrind sentimente neplăcute unele pentru altele, se bagă una pe alta de vii în mormânt prin cuvinte usturătoare. Încetați să vă mai luptați una cu alta! Opriți războiul în care vă atrag sentimentele şi frământările voastre. Ce veți spune când Îl veți vedea pe Hristos şi El vă va întreba dacă mai țineți minte acea zi de luni, când vă aflați în vrăjmăşie cu El? Iar voi veți întreba: „Când, Doamne? Când am făcut aşa?" Iar El o să vă spună: „Atunci când i-ai făcut aşa surorii cutare sau cutare, Mie Mi-ai făcut-o."

Noi vrem să-L vedem pe Dumnezeu. Dar să ne uităm în jur: El este aici! Dacă nu Îl vedem aici, nu-L vom vedea niciodată față către față.

La noi la mănăstire este foarte greu cu ascultarea. Am în vedere nu ascultarea în sensul de „vino încoace, adu-mi aia", ci ascultarea inimii. Conştientizarea faptului că ascultarea este mijlocul de eliberare de samavolnicie. Se pare că toți vrem să fim liberi, dar singura libertate adevărată este libertatea obținută prin ascultare. Pentru că, manifestând ascultare, facem ceea ce vrea Dumnezeu. Suntem ziditi pentru El. De aceea, singurul mijloc de a fi liberi este de a da la o parte samavolnicia, de a-I permite lui Dumnezeu să intre în viața noastră şi să facă ceea ce doreşte.

Iată, ne merge foarte prost cu ascultarea. Foarte prost şi cu iubirea altora. Am în vedere

iubirea, adică să ne iubim unii pe alții, nu doar să ne tolerăm. Dar de ce avem atât de puțină dragoste? Deoarece suntem atât de preocupați de gândurile la noi înşine, încât nu mai avem timp să ne ocupăm de semeni.

Mănăstirea noastră e mică, bucătăria la fel. De exemplu, unul stă pe un scaun. Iar altul se întâmplă să treacă pe lângă el şi să-l împingă. Şi imediat se poate auzi riposta: „Ce, nu mai e niciun loc în cameră pe unde să treci?" Vi se pare cunoscut, fiindcă uneori şi voi procedați la fel.

Cât de mult ne iubim pe noi înşine! Suferim mereu, fie din cauza poftei, fie din cauza judecării semenilor sau din cauza iubirii de agonisire. Iată, de exemplu, cineva intră în trapeză sau în chilia comună şi mută puțin mobilierul. Şi se gândeşte: „Aşa e mai bine!" După o oră intră altul şi spune: „Cine a mutat aşa mobilierul pe care l-am aşezat eu?" Şi iarăşi îl va pune la loc. Câtă meschinărie! Ea face să apară ostilitatea reciprocă în obşte.

Din perspectivă biblică, ne asemănăm oarecum cu tinerii cei sfinți care au fost adormiți. Există astfel de monahi care, oricât ar dormi, niciodată nu se trezesc. Desigur, asta n-are nicio legătură cu somnul trupesc, ci cu iubirea de sine.

Aş putea să continui să vorbesc despre asta, însă avem şi frați minunați, adevărați asceți, care îşi doresc să devină sfinți. Nevoința lor este lupta continuă cu propriile patimi, cu ei înşişi. Una

dintre regulile de bază, pe care ar trebui să o urmăm, ca oameni şi creştini trăitori potrivit *Evangheliei*, constă în faptul că trebuie să-L căutăm permanent pe Dumnezeu. Dar noi nu o facem. Dorinţele noastre nu sunt deloc îndreptate spre a fi mereu cu Dumnezeu. Cum să redirecţionăm întreaga noastră energie, întreaga noastră conştiinţă, dinspre sine spre Dumnezeu? Domnul ne spune (asta nu ne place, dar El ne-o spune): „Dacă vreţi să trăiţi, trebuie să muriţi. Dacă vreţi să dobândiţi viaţa, trebuie să o pierdeţi." La noi la mănăstire spunem deseori: „Dacă nu vom muri înainte de moarte, vom muri după moarte." Însă noi nu dorim să murim! De aici apare şi lupta. În ce constă aceasta? Pocăinţa, omorârea patimilor, iată ce trebuie să facem.

Nu ştim cum vieţuiţi aici voi, monahii şi creştine, care vreţi să vă supuneţi voii lui Dumnezeu. Să ne aducem aminte de tânărul bogat care a venit la Domnul şi a spus: *„Învăţătorule bun, ce trebuie să fac ca să dobândesc viaţa cea veşnică?"* Domnul i-a spus: *„Păzeşte-mi poruncile."* Tânărul i-a răspuns: *„Le păzesc."* Domnul i-a spus: *„Ai grijă de săraci."* Acela i-a răspuns: *„Am grijă."* Atunci Domnul i-a spus: *„Dacă vrei să fii desăvârşit, du-te şi vinde tot ce ai, împarte săracilor, ia-ţi crucea, leapădă-te de tine, vino şi urmează-Mă."*[50] *Evanghelia* spune că tânărul era foarte bogat şi a

[50] Parafrazare la Matei 19, 16-22.

plecat. De ce oare? Deoarece omul bogat este cel care „s-a creat" pe sine însuşi, şi-a atins rezultatele prin propriile puteri. Este omul care acordă o foarte mare importanţă convingerilor sale. Cel ce „s-a creat" pe sine însuşi nu mai are nevoie de susţinere. Iar atunci când Domnul spune: „Leapădă-te de tine, de idolul pe care l-ai plăsmuit, şi vei deveni cel pe care Eu sunt gata să-l recreez", nu putem să suportăm aceste cuvinte. Este prea greu pentru noi. Şi acel tânăr n-a suportat.

Dar noi? De unde începem? Ce ne împiedică să fim sfinţi? Convingerile noastre bolnave, iubirea de sine, obsesia faţă de propriile convingeri şi faţă de noi înşine.

O să vă vorbesc despre smerenie. Deşi, de fapt, în realitate eu nu ştiu nimic despre smerenie. O să vă spun ceea ce am citit. Într-o zi am slujit într-o biserică, în altar. Şi acolo era un preot bătrânel, părintele Ghelasie, arhimandrit. După vârstă, el ocupa al doilea loc în altar, iar eu stăteam chiar lângă el. Şi iată că el, înainte de începutul Liturghiei, fiind deja foarte bătrân, peste optzeci de ani, s-a apropiat de mine şi mi-a făcut o închinăciune până la pământ. Eu am exclamat: „Părinte! Ce faceţi?" Iar el mi-a răspuns: „Iartă-mă, părinte! Când ai intrat, te-am judecat în gândul meu. Şi nu pot să slujesc fără să-ţi cer iertare."

Iar acum haideţi să ne aducem aminte de câte ori am judecat oamenii în gând şi nu am făcut nimic în legătură cu aceste gânduri. Judeca-

rea, mândria, insuficiența dragostei, toate acestea îi oferă celui viclean posibilitatea de a ne chinui. El ne răpește dragostea, ne lipsește de pace și liniște, rugăciunea se pierde. Deci de ce cedăm atât de ușor?

Aș vrea să vă gândiți la ceea ce puteți să faceți ca să deveniți sfinte. Ce ar putea să facă fiecare dintre voi ca să dobândească sfințenia și pentru ca întreaga mănăstire și voi toate să deveniți sfinte. Căci ați venit aici tocmai ca să vă uniți cu Dumnezeu. Dar, dacă nu vă veți schimba prin pocăință și smerenie, nu veți deveni sfinte niciodată. Atunci de ce sunteți aici? Pentru ce vă risipiți timpul?

Astăzi am rugat-o pe o măicuță să-mi povestească despre viața ei. Ea mi-a spus:

— Suntem permanent într-un fel de grabă. Ne grăbim, fie ca să reușim să ajungem la toate slujbele, fie ca să îndeplinim toate ascultările și toată munca.

I-am răspuns:

— Trebuie să vă faceți rugăciunea încet și cu grijă. Iar în timpul ascultărilor să vă grăbiți.

Trebuie să dobândim o alcătuire nouă a minții. Trebuie permanent să conștientizați nevoia de a avea grijă una de alta. Grijă nu în sensul cuvintelor duioase și mângâietoare de suflet, nici în sensul așa-zisei ocrotiri posesive. Femeile deseori încearcă să-i copleșească pe toți cei din jur, sunt prea posesive. Vă aduceți aminte peri-

copa evanghelică despre cum ucenica lui Hristos, Maria Magdalena, a alergat la El după Înviere, iar El i-a zis: *„Nu te atinge de Mine!"* Acest pasaj lămureşte foarte bine felul în care ne vede Domnul. Adresându-se către ucenica Sa cu cuvintele: *„Nu te atinge de Mine!"*, El îi spune, de fapt: „Nu poţi să Mă tratezi ca pe proprietatea ta! Dimpotrivă, Eu voi pune stăpânire pe tine! Dacă Mă iubeşti, Eu te voi stăpâni."

Asta e ceea ce ne lipseşte: înţelegerea nevoii de a-L iubi pe Dumnezeu. Dacă veţi înţelege acest lucru, o să vă fie uşor să vă iubiţi una pe alta. O să vă fie uşor să vă rugaţi. Rugăciunea este grea, deoarece la rugăciune nu trebuie să ne concentrăm asupra noastră, ci asupra lui Dumnezeu. Iar atunci când suntem ocupaţi cu ceva, nu ne mai rămâne timp pentru nimic.

Când mă aflam săptămâna trecută la Valaam, un monah m-a întrebat:

— Părinte, iată, de exemplu, eu am muncit toată ziua, am făcut multă treabă şi atunci când mă întorc seara în chilie este deja târziu. A doua zi intenţionez să mă împărtăşesc. Şi trebuie să citesc toate aceste rugăciuni şi canoane... Cum să procedez? Ce să fac?

Eu i-am spus:

— Îţi voi răspunde, dar pentru început permite-mi să-ţi pun şi eu o întrebare. Dacă acum ar intra în cameră un înger şi ţi-ar spune: „Părinte! M-a trimis Domnul, El vrea ca mâine dimineaţă

tu să-l primeşti Trupul şi Sângele", şi ţi-ar mai spune: „Părinte! Fii pregătit! Curăţă-te!", ce vei face atunci? Te vei culca? Sau vei petrece noaptea în trezvie şi pregătire?

– Este nedrept, m-a contrazis călugărul.

– De ce?

– Deoarece în acest caz, desigur, ar trebui să mă rog.

– Nu! Nu trebuie să te rogi! Trebuie să vrei să te rogi!

– Da, a recunoscut el. Trebuie să vreau să mă rog, dar sunt leneş.

– Atunci fie te scoli şi te rogi, fie rămâi în pat şi în dimineaţa următoare nu te mai duci la biserică.

Câte zile am risipit degeaba, preocupaţi de tot felul de nimicuri care ne ocupă sufletul, în loc să pricepem că ne aşteaptă întâlnirea cu Domnul?! Uneori, la noi la mănăstire, în inima unor fraţi parcă se adună nişte nori negri şi se apropie o furtună. Atunci aceşti fraţi dau buzna în încăpere ca un uragan. O furtună de emoţii! Sau seamănă cu un nor cenuşiu care într-o zi senină întunecă soarele şi acoperă lumina. Iar eu le spun:

– Cum puteţi să vă comportaţi în felul acesta cu fraţii voştri?! Nu aveţi dreptul să introduceţi indispoziţiile voastre în obşte şi să-i molipsiţi de ele şi pe alţii.

Aşa şi voi, când ieşiţi dimineaţa din chilie, nu trebuie doar să Îl vedeţi pe Domnul Iisus

Hristos în fiecare soră, ci să şi confirmaţi acest lucru prin orice mijloc posibil. Nu aveţi dreptul să le transmiteţi celorlalte surori dispoziţia voastră proastă, deznădejdea, neghiobia voastră.

Deci eu le spun monahilor noştri:

— Îi trataţi rău pe fraţii voştri! Trebuie să vă cereţi iertare!

Atunci careva mă contrazice:

— Dar ce am făcut?

Şi eu îi răspund:

— Te-ai iubit pe tine, iar pe noi nu ne-ai iubit.

Uităm atât de uşor scopul nostru. Ne întoarcem privirea de la Domnul şi cădem în tot felul de păcate.

Cum să învăţăm să iubim? Avem putinţa de a iubi, doar pentru că Dumnezeu ne-a iubit mai întâi. Singura metodă de a învăţa iubirea este să o învăţăm de la Dumnezeu. El spune: „Dacă mă iubeşti, iubeşte-l pe fratele tău. Du-te şi slujeşte-le tuturor. Să devii cel din urmă. Întotdeauna gândeşte-te la alţii înainte să te gândeşti la tine." Şi să-I fii recunoscător lui Dumnezeu pentru tot, pentru greutăţi, pentru suferinţe, pentru cruce, pentru bucurie, pentru familia ta. Totul e de la Dumnezeu şi, atunci când suntem recunoscători, învăţăm să iubim.

Când cineva ne roagă să-i povestim ceva despre mănăstire, orice, mulţi enumeră lucrurile rele, nu acele binefaceri pe care ni le-a dăruit Dumnezeu. Astfel, monahii mei îmi spun une-

ori: „Părinte, trebuie să facem ceva cu acest frate! Este aşa şi pe dincolo, îndreaptă-l, înțelepțeşte-l." Şi eu întotdeauna le spun următorul lucru: „Iadul este urmarea dreptății. Iadul există din pricina dreptății. Iar cerul există datorită milei. Data viitoare când veți dori să luați măsuri juste, cugetați că, dacă Dumnezeu va dori să procedeze cu noi după dreptate, vom pieri. Avem posibilitatea să ne mântuim, doar dacă asupra noastră se revarsă mila."

Am cunoscut un preot în vârstă de la Muntele Athos, îl chema Nifon. Într-o zi părintele Nifon mi-a spus: „Există trei căi sigure către Împărăția cerurilor. Trei căi absolut sigure! Prima modalitate de a ajunge în Împărăție este să nu păcătuim niciodată. Pe aceasta am pierdut-o. A doua – să nu judecăm niciodată pe nimeni şi atunci nici Domnul nu ne va judeca pe noi, şi vom merge către Împărăția cerurilor. Această cale, de asemenea, am pierdut-o! Şi mai este a treia cale: să fim milostivi față de semenii noştri. Atunci şi Domnul va fi milostiv cu noi. Este tot ce ne-a mai rămas."

Suntem oare milostivi? Nu. Iubitori de sine? Da. Îi judecăm pe toți în afară de noi? Din spusele mamei mele, când eram mic, credeam că ştiu întotdeauna ce şi cum să fac mai bine, ştiam totul şi despre tot, în afară de ceea ce mă privea. Şi noi credem că putem să facem totul mai bine ca oricine, tot, în afară de a fi milostivi.

Obştea voastră de maici trebuie să fie plină de bucurie. În primul rând, pentru că Dumnezeu vă iubeşte! Nu pentru ceea ce aţi făcut, ci, dimpotrivă, El vă iubeşte în pofida lucrurilor pe care le-aţi săvârşit. Chiar şi numai acest fapt este un prilej să urcaţi sus pe acoperiş şi să strigaţi în gura mare de bucurie. El v-a ales. El, nu voi[51]! El v-a chemat. Trebuie să vă bucuraţi! El v-a înconjurat de surori, ca să vă înveţe să fiţi milostive, încât să puteţi să faceţi pentru surorile pe care le vedeţi ceea ce I-aţi fi făcut Domnului, pe Care nu Îl vedeţi. Aceste lucruri trebuie să vă umple de bucurie!

Dacă am fi trăit o viaţă cu adevărat monahală, dacă L-am fi cunoscut pe Domnul şi L-am fi iubit aşa cum trebuie, la intrare ar fi trebuit să punem un paznic, fiindcă foarte mulţi oameni ar fi vrut să ajungă la noi. Iar noi? Ce credeţi că ne va spune Domnul în ziua Înfricoşătoarei Judecaţi? Ne va spune: „V-am dat totul, iar voi v-aţi tânguit, aţi mormăit, v-aţi plâns. În fiecare zi Eu vă chemam la Biserică, în casa Mea sfântă, iar voi vă duceaţi acolo ca la dentist, nu pentru mântuire."

Totul este în mâinile noastre! În mâinile noastre se află alegerea: să devenim sfinţi ori să pierdem Împărăţia lui Dumnezeu. Şi acest lucru se decide prin relaţiile pe care le avem unii cu alţii. Atunci când petrecem în pocăinţă, nu suntem

[51] Vezi Ioan 15, 16.

în stare să vedem slăbiciunile altora, întrucât avem conştiinţa încărcată cu propriile neputinţe. Iar după ce am atins sfinţenia, nu mai judecăm.

Într-o zi a venit la mine un om să se spovedească:

— Părinte, eu nu pot să mă rog, mă risipesc mereu. Nu pot să mă concentrez!

I-am spus:

— Nu este adevărat!

M-a contrazis:

— Nu, este adevărat! În capul meu se învârte mereu ceea ce am făcut în ziua curentă, ce trebuie să mai fac şi tot aşa.

I-am răspuns:

— Iată că tu singur ai dovedit că am dreptate. Tu poţi foarte bine să te concentrezi! Problema este că nu te concentrezi asupra lui Dumnezeu, ci asupra ta. Domnul însă te cheamă să te lepezi de tine. Iar tu nu vrei să o faci. Imediat ce începi să te gândeşti la Dumnezeu, te gândeşti din nou la tine însuţi. Deci atenţia ta este tare ca oţelul. Dar obiectul acestei atenţii este cel pe care îl iubeşti, adică tu însuţi. Nu este Cel pe Care spui că Îl iubeşti.

De aceea, nu e puternică rugăciunea noastră. Monahilor noştri le recomand să se roage aşa: „Cred, Doamne, ajută necredinţei mele."

Vrem să ne pocăim, dar nu putem, pentru că ne iubim prea mult pe noi înşine, ne temem să nu ne preţuim.

— Adesea, în timpul ascultărilor, rugăciunea este împrăştiată. Aş dori, cu ajutorul lui Dumnezeu, să muncesc şi să îndeplinesc ascultarea fizică în rugăciune, astfel încât mintea să nu se mai frământe şi doar mâinile să lucreze. Aş vrea ca în acele momente să muncesc cu mâinile, iar cu mintea să mă îndrept spre Dumnezeu, să am simțul pocăinței, să cuget la rugăciune. Dar nu reuşesc, mă împrăştii repede. Gândurile îmi zboară întotdeauna.

— Rugăciunea este conştientizarea prezenței lui Dumnezeu. Trebuie să ştim că Domnul este cu noi. De aceea, nu e necesar să pronunțăm formulele rugăciunilor obişnuite. Trebuie să ne unim cu Domnul. Femeile reuşesc foarte bine să o facă. Oare nu vă aduceți aminte cum vi se întâmpla când trăiați în lume şi simțeați ataşament pentru vreun tânăr? Oriunde ați fi fost şi orice ați fi făcut, oriunde ar fi fost el şi orice ar fi făcut, vă gândeați la el şi vă doreați să vă fie alături, vă gândeați la ce îşi dorea atunci, doreați să fiți cu el. Cu câtă greutate vă dezlipea cineva de gândurile la cel cu care vă doreați să fiți. Nu-i aşa? De altfel, maicile nu vor vorbi despre asta. Dar toate ştiu la ce mă refer.

Aşa e şi cu Domnul. Trebuie să-L iubim la fel de mult, astfel încât să nu ne dorim să plecăm de lângă El. Căci de lângă noi înşine nu plecăm. De ce? Pentru că ne iubim. Dacă am avea, de exemplu, o boală fizică sau sufletească, acest lucru nu

ar îndreptăți rămânerea noastră în boala duhovnicească. Chiar şi atunci când ne simțim rău putem să ne rugăm. Putem să fim în continuare cu Dumnezeu. Dacă aveți o dispoziție proastă, dacă ați avut o zi grea, spuneți-I Domnului: „Doamne, acum sunt atât de slabă, cad de oboseală şi vreau să Te iubesc, dar nu ştiu cum. Nu mă lăsa să mă îndepărtez de Tine." Nu puneți semnul egalității între voi şi greutățile care vi se întâmplă.

Dacă suntem foarte bolnavi, de moarte, nu putem să-i îngăduim bolii să devină firea noastră. O purtăm în noi, dar nu ne identificăm cu ea.

I-am povestit deja maicii stareţe că sunt bolnav. Am cancer. Am făcut tratament, dar boala nu cedează. Îmi aduc aminte cum m-am dus la doctorul care trebuia să-mi comunice diagnosticul şi să-mi prescrie un tratament. În asemenea cazuri, doctorii se arată foarte serioşi, trişti. El m-a invitat în cabinetul său.

— Ați venit singur?

— Da.

— Poate ar fi trebuit să mai luați pe cineva cu dumneavoastră...

— Pentru ce?

— Trebuie să vă spun ceva...

— Ştiu deja totul.

Şi i-am spus ce boală am, ce diagnostic. Doctorul a recunoscut că majoritatea oamenilor care vin la el îşi pierd cunoştința când află că suferă de cancer.

— Ceea ce îmi spuneți nu se referă şi la mine, am răspuns eu. Căci viața mea nu depinde de felul cum mă simt din punct de vedere fizic. Nu trebuie să facem nimic care ne-ar putea despărți de Dumnezeu.

Astfel, Sfântul Benedict, părintele monahismului apusean, spunea că monahul nu trebuie să pună nimic mai presus de iubirea lui Dumnezeu. Dacă punem ceva mai presus de iubirea lui Dumnezeu, într-un final doar cu asta rămânem.

Vă asigur că, dacă ați fi suferit un atac cerebral şi ați fi fost pe jumătate paralizate, şi ați fi zăcut cu temperatură şi dureri insuportabile, iar cineva ar fi venit la chilia voastră şi v-ar fi spus: „Soră, ridică-te, a izbucnit un incendiu! Hai să te ajut", v-ați fi ridicat repede din pat! Ce minune! Ați merge singure! Dar eu vă spun: Treceți printr-un un incendiu duhovnicesc! Casa duhului nostru arde în flăcări. Mai bine ar fi să ne trezim, să ne sculăm şi să ne mântuim sufletul.

Vă aduceți aminte cuvintele din *Evanghelie*: *„Dacă veți auzi ce spune Domnul şi vă veți învârtoşa inimile prin neîmplinirea cuvintelor Lui, judecata asupra voastră va fi mai severă"*? Iar acelora dintre noi, care nu au auzit cuvintele Lui, li se va cere mai puțin. Însă noi suntem cei ce am auzit! Ce să facem? Şi cum?

Tocmai de aceea avem nevoie unii de alții. Singuri nu vom putea face nimic. Ieri am discutat despre asta cu un tânăr. Oricât de bine ne-am

cunoaşte, chiar dacă încercăm să ne examinăm fără vreun ajutor din exterior, fără oglindă, nu ne vedem nici faţa, nici creştetul, nici spatele. Însă ne imaginăm chipul, ne dăm oarecum cu părerea despre puţinul pe care îl vedem. Din punct de vedere duhovnicesc, procedăm la fel. Vedem doar o treime din noi, dar credem că ne cunoaştem în întregime. Avem nevoie unii de alţii, ca să spunem: „Aşa arată părul tău. Aşa arăţi tu însuţi." Avem nevoie unii de alţii. Nu trebuie doar să ne tolerăm, ci să ne şi iubim.

Îmi aduc aminte cum într-o duminică discutam cu măicuţele despre pasajul din *Evanghelie* pe care îl auzisem odinioară. Acolo erau cuvintele: *„Ceea ce i-aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai mei, Mie Mi-aţi făcut."*[52] Şi una dintre monahii a spus:

— Pentru acelaşi rezultat, aş putea la fel de bine să nu fac nimic.

Iar alta, mai în vârstă, a contrazis-o:

— Nu trebuie să nu faci nimic, ne vom simţi prea bine. Comportă-te în continuare cum obişnuieşti: Asta ne ajută să suferim.

Toate au râs, chiar şi prima soră.

Am să vă povestesc o istorioară amuzantă despre nişte călugăriţe. Despre cele catolice, nu despre cele ortodoxe. Am avut o cunoştinţă, o călugăriţă catolică în vârstă. Foarte în vârstă, avea optzeci şi şase de ani. În timpul vieţii a locuit în

[52] Parafrazare la Matei 25, 40.

China, unde îndeplinea slujirea de misionară - fusese fondat un colegiu într-una dintre provincii. Apoi au venit la putere Mao şi comuniştii. Ea era străină, venea din Occident, de aceea i s-a ordonat să înceteze să se mai ocupe de „fleacurile religioase" şi au trimis-o la universitate să predea comunismul. Nu i-au permis să predeą creştinismul. Însă ea a fost neînduplecată şi le-a declarat organelor din conducerea locală că va preda despre adevăratul „comunism". Şi a început să vorbească despre „comunismul" creştin, despre faptul că toate bunurile trebuie să fie în proprietate comună, iar toți oamenii trebuie să trăiască în ascultare de Dumnezeu şi în iubire pentru semeni, aşteptând venirea Împărăției lui Dumnezeu. Adevăratul „comunism"!

A fost băgată la închisoare. Acolo a petrecut patru ani, pentru refuzul de a schimba conținutul materiei predate. Drept pedeapsă, a fost băgată la carceră - aceasta era o celulă săpată în pământ, acoperită cu ciment sau cu plăci şi astupată deasupra cu gratii. Acolo a stat câteva luni. Drept urmare, după patru ani, a făcut tuberculoză osoasă. Suferea de nişte dureri îngrozitoare la picioare. Unul dintre foştii ei studenți a ajuns printre soldații care păzeau închisoarea. Văzând-o, el s-a îngrozit, deoarece autoritățile le spuneau locuitorilor acelui orăşel şi studenților universității că maica i-a părăsit, că a plecat în țara ei de baştină. Iar ea se afla, de fapt, la închi-

soare. Şi astfel, el şi alţi câţiva soldaţi au ajutat-o să evadeze.

A plecat la Hong Kong. A fost internată la un spital catolic unde slujeau nişte monahii, până când s-a întremat cât de cât. Apoi s-a întors la Roma, unde se afla centrul ordinului ei monahal. Acolo a stat un an, starea de sănătate i s-a îmbunătăţit. A fost întrebată cu ce ar vrea să se ocupe în continuare. A răspuns că s-ar bucura să se întoarcă la slujirea ei misionară. Era anul 1949 sau 1950.

A fost trimisă în Cuba. Voi ştiţi ce s-a întâmplat în Cuba. Batista a fost dat jos de la putere şi înlocuit cu Fidel Castro. Iarăşi a venit comunismul şi ea din nou a fost băgată la închisoare. Dar apoi, după un an sau doi, a fost eliberată. În acea perioadă deja avea peste cincizeci de ani. S-a întors în S.U.A., unde era născută, şi a ajuns maică superioară a unei mari mănăstiri de călugăriţe.

Când am întâlnit-o – s-a întâmplat în urmă cu mulţi ani – ea continua să facă ascultarea de maică superioară la mănăstire, unde vieţuiau în jur de o sută cincizeci de surori. Acolo vieţuiau călugăriţe vârstnice, care se retraseseră de la slujirea din lume. Majoritatea dintre ele predaseră în trecut, multe erau învăţătoare. Maica m-a invitat la trapeză. În acea zi era sărbătorită cea care întemeiase ordinul lor monahal.

— Bună ziua, maicilor, ea a pronunţat aceste cuvinte pe un ton melodios, de parcă ar fi fost o profesoară care îi saluta pe copiii din clasă.

— Bună ziua, maică superioară, i-au răspuns surorile la fel de tărăgănat, într-un glas.

— Acesta este prietenul meu, părintele Ioachim. Spuneți: „Bună ziua, părinte Ioachim."

— Bună ziua, părinte Ioachim, au răspuns în cor toate maicile.

Nu-mi venea să cred. Pe masă, cu ocazia sărbătorii, se aflau nişte bomboane de ciocolată, câte una pentru fiecare soră. Fiecare bomboană era învelită într-o hârtiuță, iar în hârtiuță mai era câte o hârtiuță albă. La sfârşitul mesei stareța a spus:

— Măicuțelor, în fața farfuriilor voastre se află nişte bomboane de ciocolată. În fiecare dintre ele este o hârtiuță albă. Pe ea este scrisă o rugăciune scurtă către întemeietoarea ordinului nostru, sfânta Angela. Prima rugăciune o voi citi eu, iar apoi – fiecare dintre voi, pe rând.

Am crezut că va trebui să auzim rugăciunea fiecăreia dintre cele o sută cincizeci de maici, separat.

Şi ele au început:

— Sfântă Angela, oglindă desăvârşită a fecioriei, roagă-te pentru noi...

— Roagă-te pentru noi, au bombănit maicile.

Astfel, repetau una după alta, până când i-a venit rândul unei călugărițe bătrâne. Ea şi-a desfăcut bomboana şi a exclamat:

— Pe hârtiuța mea nu e scris nimic!

Iar alta i-a spus:

— Întoarce-o!

Atunci şi ea a putut să citească rugăciunea.

Multe lucruri haioase se întâmplă şi în viaţa monahală. Sunt sigur că şi voua vi se întâmplă asemenea lucruri. Sunt multe întâmplări care ne aduc bucurie, zâmbete, ne înveselesc. Totul la timpul potrivit. Există momente când poţi să râzi, dar există şi unele când trebuie să-ţi manifeşti bunătatea, compătimirea, grija.

La noi la mănăstire vieţuiesc doi fraţi de sânge. Cel mai mic este un tânăr minunat, aproape copil. El se trezeşte deseori dimineaţa şi vine la biserică aproximativ cu o oră înainte de slujbă, ca să petreacă cu Domnul. Se întâmplă deseori ca el să-şi facă treaba repede şi în acelaşi timp bine. El face aşa, pentru ca apoi să-i ajute pe ceilalţi, uşurându-le munca.

Într-o zi a venit la mine şi mi-a spus că vrea să-mi vorbească. Ne-am dus în chilia mea. A recunoscut că se trezea dimineaţa şi îşi făcea repede treaba, ca să-i ajute pe ceilalţi fraţi din mănăstire. Şi a adăugat că a conştientizat că le făcea pe toate acestea fără binecuvântare:

— M-am gândit singur că trebuie să fac aşa. Am decis singur pentru mine. Şi îmi cer iertare de la Dumnezeu pentru că am căzut în mândrie.

Vă imaginaţi? Majoritatea dintre noi niciodată nu ne-am fi gândit că trebuie să luăm binecuvântare. Chiar şi atunci când vă doriţi cu râvnă să-I faceţi pe plac lui Dumnezeu, trebuie să veniţi la maica stareţă, deoarece viaţa voastră

nu vă mai aparține. Îi aparține lui Dumnezeu. I-ați oferit-o Lui.

Dragele mele măicuțe! Dacă ați venit la mănăstire şi ați cerut să fiți primite în aşezământul de maici şi I-ați dat viața lui Dumnezeu, aceasta deja nu mai este viața voastră! Nu mai aveți dreptul să vă puneți întrebarea ce să faceți cu ea. Nu mai aveți dreptul să sfătuiți pe altcineva ce trebuie să facă cu viața sa. De continuați să o faceți, atunci încă nu ați reuşit să-I aduceți darul vostru lui Dumnezeu, ci îl țineți ca pe proprietatea voastră. Şi atunci cine sunteți? Gândiți-vă la asta. Ați reuşit să I aduceți darul vostru lui Dumnezeu? Probabil, nu...

De ce se întâmplă să nu putem să ne rugăm? Din cauză că noi continuăm să ne ținem de propriul „eu" ca de proprietatea noastră, nu I-am oferit „eul" lui Dumnezeu. De ce suntem atacați de aceste încercări? Deoarece ne gândim la noi înşine. De ce ne este atât de greu să viețuim în obşte? Deoarece nu ştim să iubim. De ce suntem mereu războiți? Pentru că suntem prea mândri.

Trebuie să ne pocăim. Să ne schimbăm brusc direcția vieții. Această schimbare trebuie să fie radicală, profundă, dinspre noi spre Hristos. Să o luăm într-o cu totul altă direcție, de la nord la sud! Domnul ne-a dat viața Sa în întregime şi nu va lua de la noi mai puțin. Aşa deci, dragele mele maici.

— Cum să te rogi, când practic tot timpul te gândeşti la ascultare? Pentru că, atunci când mă

rog, uit totul, le încurc. Adică nu pot să fac ceva şi să mă rog în acelaşi timp.

— Ce înseamnă să te dedici în totalitate rugăciunii, rugăciunii neîncetate, permanente? Înseamnă să-ţi schimbi orientarea conştiinţei, a atenţiei şi a dorinţelor, dinspre tine spre Dumnezeu. Încât să conştientizăm că tot ce facem, facem pentru El. Să conştientizăm că tot ce avem, avem deoarece El ni le dă acum pe acestea. Să conştientizăm şi să nu uităm: Orice am face, să facem deoarece vrem să-I fim pe plac Domnului şi surorilor noastre. Să conştientizăm că singurul motiv pentru care existăm, respirăm, avem atâtea aptitudini, este pentru că El ne iubeşte şi ne-a creat aşa cum suntem. Şi să Îi întoarcem acest dar cu mulţumire. Suntem vii şi facem ceea ce facem, doar pentru că El ne iubeşte şi ne-a dăruit această viaţă, iar noi trebuie să-I întoarcem acest dar cu recunoştinţă. Aceasta este rugăciunea.

Dacă intrăm în biserică şi repetăm nişte psalmi în gând sau cu voce tare, dar nu şi cu inima, asta nu este rugăciune. Dacă însă ne aflăm în biserică şi suntem copleşiţi în totalitate de conştientizarea prezenţei lui Dumnezeu, suntem cuprinşi de sentimentul permanent al recunoştinţei faţă de El şi în acelaşi timp nu pronunţăm niciun cuvânt, atunci, da, petrecem în rugăciune.

— Iar stareţii noştri, dintre care mulţi în perioada comunistă au trecut prin lagărele de concentrare, spuneau că au avut adevărata ru-

găciune numai acolo. Şi că, desigur, în vremea noastră liniştită nu vom avea niciodată o asemenea rugăciune.

— Rugăciunea pe care o aveau acei părinţi?

— Ei spuneau că numai atunci au avut o rugăciune adevărată.

— Bine. Permiteţi-mi să vă explic ceva. Omul nu poate să facă nimic - auziţi, nimic! - pentru a fi demn de iubirea şi de harul lui Dumnezeu. Nimic! Domnul ni le dăruieşte pe acestea. Rugăciunea este darul lui Dumnezeu şi ea nu depinde nici de ceea ce facem, nici de locul în care ne aflăm. Depinde de starea inimilor noastre, dacă Îl iubim pe Dumnezeu. Şi, dacă Îl iubim pe Dumnezeu, El va veni la noi şi ne va schimba.

În ceea ce-i priveşte pe părinţii despre care mi-aţi vorbit, este posibil ca ei să fi vieţuit în aşa fel, încât să le trebuiască o oarecare curăţire, trebuiau să se desprindă de propriul „eu", astfel încât să rămână în ei numai iubirea pentru Dumnezeu şi nimic în afară de această iubire. Şi poate că lagărele, într-o măsură oarecare, au înlesnit aceasta curăţire. Însă cauza nu a fost lagărul, nici suferinţa, ci răspunsul lor la iubirea lui Dumnezeu.

— Ne-aţi exemplificat cum să Îl iubim pe Dumnezeu, aşa cum am iubi o persoană dragă, dacă am fi mireni...

— Cam aşa.

— În sensul că, atunci când această persoană lipseşte, noi ne aducem aminte de ea, parcă o

vedem în fața ochilor... Şi reiese că o iubim. Dar oare ne este îngăduit să ni-L imaginăm pe Domnul? Sfinții Părinți spun că nu trebuie să ni-L imaginăm pe Dumnezeu.

– Da, nu trebuie. Mă bucur că ați pus această întrebare. Dacă sentimentele şi emoțiile sufleteşti nu sunt întemeiate pe realitate, atunci ele nu au nimic în comun cu viața duhovnicească. De aceea, trebuie să ştim adevărul. Dacă avem anumite sentimente, emoții, atunci trebuie să ştim în ce direcție sunt îndreptate şi încotro nu trebuie să se îndrepte, şi să înțelegem cine ni le insuflă.

Ascult unele spovedanii – este şi o bucurie, şi o muncă grea. Unii oameni vin şi-mi spun:

– Trăiesc cu această femeie şi o iubesc nespus, dar nu suntem căsătoriți. Şi ea nu e ortodoxă. Dar – vai! – simt că Dumnezeu mi-a trimis-o.

– Dar pe mine nu mă interesează ce simți tu, îi răspund. Ceea ce simți nu este corect. Sentimentele tale nu au nimic în comun cu realitatea. Dacă ele nu au nicio legătură cu realitatea, atunci sunt generate de visuri şi emoții. Dumnezeu n-ar fi trimis niciodată în viața noastră un bărbat sau o femeie care nu Îl cunoaşte, nu crede în El, care ne aruncă în păcat, ne îndepărtează de Biserică, iar noi, în situația asta, să spunem: „Este de la Dumnezeu."

Deci trebuie să avem siguranța că sentimentele noastre sunt corecte. Căci putem să ne rugăm şi în suferință. Putem să ne rugăm chiar şi

atunci când simțim că Dumnezeu este departe şi putem să o facem tocmai pentru că, de fapt, El nu este departe. Căci unii oameni spun:

— Vai, nu pot să mă rog, pentru că nu simt că Dumnezeu este aici.

Eu le răspund:

— Ai înnebunit! Dumnezeu întotdeauna este aici! Dacă El nu ar fi aici, nu ai fi nici tu! Nu ai fi existat! Problema nu este că aici lipseşte Dumnezeu, ci faptul că lipseşti tu!

— Ce să facem? Eu simt că nu sunt cu Dumnezeu. Mâine mă voi trezi şi voi simți la fel. Ce ar trebui să fac chiar de acum?

— Este din cauză că suntem prea copleşiți de propriul „eu" şi ne gândim doar la el. Mergeți la biserică, înfățişați-vă acolo în fața lui Dumnezeu şi spuneți: *„Doamne, inimă curată zideşte întru mine şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele."*[53] Şi El va face acest lucru... Trebuie să veniți la Domnul ca o fiică la Tatăl ei, la Tatăl Care îşi iubeşte fiica mai mult decât Îl iubeşte ea pe El, şi să-I permiteți să aibă grijă de dumneavoastră.

Singura boală, singura neputință pentru care ar trebui să ne îngrijorăm, este slăbiciunea sufletului nostru. Îmi amintesc că, atunci când abia devenisem ortodox, un preot îmi spunea deseori un lucru care mă indispunea foarte tare. Înainte să-mi citească rugăciunea de dezlegare

[53] Vezi Psalmul 50, 12.

de la sfârşitul spovedaniei, pronunța următoarele cuvinte:

— Nu uita, părinte, că viața noastră pe acest pământ este o boală letală. Cu toții ne aflăm într-o stare de agonie. Dar există o moarte de care chiar avem nevoie, este moartea voii şi a mândriei noastre. Iar tu faci tot posibilul ca ele să îşi continue viața. Omoară-le şi nu te îngriji de trupul tău.

Şi eu vă cer să uitați de trup. Trupul nu-l vom lua cu noi, în niciun caz. Noi murim în fiecare zi. Să ne bucurăm deci! Suntem în drum spre casă! Să ne pregătim deci sufletele!

Cu toții avem în viață multe lucruri de care trebuie să ne curățim. De toate păcatele pe care le-am făcut, de toată mândria, de judecare, de lucrurile pe care nu trebuia să le facem, de lipsa iubirii față de semeni. Domnul spune: „Eu vă iubesc, dar fac în aşa fel, încât să nu vă placă totul şi să nu vă fie prea comod, pentru că trebuie să Mă iubiți mai mult decât iubiți înlesnirile pe care vi le-am dat."

Chiar şi acel sentiment plăcut care apare în suflet în timpul rugăciunii nu este de la Dumnezeu. Trebuie să spunem: „Îl iubesc pe Domnul mai presus de toate. Fie că sufăr sau nu, că pot să mă rog sau nu, fie că simt în timpul rugăciunii chin sau o linişte deplină, toate acestea nu sunt importante. Eu pur şi simplu nu vreau ca Domnul să plece." Îl iubim pe Ziditor, nu ceea ce El a zidit. Îl iubim pe Domnul, nu darurile Lui. Iar rugăciunea

este un dar. El este tot ce trebuie să ne dorim. Țineți-vă de El!

– Năzuieşti spre El, te osteneşti, urci către El...

– Dumnezeu încearcă să curețe iubirea voastră pentru El, astfel încât să Îl iubiți numai pe El. Nu ceea ce v-a dăruit, ci pe El Însuşi. Dacă El va lua de la voi toate darurile, va lua sănătatea, vederea, auzul, vă va lua picioarele şi nu veți putea să mergeți, va lua sentimentul liniştii pe care îl aveți în timpul rugăciunii, chiar şi în acest caz trebuie să Îl doriți şi să vă țineți de El. Cel mai important este faptul că Domnul are grijă de voi. Dar voi încă nu ştiți acest lucru.

Aveți în Rusia biciclete cu două roți? Sau voi nu aveți biciclete? La noi, atunci când copiii învață să meargă cu bicicleta, au în spate două roți mai mici, pentru echilibru. Şi la voi este la fel? Am văzut odată şi mi-a plăcut foarte mult. Un băiețel se aşezase pentru prima dată în viață pe o bicicletă cu două roți. Mergea şi îi striga din urmă tatălui său: „Dă-mi jos roțile! Pot să merg şi fără ele!" Tatăl i-a răspuns: „Nu, vei cădea!" Iar el: „Nu! Eu pot! Pot!" Tatăl i-a dat jos roțile, l-a aşezat pe micuț pe bicicletă şi îl ținea de la spate, dar în aşa fel, încât băiețelul să nu observe. Băiatul a început să învârtă pedalele, iar tatăl lui continua să-l susțină, alergând în urma bicicletei. Şi fiul striga: „Vezi! Ți-am spus că pot singur!"

La fel gândim şi noi când avem vreo reuşită. „Eu am făcut-o! Eu singur!" Iar Domnul în acest

timp ne susține în mod nevăzut, ca să nu cădem. El niciodată nu ne lasă. Deci, chiar dacă ne rugăm, ni se împlinesc cererile deoarece El ne ajută. Ne ținem de El, iar El ne poartă de grijă de mult timp. Şi asta ar trebui să ne umple de bucurie.

— *Domnul ne ține şi nu ne lasă niciodată?*

— El niciodată nu ne va lăsa. Noi suntem cei care uneori Îl rugăm să plece.

Convorbirea a VIII-a

— Astăzi vom avea o conversație scurtă, de rămas-bun, deoarece urmează să ne despărțim pentru o vreme.

Aici am o carte scrisă de părintele Zaharia de la mănăstirea părintelui Sofronie Saharov, al cărei titlu poate fi tradus în felul următor: *Ținerea în minte a luptei pe care o purtăm ca să-L vedem pe Dumnezeu*. Părintele Zaharia spune că problema noastră comună este înspăimântătoarea lipsă a adevăratei cunoaşteri a lui Dumnezeu, motiv pentru care ne ocupăm tot timpul cu nişte lucruri care nu au nicio legătură cu „eul" nostru adevărat şi profund.

Este o mare nenorocire pentru orice om să rămână fără experiența cunoaşterii lui Dumnezeu, să nu simtă prezența şi acțiunea Lui în viața sa, să nu-L guste niciodată pe Dumnezeu, nici cu mintea, nici cu inima, să nu-L cunoască. A nu-L simți

pe Dumnezeu, a nu-L cunoaşte este o mare nefericire. Să trăieşti o viaţă având doar o reprezentare confuză despre Dumnezeu, doar vorbind despre El, având doar dorinţa de a-L găsi, dar să nu experiezi niciodată aceste lucruri în timpul vieţii...

Să înţelegem că există cunoaşterea lui Dumnezeu, să ne dăm seama că experienţa comunicării cu Dumnezeu este imposibilă, dacă ne iubim pe noi înşine. Dacă ne iubim pe noi înşine, este imposibil să dobândim libertatea necesară pentru a-L iubi pe Dumnezeu. Dacă ne iubim pe noi înşine, Dumnezeu se află dincolo de limitele posibilităţilor noastre, nu putem să Îl atingem. Sunt clipe când credem că L-am aflat, dar acest sentiment este trecător. Dumnezeu nu are loc în inima noastră, pentru că ea este ocupată cu alte lucruri. Şi atunci suntem luptaţi de ispite. De ce? Pentru că nu ştim să ne încredinţăm lui Dumnezeu în totalitate, aşa cum este necesar, pentru a face cum ne-a zis Domnul, încât să se împlinească făgăduinţa Lui, cuprinsă în cuvintele: „Dacă «eul» tău va muri, Eu îţi voi da viaţă. Îţi voi da viaţă, dacă îi vei lăsa pe toţi: mamă, tată, frate, soră, soţ, soţie, copii, pe tine însuţi, lumea, dacă vei lăsa totul pentru Mine[54]. Dacă însă le vei iubi pe toate acestea mai mult decât pe Mine, nu eşti vrednic de Mine."[55]

[54] Vezi Matei 19, 29.

[55] Vezi Matei 10, 37; Luca 14, 2.

Noi cunoaştem drumul, ştim şi făgăduinţa. Însă ne complăcem într-o slăbiciune duhovnicească, înşelându-ne pe noi înşine, ne împingem spre nebunie şi totul deoarece nu Îl lăsăm pe Dumnezeu în viaţa noastră. Ne agăţăm de nişte lucruri, oferim ceva, dar nu totul, suntem prea prudenţi, ne îngrijim ca nu cumva să dăm prea mult, ne asigurăm pentru cazul în care ceva nu ne va reuşi. Ne asemănăm cu femeile care încheie o căsătorie cu speranţa de a primi tot ce ar putea să le ofere soţii, să capete apărarea pe care aceştia pot să le-o ofere, să nu rămână în urmă în viaţa, dar în acelaşi timp încearcă mereu să mai găsească pe cineva, fie făcându-şi un amant din rândul cunoscuţilor, fie aşteptând vreun Făt-Frumos inexistent, închipuit. Iar soţul doar acoperă golul până când acela apare. Astfel, noi niciodată nu ne dedicăm lui Dumnezeu în totalitate. La fel procedăm şi la nivel duhovnicesc, indignându-ne în acelaşi timp din cauza propriei neputinţe.

Dumnezeu nu poate fi văzut cu ochii trupeşti, nu poate fi înţeles cu mintea, El se cunoaşte cu inima. Noi însă citim cărţi, una după alta, alergăm după explicaţii... Dar este imposibil să explici *ce* înseamnă Dumnezeu. Dumnezeu nu este ceva ce am putea să cuprindem cu mintea. Orice am auzi, orice am citi, noi nu putem să înţelegem iubirea lui Dumnezeu, căci este de neconceput. Este ceva ce trebuie să simţim, să

încercăm pe propria piele. Singurul mod de a o încerca este să ne întâlnim cu Domnul. Iar singurul mod de a ne întâlni cu Domnul înseamnă a-l iubi pe aproapele.

Însă eu ştiu că aici sunt multe maici care şi-au alcătuit liste întregi cu cele pe care nu le iubesc şi încă mai lungi sunt listele cu argumente care explică de ce nu le iubesc. Totuşi, motivul este unul: Noi nu îi iubim pe semeni, deoarece suntem prea ocupați cu iubirea de sine.

Sufletul – iar sufletul nostru este inima noastră, inima duhovnicească – are propriile organe de simț, asemenea trupului. Primim tot felul de impresii cu ajutorul ochilor, urechilor, nasului, limbii, acestea sunt organele de simț, mijlocul de comunicare cu lumea. Când păşim pe drumul pocăinței, îndreptându-ne dinspre propriul „eu" spre Dumnezeu, simțurile noastre se schimbă. Aptitudinea de a vedea, auzi, simți, tot ce înainte era folosit pentru a ne face pe plac nouă înşine, acum serveşte pentru dobândirea lui Dumnezeu. Ne întâlnim cu Dumnezeu prin semenii noştri. Fără organele de simț este imposibil să-L vedem pe Dumnezeu. Nu putem să-L înghesuim pe Dumnezeu în limitele minții noastre, dar Dumnezeu va trăi în inima noastră prin iubire, anume prin ea El ne va schimba. El ne va umple de viață. În loc să încercăm să privim viața de la fereastră, ne vom afla cu Dumnezeu chiar în miezul vieții şi de acolo vom vedea totul.

După ce L-am simțit pe Dumnezeu, I-am deschis inima, I-am permis să intre, se schimbă vorbirea noastră, dorințele noastre, întreaga noastră atitudine față de mediul înconjurător, toate interesele noastre. De ce? Deoarece cuvintele lui Dumnezeu devin cuvintele noastre, dorințele lui Dumnezeu - dorințele noastre. Aceasta este schimbarea duhovnicească.

Nu știu dacă vreuna dintre voi a întâlnit oameni care L-au cunoscut pe Dumnezeu. Nu doar oameni care ar vrea să-L cunoască și care vorbesc despre El ziua și noaptea, nici oameni care ar putea să ne recomande ce să citim și așa mai departe, ci oameni care-L cunosc pe Dumnezeu. Când un asemenea om se află lângă noi, Dumnezeu ni Se arată permanent, deoarece un asemenea om trăiește prin prezența lui Dumnezeu. Lucrarea lui Dumnezeu este și lucrarea lui. El ne iubește cu acea iubire cu care ne iubește Dumnezeu.

Nu este o poveste, nu e o telenovelă, nu e un film hollywoodian, nu e un scenariu de teatru. Este adevărul, realitatea. *Scriptura* ne spune: Cuvântul lui Dumnezeu este cuvântul vieții. Dacă este așa, de ce murim în continuare? De vină pentru toate aceste discuții seci despre Dumnezeu, pentru aceste încercări fără succes de a-L atinge, chiar până la moartea noastră, este numai iubirea de sine.

Imaginați-vă că mergem la un bazin pentru a învăța să înotăm și în același timp îi spunem

instructorului: „Învață-mă să înot, dar eu nu voi intra în apă." Cum adică? Este imposibil să înveți să înoți fără să intri în apă. Iar noi spunem: „Eu vreau să-L iubesc pe Dumnezeu, dar pe aproapele meu nu-l voi iubi, nu pot. Îi voi iubi doar pe cei pe care vreau." Dar asta nu e iubire!

Iar apoi spunem: „Unde este Dumnezeu? Cred în Dumnezeu, Îl cunosc pe Dumnezeu, dar nu pot să cred că El este în sora aceasta sau în cealaltă... Şi nu pot să cred că Dumnezeu vrea ca eu s-o iubesc." Toate acestea sunt cuvintele noastre, nu cuvinte dumnezeieşti. Când spunem: „Iubeşte-i pe toți, iubeşte-ți vrăjmaşul, iartă-i pe toți, iartă-l pe vrăjmaşul tău", acestea sunt cuvinte dumnezeieşti. Iar atunci când spunem: „Eu nu pot, eu nu o voi face", sunt cuvinte omeneşti, care nu au nimic dumnezeiesc în ele.

Imaginați-vă că niște cunoştințe au decis să învețe să înoate. S-au dus la instructorul de înot, au plătit mulți bani pentru abonamentul la bazin, pentru cursuri. Apoi au venit la voi şi v-au spus:

— Am crezut că vom învăța să înotăm, am cheltuit o groază de bani, însă tot nu ştim să înotăm!

— De ce?

— Instructorul nu vrea să ne învețe, dacă nu vom intra în apă, iar noi nu vrem să o facem.

Atunci le vom răspunde acestor oameni:

— Ați înnebunit! Vă aşteaptă spitalul de nebuni.

„Vreau să vă văd la față, dar pentru nimic în lume nu voi aprinde lumina în cameră", asemenea cuvinte nu au sens. „Vreau să fiu monahie, dar nu vreau să fac ascultare", așa ceva e imposibil. „Vreau să-I dau viața lui Dumnezeu, vreau să mor, ca să trăiesc, însă vreau să fac acest lucru în așa fel, încât să-mi fie comod, în condițiile mele. Nu vreau să procedez așa cum mi se spune, ci așa cum doresc eu." Este absurd!

Suntem bolnavi duhovnicește. Ne mințim pe noi înșine, crezând că facem totul așa cum se cuvine, dar, de fapt, evităm în toate chipurile ceea ce într-adevăr trebuie să facem. Știm că mândria este moartea sufletului. Știm și faptul că viața sufletului este smerenia. Și, totodată, spunem: „Sora asta mi-a vorbit așa, iar cealaltă mi-a spus altceva, s-a comportat cu mine așa și așa și nu o voi ierta, nu o să-i vorbesc." Unde este aici smerenia?

Nu-mi aduc aminte dacă v-am povestit istorioara despre Sfântul Ioan (Maximovici). La una dintre parohii avea niște conflicte, enoriașii s-au răsculat împotriva preotului. Ei i-au spus vlădicăi că au nevoie de alt preot, deoarece părintele lor, care avea o vechime de slujire la parohie de douăzeci și șapte de ani, a săvârșit un păcat de neiertat și ei voiau ca el să fie alungat. Preotul respectiv avusese relații intime cu una dintre enoriașe. Nimeni nu ar fi aflat nimic despre asta, însă părintele, conștientizându-și fapta, s-a oprit

la timp. Apoi s-a dus la episcop şi i-a spovedit acest păcat, aşteptând să fie caterisit. După spovedanie, el şi-a spovedit păcatul şi în faţa enoriaşilor, cerându-le iertare. Ei însă i-au spus că trebuie să plece.

Atunci vlădica Ioan s-a dus în acea parohie şi în faţa întregii obşti i-a spus preotului:

— Părinte, dă-mi cheile de la biserică.

Preotul s-a ridicat de pe scaun, a luat cheile şi în văzul tuturor i le-a înmânat vlădicăi. Şi toţi cei ce nu-l iubeau pe părintele au început să şuşotească:

— Aşa! Da! Vlădica îl alungă! În sfârşit va primi după merit! Ne-a făcut de ruşine pe toţi! Cum de a îndrăznit să păcătuiască în acest fel?

Vlădica a luat cheile, le-a pus pe pristol şi a zis:

— Părintele a slujit în această parohie douăzeci şi şapte de ani. El v-a cununat, v-a botezat copiii, i-a vizitat pe cei bolnavi, i-a înmormântat pe cei răposaţi, v-a oferit Tainele cele de-viaţăfăcătoare, v-a ascultat mărturisirile, v-a dezlegat păcatele, niciodată nu a refuzat pe nimeni, atunci când i s-a cerut ceva. Acum însă voi nu vreţi să-l iertaţi, deoarece vă simţiţi jigniţi. Nu vă pasă ce se va întâmpla cu sufletul lui, nu aveţi nicio treabă cu nevoile lui, vă preocupă doar imaginea pe care o aveţi voi despre sfinţenie.

Apoi vlădica a tăcut puţin şi a continuat:

— Este în această biserică cineva care ar fi gata să treacă în faţă şi să ocupe locul preotului,

să-şi dedice viaţa slujirii oamenilor, iubirii lor, să se îngrijească de familiile lor, să-i înveţe, să le ierte toate păcatele, fără şovăire, fără să-i judece? Apropiaţi-vă, luaţi cheile!

Nimeni nu a înaintat. Vlădica a aşteptat o jumătate de ceas, dar nu a ieşit nimeni din mulţime. Atunci el a spus:

— Părinte, treci în faţă. Nu ai făcut nimic care să te lipsească de dreptul de a poseda aceste chei. Nu trebuie să le predai, eşti demn de ele. Continuă-ţi slujirea, fii păstorul acestor oameni. Pentru că iubirea fără iertare nu este iubire.

Înţelegeţi? Aceasta este povestea vieţii noastre.

Îmi aduc aminte, când aveam vreo douăzeci şi cinci de ani, m-am certat rău cu unul dintre cunoscuţii mei. Am mers la preot să mă spovedesc. El m-a privit şi a spus:

— Nu ştiu ce fel de draci trăiesc în tine.

Vă închipuiţi? Eu îl rog să mă spovedească, iar el îmi spune:

— Nu ştiu ce fel de draci trăiesc în tine.

Şi a adăugat:

— Acum nu sunt pregătit să te spovedesc. Vino diseară.

Eu m-am gândit: „Vai! Probabil arăt îngrozitor!" Acest lucru m-a neliniştit.

După cină, am mers în biroul preotului şi l-am rugat din nou să mă spovedească. I-am vorbit despre acea piatră pe care o simţeam pe inimă, căci cearta cu prietenul într-adevăr o sim-

țeam ca pe o piatră grea, care mă mâhnea şi mă irita, şi nu puteam să scap de gândurile legate de acel conflict.

Preotul m-a întrebat:

— Vrei să mergi în iad din cauza acestui om? Vrei să te lipseşti de viața veşnică din pricina lui? Vrei să-I mai provoci o rană lui Hristos din pricina lui?

— Nu! Nu, desigur! am exclamat eu.

— Atunci iartă-l! Şi iubeşte-l! Şi termină cu această prostie, căci altfel te arunci în adâncul iadului.

Trebuie să ne schimbăm! Diavolul este cel ce ne şopteşte că nu putem să ne schimbăm! Diavolul ne sminteşte inima, ne spune: „Este imposibil să-l iubeşti pe acest om." Prin urmare, ne apar gândurile: „Da, da, eu ştiu ce spunea Domnul, dar aici este altă treabă... Pe sora asta nu pot să o iubesc, este imposibil." Haideți să ne punem întrebarea: Vrem să ajungem în iad din cauza acestui om? Dacă nu îl iubim pe el sau pe ea, dacă nu iertăm, atunci vom merge în iad. Noi nu doar că păcătuim, ci ne ucidem pe noi înşine. Exact aşa, aceasta este sinucidere duhovnicească. Diavolul ne-a convins că asta nu are nicio importanță. „Tu nu poți să-i iubeşti pe toți, spune diavolul. Există lucruri care nu pot fi iertate. Vrei să fii călcat în picioare?"

Dar aceste insinuări nu sunt cuvintele lui Hristos. Nu au viață în ele, ci venin. Sunt cuvinte

ucigătoare. De cine ascultăm deci? De Domnul, Care spune: „Iubeşte-i pe toţi. Iartă-i pe toţi. Slujeşte-le tuturor. Fii ultima, nu prima. Nu căuta primul loc, aşază-te pe ultimul. Fii smerită." Sau de cel ce ne şopteşte: „Ea este doar o soră începătoare. Trebuie să-şi ştie locul. Ştii cum se comportă cu mine? Ştii, eu i-am spus aşa şi aşa, iar ea nu m-a băgat în seamă şi tu ştii de câtă vreme sunt aici. Câtă treabă am reuşit să fac aici! Cum de îşi permite să mă trateze într-un asemenea hal?! Vrei să o iert? Nu, nu pot!" Cine ne pune în minte aceste cuvinte?

Deci de cine ascultăm? Cine ne şopteşte: „Eu nu pot! Mi-am cerut deja iertare, nu pot să o fac încă o dată." Poate că voi citiţi cărţi diferite de cele citite de mine, încât deschideţi *Evanghelia* şi bombăniţi: „Of, acestea sunt poveşti, nu este realitatea. Asta nu e pentru mine, este pentru altcineva. Eu pot să te iubesc pe tine şi pe acea soră, de asemenea, dar pe ea nu o iubesc şi este normal, căci nu pot să îi iubesc pe toţi." Nu, acest lucru nu este normal!

Voi toate ar trebui să fiţi doctoriţele şi asistentele spitalului în care mă tratez. Este un spital mare, pentru douăsprezece mii de pacienţi. Are o mulţime de clădiri, care ocupă câteva cartiere, iar acolo sunt străzi, treceri de pietoni şi altele. Intrarea principală în spital este construită sub forma unui pavilion imens de sticlă. Acolo te poţi plimba, sunt livezi, fântâni, iazuri în care

înoată peştişorii – foarte frumos. Iar în spital sunt agăţate peste tot nişte afişe cu mesaje de genul: „Fumatul interzis!", „Fumatul provoacă pierderea sarcinii", „Fumatul cauzează cancer", „Ministerul sănătăţii avertizează..." Peste tot doar afişe. Cu toate acestea, în interiorul pavilionului stau câte zece-cincisprezece asistente şi doctori şi... fumează mereu, în orice moment al zilei. În spital nu le este permis să fumeze, de aceea ei fumează acolo. Fiecare doctor ştie bine ce face, dar refuză să conştientizeze toate acestea, ca să poată să facă ce vrea. Te uiţi la ei şi îţi vine să zici: „Aceştia au luat-o razna..."

La fel şi voi, dragele mele măicuţe, aţi luat-o aici razna. Da, da, fiecare dintre voi. Voi sunteţi cele ce auziţi zilnic *Evanghelia*, iar apoi ieşiţi afară şi „fumaţi", vă judecaţi surorile, căutaţi întâietatea, invidiaţi, sunteţi geloase, vă legaţi de orice mărunţiş, dojeniţi, osândiţi, urâţi...

Îmi aduc aminte că am avut la un moment dat la mănăstire un frate care era rău de gură. Prin cuvintele sale putea să vă facă praf. Într-o zi a ieşit din biserică, a început să vorbească cu un frate despre un alt monah şi în cinci minute pur şi simplu l-a ucis cu cuvintele. A fost neîndurător. Bineînţeles, monahul despre care era vorba nu se afla acolo. Toate acestea le-a auzit şi un frate care de obicei vorbea puţin. Iar noi avem o icoană a Mântuitorului nefăcută de mână omenească, aşezată pe analog. Şi acel monah bârfitor

- de fapt, nu era nici măcar monah, ci novice - s-a apropiat de analog, a făcut două închinăciuni şi s-a pregătit să sărute icoana. Atunci fratele care auzise totul, iar el aproape întotdeauna tace şi este în general un om bun, a spus:

— Stai! Oare nu ți-e teamă că te vei arde, dacă vei atinge cu buzele această icoană?

Şi câtă mândrie avea acel novice! El ştia bine despre ce era vorba, dar a fost cuprins de o furie îngrozitoare, parcă ar fi explodat:

— Dar ce tot îndrugi? Cine eşti tu să mă judeci? Despre ce vorbeşti?

De câte ori am fost vizitați de îngeri pe care ni i-a trimis Domnul, iar ei ne-au propus să ne pocăim, să ne potolim inimile, să iertăm şi să ne cerem iertare, să iubim... Iar noi i-am respins astfel: „Plecați! Nu vreau să aud aşa ceva! Mă urâți! Mă distrugeți. Lăsați-mă în pace!" Ne asemănăm cu oamenii care trăiau în morminte şi erau chinuiți de duhuri necurate. La ei a venit Domnul. Şi demonii au strigat la El: „De ce ai venit? De ce ne chinuieşti? Lasă-ne în pace. Nu ne chinui!" La fel şi noi Îi spunem lui Dumnezeu: *„Nu ne chinui! Nu ne spune să-l iubim pe el sau pe ea! Lasă-ne în pace."*[56] Şi ştiți ceva? El într-adevăr ne lasă în pace. Şi atunci ne transformăm în nişte morminte, în locuințe ale duhurilor necurate; acestor duhuri şi propriei neghiobii le predăm viața noastră.

[56] Vezi Matei 8, 28-34.

Mai e puțin şi vine duminica, Duminica iertării. În această zi Dumnezeu ne dă posibilitatea de a ne mântui. Dacă nu putem să ne smerim, în primul rând înaintea lui Hristos şi apoi înaintea lui Hristos sub chipul semenilor noştri, atunci vom pieri. Dacă nu ne smerim, ne îndepărtăm de comuniunea cu Hristos. Şi singurul lucru care nu ne lasă să ne pocăim, să ne cerem iertare şi să iertăm este faptul că trăim purtând în noi duhurile cele rele, care ne conduc viața.

Noi, cei ce ne-am adunat aici, toți, fără excepție, suntem vinovați de nenumărate păcate. Avem prea puțină iubire, toți îi supărăm pe semenii noştri din cauza iubirii de sine, din cauza iubirii propriului „eu". Dar în această duminică Domnul ne spune:

— Veniți! Iertați-vă unii pe alții! Cereți-vă iertare unii altora! Atunci şi Eu vă voi ierta pe toți şi veți avea o viață nouă, şi veți putea să porniți pe drumul care vă va duce spre Înviere.

Să nu ratăm această ocazie! *„Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele."*[57] Poate că vom ajunge la Paşti cuprinşi de duhul iubirii... Altfel pentru ce trăim?

Acum la noi locuieşte un ieromonah deosebit. Are şi neputințe, dar este un om minunat. Episcopul în subordinea căruia se află m-a rugat

[57] Psalmul 50, 11.

să îl primesc pentru un timp. Acest ieromonah este unul dintre cei mai îndărătnici fiii duhovniceşti ai mei. Se aseamănă într-un fel cu un hamster. În cuşca pentru hamsteri este o căsuță în care se ascunde animăluțul. Deschizi cuşca, scoți hamsterul din căsuță, iar el tot caută să se întoarcă. La fel este şi în cazul acestui frate: Merg la el, îl scot din chilie, îl conduc la biserică, după terminarea slujbei îl duc în altar şi în timp ce îmi dau jos veşmintele el reuşeşte să iasă din biserică, să traverseze curtea şi să ajungă în pragul chiliei sale. De fiecare dată când întreb unde este, mi se răspunde: „La el în chilie."

Într-o dimineață, imediat după slujbă, m-am dus la el şi i-am spus:

— Coboară la dejun.

— Bine, părinte.

— Astăzi vei sta cu mine.

— Toată ziua?

— Da, toată ziua. Am multă treabă în oraş, iar tu vei conduce maşina.

— Când?

— După ce vom termina masa şi cateheza.

M-a ascultat şi apoi s-a întors, având de gând să plece la el în chilie.

— Unde pleci?

— În chilie.

— Stai! Pentru început, ia dejunul! Apoi vom avea ora de catehză, după care vom pleca în oraş.

Deci el m-a dus în oraş, acolo trebuia să ajung la o bancă, apoi pe la diferite ateliere, apoi la poştă şi în alte locuri. În jurul prânzului ne-am întors, am citit ceasurile, apoi ne-am aşezat la masă. M-am uitat în jur:

— Vai, dar unde e părintele?

— Este în chilie.

M-am dus la el şi i-am spus:

— Vino la masă. Şi mai trebuie să facem astăzi ceva, mai avem nişte treabă în oraş.

Pe la ora trei am terminat totul. Apropiindu-ne de mănăstire, i-am spus acestui frate:

— Schimbă-te. O să mă ajuți să gătesc cina.

S-a dus în chilie şi nu s-a mai întors. A trebuit să mă duc din nou după el. I-am spus:

— Părinte! Stai aici, nu pleca nicăieri.

De ce vă povestesc toate acestea? Iată care este tâlcul: I-am spus că vom găti piure de cartofi şi l-am rugat să spele şi să curețe nişte cartofi.

— Câți?

— Şi un sac, dacă vrei. Măcar de ai începe să cureți!

A spălat foarte repede cartofii, a luat cuțitul, a tăiat câte puțin din coajă, dar nu i-a curățat complet, a aruncat totul în oală şi... a dispărut.

— Unde este părintele? am întrebat.

— La el în chilie.

M-am dus după el. I-am spus:

— Părinte, nu ai binecuvântare să pleci de lângă mine. Stai lângă mine!

Am coborât şi am pregătit cina. Acest frate este bun, talentat, a fost arhitect. Dar el crede că omul trebuie să muncească doar pe măsura căderii în păcat.

Sunt sigur că şi aici sunt monahii care cred că, dacă faci mai puțin, greşeşti mai puțin. Aşa că acum am o misiune specială: de a-l scoate pe acest monah din chilie la lumina lui Dumnezeu. Aceasta e o istorioară amuzantă din mănăstirea noastră. Nu voi da nume. Este, de fapt, despre noi toți.

Convorbirea a IX-a

Aş vrea să vă împărtăşesc o idee înțeleaptă. Desigur, nu eu am inventat-o. Războiul pe care îl purtăm pe pământ este foarte greu. El nu se termină decât în momentul morții. Nu trebuie să ne aşteptăm ca atâta vreme cât ne aflăm aici să ne fie mai uşor, aşa ceva nu se va întâmpla. Va fi greu. Singurul mijloc de a dobândi fericirea este petrecerea întru smerenie. Dacă avem cât de puțină mândrie, nu vom reuşi nimic. Toți suntem dovada vie a acestui fapt.

Mândria noastră strică totul, dar există un mijloc de a o învinge. Asta este o mare binecuvântare pe care ne-o oferă Biserica. Cât de mult ne iubeşte Domnul! El ne dăruieşte libertate deplină, dar libertatea absolută este ascultarea.

Dacă petrecem în ascultare, în ascultare desăvârşită, vom fi smeriți. Dacă suntem smeriți, vom reuşi să iubim. Dacă vom iubi, vom vedea Împărăția cerurilor. Şi ea va fi cu noi aici, chiar înainte de sfârşitul nostru.

Toată dezordinea în care trăim, toate greutățile, necazurile, durerea şi tristețea sunt generate de mândria noastră. Iar mândria apare din cauză că nu petrecem în ascultare.

Noaptea trecută, aflându-mă în avion, am stat de vorbă cu translatorul meu. Pe drum am recitit viața Cuviosului Arsenie[58] şi vorbeam despre faptul că ascultarea este viața. Dacă ați merge la Athos - de fapt, voi nu veți putea să mergeți acolo - ați vedea peste tot inscripții în greceşte: „Ascultarea este viața." Chiar este aşa, acesta este adevărul, dar noi nu îl credem! Noi nu avem ascultare, de aceea nu avem ocazia să aflăm ce înseamnă asta. De aceea, ni se întâmplă mereu tot felul de greutăți, suntem întotdeauna încordați, vrem să fim lăsați în pace, vrem să facem totul după bunul nostru plac, ne îngrijorăm atunci când nu reuşim ceva, vrem una, vrem alta. Suntem nebuni!

Dar a trăit pe pământ acest părinte Arsenie, care petrecea într-o ascultare absolută. Fiind bă-

[58] Probabil este vorba despre părintele Arsenie Pustnicul, ucenicul Cuviosului Iosif Isihastul, care s-a nevoit în Sfântul Munte Athos. *(n.red.)*

trân, el făcea ascultare de un tânăr monah. Este minunat cât de mult poate să însemne smerenia pentru om. După cum ştim, Însuşi Domnul a fost smerit. Însă oamenii nu Îl înţelegeau. Ei nu puteau să înţeleagă cum Cel ce Se numea Fiul Dumnezeului Celui Viu nu îi nimicea pe duşmanii Săi. De fapt, El i-a biruit prin iubire, nu prin duşmănie!

Vi s-a întâmplat vreodată să vă treziţi dimineaţa şi să vă întrebaţi: „Ce caut eu aici? De ce trăiesc aşa? De ce totul este atât de greu?" V-aţi spus oare: „Eu nu mai pot aşa"? Cu siguranţă! De ce se întâmplă astfel? Pentru că viaţa fără iubire este jalnică şi fără valoare. Dar este imposibil să iubeşti fără smerenie şi este imposibil să fii smerit fără ascultare.

Dacă trăiţi măcar o zi la mănăstire şi nu vă simţiţi fericite, nu aveţi pace în suflet, vă chinuiţi şi vă enervaţi dintr-o anumită pricină, atunci nu conştientizaţi că trăiţi în prezenţa lui Dumnezeu, împreună cu surorile pe care vi le-a dat Dumnezeu să le iubiţi. Dacă vă chinuie sentimentele urâte faţă de cineva, este din cauză că nu aveţi ascultare. Samavolnicia voastră nu-şi găseşte astâmpărul, se agită, încercând să le întoarcă pe toate aşa cum îi place ei.

Am să vă povestesc despre un om. Avem la mănăstire un novice, tânăr. Se deosebeşte prin faptul că, întâmpinând anumite greutăţi care apar în viaţa noastră de zi cu zi, niciodată nu uită de prezenţa lui Dumnezeu. Văzându-i chi-

pul, ne dăm seama că petrece în rugăciune. Este ceva ce ne însufleţeşte, dar în acelaşi timp ne şi sperie. De ce? Pentru că vedem că este posibil să trăieşti permanent cu Dumnezeu, dar nu o facem. Mă uit la acest copil – are doar nouăsprezece ani – atât de curat, care nu are niciun gând rău împotriva aproapelui... Petrece întotdeauna în rugăciune. Nu umblă fără rost. Dacă are câteva minute libere, merge la biserică. Nu de ochii lumii, ci în aşa fel, încât să nu ştie nimeni. El pur şi simplu vrea să petreacă mereu înaintea lui Dumnezeu. Dar noi? Ce s-a întâmplat cu noi? Viaţa ne este copleşită în totalitate de „eul" nostru. De ce? Pentru că nu facem ascultare. Nu facem ascultare de Dumnezeu, nu facem ascultare de aproapele. Facem ascultare doar de propriile pofte şi dorinţe. De aceea, pierdem totul. Timpul trece în zadar.

Îl priveam pe acest băiat şi i-am spus translatorului: „Ştii, părinte, Dumnezeu Şi-a revărsat milostivirea asupra mănăstirii noastre trimiţându-ni-l pe acest tânăr. El ne va mântui pe toţi."

El nici măcar nu ştie că se deosebeşte de alţii. Vine la spovedanie şi plânge, regretând că nu Îl iubeşte suficient pe Dumnezeu. Vine să se pocăiască pentru faptul că este iubitor de sine. Niciodată nu spune nimănui vreun cuvânt rău. Pe nimeni nu judecă.

Înainte de Crăciun, a venit la mine şi mi-a spus că tot ceea ce îşi doreşte este să-I aducă lui

Dumnezeu măcar o jertfă, cât de mică, pentru darurile pe care El i le-a dat.

— Nu pot să cred că Domnul m-a adus aici, că mă iubeşte atât de mult, spunea el. Cum aş putea să-L iubesc la fel?

Dar noi? Când ne-am îngrijorat ultima dată pentru faptul că nu Îl iubim suficient pe Dumnezeu, dorind ca iubirea noastră pentru El să crească? Nu putem nici măcar să ne amintim ziua când am plâns din cauză că Îl iubim prea puţin pe Dumnezeu. De obicei noi cârtim. Cârtim pentru că Dumnezeu nu a făcut ceva suficient de bine pentru noi, pentru că oamenii din jurul nostru nu sunt aşa cum trebuie. Dar ce se întâmplă cu noi?

— De ce e aşa? Se întâmplă să plângem, deoarece nu Îl iubim suficient pe Dumnezeu. Apoi cineva începe să ne hărţuiască la ascultare, trebuie să mergem acolo, apoi dincolo... Ne fuge pământul de sub picioare...

— La mănăstirea noastră nu e nimeni care ar munci mai mult decât acest tânăr. Una dintre ascultările lui este coacerea prescurilor.

— La o ascultare permanentă e mai uşor...

— Dar la această ascultare el se nevoieşte împreună cu un frate care flecăreşte mereu şi aproape întotdeauna este prost dispus.

Să comunici cu asemenea oameni este ca şi cum ai băga mâna într-un ulcior cu şerpi, care încep să sâsâie chiar înainte de a băga mâna.

Dar el în acelaşi timp coace prescuri şi radiază de fericire, este plin de viaţă. Nimic nu îi micşorează iubirea. Eu nu încerc acum să judec pe cineva, fiindcă şi eu sunt în aceeaşi situaţie ca voi.

Nu contează ce se întâmplă în jurul nostru, important este ce se petrece în interior, deoarece fie ne îndepărtează de Dumnezeu, fie ne apropie de El. Totuşi, nimeni şi nimic nu poate să ne îndepărteze de obsesia propriului „eu", nici măcar Dumnezeu! Ne gândim la noi înşine cât e ziua de lungă. Mi-a venit o idee, m-a mâhnit asta, m-a tulburat aia... Cât de greu ne este să atingem starea în care să nu ne gândim la noi. Chiar şi în relaţiile cu oamenii care ne scot din sărite sau se năpustesc asupra noastră, noi, numai noi, suntem personajele principale, doar noi, nu Dumnezeu.

— *Părinte, dar cum să îţi păstrezi pacea sufletească, dacă în timpul Dumnezeieştii Liturghii la care te împărtăşeşti ai ascultarea de paracliseriţă şi trebuie să faci o mulţime de lucruri, să comunici cu enoriaşii...*

— Dar cum vă îndepărtează de Dumnezeu această ascultare? Cum vă lipseşte de pace?

— Te împrăştii, pur şi simplu nu mai auzi rugăciunea. Auzi cu urechile, dar nu şi cu inima...

— Maică, eu încerc să vă explic ce anume determină reacţia noastră la cele ce se întâmplă şi măsura în care participăm la acestea, ce anume ne încurcă, ne abate, ne fură pacea. Problema este că personajul principal al tuturor evenimen-

telor este întotdeauna „eul" nostru, nu Dumnezeu. De aceea, totul se concentrează asupra propriului „eu", nu asupra iubirii lui Dumnezeu. Astfel, totul devine complicat, totul ne distrage.

Dimpotrivă, dacă eu petrec în ascultare, atunci, chiar dacă mi se spune să spăl toaletele, să vând la pangar, dacă trag de mine din toate părțile, dacă mă trimit la diverse ascultări, dacă mă mută, toate acțiunile mele sunt în acord cu voia lui Dumnezeu. Eu știu că Dumnezeu este pretutindeni și că El este cu mine, chiar și dacă șterg praful de pe acest scaun. Dacă merg într-un mijloc de transport în comun și în jur este gălăgie, îmbulzeală, iar eu mă aflu acolo din ascultare, mă aflu în unire cu Dumnezeu. El este cu mine, alături, și nimic nu mă îndepărtează de El.

Aduceți-vă aminte acest lucru, atunci când veți avea o zi grea, când veți avea vreo mâhnire, când gândurile necurate vă vor birui și nimeni și nimic nu va putea să vă scoată din această stare. Cineva o să vă spună ceva, iar voi, drept răspuns, veți tăcea și veți privi pe sub sprâncene, din interiorul „eului" vostru. Și nimic nu va putea să vă ajute. Oamenii o să vă spună cuvinte de folos, vor încerca să vă ajute, dar voi vă veți interioriza din ce în ce mai tare. Nu îmi spuneți că aveți o voință slabă, nu spuneți că nu puteți să vă concentrați asupra ieșirii din această stare. Puteți, și chiar în mare măsură! Nenorocirea constă în faptul că nu vă concentrați la ceea ce

trebuie: sunteți copleşite de voi însevă. Asta este nenorocirea noastră comună, aşa facem toți.

— *Părinte, dar de ce unele surori care vin la mănăstire nu au niciodată ascultarea de paracliserițe înainte de tundere? Adică în timpul Liturghiei ele sunt întotdeauna în biserică, îşi fac mereu pravila, niciodată nu au pricini de împrăştiere a minții.*

— Dacă pentru dumneavoastră este mai important ceea ce a fost înainte de tundere, rămâneți la treapta de novice şi atunci nu veți avea de ce să vă îngrijorați, vă veți păstra liniştea sufletească. Vă convine acest răspuns? Perfect! Puteți să primiți toate bucuriile vieții monahale fără să aveți vreo răspundere. Sună bine! Vedeți dumneavoastră, eu vă înțeleg, dar dumneavoastră nu mă înțelegeți.

În limba engleză există un cuvânt care în rusă se traduce prin „furtună", „tulburare", „zguduire". Atunci când cineva ajunge la limita puterilor, dar ține totul în interior şi la exterior nu se observă nimic, această stare o numim „furtună într-un pahar cu apă". De fapt, cuvintele „într-un pahar cu apă" nu transmit suficient de bine sensul celor spuse. Mai bine ar fi să o numim „furtună într-un ceainic". Punem în ceainic cantitatea de ceai necesară pentru infuzie, turnăm apă clocotită şi în interior totul fierbe, clocoteşte, gâlgâie... Acoperim ceainicul cu căpăcelul şi din afară nu vedem nimic, doar un vas foarte

frumos. Ceea ce se întâmplă nu influențează în niciun fel mediul înconjurător, doar ceainicul.

Uneori la fel ni se întâmplă și nouă, la fel sunt și furtunile noastre interioare. De ce e așa? Pentru că suntem mereu preocupați cu propriul „eu", ne interiorizăm, nu suntem cu Dumnezeu.

Sfântul Siluan Athonitul spunea că, dacă suntem cu Dumnezeu, atunci petrecem cu El chiar și în mijlocul iadului, fără să ne pierdem nădejdea. Dar noi nu suntem cu Dumnezeu și tocmai acesta este motivul pentru care suntem tulburați de aceste furtuni interioare.

— Dar se întâmplă ca oamenii să aibă o alcătuire sufletească diferită. Unul, de exemplu, poate, iar altul nu...

— Fiecare a fost creat *„după chipul și asemănarea lui Dumnezeu"*[59]. Dumnezeu ne cheamă la El pe fiecare dintre noi. El spune:

— Soră X! ni se adresează El direct. *„Fii sfântă, precum sfânt este Tatăl tău Cel din ceruri."*[60]

El nu spune: „Încearcă". Ci spune: „Fii!" El spune: *„Iubește-i pe toți, chiar și pe vrăjmașii tăi."*[61] Nu ne-ar fi spus așa ceva, dacă am fi fost diferiți.

Iar diavolul ne spune: „Tu nu poți să ai încredere în acest om. Tu nu poți asta, tu nu poți aia. Nu o face. Este imposibil."

[59] Vezi Facerea 1, 26.

[60] Parafrazare la Matei 5, 48.

[61] Parafrazare la Matei 5, 44.

Nu Hristos este Cel ce ne vorbeşte astfel, ci diavolul. Hristos ne-a spus să-i iubim pe toţi. El spune: *„Ce folos vei avea, dacă vei dobândi lumea întreagă, iar sufletul îl vei pierde?"*[62] Şi încă: *„Dacă aveţi atâta credinţă, încât să mutaţi şi munţii, dar nu aveţi iubire, atunci nu aveţi nimic."*[63]

Chiar dacă înviem morţii, dar nu avem iubire, este în zadar...

Domnul ne spune că singurul motiv pentru care şi El şi noi ne aflăm aici este iubirea. Dacă nu-I împlinim aşteptările, ce folos au toate celelalte? Dacă iubind suntem războiţi de încercări, este din cauză că facem ceva greşit. Problema nu constă în faptul că acest lucru este imposibil, nici în faptul că Dumnezeu i-a făcut pe unii în stare să iubească, iar pe alţii - nu. Alta e nenorocirea: eu însumi, faptul că mă iubesc pe mine mai presus de orice.

Domnul ne cheamă să mergem pe ape. Iar noi spunem că *ne vom îneca*[64], în loc să spunem: „Tu mi-ai spus să merg pe ape şi, iată, merg."

— Da, apare neîncrederea, atunci când îţi îndeplineşti ascultarea şi eşti...

— Dar noi nu avem încredere în Dumnezeu, pentru că mai presus de orice, mai înainte de toate, în cine ne încredem? În noi înşine! Iar asta

[62] Parafrazare la Matei 16, 26; Marcu 8, 36.

[63] Parafrazare la 1 Corinteni 13, 2.

[64] Vezi Matei 14, 23; Marcu 6, 45; Ioan 6, 16.

e iubire de sine. Trebuie să ne oprim înainte de a muri, înainte de a ne risipi viața.

— *Părinte, dacă vreo soră sau fratele despre care ați vorbit a venit într-adevăr la mănăstire la nouăsprezece ani, se poate spune că este sfânt.*

— El a venit la optsprezece ani.

— Așa. La optsprezece ani nu are prea multe păcate. Iar eu am venit la cincizeci și cinci – atâtea păcate, atâtea patimi. Și ce să fac? Mă lupt, mă lupt, mă lupt, dar degeaba.

— Sunt gata să pariez cu dumneavoastră că, dacă ați fi venit la noi la optsprezece ani și ați sta alături de acest băiat, oricum ați avea mai multe păcate decât el. Pun pariu că la optsprezece ani nu L-ați iubit pe Dumnezeu așa ca el. Tot acest munte de păcate de aceea a și apărut, pentru că v-ați iubit pe dumneavoastră, nu pe Dumnezeu. Da, el a început mai devreme, dar deja Îl iubea pe Dumnezeu. Așa că este vina dumneavoastră.

— Sunt de acord cu asta.

— Dar să ne aducem aminte de tâlharul răstignit pe cruce. Suntem la fel ca el. El a auzit și s-a schimbat. A auzit cuvintele Domnului și a zis: *„Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta."*[65] Dar noi? Vom spune noi oare la fel în seara aceasta? Ne vom schimba chiar acum, pentru că L-am auzit pe Dumnezeu? Suntem gata să lăsăm totul și să zicem: „Ia-mă, Doamne!"?

[65] Luca 23, 42.

Sau vom spune: „Vai, sunt deja în vârstă, sunt bătrână, nu pot să mă schimb"?

— Dar eu vreau să mă schimb!

— Nu, nu vreți! Căci faceți doar ce vreți. Noi facem întotdeauna ce vrem. Eu întotdeauna fac ce vreau.

— Dar eu nu vreau să fac rău!

— Eu fac doar ce vreau. Nu fac întotdeauna ce mi-am propus, dar fac mereu ce vreau. Știți, unele încălțări au catarame cu scai. Pe spatele nostru sunt lipite asemenea catarame care ne țin, nu ne lasă să mergem mai departe. Le spun deseori fraților noștri asta. Din cauza acestor catarame, uneori ne este greu să ne ridicăm din pat, să ne ridicăm la rugăciune. Iar atunci când intrăm în chilie cataramele ne trag în pat. Patul și aceste catarame sunt pentru noi mai presus de Dumnezeu. Trebuie să le rugăm pe măicuțele de lângă noi să ne taie cataramele care ne trag în jos. Atunci vom putea să ne rugăm. Dumneavoastră, maică, aveți o catarama mare la spate.

— Măicuțelor, dezlipiți-mi această cataramă, cu rugăciunile voastre sfinte. Vă cer și sfintele dumneavoastră rugăciuni, părinte.

— Veniți la noi pentru un an și o să vă tăiem scaiul. Singurul răspuns, singura cale, singura nădejde pentru noi - și pentru voi - este ascultarea. Singura libertate adevărată este ascultarea. Dar libertate față de ce? De ce ne eliberează ascultarea? De noi înșine! Cine ne face să păcă-

tuim? Cine ne încurcă să iubim? Propriul „eu", nimeni altcineva! Prin urmare, trebuie să ne eliberăm de noi înşine! Şi singura ieşire din impas este ascultarea. Dar noi nu petrecem în ascultare, de aceea ne-am împotmolit în mândrie. Ne-am înglodat în mândrie, de aceea nu iubim. Nu iubim şi nu avem smerenie. Iar fără smerenie – ascultaţi cu atenţie, sfatul acesta ajută! – fără smerenie nu putem să ne rugăm.

Vi se întâmplă să aveţi greutăţi cu rugăciunea? Doar voi două? Asta înseamnă că nu aveţi smerenie. Este foarte simplu şi în acelaşi timp foarte dificil.

Am cunoscut o doamnă extraordinară, care spunea că vrea să devină monahie:

— Vreau să devin monahie. Soţul a murit, copiii au crescut, nepoţii i-am îngrijit. Dar nu sunt sigură că voi reuşi.

— De ce? am întrebat eu.

— Port o răspundere foarte mare şi am o mare problemă.

— Ce fel de răspundere? Ce problemă?

— Răspundere pentru mine însămi. Problema mea sunt eu. Eu mă încurc pe mine însămi, îmi îngrădesc drumul. Tot binele pe care încerc să-l fac îl stric, pângărindu-l cu propriul „eu". Este ca şi cum m-aş afla într-o cameră sterilă, folosită în scop ştiinţific.

— Voi ştiţi ce înseamnă „o cameră sterilă"? Este o încăpere închisă ermetic. Acolo nu e nici

praf, nici murdărie, lucrătorii poartă salopete speciale. Acolo se prepară substanțe care trebuie să fie făcute într-un mediu steril.

Deci ea spunea:

— Parcă mă aflu într-o cameră sterilă. Muncesc toată ziua, fac o mie de treburi, o mulțime de lucruri, care prin firea lor sunt curate. Apoi îmi dau jos o mănuşă şi toată încăperea, din cauza mea, se acoperă cu murdărie. Toată ziua mă străduiesc să-L iubesc pe Dumnezeu, dar apoi îmi dau jos mănuşa şi toată munca mea se acoperă cu murdărie, toată osteneala devine zadarnică. Ajutați-mă, a continuat ea. Ajutați-mă să mă omor pe mine însămi. Părinte, eu trebuie să mor!

— Cu toții vrem acest lucru, i-am zis.

— Vorbesc serios! Eu trebuie să mor. Dacă aş vedea cum cineva încearcă să-l omoare pe nepotul meu cu securea, fără să mă gândesc nicio clipă, aş apuca orice aş nimeri şi aş încerca să fac ceva, ca nepotul meu să nu fie ucis. Dar pe mine mă ucid eu însămi, permanent. Îmi omor sufletul. Ajutați-mă! Luați o secure şi omorâți-mă!

— Această secure este ascultarea, i-am răspuns eu.

Voi nu faceți ascultare. Nu fac nici eu. Nici translatorul meu nu face. Ascultăm doar de propriile gânduri, de propria voie. Şi, în loc să iubim, judecăm. Nu ne place când mirosim urât, deşi pentru asta avem destule explicații şi îndreptățiri. Ca să scăpăm de mirosul urât, trebuie doar

să mergem şi să facem un duş. Putem să spunem: „Da, miros urât, dar se întâmplă deoarece am muncit." „Păi, du-te şi fă un duş", ni se va răspunde. „Am făcut asta şi aia, am fost ocupată." „Dar emani un miros neplăcut!" Tot ce ne trebuie este să facem ascultare. Acesta este duşul nostru.

Dar cum de ne mai iubeşte Dumnezeu? El ne iubeşte, oricât de surprinzător ar părea! Este o minune! Nu contează cât de schilodiți suntem - iar noi chiar suntem schilodiți! - El ne iubeşte. El nu ne lipseşte de dragostea Sa. Indiferent ce facem sau nu facem, El nu încetează să ne iubească.

Iar acum să privim spre noi înşine! Întotdeauna îi lipsim pe semeni de dragostea noastră, în funcție de ceea ce fac sau nu fac. De ce? Pentru că nu avem deloc dragoste. Trebuie să ne schimbăm, înainte să fie prea târziu.

Am să vă las drept amintire o idee înțeleaptă. *Dacă nu vom muri înainte să murim, vom muri atunci când vom muri.* Iar noi încă nu am murit. Nimeni dintre noi nu a murit încă. Ce va fi, dacă vom muri în noaptea asta, măicuțelor? Atunci pentru noi se va termina totul. Dacă samavolnicia noastră încă nu a murit de dragul lui Dumnezeu şi El ne va chema astăzi, acesta va fi sfârşitul, vom pieri. Dacă nu iubim, nu vom vedea Împărăția lui Dumnezeu. Iar El deja ne-a dat tot ce ne trebuie ca să ne învețe să iubim. El a dat fiecăruia dintre noi tot ce îi trebuie ca să fie sfânt,

la fel de sfânt ca Tatăl nostru Cel din ceruri; ne-a dat totul, ca să iubim, să iubim aici şi acum. Nu avem nevoie de nimic altceva. Iar cheia pentru atingerea iubirii desăvârşite este ascultarea deplină. Nu există o rezolvare mai bună a acestei chestiuni, nu există o cale mai bună pentru atingerea acestui ţel.

Deci de ce nu petrecem în ascultare? Deoarece niciunul dintre noi nu vrea să moară. Fiecare crede că trăieşte, dar noi nu trăim, noi murim, ne descompunem. Cred că toţi aţi făcut la şcoală biologie. Îmi aduc aminte că am avut un profesor de biologie, iar pe catedra lui deseori erau o mulţime de fructe. Pe aceeaşi catedră se afla un ghiveci cu o plantă mică. Era o mlădiţă cu două frunze mici şi stătea pe marginea mesei, iar în jurul ei - o mulţime de fructe.

— Priviţi aici, pe această masă. Nu spuneţi nimic, pur şi simplu priviţi. Nu vă grăbiţi, priviţi. Vreau să îmi spuneţi care plantă de pe această masă este vie. Vreau să verific corectitudinea observaţiei şi a gândirii voastre. Pentru că în cadrul ştiinţei trebuie să ştii să observi. Celui ce îmi va spune care plantă de pe această masă este vie îi voi pune imediat nota maximă şi nu va trebui să mai susţină examenul.

Am început să ne dăm cu părerea şi nimeni nu a dat răspunsul corect. Era vorba despre acea mlădiţă, ea era vie. Toate celelalte erau deja tăiate şi se îndreptau spre moarte, mureau. La fel

şi noi, cu toţii murim. Nimeni dintre noi nu este înrădăcinat în ascultare. Nu creştem, fiindcă nu ne aflăm în ascultare, ci murim ca nişte fructe tăiate. Nu contează când am fost tăiaţi, putrezim din cauză că suntem „tăiaţi" din ascultare. Să ne înrădăcinăm în ascultare şi vom trăi! Să fim ca nişte vlăstare vii! Sau, dacă vrem, putem fi nişte flori sau fructe minunate, dar, dacă suntem tăiaţi, suntem deja morţi. Dacă nu vom face ascultare, suntem morţi.

Acum este seară, peste scurt timp vom merge la culcare şi ce fel de gânduri avem în cap? Să dormim bine? Sau să ne rugăm bine? Sau: „Vai, eu nu pot, am obosit, am mâine multă treabă şi, dacă mă voi ruga toată noaptea, nu-mi voi împlini somnul şi nu voi putea să muncesc..." Toate acestea se învârt în capul nostru, nu-i aşa? Mintea începe să ne aducă argumente care ne susţin moartea şi asta în loc să trăim. Suntem nebuni... Iată, am venit să vă reamintesc despre traiul vostru jalnic.

— *Ne bucurăm mult să vă vedem.*

— Şi eu mă bucur mult să vă văd!

— Cum vă simţiţi?

— Sunt viu! Nu sunt tăiat! Încă mă mai ostenesc să cresc! Iar sănătatea trupească nu este importantă. Trupul va muri oricum, de ce să ne facem griji pentru el? Astăzi i-am povestit maicii stareţe că am venit aici cu o geantă de pastile. Am ieşit din avion şi trebuia să iau toate aceste

pastile deodată. Astfel, datorită chimicalelor, am ajuns aici. Minunea chimiei!

Port la mine icoana Maicii Domnului „Milostiva". Este aceeaşi icoană care se află şi la noi, la Casa milei. Când mi s-a dat binecuvântare să înfiinţez Casa milei, nu ştiam cum să o denumesc. Dar voiam neapărat să-i dau o denumire în cinstea Maicii Domnului. Apropo, v-am povestit despre părintele Nifon? Sau aţi uitat?

Deci căutam o casă la New-York. Nu găseam nimic potrivit şi eram foarte mâhnit. Voiam să le slujesc săracilor pentru că eram monah, mă aflam la New-York şi ce viaţă poate să aibă un monah la New-York? Deoarece nu puteam să îndeplinesc ascultările monahale obişnuite ca şi când m-aş fi aflat la o mănăstire, am decis să le slujesc săracilor. Episcopul m-a binecuvântat să îi ajut pe cei fără adăpost şi pe săraci.

Deci căutam o casă care să se afle în partea săracă a oraşului, unde locuiesc oamenii oropsiţi. Am căutat-o acolo unde trăim noi acum, însă atunci acest cartier arăta altfel. Droguri, violenţă, părea că o altfel de viaţă nu exista acolo. Iar eu îmi doream să găsesc o casă în care aş fi putut să-mi împlinesc slujirea. Am mers la un călugăr bătrân de la Athos, părintele Nifon. Era la spital, avea cancer. I-am spus că am găsit o casă. Dar geamurile şi uşile erau bătute în cuie, casa se dărâma, nu puteam să-l găsesc pe stăpân şi nu ştiam cum să o cumpăr. Pe casă scria: „De

vânzare" şi atât. Părintele Nifon a scos din buzunar o icoană mică de hârtie. Era icoana „Panaghia Eleousa", Maica Domnului „Milostiva".

El a spus:

— Roagă-te ei şi ea îţi va dărui tot ce ai nevoie.

M-am dus iarăşi să văd acea casă. Era februarie, afară era polei, frig. După ce am bătut la uşă, nu a ieşit nimeni, nimeni nu mi-a răspuns la telefon. Şi deodată un înger - atunci încă nu ştiam că era un înger - s-a apropiat de mine şi m-a întrebat:

— Vreţi să cumpăraţi această casă?

— Da, vreau.

— Sunaţi la telefon.

— Este casa dumneavoastră?

— Nu.

I-am explicat că nu răspunde nimeni la numărul de telefon indicat.

— Atunci lăsaţi în uşă un bilețel pe care scrieţi că vreţi să cumpăraţi această casă. Vă vor suna ei.

— Ce spuneţi? Uşa e înghețată, totul e bătut în cuie, acolo nu e nimeni. Nici nu am pe unde să bag un bilețel.

Era o zi de joi. Singurul lucru pe care îl aveam la mine era icoana Maicii Domnului. Am scris pe verso numele meu şi numărul de telefon, după care am băgat icoana pe sub uşă. Luni dimineaţa m-a sunat un om şi mi-a zis:

— Am găsit bilețelul pe care l-aţi lăsat sub uşă. Bunica mea este agent imobiliar, însă în tim-

pul iernii ea se mută în Florida. M-a sunat vineri şi m-a rugat să verific imobilele scoase la vânzare. Am venit de dimineaţă şi am găsit bileţelul dumneavoastră.

Era icoana Maicii Domnului „Milostiva". De aceea, am denumit aşezământul nostru Casa milei. Apoi mi-am dorit o icoană pictată.

La Jordanville era un pictor de icoane cunoscut, părintele N. Am mers la el şi l-am rugat să-mi picteze icoana Maicii Domnului „Milostiva".

— Bine, a răspuns el. Dar va trebui să aştepţi.

Am început să-i explic cum trebuie să arate icoana. Iar el este iconar... Ştiţi şi voi cât de ciudaţi sunt unii iconari. I-am explicat, iar el mi-a spus:

— Dacă tu ştii cum trebuie să arate icoana, picteaz-o singur.

— Eu nu ştiu să pictez icoane, i-am răspuns. Dar ştiu cum trebuie să arate.

Şi i-am dat toate indicaţiile. El mi-a spus:

— Oare o vei ruga pe Maica Domnului să vină şi să stea în faţa mea, ca să pot să-i pictez chipul cu exactitate?

— Fă cum ţi-am zis, i-am răspuns eu. Roagă-te şi totul va ieşi bine.

Şi i-am spus dimensiunile icoanei. El a zis:

— Te va costa o mie de dolari.

— Ai înnebunit! am zis eu. Nu am nici cinci dolari.

— Atunci nu voi putea să o pictez.

– Nu, trebuie să o faci. Voi strânge banii şi ţi-i voi da. Vei primi atât cât voi reuşi eu să strâng.

– Nu, aşa nu o voi face.

– Atunci Maica Domnului însăşi va sta împotriva ta şi nu vei mai putea să pictezi nimic.

Şi iată cum arată această icoană. I-am dat cinci sute de dolari, nu o mie. Să ne rugăm pentru el. A plecat din Biserică. A plecat în schismă, în nebunie. Dar a fost un iconar excepţional.

Aş vrea ca fiecare dintre voi să aibă câte o iconiţă ca aceasta. Aici sunt troparul şi condacul icoanei Maicii Domnului „Milostiva". Dacă nu ştiţi engleză, puteţi să rugaţi pe cineva să vi le traducă. Este copia icoanei. Este laminată, nu se murdăreşte, nu se învecheşte. Purtaţi-o în buzunar, o să vă ajute Maica Domnului „Milostiva".

Să ţinem minte că prin milostenie nu ni se dă ce meritäm, nici ceea ce ni se cuvine după dreptate, ci milă şi iubire. Chiar dacă suntem înrădăcinaţi în păcate, mila lui Dumnezeu ne dăruieşte binecuvântare. Iar Maica Domnului ne iubeşte, chiar dacă suntem respingători. Aşa că purtaţi aceste iconiţe mai aproape de inimă şi ea vă va învăţa să iubiţi.

Cât de minunat este Domnul! El este aici, cu noi, întotdeauna! Este cu noi mereu. Dar noi suntem atât de neghiobi şi nu Îl vedem. Întotdeauna ne uităm doar la noi înşine şi nu Îl observăm. Ştiţi unde este? Este chiar aici. Dar ne vedem

doar pe noi înşine, fără să observăm nimic în jur, fără să Îl vedem pe El. Cât de mărginiți suntem!

Ştiți, când Domnul Iisus Hristos era pe pământ, oamenii refuzau să creadă că El este Dumnezeu. Ei nu se aruncau la picioarele Lui ca să le sărute, ci strigau: „Cine eşti Tu? Tu spui blasfemii, trebuie să te predăm morții." La fel şi noi, ne uităm unii la alții, iar în gând judecăm: „Dar cine eşti tu? Eşti o nulitate!" Noi nu ne aruncăm la picioarele semenilor noştri ca să le sărutăm, deci nu ne aruncăm nici la picioarele Domnului.

Convorbirea a X-a

— Astăzi este ultima seară a întâlnirilor noastre şi aş vrea să vă ofer ceva care să rămână cu voi pentru mult timp. Nu nişte simple reflecții, ci ceva de care ați putea să vă lipiți, ceva ce ați putea să păstrați în inimile voastre şi care v-ar putea ridica de fiecare dată când o să vă pierdeți cu firea.

Probabil vă aduceți aminte de parabola cu mărgăritarul cel de mult preț[66]. Există o mulțime de lucruri care ar putea să devină pentru noi un asemenea mărgăritar. Dar, înainte de toate, aceasta înseamnă, desigur, mântuirea, inima curată, puterea de a iubi, capacitatea de a ne conştientiza păcătoşenia – toate acestea ne vor permite să dobândim mărgăritarul cel prețios. Şi acest măr-

[66] Vezi Matei 13, 45-46.

găritar prețios este Iisus Hristos. Este Cel pentru Care trăim. Năzuim să lepădăm toate lucrurile de prisos, ca să nu ne rămână nimic în afară de Iisus Hristos. Pentru asta purtăm războiul cel nevăzut. Dacă Îl avem pe Hristos, avem totul. Dacă nu Îl avem pe Hristos, nu avem nimic.

Omul începe să se schimbe numai atunci când este în stare să-şi recunoască păcătoşenia, când se vede un om de nimic, care nu este vrednic de nimic. Văzându-ne propria păcătoşenie, propria degradare, începem să-i iubim pe semeni. Şi, dimpotrivă, atunci când nu ne vedem păcătoşenia, o vedem pe cea a aproapelui şi nu îl iubim.

Aici am avut ocazia să aud multe cuvinte despre cât de greu e să-ți iubeşti semenii şi cum se comportă aceştia cu noi atunci când încercăm să-i iubim, şi cât de greu este să comunici cu unii oameni. Ce înseamnă asta? Că încă nu ne considerăm păcătoşi, nu ne recunoaştem păcătoşenia. De ce? Deoarece prea mult ne sare în ochi păcătoşenia celor de lângă noi. Da, desigur, ei sunt păcătoşi, la fel de păcătoşi ca şi noi. Dar, dacă vom observa păcătoşenia lor, acest lucru nu ne va mântui. Însă recunoaşterea propriilor păcate şi iubirea pentru aproapele ne mântuiesc. Cât este de simplu, nu-i aşa?

Sfântul Ioan Scărarul, unul dintre Părinții Bisericii, a pus următoarea întrebare: „Dacă L-am dobândit pe Dumnezeu, de ce mai am nevoie pe acest pământ?" Şi singur a răspuns: „De nimic!"

Trebuie să ne lipim de Domnul, să ne ținem cu tărie de El. Trebuie să avem o singură dorință: Nimic să nu ne despartă de Domnul. Dacă avem alte dorințe și aspirații, dacă atenția noastră este concentrată asupra altor lucruri, înseamnă că nu Îl avem pe Dumnezeu. Dacă însă L-am dobândit, toate celelalte nu mai au nicio importanță, nici măcar „eul" nostru. Singurul lucru important este năzuința de a nu Îl pierde.

Dacă însă nu L-am aflat pe Domnul, ne îngrijorăm de sănătatea noastră, de starea locuinței noastre, de felul cum sunt vecinii noștri, ne preocupă totul, cu excepția faptului ca nimic să nu ne despartă de Dumnezeu. Alipiți-vă de El! Dacă nu vom face așa, Îl vom pierde nu doar pe El, ci și propria viață. Să nu ne îngrijorăm pentru nimic, în afară de unirea noastră cu Dumnezeu.

Imediat ce Îl vom afla pe Dumnezeu, Îl vom dobândi, vom începe să trăim adevărata viață. Dar până în acel moment trăim la fel ca toți oamenii din lume, obsedați de propria persoană, adică ne distrugem pe noi înșine, ducem un mod de viață dezordonat și lipsit de sens, ne risipim ființa.

Dobândindu-L pe Domnul, nu vrem să părăsim rugăciunea. Vrem să ne lepădăm de noi înșine și să căutăm unirea cu Dumnezeu. Vrem să viețuim în așa fel, încât toată viața să o petrecem cu Dumnezeu.

La New-York am cunoscut o femeie, suferă de o boală psihică. Cu toate acestea, este foarte

deșteaptă. De un timp ea nu mai comunică cu mine, dar în curând, cred, va începe iarăși să mă sune. Se întâmplă ca vreme de cinci sau șase ani să mă sune de zece ori pe zi, iar apoi, deodată, tăcere. Nu primesc nicio veste de la ea câțiva ani, după care iarăși mă sună. La un moment dat mi-a spus:

– Vreau să fiu ortodoxă.

– Dar ce înseamnă pentru tine „să fii ortodoxă"? am întrebat eu.

– Nu știu. Dar vreau să fiu ortodoxă.

– Ca să vrei un lucru, trebuie, pentru început, să-l cunoști.

Și, orice i-aș fi zis, îmi spunea:

– O, asta se aseamănă cu religia cutare. Iar asta e ca în religia cutare.

– Nu, nu așa, o corectam eu.

– Asta e ca la catolici.

– Nu, asta nu e ca la catolici.

Și tot așa, punea întrebări, încercând să afle cine a fost Hristos și ce înseamnă Biserica. Într-o zi m-a sunat noaptea, era în jurul orei două. Mi-a spus cu o voce destul de plictisită:

– Părinte! În sfârșit am aflat!

– Ce ai aflat? am întrebat-o eu.

– Am aflat sensul tuturor lucrurilor.

– Dar știi că e ora două și jumătate după miezul nopții?

– Da, dar nu pot să dorm.

– Înțeleg, totuși eu pot!

Într-un sfârşit, mi-a spus:

— Ascultaţi, iată răspunsul.

— Aşa, aşa... Şi care este răspunsul?

— Nu există nimic, în afară de Iisus Hristos. Nu există nimic, doar Iisus Hristos. Restul nu este adevărat. Există doar Hristos.

— Da, draga mea, acum ai înţeles, i-am zis. Asta este temelia bunei vestiri.

— O să vă sun mai târziu, mi-a zis. Şi a închis telefonul.

Asta e povestea ei. Da, această femeie – o cheamă Marina – este extraordinară! Am să vă povestesc cum am cunoscut-o. Într-o zi mă plimbam prin piaţa de vechituri din New-York, căutând nişte ceşcuţe de argint. O femeie latino-americană s-a apropiat de mine şi a zis intenţionat în gura mare:

— Îmi place nespus cum eşti îmbrăcat. Trebuie să aflu mai multe despre asta.

Aşa a început legătura mea cu Marina, care durează de mulţi ani. Fără îndoială, ea suferă de o boală psihică. Îşi risipeşte viaţa cu multe lucruri rele: diverse culte, tot felul de perversiuni sexuale, tatuaje, *piercing*-uri. Are probleme psihice. Însă deseori oamenii bolnavi psihic ajung să înţeleagă limpede unele lucruri. Ea are şi momente de luciditate.

Este posibil ca într-o bună zi să vină la o slujbă de duminică. Spunea şi înainte că vrea să vină. Dar cu o condiţie:

– Înțelegeți, nu știu cum să ajung acolo. Poate cineva m-ar putea conduce până acolo, la biserică?

Apoi, într-adevăr, a venit la biserică, dar a început să le spună tuturor ce vrea și ce nu vrea. Oamenii au început să-i dea bani, să-i cumpere tot felul de lucruri. Ea îi manipula prin victimizare, făcea în așa fel, încât ei să se simtă vinovați. Astfel, îi „storcea" de bani.

Timp de vreo șase luni m-a sunat zilnic. Și spunea, de exemplu:

– Am nevoie de un televizor nou.

– Nu, nu ai nevoie.

– Ba da, am. Un televizor mare cu ecran plat.

Și începea să îmi spună de ce avea nevoie, iar apoi îmi spunea cât sunt de rău și de nesuferit, pentru că nu-i dăruiam ce îmi cerea. Până la urmă, i-am spus:

– Marina, nu mai veni la noi la biserică. Pentru că vii ca să obții un folos material, nu duhovnicesc. La două cartiere de tine se află biserica sârbă, poți să te duci acolo.

A început să meargă la biserica sârbă. Într-una dintre duminici ea s-a ridicat, s-a oprit în mijlocul bisericii – acolo sunt băncuțe – și a stat așa în timpul slujbei, strigând:

– Sunteți niște mincinoși! Aici totul este fals! Doar vorbiți, vorbiți, vorbiți, dar nu ajutați pe nimeni. Sunteți la fel ca și ceilalți. Plec de la voi!

Și a plecat. Preotul m-a sunat și mi-a spus:

— Am încercat să fac tot posibilul pentru ea, însă dorințele ei se înmulțesc, vrea din ce în ce mai mult.

Acum nu mai ştiu la ce biserică merge. Dar sunt sigur că iarăşi va începe să mă sune după ce mă voi întoarce din această călătorie. Ce să faci? Locuind la oraş, se întâmplă să comunici şi cu asemenea oameni, probabil ştiți despre ce vorbesc.

Sfântul Isaac Sirul spunea: „Omul care Îl poartă în suflet pe Hristos nu este supus nici morții, nici bolii. El va evita toate atracțiile lumeşti care ar putea să-l îndepărteze de Dumnezeu." Asta nu înseamnă că un asemenea om nu este supus morții trupului. Ci înseamnă că va scăpa de moartea cea veşnică. Acest lucru nu înseamnă că nu este expus bolilor trupului. Ci că bolile trupeşti nu vor fi pentru el esențiale.

Şi Sfântul Isaac mai spune: „Omul care Îl poartă în suflet pe Hristos trebuie să ştie că petrece deja în viața veşnică. Ea deja a început pentru el."

Putem să spunem că Hristos este pretutindeni, că El este lumina inimii noastre, El ne arată mereu calea pe care trebuie să mergem. Oamenii care renunță la toate capătă în schimb o inimă curată. Iubirea pentru Dumnezeu este chezăşia iubirii pentru aproapele. Dacă Îl iubim pe Dumnezeu, îl iubim şi pe aproapele. Acea cale strâmtă pe care ne-o propune Domnul este infinită. Noi deja atingem veşnicia, veşnicia este deja cu noi, trecutul, prezentul şi viitorul se contopesc.

De ce? Deoarece calea cea strâmtă este calea Crucii. Iar calea Crucii este Hristos.

Ultimul lucru pe care am vrut să vi-l împărtăşesc este înţelegerea faptului că viaţa veşnică deja a început. A început de aici şi înseamnă mântuirea sufletului. Dacă năzuim spre mântuirea sufletului, trebuie să lăsăm chiar acum lenea, să luăm binecuvântarea Crucii şi să spunem: „Doamne, ajută-mă să încep totul din nou. Doamne, ajută-mă să-ţi fiu credincioasă până la capăt. Doamne, învredniceşte-mă să-mi iubesc aproapele."

Ce este mărgăritarul cel de mult preţ? Este cunoaşterea faptului că Hristos este totul şi noi Îl aflăm pe Hristos prin iubirea aproapelui. Este simplu, dar nu este uşor!

Mama mea ne spunea deseori că atenţia noastră este ca un ţânţar care zboară de colo-colo. Un asemenea ţânţar trăieşte doar patruzeci şi opt de ore. Se naşte şi peste două zile moare. Şi atenţia noastră zboară dintr-un loc în altul. Acum este aici, peste o clipă este dincolo.

Subiectele pe care le discutăm acum le auzim mereu. Venind la biserică, de fiecare dată auzim *Sfânta Evanghelie*, îi citim pe Sfinţii Părinţi. Citim, ascultăm şi uităm ceea ce abia am auzit. Se întâmplă aşa, deoarece ne gândim tot timpul la noi înşine. De aceea, le uităm pe toate celelalte. Însă mărgăritarul cel preţios, de dragul căruia vom vinde tot ce avem, este Domnul. Pentru că

El ne spune: *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa."*[67] Ce ne mai trebuie? Nimic!

Acestea încep de acum. Vă aduceţi aminte de Sfântul Dizmos[68], tâlharul cel înţelept, care a fost răstignit alături de Hristos? El a dobândit Raiul doar cu o jumătate de oră înainte de moarte! Domnul a pronunţat cuvintele: *„Astăzi vei fi cu Mine în Rai."*[69] Şi din acel moment viaţa tâlharului a luat o altă întorsătură. I s-a iertat totul, a dobândit o viaţă nouă. Dar noi? Ce aşteptăm? Totul se întâmplă de acum, nu mai târziu.

Dragele mele măicuţe, asta e tot ce mi-am propus să vă spun astăzi. Cât de bine îmi este să fiu cu voi! Sper ca în curând să vă mai fac o vizită. Vom călători prin Rusia, vom aduna o mulţime de monahi şi ne vom întoarce împreună.

— Părinte, pentru ce avion să dăm comandă?

— O să-i trimitem pe aripile îngerilor. Este cel mai bun mijloc de transport. Nu avem nevoie de avioane. Monahii, dacă vor să fie monahi adevăraţi, merg pe jos. Înainte şi oamenii făceau la fel. Îmi aduc aminte că atunci când am mers pentru prima oară în Ţara Sfântă, trecând prin Grecia şi Turcia, am văzut toate clădirile destinate pentru înnoptarea pelerinilor care se îndrep-

[67] Ioan 14, 6.

[68] Sfântul Dizmos este prăznuit pe 12 octombrie, conform *Sinaxar ortodox general şi dicţionar aghiografic*, Ed. Episcopiei Romanului, 1998, p.36. *(n.red.)*

[69] Luca 23, 43.

tau spre Țara Sfântă. Căci ei veneau din Rusia pe jos. Dus şi întors. Există fotografii – sunt singur că le-ați văzut – în care sunt reprezentați pelerinii care trec prin deşert: pe piept au iconițe din metal, în picioare – opinci. Mii de pelerini, care de-a lungul drumului psalmodiază. Merg doar ca să viziteze Mormântul Domnului, măcar o dată în viață, înainte să moară. Grecii adaugă la numele acestor pelerini cuvântul „hagi" – „cel care a făcut un pelerinaj".

Am avut o întâlnire cu viitori misionari. M-au rugat să le vorbesc despre misionarism.

– Voi începe prin a spune, le-am zis eu, că nu veți putea să le dați oamenilor ceea ce nu aveți voi înşivă. Dacă nu trăim credința, nu vom putea să o dăm nimănui. Aşa începe totul.

Şi, ştiți, toți au început să discute cu însuflețire. Un preot mi-a zis:

– Este irealizabil ceea ce spuneți. Nu se face aşa. Să laşi tot ce ai, să trăieşti în sărăcie... Ne chemați pe toți să devenim monahi?

– Nu. Vă chem să trăiți în sărăcie.

El mi-a răspuns:

– Este irealizabil. Nu se face aşa.

– Da, nu se face aşa, i-am răspuns eu. Pentru că acesta este creştinismul. Dar oare facem aşa cum e scris în *Evanghelie*? Când cineva ne loveşte peste obraz, întoarcem noi şi celălalt obraz[70]? Nu

[70] Vezi Matei 5, 39.

facem aşa. *„Vinde tot ce ai şi împarte-le săracilor, apoi vino şi urmează-Mă."*[71] Oare facem aşa? Nu, nu facem.

Şi am continuat în aceeaşi manieră. Cineva a exclamat:

— Dumneavoastră propovăduiţi un creştinism dincolo de limite!

Eu am spus:

— Dacă nu este dincolo de limite, atunci nu mai este creştinism.

Să cugetăm la acestea! Dacă în timpul citirii *Evangheliei* ne simţim comod, dacă stăm legănându-ne în fotoliu, ne vânzolim, ne întoarcem, de frică să nu ne ia cineva acel fotoliu comod, atunci citim doar cu ochii, nu şi cu inima. Căci fiecare moment în care citim *Evanghelia* este ca un verdict care ne condamnă. *Evanghelia*, dacă nu trăim potrivit acesteia, ne judecă viaţa şi ne pronunţă sentinţa.

Cugetaţi adânc, cât de serios este!

Un tânăr a remarcat:

— Încercaţi să spuneţi că trebuie să-i iubesc pe toţi?

— Da, i-am răspuns.

— Dacă voi vedea pe stradă un beţiv, trebuie să-l duc la mine acasă, să-l spăl, să am grijă de el?

— Da.

[71] Parafrazare la Luca 18, 22.

– Dar nu voi reuşi! Părinţii mei pur şi simplu nu-l vor lăsa la noi în casă. Şi mă vor da afară împreună cu el.

– Dă-mi voie să te întreb ceva. Imaginează-ţi că în seara aceasta vei ieşi din casă, vei merge pe stradă, vei coti după colţ şi acolo, chiar în faţa ta, Îl vei vedea pe Iisus Hristos. Şi El îţi va spune: *„Eu vreau să mănânc, Mi-e frig, nu am unde să dorm, primeşte-Mă în casa ta."*[72] Oare Îi vei spune: „Nu pot! Nu mă vor lăsa tata şi mama. Mă vor da afară"? Nu vei spune asta, nu-i aşa?! Îl vei duce la tine acasă şi, dacă veţi fi daţi afară, vei fi fericit că ai rămas cu Hristos. Însă tu nu crezi, asta e nenorocirea.

Auzind toate acestea, părintele care odinioară mă contrazisese şi-a dat jos crucea de la piept şi a pus-o pe masă, spunând:

– Acum spune-ne ce gândeşti.

Şi i-am povestit intenţia mea de a întemeia o comunitate. Şi atunci – prima minune. I-am întrebat pe participanţii la întâlnire:

– Care dintre cei prezenţi aici este gata să devină membru al comunităţii?

S-au înscris vreo optsprezece sau douăzeci de oameni care şi-au lăsat numele şi numerele de telefon. Şi vor veni! Sunt gata să petreacă în obşte un an întreg.

Preotul care m-a contrazis s-a strâmbat cu nemulţumire, faţa lui vădea îndoială.

[72] Vezi Matei 25, 31–46.

— Nu eu, i-am spus, ci Hristos îi cheamă. Iar tu de ce nu îi înveți să înțeleagă *Evanghelia* dincolo de limite? Îi înveți doar litera, care ajunge numai în urechi, nu și în inimă. Trebuie să bați cu *Evanghelia* în inimile lor!

Cer sfintele voastre rugăciuni ca să găsim un loc pentru comunitate. Pentru că oamenii vor începe să vină. Tineretul va veni de pe străzi și vor învăța să-L iubească pe Hristos. Vă rog, rugați-vă să se găsească un om generos care să-și mântuiască sufletul printr-o donație modestă, ca să reușim să achiziționăm o clădire. Imaginați-vă: Să ajungi în ceruri numai pentru că ai ajutat la cumpărarea unei case este o afacere minunată! Sper că se va găsi cineva care are mai mulți bani decât har și multe păcate care să necesite iertare și un asemenea om va cumpăra pentru noi o casă, o căsuță unde ar putea să vină oamenii. Rugați-vă pentru asta Maicii Domnului! O să o numim în cinstea Sfântului Serafim de Sarov, pentru că Sfântul Serafim spunea: „Dobândește pacea și mii de oameni din jurul tău se vor mântui."

Zece oameni vor începe această treabă și mii ar putea să se mântuiască. Cer sfintele voastre rugăciuni pentru asta. Căci trebuie să facem ceva ca să mântuim tineretul rus. Piere o întreagă generație. Dacă vom urca acum cu toții într-un autobuz și vom merge în centrul orașului, vom vedea acolo tinerii care ies din cluburile de noapte și se ocupă cu niște lucruri despre care nu e cuviincios

nici să ştii şi vom începe să căutăm răspunsul la întrebarea: Ce s-a întâmplat cu Sfânta Rusie? Dar noi ce facem? Măcar ne rugăm pentru ei?

Ne aşteaptă o muncă grea! Poate mai târziu vom înfiinţa o obşte de surori de caritate, care să aibă grijă de oamenii singuri şi părăsiţi, de cei ce nu au pe nimeni, dar nu trebuie să ne grăbim. Căci atunci când îi slujim cuiva din dragoste, Îi slujim lui Hristos Însuşi. *„Căci flămând am fost şi nu Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi nu Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi nu M-aţi primit; gol şi nu M-aţi îmbrăcat; bolnav şi în temniţă şi nu M-aţi cercetat. Atunci vor răspunde şi ei zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniţă şi nu Ţi-am slujit? El însă le va răspunde, zicând: Adevărat zic vouă: Întrucât nu aţi făcut unuia dintre aceşti prea mici, nici Mie nu Mi-aţi făcut."*[73]

Ne aşteaptă o muncă grea, măicuţelor! Iar munca voastră principală este rugăciunea. Rugaţi-vă neîncetat, rugaţi-vă toată ziua, rugaţi-vă pentru toată lumea care suferă, care nu ştie de mărgăritarul cel de mult preţ.

—Părinte, mi se pare că uneori problema nu o reprezintă existenţa unei clădiri.

—Nu existenţa clădirii. Este adevărat.

— Problema o reprezintă oamenii. Poate că încă nu v-am povestit că la noi părintele N. a înfi-

[73] Vezi Matei 25, 31-46.

înțat un centru pentru alcoolici şi narcomani anonimi, de care se ocupă. Este vorba despre un program care se numeşte „12 paşi". Şi deoarece ei se întâlnesc lângă mănăstire, şi-au denumit grupul „Mănăstirea". Însă, până la urmă, acestor oameni le lipseşte mai ales grija duhovnicească. Iată doar un exemplu: Am intrat în încăperea unde se află aceşti alcoolici şi narcomani. Şi am găsit un afiş făcut de ei. Pe afiş erau nişte imagini înspăimântătoare şi nişte inscripții nepotrivite. L-am arătat preoților noştri, întrebându-i: „I-ați lăsa pe copiii voştri la o şcoală unde pe pereți ar fi asemenea afişe?" Ei mi-au răspuns: „Nu, desigur." Apoi m-am dus iarăşi la ei şi mi s-a spus: „Nu, este un afiş normal, reflectă procesul de însănătoşire." Eu am întrebat: „Părinte N., mergeți des la adunările acestor oameni?" „Nu, nicidecum!" Sunt lăsați în voia lor şi el îi vizitează numai din când în când.

Acelaşi lucru se întâmplă şi în activitățile de caritate. Avem un azil. Este foarte greu să găseşti pe cineva care ar accepta să-i îngrijească pe aceşti oameni. Îi primim, de asemenea, pe pelerinii săraci, vin la noi şi cei din orfelinate... Nu putem găsi oameni care pur şi simplu să aibă grijă de ei. Adică, având chiar o bază materială, o minimă organizare, este imposibil să găseşti oameni. De exemplu, avem organizația „Misiunea copiilor", ai cărei membri îşi doreau să aducă în fiecare duminică la mănăstire copii de la orfelinate. Dar, firește, nu trebuie doar ca aceşti copii să participe

la slujbă, trebuie să faci cu ei o plimbare pe teritoriul mănăstirii, apoi trebuie să le dai să mănânce. Şi nu reuşim să găsim oameni care să aibă grijă de ei, să-i hrănească, să facă ordine după ei...

Mirenii cred că de toate acestea trebuie să se ocupe maicile. În acelaşi timp, maicile noastre se nevoiesc de dimineaţa până seara, nu aş putea spune că vreuna se odihneşte sau trândăveşte. Şi suntem gata să primim voluntari care să participe împreună cu noi la slujirea semenilor. Însă la noi unii oameni nu pot să aibă grijă nici de propriii copii. Chiar şi la şcoala duminicală a fost un caz când părinţii aşteptau să gătească mâncarea vreunul dintre copii. Părinţii nu voiau să le gătească propriilor copii. Adică oamenii se află într-o stare de moleşeală, astfel încât abordează Biserica sau orice altă iniţiativă din perspectiva psihologiei consumatorului.

De exemplu, misiunea de a aduce copii de la orfelinate este o iniţiativă foarte bună. Dar cine va face toate acestea? Organizatorii cred că mănăstirea trebuie să hrănească-i, să le acorde atenţie, să stea de vorbă cu ei...

— Am trăit mulţi ani într-o comunitate pentru oameni fără adăpost. Acolo locuiau atât bărbaţi, cât şi femei. Hrăneam zilnic şapte sute de oameni. Ştiu despre ce vorbiţi. Însă ceea ce am propus nu este o iniţiativă socială sau de catehizare. Am propus să înfiinţăm o comunitate de credincioşi care ar putea pentru început să lupte

să se mântuiască ei înşişi, pentru ca ulterior să-i ajute pe cei de lângă ei să se mântuiască. Faptul că îi vor îmbrăca sau le vor da să mănânce oamenilor este o chestiune secundară. Ţelul principal este să trăiască potrivit *Evangheliei*. De ce aceste organizaţii pentru alcoolici sau narcomani, organizaţiile sociale în general, nu schimbă oamenii? Pentru că ne concentrăm eforturile asupra bolii, nu asupra omului. Omul are o dependenţă în funcţie de starea sa sufletească, nu trupească. Sper că în Rusia comunitatea va fi gândită în aşa fel, încât eforturile principale să se concentreze asupra vindecării bolilor sufleteşti, nu a neputinţelor trupeşti. Nu încerc să spun că sufletele bolnave există doar în Rusia, ele există în toată lumea. Dar, dacă membrii comunităţii îşi concentrează eforturile asupra propriilor boli sufleteşti, vor fi în stare să ajute şi alte suflete bolnave.

La oraş locuiesc o mulţime de tineri care, din punct de vedere material, nu suferă nicio lipsă. Au tot ce îşi doresc. Dar nu au un ţel, nu Îl au pe Dumnezeu, nu au viaţă. Nu se pune problema hrănirii sau îmbrăcării lor, nu au nevoie de acestea. Trebuie să-i învăţăm cum să trăiască. Domnul spune: *„[...] pe săraci totdeauna îi aveţi cu voi"*[74]. Omenirea niciodată nu va putea să scape de sărăcie, dar acest lucru provine din insuficienţa dragostei, nu din condiţiile economice.

[74] Matei 26, 11.

Trebuie să ne schimbăm modul de a gândi. Căci nu suntem o organizație care realizează programe sociale. Datoria noastră este să dăm viață lumii. Cred că singurul răspuns la întrebarea: „Prin ce trăieşte lumea?" este: „Prin Hristos". Dacă am avea tineri care ar crede în Hristos, dacă ar trăi o viață simplă, dacă nu ar fi copleşiți de cultul hainelor, dacă nu s-ar afla sub influența propagandei seculariste, dacă ar exista opinia că acțiunile guvernului nu pot fi independente de credința poporului... Tineri care ar face de bunăvoie făgăduința ascultării, ca să învețe să trăiască în obşte, în sărăcie, în feciorie... Căci cel mai periculos monstru contemporan este desfrâul, pofta, şi cea mai mare dificultate astăzi este să trăieşti în neprihănire. Dacă ați putea să atrageți asemenea tineri, atunci ei, din dragoste pentru Dumnezeu, ar putea să găsească mijloace de înfruntare a situației dezastruoase a lumii acesteia, ei ar trebui să facă asta, nu noi. Singura năzuință a acestor tineri ar fi să-i ajute pe semeni.

Poate că sunt un visător, însă cred că Domnul deja ne-a arătat cum să ieşim din situația aceasta dezastruoasă. Şi această ieşire este să ne iubim aproapele, nu pe noi înşine. Menirea noastră nu este să le descoperim oamenilor religia. Noi trebui să li-L arătăm pe Dumnezeu.

Cer sfintele voastre rugăciuni, dacă e voia lui Dumnezeu să se împlinească aceste lucruri. Dacă vor ajuta măcar un copil să dobândească Împără-

ția cerurilor, atunci merită tot efortul. Mântuirea unui singur om prețuiește mai mult decât toți banii din lume. Nădăjduiesc să ajutăm să se mântuiască nu doar unul, ci cât mai mulți. Iar atunci când voi, maicilor, veți împlini vârsta de o sută de ani și veți fi eliberate de toate ascultările, poate o să doriți să veniți în această obște și să ajutați la curățenie. Maica stareță vă va lăsa. Așa e, maică? Însă nu mai devreme de o sută de ani.

— Am avut o soră începătoare din Georgia. Ea ne-a povestit că, la un moment dat, a ajutat la o mănăstire georgiană de la munte și acolo cea mai tânără soră avea, pare-mi-se, optzeci și doi sau optzeci și trei de ani.

— Poate acele surori aveau cu adevărat nădejde! Cât este de minunat! Am o verișoară care este călugăriță catolică. Mai mult decât atât, este maică superioară. În anii '50, când a intrat în acel ordin monahal, acolo erau douăzeci de mii de călugărițe. Acum sunt o mie. Au o casă la Montréal, unde locuiesc două sute de maici. Acolo nu e niciuna mai tânără decât ea, iar câteva măicuțe au trecut de vârsta de o sută de ani. Verișoara mea spune că vor mai trece zece ani și nu va mai rămâne nimeni, căci nu vor mai fi călugărițe. Ea spune că se ocupă cel mai mult cu vânzarea proprietăților și înmormântarea maicilor.

— De ce? Tinerele nu merg în acea obște?

— Nu. Obiectivele monahismului catolic au devenit învechite. La fiecare ședință maicile în-

cearcă să discute care este scopul existenței ordinului lor monahal. Ele nici măcar nu ştiu pentru ce se adună acolo. Nu mai atrag pe nimeni. Populația S.U.A. este de 380.000.000 de oameni. Dintre aceştia 90.000.000 sunt catolici. Din aceste 90.000.000 a venit la ele doar o singură soră. Şi aceasta avea cincizeci şi patru de ani. Care este atunci sensul? Totul se întâmplă, deoarece viața lor nu stă sub semnul credinței şi al slujirii. Ele încearcă să-şi urmărească propriile interese. Desfăşoară o gamă largă de lucrări sociale, dar o fac doar de dragul lucrărilor sociale ca atare. Se roagă când vor. Se duc la slujbă dacă au chef, iar dacă nu au, nu se duc. Nu fac ascultare de nimeni, decât de ele însele. Au bani personali. Care este sensul acestui monahism? O asemenea mănăstire există doar pentru ca o gaşcă de doamne vârstnice să locuiască împreună? Sau pentru ce?

Între timp, cei ce ar vrea să trăiască o viață monahală cresc şi vorbim despre o parte considerabilă a tineretului...

Obştea la care visez nu s-ar asemăna nici cu cea monahală, nici cu cea parohială. Nu e nici una, nici alta. Ar fi o obşte de mireni, bărbați şi femei, care, oricât de greu le-ar fi, s-ar strădui să trăiască împreună în obşte, în lume, potrivit *Evangheliei*. În acelaşi timp, ei şi-ar dori să rămână mireni. Şi-ar dori să devină acel aluat care ar putea sfinți lumea. Ei ar trebui să creadă că lucrul acesta este posibil, anume să trăiască în

lume şi să fie sfinţi, adică să trăiască în lume, dar nu după legile lumii. Majoritatea oamenilor nu pot să trăiască în lume şi în acelaşi timp să nu facă parte din lume. Îşi însuşesc valorile ei, iar valorile duhovniceşti le aruncă afară.

— Cum vor putea să devină sfinţi, dacă printre ei nu va fi niciun sfânt?

— Sper că printre ei vor fi sfinţi. Vom face tot posibilul să găsim oameni sporiţi duhovniceşte, ne vom strădui ca fiecare obşte să fie îngrijită de un preot, care în fiecare zi să oficieze Sfânta Liturghie şi alte slujbe. În obşte se vor studia operele Sfinţilor Părinţi. Acesta va fi nucleul obştii. Ceilalţi membri vor merge dimineaţa la serviciu, iar seara vor participa la rugăciune. Obştea va creşte încet. Singura făgăduinţă pe care o vor face membrii obştii este aceea de a petrece în ea pe parcursul unui an. Dacă îşi vor dori să rămână în obşte mai mult, vor trebui să facă în fiecare an o altă făgăduinţă.

— Părinte, ceva de genul acesta, mi se pare, a înfiinţat un preot din Sankt-Petersburg, un fel de centru de caritate.

— Da. Cred că va fi nevoie de multe rugăciuni, de multă nevoinţă pentru pregătire, avem multe lucruri de învăţat, însă toate acestea sunt necesare.

— Acea obşte despre care vorbeam este o obşte de voluntari. Au şcoli duminicale, fac anual o făgăduinţă, în cadrul obştii sunt şi preoţi... Acolo ei construiesc pe lângă biserici case...

– Nu, nu. Noi nu vom avea case pe lângă biserici. Nu vom avea proprietăți.

– Nu, vreau să spun că în acele case locuiesc membrii permanenți ai comunității, iar ceilalți vin de la serviciu, locuind fiecare în casa lui.

– Şi vieţuiesc potrivit *Evangheliei*?

– Cel puțin, o propovăduiesc.

– Ca să o propovăduieşti, trebuie să o trăieşti. Nu e uşor să trăieşti aşa. Această viață este minunată, dar anevoioasă, deoarece samavolnicia omului şi alterarea lui prin păcat fac viața în comun să fie un lucru greu de realizat. Fiecare vrea ca totul să fie aşa cum îşi doreşte el, nu altfel. Fiecare crede că are dreptate, iar ceilalți nu au. Trebuie să vă nevoiți mult ca să-L vedeți întotdeauna în fața ochilor pe Hristos, ca El să fie centrul atenției voastre. Pentru asta e nevoie de rugăciune.

– ***Părinte, pot să vă întreb ceva despre obştea surorilor de caritate? Unde sunt acei oameni îndulhovniciți din mijlocul cărora vor veni vieţuitorii acestei obşti?***

– Soră, pretutindeni. *Evanghelia* este vie, ea se trăieşte şi acesta este un lucru minunat! Iar dacă cineva nu o aude cu urechile, o aude cu inima. Însă atunci când Îl auzim pe Hristos cu inima, Îi răspundem cu viața. Oamenii pot trăi astfel, numai că trebuie să Îl audă, să vadă exemplul vieții după *Evanghelie*.

Îmi aduc aminte de călătoria noastră la Ierusalim. Am avut un grup din douăzeci şi opt

sau treizeci şi opt de pelerini, nu-mi mai aduc aminte exact. Am trecut foarte repede pe la toate locurile sfinte, a fost îngrozitor. Chiar oraşul te istoveşte... Toţi eram epuizaţi, ne-au trebuit douăzeci şi şase de ore, cu tot cu popasuri, ca să ajungem la Ierusalim. Şi iată că am ajuns acolo la ora şase dimineaţa. Ne-am dus să vizităm locurile sfinte, până la ora şapte seara, adică până la cină. Credeam că vom merge la culcare, că ne vom trezi dimineaţa şi iarăşi vom porni spre locurile sfinte. Dar am fost anunţaţi că urma să aibă loc o slujbă arhierească lângă Mormântul Domnului şi la miezul nopţii trebuia să fim cu toţii acolo, la Liturghie. Toţi spuneau: „Vai, vrem să dormim!" Atunci le-am spus:

— Bine, puteţi să dormiţi. Iar noi mergem la Liturghie.

Dar am mers toţi la Liturghie. Acolo este o incintă mare în care se află o biserică catolică, iar dacă ieşi din ea şi cobori, ajungi la Mormântul Domnului. Alături sunt nişte băncuţe pe care ar putea să încapă cel mult douăzeci de persoane. Imediat ce am ajuns acolo, toţi s-au repezit să se aşeze pe băncuţe, atât de istoviţi erau. Apoi au venit maicile de la Mănăstirea Gornenski, iar printre ele se afla o măicuţă – nu ştiu dacă mai este în viaţă – foarte bătrână, încovoiată. Nu putea să stea dreaptă, avea o cocoaşă mare. A venit şi a început imediat să facă metanii. Iar oamenii o priveau. Se vedea clar că pentru ea era un mare

efort să se aplece şi să se ridice. Fiecare aplecare era un chin. Dar ea a făcut închinăciuni timp de o oră. Văzând acest lucru, oamenii au început să se ridice de pe băncuțe.

– Ce s-a întâmplat? am întrebat eu.

– Cum am putea sta jos, din moment ce ea face aşa ceva?

Exemplul ei – nu cuvintele, ci exemplul – i-a îndemnat la rugăciune, i-a ajutat să nu se mai gândească la picioarele lor leneşe, ci la suflet. Iată ce poate să facă o monahie bătrână!

La un moment dat, aflându-ne la Ierusalim, am ieşit cu translatorul meu puțin mai devreme şi ne-am îndreptat spre Biserica Mormântului Domnului. Dar porțile bisericii erau închise şi ne-am dus spre Oraşul Vechi. Am ocolit zidul, am ajuns la alte porți, dar şi acestea erau închise. Ne-am hotărât să ne aşezăm pe trepte şi să mai aşteptăm. Deodată, s-a auzit un sunet ritmic: „poc... poc... poc..." Cineva cu un baston se apropia de noi. Era o monahie bătrână din Grecia, cred că avea mai mult de optzeci de ani. A îngenuncheat încet pe trepte şi a început să se roage.

S-a rugat aproape o oră – se ruga, aşteptând întâlnirea cu Mântuitorul. Cât de frumoasă era! Detaşată total de lume, pentru ea nu avea importanță ce se întâmplă în jur şi dacă se întâmplă ceva, în general. Ea aştepta întâlnirea cu Domnul. Ce lecție extraordinară de rugăciune! Şi apoi, când am intrat în biserică, nu s-a repezit

în față, unde de obicei se înghesuie o mulțime de oameni, ci s-a dus într-un colț îndepărtat, între două coloane, şi s-a rugat acolo toată noaptea. Toată noaptea! Ce credință! O asemenea credință îi îndeamnă şi pe ceilalți să creadă.

Dacă vom avea numai cinci oameni care vor locui în centrul Sankt-Petersburgului şi vor trăi în dragoste, în rugăciune, în slujire reciprocă, în neprihănire, în ascultare, în sărăcie, ei vor răspândi această flacără a credinței în tot oraşul. Cine va fi învățătorul lor? Sfântul Duh! Cred acest lucru şi trebuie să credeți şi voi. Fără credință nu se va realiza nimic.

— Părinte, dar noi trăim la mănăstire de atâția ani şi nu putem să aprindem în nimeni focul credinței...

— De ce nu puteți? Aprindeți flacăra credinței unii în alții. Din ce cauză nu reuşiți, chiar şi dumneavoastră, maică?

— Părinte, am nişte cunoştințe, sunt nişte oameni îmbisericiți, frecventează biserica de mulți ani. Aceşti oameni îmi sunt dragi. Nu aş vrea să mă cert cu ei, să mă contrazic. Însă ei spun că nu trebuie să fiu la mănăstire, că nu este calea mea. Zic: „Tu nu ai o fire monahală, nu eşti nici măcar tunsă, pleacă de acolo."

— Şi ce vor de la dumneavoastră? Să deveniți balerină?

— Nu, ei spun: „Ieşi în lume, vei reuşi să îți faci un rost. Îți vei face familie, vei trăi fericită."

Şi îmi dau exemple de oameni care au trăit la mănăstire, dar apoi au plecat de acolo şi au reuşit să se realizeze în lume.

– Ştiţi ce trebuie să le răspundeţi?

– Ce?

– *„Mergi înapoia Mea, satano!”*[75]

– Dar când le spui aşa urmează o ceartă.

– Nu, vreau să spun că trebuie să spuneţi asta în gând, în inimă: „Mergi înapoia mea, satano.” Nu îi ascultaţi. Nu Domnul este Cel ce vă cheamă în lume, ci diavolul vă cheamă să abandonaţi tot ce faceţi. Este o ispită.

– Dar ce să le spun acestor oameni atunci când apar asemenea certuri?

– Spuneţi: „Vă mulţumesc pentru dragostea pe care mi-o purtaţi. L-am auzit deja pe Cel ce m-a chemat şi acesta este Domnul. Am răspuns chemării Sale, I-am făcut o făgăduinţă. Şi El mi-a promis ceea ce nici voi, nici lumea nu va putea să-mi dea. El mi-a promis că, dacă voi rămâne credincioasă până la sfârşit, voi dobândi viaţa veşnică. Arătaţi-mi măcar un om, o familie care ar putea să facă acest lucru.”

– Dar ei îmi spun: „Ai ales drumul călugăriei sub influenţa emoţiilor. Te ştim de mulţi ani, te vedem din exterior. Ăsta nu este drumul tău.”

– Spuneţi-le: „Tu te-ai căsătorit din cauză că ţi-a apărut un înger care ţi-a arătat-o pe viitoa-

[75] Matei 16, 23.

rea soție, spunându-ți: «Iată, ea este singura alături de care îți vei câştiga mântuirea»? Doar nu ai întâlnit-o pe o stradă pe care te aflai în trecere şi te-ai gândit să faci cunoştință cu ea, deoarece ai văzut-o cântând acolo troparul Sfintelor Paşti. Ci ai început să-i faci curte, deoarece ea ți-a răscolit patimile." Cui pe cui se scoate.

— Părinte, cred că e posibil să înflăcărezi oamenii. Şi avem deja exemple în acest sens. Dar este foarte greu să menții această flacără.

— Vă spun sigur că flacăra credinței trebuie aprinsă în fiecare zi din nou.

— Învățați-ne cum să facem acest lucru. Pentru ca aceia care vin la noi să-şi păstreze interesul.

— Rugați-vă. Nu vă îngrijorați că focul se va stinge, în loc să vă faceți griji, rugați-vă. Mai multă credință!

Convorbirea a XI-a

— Îmi aduc aminte de vremurile când munceam ca profesor. Mă uitam uneori la studenți, mă gândeam la prelegerea pe care le-o citisem sau mă pregăteam să o citesc şi totul părea minunat. Dar apoi, în timpul examenului, ascultam răspunsurile la întrebările puse de mine şi mă întrebam: „Oare au participat aceşti studenți măcar la o oră de curs?" Ei răspundeau în aşa fel, de parcă nu le-aş fi predat nimic niciodată. Aşa aveam impresia.

Într-adevăr, învățământul presupune nu doar expunerea cunoştinţelor, ci şi priceperea acestor cunoştinţe de către elevi, aptitudinea lor de a reda cele auzite. Dacă spunem ceva, acest lucru nu înseamnă că oamenii sunt capabili, în mod implicit, să ne înţeleagă. Noi percepem informaţia selectiv şi, totodată, fiecare în felul lui. În sufletul nostru există anumite sentimente care determină lucrurile la care reacţionăm şi cele la care nu o facem.

Comunicarea umană este un lucru greu, dificil. În limba engleză există expresia „arta comunicării". De ce artă? Pentru că o comunicare de succes cere multe deprinderi. Putem să vorbim mult, însă dorinţa principală a celui ce vorbeşte este ca ascultătorul să priceapă exact ce vrea el să spună.

Voi mă priviţi, iar eu mă uit la chipurile voastre şi nu ştiu ce anume percepe auzul vostru, ce se întâmplă în minţile voastre, ce auziţi voi în realitate. Comunicarea este foarte interesantă de fiecare dată. Ar trebui să nu uitaţi niciodată că majoritatea relaţiilor interumane sunt clădite pe presupuneri, pe bănuieli. De exemplu, o persoană face ceva, dar de ce face acel lucru? Eu nu ştiu de ce îl face. Eu văd doar acţiunea propriu-zisă, dar nu cunosc pricinile acesteia.

La un moment dat, aflându-mă la noi la mănăstire, mi-am însuşit o deprindere importantă. De exemplu, vedeam vreun frate şi mă gândeam:

„Ce se întâmplă astăzi cu el? Ce l-a apucat? Este atât de apatic, indispus." Şi îl întrebam:

— Ce s-a întâmplat? Ce te împovărează?

Oamenii erau uimiți, fiind luați prin surprindere.

Într-o zi m-am apropiat de cineva, întrebând:

— De ce eşti atât de prost dispus? Ce ți se întâmplă?

— Am diaree, mă gândesc numai la asta, nu pot să mă gândesc la nimic altceva, mi-a răspuns el.

— Ah, asta era...

Vedeam că suferă, dar, de fapt, suferea trupul, nu inima. Iar eu credeam că era vorba despre nişte chinuri sufleteşti şi am început să-l descos despre ce i se întâmpla. Şi iată că el mi-a spus. Şi bine că mi-a spus.

Uneori ne transpunem sentimentele şi frământările asupra celorlalți, iar apoi nu putem să înțelegem de ce oamenii fie nu ne răspund, fie se mâhnesc. De ce? Deoarece noi nu-i întrebăm cum se simt, prin ce trec, ci le reproşăm că se poartă într-un fel sau altul. Astfel, creăm o tensiune pe care am fi putut s-o evităm.

Având în vedere aceste lucruri, haideți să discutăm despre cine suntem şi cum ne purtăm.

Nu e nimic rău în a te considera păcătos. Păcătosul nu este doar un om straşnic, îngrozitor, ci este şi un om care nu e conştient de relația sa cu Dumnezeu, nu ia aminte la ea. De ce? Pentru

că păcatul este săvârşit atunci când Îi întoarcem spatele lui Dumnezeu. Atâta tot. Şi este foarte periculos. Păcatul distruge, dărâmă, rupe relaţia noastră cu Dumnezeu. Să cugetăm la acestea! Cu Dumnezeu, Cel ce le-a creat pe toate, Cel ce este mai presus de toate, Cel ce susţine existenţa tuturor lucrurilor!

Iată, în faţa noastră este un pahar, care este făcut de om. Ce credeţi? Are paharul vreo însemnătate pentru Dumnezeu? Este folositor sau nefolositor, valoros sau nu, este doar un lucru făcut de noi. Pentru Dumnezeu nu înseamnă nimic. Dar, dacă acest pahar vă aparţine şi dumneavoastră, fiind strâmtorată, aţi depus efort pentru a-l avea, iar eu vi-l iau, reiese că îl fur. Paharul, în continuare, nu se află în nicio relaţie cu Dumnezeu, pentru Domnul el nu are nicio valoare. Dar faptul că eu mă gândesc la mine, nu la dumneavoastră, faptul de a vă prejudicia pe dumneavoastră şi pe mine, acest lucru nu este nesemnificativ pentru Dumnezeu.

Nu contează ce anume luăm de la semenii noştri, diamante sau creioane de care ei nu au nevoie, dar care nu ne aparţin. Nu contează cum arată obiectul, contează faptul că acţiunea noastră ne desparte de Dumnezeu şi îl păgubeşte pe aproapele nostru. Acesta este păcatul şi noi îl săvârşim mereu.

Deseori la mine vin fraţii; în general, sunt vizitat destul de des, pentru că la noi fraţii se

spovedesc permanent. Ei aduc aceea ce la noi se numeşte „lista rufelor murdare", pe care îşi scriu toate faptele greşite. Este ca şi cum ar citi cu glas tare lista paharelor pe care le au. Dar paharele nu au nicio însemnătate. Eu îi rog să nu îmi povestească *ce* au făcut. Nu este deloc important. Trebuie să spunem ***de ce*** am făcut un lucru sau altul, iată ce e important.

Când începem să ne spovedim, ne pare rău pentru ceea ce am făcut, încercăm să înțelegem dacă un fapt sau altul pe care l-am săvârşit a fost sau n-a fost păcat. Uneori păcatele ne întristează mult. Alteori simțul păcatului este însoțit de o mulțime de emoții pe care nu le înțelegem. Uneori nu le înțelege nici preotul. Spunem că am făcut ceva greşit, iar preotul ne răspunde că asta nu contează, că trebuie să îi spunem altceva.

Să presupunem că am luat un pahar care nu ne aparține. În acest caz, nu trebuie să spunem că am luat un pahar, ci ***de ce*** l-am luat. Să presupunem că am intrat în chilia unei măicuțe, iar pe o masă se afla un pix frumos şi eu l-am băgat în buzunar pentru că mi-a plăcut. Şi iată că ajung la spovedanie. Trebuie să spun că am furat un pix? A fost păcat faptul că l-am băgat în buzunar? Şi da, şi nu. Păcatul îl reprezintă ***motivul*** faptei mele. Faptul că m-am gândit mai întâi la mine însumi. Faptul că am uitat de relația mea cu Dumnezeu. Nu m-am gândit ce însemnătate are acest pix pentru semeni, ci doar cât ar însem-

na el pentru mine. Am căzut în iubire de sine, m-am rătăcit în propria prostie. Începem să ne schimbăm abia atunci când începem să cugetăm la cauzele faptelor noastre.

Fraților noştri le spun permanent:

– Tatăl meu îmi spunea deseori: „Trebuie să faci totul corect." După care zâmbea şi adăuga: „Să faci corect înseamnă să faci la fel ca mine."

La fel gândim şi noi. Dacă spunem: „Nu ai făcut bine acest lucru", gândim astfel: „Nu ai făcut acest lucru aşa cum l-aş fi făcut eu."

De curând am avut o sărbătoare la mănăstire, iar eu am spus:

– Voi aduce nişte trandafiri, va trebui să-i aranjăm frumos în biserică.

Dar ce înseamnă „frumos"? Am adus şaptezeci şi doi de trandafiri foarte frumoşi, cu tulpina lungă. Nu doar roşii sau albi, ci de diferite culori, ca să înviorăm spațiul. Mi se părea că trandafirii sunt superbi. Şi l-am rugat pe unul dintre frați:

– Ai putea să-i aranjezi frumos în biserică?

– Da, desigur!

După un timp am intrat în biserică, gândind că voi vedea acolo şaptezeci şi doi de trandafiri cu tulpini frumoase şi lungi. Dar nu mai erau aşa. Mai exact, fuseseră tăiați aproape în întregime şi aşezați în nişte pahărele. Am rămas perplex şi n-am putut decât să mă rog în gând: „Doamne, ajută-mă să nu-mi pierd cumpătul." Apoi am spus:

– Foarte frumos.

Dar în sinea mea eram în stare să omor pe cineva. Căci plătisem intenționat mai mult, ca să achiziționez trandafirii cu cele mai lungi tulpini. Dar acestea fuseseră tăiate.

Această pildă ne arată cât de grea este comunicarea şi cât de important este să ne învățăm să-i respectăm pe ceilalți. Ceea ce-mi place mie nu o să vă placă neapărat şi vouă. Ceea ce e important pentru voi nu este important neapărat şi pentru mine. Înțelegerea acestui lucru este cu atât mai importantă atunci când trăim în familie.

Câte surori se află aici? Treizeci? Patruzeci? Oricâte ați fi, trebuie să înțelegeți şi să acceptați că asta înseamnă treizeci-patruzeci de moduri diferite de a acționa. Deci ce trebuie să faceți pentru ca un lucru sau altul să fie săvârşit într-un fel anume? Trebuie să îl faceți singure. Nu trebuie să rugați pe nimeni. Ceilalți să-şi facă treaba lor.

Dumnezeu ne lasă să facem ce vrem şi cum vrem. El nu ne cere să fim identici, nu ne impune să arătăm la fel. Însă ne cere să le acordăm o dragoste egală tuturor, să nu facem nicio diferență între iubirea pentru unul sau altul. Tot ce facem trebuie să fie pus în mişcare de dragoste, dragoste pentru aproapele, nu pentru noi înşine. Orice am face, în lipsa iubirii, nu valorează nimic. Iar dacă iubirea este îndreptată spre sine, atunci şi faptele noastre sunt păcătoase.

Iată cum trebuie să sune o spovedanie:

– Părinte, am luat paharul pentru că mă iubesc pe mine însumi. Nu m-am gândit la semeni, nu m-am gândit la Dumnezeu, m-am gândit doar la mine. Şi aşa fac tot timpul. Toată viaţa mea este iubire de sine, insensibilitate, zgârcenie. Ajutaţi-mă.

Iată ce este spovedania. Ce folos să spui că ai furat paharul? Preotul poate numai să ne spună: „Ce prostie!" Însă acest lucru doar ne va indispune. Ne străduim să-i enumerăm părintelui păcatele, iar el ne spune: „Ajunge! Hai să vorbim despre lucrurile importante!"

De ce? Pentru că nu acţiunile sunt cele care au importanţă, ci cauzele şi relaţiile de cauzalitate[76]. Toate acestea au un sens profund, nu-i aşa? Numai aşa începem să ne analizăm viaţa, prin prisma spovedaniei. Dacă nu suntem atenţi la comportamentul nostru, el începe să ne domine viaţa. Trebuie să ne controlăm comportamentul, nu să-i permitem să pună el stăpânire pe noi.

La un moment dat aveam un frate care nu era îngrijorat deloc de propriul comportament. Poate că, într-o anumită măsură, acest lucru se întâmpla deoarece se neliniştea prea mult din

[76] Cauzalitatea este relaţia dintre două evenimente, constând în producerea, determinarea sau implicarea de către unul a celuilalt, primul fiind considerat cauză, iar al doilea efect. *(n.red.)*

cauza comportamentului altora. Era imposibil să faci un pas fără să fii observat de el. În schimb, el putea să nu observe că stă în pragul uşii şi nu-i permite nimănui să intre sau să iasă. De ce? Pentru că se considera buricul pământului.

Într-o zi au venit la mănăstire nişte vizitatori. În timpul discuţiei, ei m-au întrebat:

– Părinte, care este mâncarea dumneavoastră preferată?

– Nu prea am feluri de mâncare preferate, le-am răspuns eu.

– Nu se poate! Fiecare om are o mâncare preferată.

– Îmi plac toate bucatele gustoase. Dacă pe masă se află zece feluri de mâncare, eu îl aleg pe cel mai bun.

Doamna care m-a întrebat a crezut, nu ştiu de ce, că am ajutat-o cu ceva şi şi-a dorit să-mi facă o surpriză. Atunci am rugat-o pur şi simplu să se roage pentru mine şi pentru obşte, însă ea mi-a răspuns că acestea nu sunt suficiente. I-am spus că este mai mult decât suficient, însă nu i-a plăcut răspunsul meu. Şi s-a apropiat de unul dintre monahi, întrebându-l care este mâncarea preferată a părintelui (adică a mea). L-am privit cu asprime pe acel frate, făcându-l să înţeleagă din expresia feţei că nu trebuia să-i spună nimic. El a înţeles şi i-a spus că nu ştie. Dar apoi ea s-a apropiat din nou de el şi iarăşi l-a întrebat acelaşi lucru. El i-a spus că îmi plac bomboanele de cio-

colată. Ea a cumpărat cea mai scumpă ciocolată din New-York, în jur de opt kilograme! Era o cutie imensă, în care se aflau diferite sortimente de ciocolată, chiar şi pentru diabetici. Dacă aţi mâncat aşa ceva, ştiţi că după câteva bomboane apare senzaţia de greaţă, atât este de dulce, atât este de concentrată. Ciocolata trebuie mâncată câte puţin, împreună cu o ceaşcă de cafea bună, în niciun caz nu poţi să mănânci cutie după cutie!

— Ce să facem cu această ciocolată? i-am întrebat pe fraţi.

Şi le-am propus să mănânce fiecare cât poate, iar restul să o împărţim enoriaşilor. Dar fraţii au remarcat că, dacă acea doamnă ar fi aflat că am împărţit ciocolata enoriaşilor, s-ar fi supărat. Iar dacă am fi împărţit-o oamenilor fără adăpost, ei nu ar fi putut să o mănânce şi ar fi aruncat-o, pentru că nu mai gustaseră niciodată aşa ceva. Monahii au spus că trebuia să mâncăm singuri ciocolata. De fapt, se înţelegea de la bun început că ei înclinau spre asta.

Aproape toţi fraţii şi-au luat câte o ciocolată. Pe atunci eram cinci persoane la mănăstire. Iar fratele despre care vă ziceam a luat la el în chilie toată ciocolata rămasă. Şi multe zile la rând a mâncat acele dulciuri. Eu nu ştiam acest lucru. Dar la un moment dat am observat că a începuse să se îngraşe şi i-am spus:

— Mi se pare că te îngraşi.

— Nu, nu mă îngraş.

Apoi lucrul acesta a început să bată la ochi. I-am spus:

— Trebuie să mănânci mai puțin. Dar, din câte văd, tu nu mănânci mult.

Cred că i-am spus ceva de genul acesta de câteva ori. Şi iată că într-o zi el s-a apropiat de mine şi mi-a zis:

— Văd că într-adevăr încep să mă îngraş. E timpul să mă opresc.

— Dar mănânci o cantitate normală de mâncare. Nu mănânci mult.

— Mănânc prea multe dulciuri.

— Cum adică? Nu avem deseori dulciuri la masă.

— Bine, recunosc, mănânc des acea ciocolată.

Şi am stat de vorbă cu el despre asta.

Păcatul nu este ciocolata. Noi vrem ceva, ne concentrăm atenția asupra unui anumit lucru şi nu mai vedem nimic în jur. Suntem copleşiți de dorințele noastre şi nu vedem ce fac ele din noi. Nu vedem că devin o parte din noi, încât toți încep să ne spună: „Dumnezeule, cât de tare te-ai îngrăşat." Şi atunci este deja foarte greu să lupți cu păcatul.

Trebuie să ştim să ne punem note. Mă străduiesc să o fac în fiecare seară. La sfârşitul pravilei de rugăciune încerc să îmi dau seama cum am trăit ziua respectivă. Cui am dedicat-o? Mie însumi? Sau Domnului, semenilor, iubirii şi slujirii lor? Sau am umblat toată ziua supărat?

Gândindu-mă la mine, fiind prea îngăduitor față de propriul „eu", față de nebunia mea şi având o dispoziție schimbătoare? Cui i-a fost consacrată această zi? Mă cercetez pe mine însumi şi apoi, când vin cu această zi la spovedanie, dacă o compar cu consultația la un medic, nu spun că undeva mi-a apărut o erupție, ci pot să spun ce am mâncat, cum a evoluat erupția, cum arăta la început. Şi astfel doctorul va putea să-mi pună un diagnostic.

Dar noi cum procedăm în asemenea cazuri? Venim la spovedanie cu o listă de diferite prostii şi vrem, ca să zicem aşa, să le scoatem din suflet. Însă în interiorul nostru nu schimbăm nimic.

Venind la spovedanie, nu trebuie să aşteptăm ca preotul să se poarte cu noi ca un părinte duhovnicesc (cu excepția cazurilor când el chiar este părinte duhovnicesc). Trebuie să venim şi să prezentăm limpede în ce constă boala noastră duhovnicească, cum se manifestă, şi să ne cerem iertare. Toate acestea trebuie să le scriem, fiindcă astfel vom putea să-i spunem duhovnicului: „Sunt bolnav duhovniceşte şi iată cum se manifestă boala mea, ajutați-mă să mă vindec."

De obicei, boala noastră duhovnicească este iubirea de sine. Alte cauze păcatul nu are. Nimeni nu ne impune să păcătuim, nimeni nu ne aruncă în mânie, nimeni nu ne obligă să facem ceea ce nu dorim. Noi înşine alegem cum să răspundem la ceea ce ni se întâmplă.

Ciocolata nu este rea în sine. Dar să fii zgârcit nu e bine. Chiar dacă vom mânca doar o bucățică pe an, dar nu-i vom oferi şi aproapelui, aceasta este iubire de sine.

În limba engleză există un joc de cuvinte. Cuvântul folosit pentru *„zgârcenie"*, atunci când cineva posedă un lucru de care nu are nevoie, este *„greed"*. Dar, dacă se are în vedere ceva fără de care nu putem să ne descurcăm, de exemplu mâncarea sau aerul, aceasta este deja o nevoie, o necesitate, şi se foloseşte cuvântul *„need"*. Aceste două cuvinte sună asemănător. Când cineva ne donează ceva, eu le spun fraților:

— Iată, omul ne-a adus cutare sau cutare lucru. Apropiați-vă şi luați ce aveți nevoie, dar țineți minte, acestea sunt pentru nevoiaşi, nu pentru lacomi.

Cuvintele *„greed"* şi *„need"* rimează şi rezultă ceva asemănător cu o poezie.

Cât de ciudat este! Deseori luăm ceva doar pentru că acel lucru se află în fața noastră, după care punem acel obiect într-o cutie şi luăm iar şi iar, deşi nu ne-am folosit nici măcar de cele pe care deja le avem. Dar ni se oferă şi credem că trebuie să luăm cât mai mult, în loc să împărțim acel lucru cu cineva care are nevoie.

Mă voi repeta, totul constă în felul în care ne prezentăm înaintea lui Dumnezeu. Iar în fața lui Dumnezeu ne prezentăm aşa cum ne văd semenii noştri.

Într-o zi le-am pus fraților o întrebare. În acea perioadă așezământul nostru trecea printr-o perioadă grea și mi-am dorit ca fiecare să își spună părerea și să numească ceea ce, după părerea lui, era cauza principală a greutăților. M-am hotărât să folosesc ceea ce se numește metoda reducerii la absurd. Și am spus:

— Fiți amabili, scrieți pe o coală de hârtie tot ce vi se pare a fi bun în așezământul nostru. Și toate aspectele bune pe care le vedeți în cei ce stau alături de voi.

Unul dintre frați s-a indignat:

— Dar ce importanță are ce este bun în noi! Avem neînțelegeri! Trebuie să aflăm cauza lor.

Și m-am gândit: „Iată și răspunsul!" Scoatem la iveală ce este greșit, fără să observăm în același timp și lucrurile corecte. Adică nu construim pe ceea ce ne-a dăruit Dumnezeu, ne concentrăm asupra nereușitelor noastre, nu asupra milei lui Dumnezeu.

Să presupunem că mi-ați fi pus întrebarea:

— Părinte, veniți deseori la noi, ați fost deja de mai multe ori. Ce credeți? Ce nu este bine în așezământul nostru? Ce bate la ochi? Ce este greșit?

Atunci eu aș fi răspuns:

— Dar ce e corect în așezământul vostru? Corect este faptul că nimeni dintre cei ce s-au adunat în această încăpere nu se află aici din propria alegere, chiar dacă noi credem opusul, și anume că am ales totul singuri. Domnul a spus:

„Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi [...]"[77]. Cât de minunat este! Înțelegeți? Suntem aici datorită Lui. Dar oare trăim în conformitate cu acest lucru? Iar El, după tot ce am făcut, spune: „Vă iubesc. Vă iubesc mai mult decât vă iubiți voi înșivă. Vă iubesc mai mult decât puteți să iubiți pe cineva, chiar pe voi înșivă. Vă iubesc atât de tare, încât Îl dau pentru voi pe Fiul Meu Cel Unul-Născut[78]. Nu mai aveți nevoie de nimic. V-am dat totul." Este incredibil, uluitor! Și când ne gândim ce facem noi cu toate acestea! Doamne, miluiește! Cum ne comportăm cu ceea ce ne oferă El!

Și știți ce mai este uluitor? Noi facem alegerea, fie spunem „da", răspundem la chemarea lui Dumnezeu, fie spunem „nu" și Îi întoarcem spatele. Este alegerea personală a fiecăruia, a voastră, a mea. Nimeni nu ne împiedică să spunem „da", nimeni, în afară de noi înșine. Noi înșine suntem pricina lucrurilor care ni se întâmplă în viață. Nimeni nu ne aduce nenorociri, nimeni nu ne îngreunează viața, nimeni nu ne face nimic, în afară de noi înșine. De ce? Deoarece Domnul ne-a chemat și El ne iubește. După cum spune *Scriptura*: *„Dacă Dumnezeu e pentru noi, cine este împotriva noastră?"*[79] Nimeni, în afară de noi în-

[77] Ioan 15, 16.
[78] Vezi Ioan 3, 16.
[79] Romani 8, 31.

şine. Cât de minunat este! Iată cât de mult bine avem! Mai bine nici că s-ar putea.

Ce ne place cel mai mult să mâncăm? Care este mâncarea noastră preferată? Să presupunem că mâncarea noastră preferată este un desert neobişnuit şi îl vom pune aici, pe masă. Deci, dacă vom pune desertul pe masă, dar nu ne vom atinge de el, nu vom gusta nicio bucăţică şi nu-l vom acoperi cu ceva, se va strica.

Dumnezeu ni S-a dăruit, ne cheamă să fim cu El, ne cheamă să ne iubim unii pe alţii. Dar, dacă vom lăsa acest dar pe masă şi nu vom face cu el nimic, se va strica, se va pierde, ne vom lipsi de el.

Deci v-am spus ce este bine în mănăstirea voastră. Acum spuneţi-mi voi ce este rău în ea. Deşi ştiu că există un singur răspuns: *„Eu* sunt. *Eu*, iată ce e rău în aşezământul nostru. *Eu* şi nimeni altul. Nenorocirea cea mai mare sunt *eu*."Dacă vedeţi acest lucru şi conştientizaţi, puteţi să schimbaţi totul. Aveţi deja totul, trebuie doar să schimbaţi lucrurile.

Cum gândim noi? „Sora cutare, cutare maică a făcut aia şi aia şi de aceea eu sunt aşa." Sau: „Sora cutare, cutare maică nu face aia sau aia, de aceea eu sunt aşa." Nu, nu este deloc aşa! Mă iubesc pe mine însumi, de aceea mă descompun, putrezesc, mor. Dacă vreau să trăiesc, atunci omul cel vechi din mine trebuie să moară, ca să trăiască Hristos. Cine încearcă să-şi salveze via-

ța, să o păstreze, să o aranjeze cum vrea doar „eul" lui, o va pierde, nu va rămâne cu nimic. Însă cel ce este gata să renunțe la viață, să o piardă, să moară, va avea viață întru Domnul[80].

Avem totul, cum de uităm acest lucru? Suntem ca niște cârtițe, ne târâm orbecăind, ne împiedicăm de obiectele din preajmă, fără să observăm ce se întâmplă în jurul nostru. Pereții voștri sunt plini de icoane pictate, iar voi treceți pe lângă ele cu chipuri răutăcioase, posomorâte. Ce nebunie!

În urmă cu mulți ani, în biserica noastră a venit o femeie, nu-i voi spune numele. Foarte deșteaptă, plină de sensibilitate, însă suferă de o boală mintală. O vreme a locuit într-un azil pentru alienați, pentru că nu putea să se îngrijească singură. Într-o zi a trecut pe lângă mine pe stradă și mi s-a adresat ca unui rabin:

— Rabi! Rabi!

— Nu sunt rabin, am corectat-o eu.

Am intrat cu ea în vorbă și și-a dorit să vadă biserica în care slujeam.

— Iubesc religia, a spus ea.

— Noi nu suntem o religie. Noi suntem Biserica.

— Da, voi intra să văd.

I-am explicat lucrurile de bază pe care trebuie să le știm despre Biserică, despre creștinism,

[80] Vezi Matei 10, 39.

despre mântuire. Şi astfel ea a venit, în timpul Liturghiei a ieşit în mijlocul bisericii şi i-a privit pe toţi ciudat. Enoriaşii s-au zăpăcit, nu le era prea clar ce avea de gând să facă. A mai stat puţin şi s-a întors la locul ei. Apoi am întrebat-o:

– De ce ai făcut asta?

Şi ea mi-a răspuns:

– Tu mi-ai spus că unul dintre semnele prezenţei lui Dumnezeu este bucuria. Dar, părinte, aici nu e deloc bucurie! Aceste feţe pur şi simplu m-au speriat.

Şi atunci m-am gândit: „Bravo! Ea chiar a auzit ceea ce am încercat să-i spun. A crezut în cuvintele mele şi a cercetat împlinirea lor."

Şi chiar a doua zi, când această soră nu mai era în biserică, m-am adresat oamenilor astfel:

– Ce părere aveţi, se poate spune despre noi că suntem plini de bucurie, că suntem plini de Duhul Sfânt?

– Nu, au spus ei.

– Ce se întâmplă cu noi?

Această doamnă este foarte sensibilă. Într-o zi a venit la biserică. Făcând o paranteză, voi spune că ea are o mulţime de neputinţe sufleteşti şi trupeşti. E foarte grasă, cu tatuaje, *piercing*-uri, cu haine pompoase; ea s-a aşezat şi a început să se uite în jur, scoţând nişte strigăte de mirare. Privirea i s-a oprit asupra unei enoriaşe şi, când aceea s-a apropiat, musafira s-a năpustit asupra ei:

– Uită-te la tine! Crezi că arăţi mai bine?

Femeia a rămas perplexă. Da, această doam-
are o limbă ascuțită, nu prea își alege cuvin-
le. Putem să o numim nebună pentru Hristos?
Nu știu...

După discuția cu enoriașii noștri, ea a declarat:

— Îmi plac idealurile despre care vorbiți. Dar eu trăiesc alături de niște oameni obișnuiți, care umblă pe drumuri, și mulți dintre ei nu știu ce știți voi, însă trăiesc exact așa cum învățați voi. Dimpotrivă, mulți dintre voi, ascultând aceste predici, nu fac nimic din ceea ce se vorbește în ele. Și eu pot să vă spun de ce. Pentru că, la fel cum vă judec eu pe voi, mă judecați și voi pe mine. Atunci pentru ce sunteți aici?

Ce să-i faci? Ea este atât de naturală, sinceră! I-am spus:

— Ești un înger!

Iar ea mi-a zis:

— Vai, nu trebuie să-mi spui așa.

— Tu nici măcar nu îți dai seama de asta. Înger este cel ce aduce o veste de la Dumnezeu.

La fel și ea, ne-a adus un mesaj de la Dumnezeu, spunându-ne ce trebuia să auzim.

Mâine vom pleca acasă. De această dată am avut o călătorie lungă, am vizitat multe locuri, am fost deseori martori ai suferinței umane. În asemenea împrejurări, eu înțeleg că noi întotdeauna ne chinuim, pentru că pierdem din vedere esențialul, nu luăm în seamă ceea ce ne dă viața, alergăm după ceea ce ne duce la pierzare

şi suferim, suferim cumplit. Venim la mănăstire ca să ne susţinem unii pe alţii în năzuinţa spre o viaţă cuvioasă. Dar uitaţi-vă la această „bucurie" scrisă pe chipurile noastre! Deci să ne ridicăm!

– Care este diferenţa dintre pocăinţă şi autocritică?

– Iubirea lui Dumnezeu şi iubirea aproapelui nu conţin niciodată ceva chinuitor pentru noi. Da, deseori relaţiile noastre cu Dumnezeu şi cu semenii pot să ne provoace durere, dar se întâmplă nu pentru că am căuta această durere, ci din pricina împrejurărilor, a obiectivelor, a experienţei noastre. Dobândirea aptitudinii de a avea aceste relaţii este legată de eliberarea de orice păcat şi acest lucru este dureros. Dacă astăzi s-ar dezlănţui vreun cataclism mondial şi oraşele ar fi infestate cu toxine, astfel încât locuitorii lor ar muri unul după altul şi am fi lipsiţi de sursele de energie şi de electricitate, şi am putea să ne deplasăm numai pe jos, şi ni s-ar ordona ca timp de trei luni să părăsim oraşul, majoritatea ar spune: „Nu putem să mergem pe jos, lăsaţi-ne să murim aici." Însă, dacă vom vrea cu adevărat să ajungem într-un loc sigur, vom începe să facem exerciţii fizice şi vom înceta să ne mai plângem de milă, ca să atingem forma fizică necesară şi să ţinem piept acestei încercări foarte grele, acestui exod care ne aşteaptă. Iar cei ce vor rămâne în aşteptare, fără să facă nimic, vor muri în chinuri, deoarece nu au luat nicio măsură pentru înfrun-

tarea situației. Cei ce se străduiesc să devină mai puternici şi rezistenți, suferind din cauza pregătirii lor fizice insuficiente, se aseamănă cu cei ce petrec în pocăință, care se străduiesc să-şi schimbe direcția vieții, ca să meargă spre Dumnezeu. Este dureros, chinuitor, dar noi o facem nu de dragul durerii, ci pentru a obține starea necesară şi pentru a realiza ceea ce trebuie. Dar, dacă facem ceva ce ne provoacă durere doar de dragul durerii, asta nu este pocăință.

După cum ştiți, în istoria Bisericii au existat perioade când oamenii luau asupra lor nişte nevoințe fizice deosebit de grele, se supuneau la chinuri ca să se elibereze de patimi. Dar reuşeau să o facă doar cei ce într-adevăr Îl iubeau pe Dumnezeu. Iar cei ce se iubeau pe sine îşi chinuiau pur şi simplu trupul, însă nu Îl aflau pe Dumnezeu. În timpul spovedaniei mi se spune deseori:

— Părinte, sunt stăpânit de o puternică poftă trupească. Aş putea să mă lovesc cu un toiag, să dorm afară sau pe jos, ca să-mi îmblânzesc trupul?

— Această nevoință este prea slabă. Încetează să te mai iubeşti pe tine însuți, începe să-ți iubeşti semenii. Nu face nimic pentru tine, ci doar pentru semeni, toată ziua. Tocmai acest lucru îți va omorî patima, nu loviturile cu toiagul şi nici dormitul pe jos. Chinuindu-te, toiagul şi dormitul pe jos te vor face să-i urăşti pe toți.

— Vorbiți-ne despre viața contemplativă, inclusiv în ceea ce privește gândurile. Prin ce se deosebește aceasta de reflecția inutilă?

— Diferența dintre spiritul de observație dezvoltat și patima exagerată pentru osândire constă în faptul că în primul caz ne străduim să vedem tot ce se întâmplă în interiorul și în jurul nostru, iar în cel de-al doilea căutăm cu atenție ceva care să fie greșit la oameni. În prima situație observăm lucrurile fără să condamnăm pe cineva, iar în cea de-a doua judecăm și mustrăm.

Astfel, atunci când privim în interiorul nostru cu ochii duhovnicești, cu scopul îndreptării noastre, trebuie să vedem ce anume ne împiedică să Îl iubim pe Dumnezeu și pe aproapele. Facem acest lucru ca să vedem relațiile noastre cu ceilalți. Dar, dacă suntem obsedați doar de observarea în sine, dacă aceasta absoarbe toate gândurile și sentimentele noastre, îi facem pe plac propriului „eu". În acest caz, suntem frământați de întrebări precum: „Ce mă irită la acești oameni? Ce se întâmplă? De ce e atât de dureros?" Asta nu mai este iubire pentru aproapele, ci obsesia propriului „eu" și din cauza acesteia situația doar se agravează.

— Am o întrebare legat de Sfânta Scriptură. Aș vrea să știu ce înseamnă cuvintele: „Milă voiesc, iar nu jertfă [...]"[81].

[81] Vezi Osea 6, 6; Matei 12, 7.

— În ceea ce priveşte jertfa, în tradiţia biblică iudaică sunt formulate anumite cerinţe speciale referitor la aceasta: cum trebuie să fie ea, ce anume putea să aducă omul lui Dumnezeu ca dar de laudă şi veneraţie. Jertfa putea să fie un viţel îngrăşat sau, de pildă, un miel întâi-născut. Tot ce era mai bun se aducea în templu ca dar lui Dumnezeu. Aceasta era condiţia: să se ofere ce era mai bun. Să dai ceva de la tine, să te dai pe tine însuţi, iată ce se considera a fi o ofrandă.

Mila însă înseamnă oferirea unui lucru celui ce nu îl merită. Este atunci când dăm ceva, dar nu lui Dumnezeu, ci oamenilor. Lui Dumnezeu Îi sunt plăcute nu jertfele, nu lucrurile aduse pentru El în dar, ci iubirea îndreptată dinspre sine spre alţii. *„Milă voiesc, iar nu jertfă [...]"* Dumnezeu nu duce lipsă de nimic. El are totul, El este Ziditorul a toate. El vrea ca noi să fim milostivi şi să avem dragoste unii pentru alţii. Prin aceste cuvinte El spune: „Eu am totul. Iubiţi-vă unii pe alţii, iată ce vreau de la voi. Iubirea voastră, bunătatea unora faţă de alţii, iată ce îmi place, nu lucrurile."

— Dar, dacă te străduieşti să înveţi ce este dragostea, acest lucru nu se realizează prin constrângerea sinelui, prin jertfire? Mă refer, mai degrabă, la învingerea sinelui. Când încă nu ai dragoste şi, depăşindu-te pe tine însuţi, o înveţi. Dacă tu nu poţi să oferi iubire şi milă, dar poţi, pentru acest scop, să-ţi biruieşti sinele într-o anumită privinţă. Să jertfeşti ceva... Reiese că

nu va fi o milostenie pură, ci o jertfă. Cum să punem în practică aceste cuvinte: „Milă voiesc, iar nu jertfă"?

— Adică, dacă am putea să facem ceva pentru a învăța să iubim, atunci când nu avem dragoste și nu știm cum să o manifestăm? Asta încercați să aflați?

— Da. Trebuie să jertfim ceva atunci când nu putem să dăruim iubire?

— Dar ce trebuie să jertfim ca să dăruim iubire?

— Sinele.

— Exact! Trebuie să sacrificăm iubirea pentru „eul" nostru. Să încetăm să mai facem lucruri potrivnice iubirii, în schimb, să învățăm să iubim. Dacă eu vă urăsc, ce trebuie să fac ca să vă iubesc? Să încetez să vă urăsc. Dar eu nu pot să încetez să vă urăsc, dacă mă iubesc pe mine. Iar dacă vă iubesc, nu mai pot să vă urăsc. Dacă însă mă iubesc pe mine, îi urăsc, în mod sigur, pe toți.

— Sfântului Ignatie (Briancianinov) i s-a pus într-o zi o întrebare legată de pasajul evanghelic despre demonizatul din Gadara. L-au întrebat dacă există asemenea oameni în vremurile noastre. Sfântul a răspuns: „Sigur că există. De exemplu, eu." Și când vezi în tine adâncimea căderii, bezna patimilor, a păcatelor și, în general, tot ce se află în inimă, iar acolo, de fapt, nu e nimic curat, atunci te rogi cât poți. Îl rogi pe Domnul să te tămăduiască și înțelegi că, din

cauza păcatului de care suferi, nu le oferi suficientă dragoste celor din jur şi nu acorzi o prea mare atenţie acestui fapt. Te căieşti pentru asta şi te rogi ca Domnul să te înveţe cum să iubeşti corect. Să iubeşti exact aşa cum ţi-a poruncit El, nu doar să giugiuleşti pe cineva. Mai întâi ceri să îţi înţelegi singur nedesăvârşirea, păcătoşenia. Dar ţi se răspunde că aceasta este viaţa adevărată, că pocăinţa este conştientizarea căderii. Oare eu înţeleg corect faptul că viaţa monahală înseamnă să cad de şaptezeci de ori câte şapte pe zi, să mă ridic de şaptezeci de ori câte şapte, să fac astfel doar cu ajutorul lui Dumnezeu şi, cu toate acestea, în fiecare minut, în fiecare secundă, Domnul să-mi dăruiască din plin aur şi diamante mie, celei atât de păcătoase?

— Fără Dumnezeu este imposibil să faci vreun bine. Singurul lucru pe care putem să-l facem fără El este păcatul. Chiar dacă facem vreun bine, este doar datorită lui Dumnezeu. Putem să conlucrăm cu Dumnezeu, însă izvorul tuturor bunătăţilor este întotdeauna El, nu noi. Păcatul însă nu este niciodată de la Dumnezeu.

Pocăinţa nu înseamnă cunoaşterea păcatelor pe care le avem. Pocăinţa este starea datorită căreia aflăm despre păcatele noastre. Este la fel ca atunci când trăim toată viaţa într-o familie săracă şi simplă şi mâncăm numai mâncare dezgustătoare, veche, de proastă calitate, întotdeauna aceeaşi, pentru că nu avem bani de mân-

care; astfel, nu putem să spunem ce e bun şi ce nu, pentru că hrana este pentru noi un simplu „combustibil" care ne potoleşte foamea. Însă cel ce a mâncat diversificat poate să spună ce e bun, ce e rău şi de ce. Dacă am avut mâncare multă, acest fapt în sine nu ne face mai buni, ci doar mai experimentaţi. Om înţelept şi bun este cel ce mănâncă orice mâncare şi în acelaşi timp se stăpâneşte pe sine, rămâne cumpătat şi întrebuinţează mâncarea că hrană, nu din plăcere.

Cel ce petrece în pocăinţă îşi cercetează viaţa, scapă de rău şi face doar binele. Nu este ca şi cum şi-ar cerceta viaţa şi ar spune: „Asta îmi place, iar asta nu", fără să înţeleagă de ce are sau nu nevoie de ceva.

Eu nu am citit aceste cuvinte ale Sfântului Ignatie şi nu sunt sigur că înţeleg corect ce a avut în vedere atunci când a fost întrebat dacă se întâmplă ca şi în zilele noastre duhul cel rău să pună stăpânire pe oameni. Totul depinde de felul în care înţelegem noţiunea de „duh necurat". Nu ştiu dacă sunt în Biserică mărturisiri despre faptul că oamenii smeriţi şi sfinţi pot să-L piardă pe Dumnezeu sub influenţa celui viclean. Nu îmi sunt cunoscute asemenea cazuri în viaţa Bisericii, de oameni simpli, care Îl iubeau pe Dumnezeu şi pe semeni, de care să se fi apropiat diavolul, să-i fi lipsit de Domnul împotriva voinţei lor şi să fi băgat în sufletul lor duhul cel necurat. Aşa ceva nu se întâmplă. Omul decide singur

dacă îl lasă în sufletul lui pe necuratul sau nu, dacă-şi deschide sufletul spre Domnul sau nu.

Pe scurt, nu am citit aceste cuvinte ale Sfântului Ignatie, dar nu cred că el spunea că există cu adevărat asemenea oameni, cărora vicleanul le-ar fi furat sufletul împotriva voinței lor. Nicidecum. Dar există oameni care îi dau drumul necuratului în viața lor, care mărturisesc despre el prin comportamentul lor, care se transformă în nişte monştri duhovniceşti? Da, fără îndoială.

— El avea darul vederii patimilor din sufletul său, al examinării lor amănunțite. Eu pur şi simplu nu înțeleg ce îmi mai trebuie ca să devin monahie. Poți doar să te căieşti după putere pentru tot ce faci...

— Ştiu din experiență că în viața mea totul se petrece astfel: Îmi place ceva şi fac ceea ce îmi place. Orice ar fi, eu fac ceea ce-mi place. Pot să găsesc pentru faptele mele diverse justificări, dar în realitate cea mai importantă dintre ele este dorința mea. Dacă eu nu vreau un anumit lucru, nici nu-l fac vreodată. Pot să mă mint pe mine însumi, afirmând că am făcut ceva neintenționat, însă nimeni nu mi-a pus pistolul la tâmplă, ordonându-mi să fac acel lucru.

Alegem ceea ce vrem. De ce anume este condiționată o alegere pe care o facem? De propria slăbiciune? Da, probabil, dar este alegerea noastră, noi singuri am decis să procedăm în acest mod şi nu altfel.

Ca să mergi spre Dumnezeu, trebuie să-L iubeşti. Dacă ne iubim pe noi înşine, vom merge pe calea împlinirii propriilor pofte. Dacă ne iubim pe noi înşine şi spunem că ne îndreptăm spre Dumnezeu, continuând să ne iubim pe noi înşine, atunci iubim doar ceea ce El ne dă, nu pe El Însuşi. Pentru că noi credem că, dacă Îl iubim pe Domnul, El ne va da tot ce ne trebuie. Dar, la urma urmei, asta este iubire de sine.

Iubirea întotdeauna – întotdeauna! – cere jertfire de sine. Iubirea este incompatibilă cu îngăduința de sine. Pentru că ea niciodată nu îi slujeşte propriului „eu", ci întotdeauna le slujeşte altora. Când spunem: „Doamne, dar eu? Doamne, dar mie?", asta nu e iubire. Nu e iubire!

– Părinte, dar dacă nu le vezi în tine pe toate acestea? Tocmai aceasta este dificultatea...

– Pentru asta aveți starețe, părinți duhovniceşti, stareți, surori... Surorile, când vă spun ceva umilitor... Asta vă este lecția.

– Şi stareța e om. Se întâmplă ca ea să fie ataşată de cineva, iar pentru altcineva să nu simtă bunăvoință.

– Nu contează ce spune sau face stareța, ci modul în care îi răspundem. Acesta este un dar dumnezeiesc! Ceea ce stareții le spun monahilor şi felul în care o spun pentru noi este un dar dumnezeiesc. Nu are importanță dacă suntem iubiți sau nu, dacă ne sunt plăcute sau nu cuvintele lui Dumnezeu spuse prin gura starețului

sau a stareței, dacă sunt potrivite sau nu cele ce ni se propun pentru a putea călca peste mândria noastră, pentru a învinge iubirea pentru propriul „eu".

Când ni se pare că stareța este capricioasă, plină de slăbiciuni omeneşti, noi nu Îl auzim deloc pe Hristos. Ne auzim pe noi înşine, mândria noastră. Vinovată nu e stareța, ci eu, e în întregime vina mea. Dacă văd în fața mea un simplu om, înseamnă că mă iubesc doar pe mine. Şi nimeni nu va putea să mă ajute, până când nu voi înceta să mă iubesc pe mine însumi.

— Dar cum se face asta?

— Ce anume?

— Să încetăm să ne iubim.

— Acest lucru se face numai prin dragostea pentru semeni. La început - iubirea pentru Dumnezeu, care trebuie să fie mai presus de toate, mai presus de iubirea de sine. Apoi - iubirea pentru semeni, la fel. Şi, totodată, nu trebuie să ne băgăm în seamă pe noi înşine, să ne îngrijim de noi. În minte ne apar gânduri care ne şoptesc să ne compătimim, dar noi să le răspundem: „Plecați! Afară din mintea mea! Eu vreau ca aici să se afle numai Domnul."

Să presupunem că am obosit îngrozitor, nu mai pot să fac niciun pas, trebuie să mă aşez... Deodată semenul îmi cere ajutorul. Şi auzim cuvintele lui Dumnezeu adresate nouă: „Încetează să te îngrijeşti de tine însuți. Ucide acest monstru

din tine şi spune că vei ajuta, chiar dacă, ajutând, vei cădea din picioare. Recunoaşte că acela care îţi cere ajutorul, de fapt, te eliberează de acest monstru. Prinde acest şarpe şi striveşte-l!" Monstrul strigă: „Am muncit toată ziua, oare nu vezi cât de mult am obosit? Roagă pe altcineva." Dar noi pierdem ocazia care ni s-a dat. De ce? Pentru că suntem copleşiţi de noi înşine.

Cred că mai util ar fi să ne străduim să înţelegem în ce constă piedicile care îngreunează viaţa la mănăstire. Aceste piedici sunt: lipsa iubirii, mândria, necredinţa, temerile. Dacă mănăstirea încă n-a atins nivelul de obşte adevărată, de aşezământ al dragostei, dar nu recunoaşte acest lucru, dacă surorile nu au încredere una în alta, dacă nu se smeresc, aceasta nu este o obşte adevărată. Ce trebuie să facem într-un asemenea caz? Să ne nevoim să devenim o adevărată obşte. Numai după aceea putem să trecem la schimbările folositoare.

Voi exemplifica în felul următor. Să ne imaginăm că noi credem că Îl iubim cu adevărat pe Dumnezeu. Deodată, una dintre surori ne roagă să facem ceva. Înţelegem că refuzul ar supăra-o, ar jigni-o. Totuşi, dacă nu vom face ce vrea ea, Îl vom jigni prin asta pe Dumnezeu. Dacă în cele din urmă vom proceda aşa cum ne cere sora, de fapt, ne gândim la noi înşine, nu la relaţia noastră cu Dumnezeu şi nici măcar la această soră. Înseamnă că nu înţelegem ce înseamnă adevăra-

ta iubire, nu înțelegem că adevărata iubire este iubirea pentru Dumnezeu.

Mai înainte de toate, trebuie să înțelegem cum ne tratează Dumnezeu şi cum ne comportăm noi cu El şi abia apoi să ne gândim la relația cu semenii. Altfel nu vom reuşi nimic.

Cred că motivul neînțelegerilor – şi aici, şi pretutindeni – constă în faptul că nu înțelegem nici felul în care ne comportăm cu Dumnezeu, nici cum se comportă El cu noi. De aceea, nu putem să construim relații solide unii cu alții. Nu avem înțelegere reciprocă.

Dacă nu Îl iubim pe Dumnezeu mai presus de toate, nu putem să iubim pe nimeni. Iubirea aproapelui este imposibilă, dacă nu este precedată de iubirea pentru Domnul. De ce? Pentru că, dacă facem ceva spunând „te iubesc", dar nu-L cunoaştem pe Dumnezeu, de fapt ne iubim pe noi înşine. Pe noi, iată pe cine iubim! Fără Dumnezeu este imposibil să iubeşti. Prin urmare, dacă oamenii nu se iubesc unii pe alții, se întâmplă deoarece nu Îl iubesc pe Domnul. Asta este cauza. Şi de ce nu Îl iubesc pe El? Pentru că se iubesc pe ei înşişi.

Putem să ajungem la încredere, la deschidere în viața obştii mănăstireşti în aşa fel, încât oamenii să nu se teamă să fie ei înşişi, să nu se teamă să spună cu voce tare ceea ce gândesc. Cum să transformi mănăstirea într-o adevărată obşte a iubirii, în care surorile nu s-ar feri să spună

ceva, gândind că vorbele le-ar putea fi îndreptate împotrivă sau că vor fi luate în derâdere?

Cum să formăm deci un aşezământ în care am putea să simţim o încredere adevărată şi profundă în toate surorile? Dacă nu am atins încă acest nivel, de ce e aşa? Ce nu se face corect? Ce trebuie să facem ca să creăm un asemenea aşezământ?

Dragostea este imposibilă fără iubirea pentru Dumnezeu. Iubirea pentru Dumnezeu trebuie să fie pe primul loc. Ea trebuie să fie mai presus de toate şi, cu certitudine, mai presus de iubirea pentru propriul „eu". Dar în cazul nostru? Ceea ce noi numim iubire este iubire de sine. Dacă Dumnezeu nu se află pe primul loc, orice relaţii am avea cu oamenii, acestea sunt întotdeauna, într-o anumită măsură, o manifestare a iubirii pentru „eul" propriu. Dacă mă iubesc pe mine însumi, mă plasez în capul unghiului în tot ceea ce fac, apreciez relaţiile cu semenii în funcţie de cât de mult îmi fac aceştia pe plac. Nu voi spune nimănui ceva care ar putea să mă pună în primejdie sau într-o lumină proastă. Dacă pot să vă ajut cu ceva, dar pentru asta ar trebui să vă povestesc despre mine ceva ce ar putea să-mi dăuneze, nu o voi face. De ce? Pentru că mai presus de toate mă iubesc pe mine însumi.

— Nu este bine aşa, nu?

— Nu. Fiecare trebuie să înţeleagă că orice comportament al nostru, orice acţiune, trebuie să înceapă cu iubire şi să se termine cu iubire.

Altfel aceasta este iubire de sine, care în realitate nu este iubire, ci degradare.

Ştiu acest lucru de la copii. Nu ştiu cum se întâmplă în Rusia, dar la noi, în copilărie, se întâmpla să zică cineva: „Haideți să jucăm fotbal." Desigur, mergeam cu toții, fiindcă era o singură minge. Ne jucam, alergam împreună, dar atunci când în timpul jocului apărea vreo contradicție, vreo neînțelegere, stăpânul mingii devenea un mic tiran şi declara: „Hei, dacă nu veți juca după regulile mele, voi lua mingea şi voi pleca acasă. Este mingea mea! Ne vom juca aşa cum vreau eu!"

Acelaşi lucru îl facem şi noi. Asta este mingea mea, o voi lua şi voi pleca acasă, nu ne mai jucăm.

Când se desfăşoară o activitate, nu este important a cui este mingea, important este că ea este folosită pentru joc. Dar noi spunem: „Este a mea!" Şi nu reuşim nimic.

— La sfârşitul slujbei mi s-a părut că uneia dintre enoriaşele cunoscute i s-a făcut cald. M-am apropiat de ea şi i-am zis: „Hai să-ți agăț paltonul în cui." Ea nu m-a băgat în seamă. M-am apropiat a doua oară şi i-am propus: „Hai să-ți agăț paltonul." Nu m-a auzit. M-am apropiat pentru a treia oară. La care ea mi-a spus iritată: „Încă nu m-am spovedit. Astăzi sunt încă nespovedită." Adică nu urma să se împărtăşească. Nu am înțeles ce voia să zică prin

asta. Cum comentați dumneavoastră această situație? Adevărul este că înainte de convorbirea noastră ea şoptea ceva, dar eu am aşteptat până când a terminat. Poate că ea spunea rugăciunea lui Iisus şi eu am deranjat-o?

– Pentru ce venim la biserică? Avem câteva scopuri. Înainte de toate, ca să-I aducem laudă Domnului, să ne rugăm. Dar aici nu e vorba despre asta. Dumneavoastră ați urmărit nişte scopuri personale. Ați văzut ceva şi ați vrut să faceți ceva, pentru că ați considerat că este necesar să o faceți. Toate celelalte amănunte au ocupat un loc secundar, în comparație cu scopul principal, iar principalul pentru dumneavoastră a fost ceea ce ați vrut. Ați scăpat din vedere exact rostul pentru care, potrivit spuselor dumneavoastră, v-ați gândit să faceți fapta. Ați crezut că manifestați bunătate față de acea soră, da? Credeați că faceți asta pentru ea. Am dreptate?

– Da.

– Dar în acelaşi timp nu ați ținut cont de dorința ei. Ați văzut ceva şi ați luat decizia, inclusiv în locul ei. După care v-ați mâhnit din cauză că ea nu a fost de acord cu decizia dumneavoastră.

– Nu, nu.

– Ba da.

– Nu, nu m-am mâhnit. Dar nu înțeleg, se oficia Liturghia şi...

– Poate că eu nu am înțeles ce intenționați să spuneți.

— Cred că maicile noastre în timpul slujbei vor să-i ajute pe cei din jur şi asta nu ca să le fie mai uşor să se roage, ci să îi ajute să-şi dea jos haina, să le aducă de mâncat, de băut. Ele se interesează cum le merge, cum le merge rudelor lor. Şi toate acestea în timpul slujbei!

— Aş vrea să înțelegeți următorul lucru: Eu nu spun că intenția dumneavoastră nu a fost bună. Este posibil să fi fost o intenție bună. Dar a fost unilaterală, nu ați luat în considerație dorințele enoriaşei. Intenția dumneavoastră nu s-a transformat într-o relație. V-a apărut acest gând, ați hotărât în locul surorii respective ceea ce gândea, ați decis singură că avea nevoie de ajutor, după care v-ați apropiat de ea, deşi nu ați avut nicio invitație din partea ei, nicio participare. V-ați apropiat şi i-ați impus felul în care vedeați dumneavoastră cele ce se petreceau. Iar atunci când ea nu v-a răspuns aşa cum, după părerea dumneavoastră, ar fi trebuit să vă răspundă, v-ați gândit: „Ceva se întâmplă cu ea." Căci ați întrebat-o ce i se întâmplă. Iar ea v-a întrebat pe dumneavoastră ce aveți.

— Nu, nu aşa. Trebuie să spui da sau nu. Dacă ea mi-ar fi spus „da" sau „nu"...

— Pretindeți ca ea să gândească şi să răspundă la fel ca dumneavoastră. Iar ea v-a spus că nu o va face.

— ***Părinte, la noi vine deseori o femeie care ne ajută. Ea are o mare durere legată de fiica ei***

şi deseori ne-o împărtăşeşte. Fiica nu este împotriva lui Dumnezeu, nu se împotriveşte ca mama să vină la mănăstire să ne ajute, împărtăşeşte credinţa mamei, dar ea însăşi nu vine. Mai mult decât atât, a suferit de curând un accident rutier, iar ea este dansatoare. Acum nu mai poate să danseze şi a căzut în depresie. Mama nu poate să insiste ca fiica să vină la spovedanie, la împărtăşit. Iar la un moment dat fiica i-a spus mamei sale că este gata chiar să se sinucidă. Această durere mama mi-o spune mie. Cum putem s-o ajutăm pe fiica ei? Cum să o mângâi pe mamă? Căci oricum trebuie să ascult toate aceste lucruri.

— Această mamă nu înţelege ce a făcut cu fiica sa.

— Ea înţelege, părinte. Înţelege şi regretă.

— Daţi-mi voie să termin. Această mamă nu înţelege ce a făcut cu copilul ei. Dacă dumneavoastră aţi fi avut o fiică şi chiar de la naştere i-aţi fi spus că este foarte frumoasă şi că are dreptul să facă orice îşi doreşte, dacă i-aţi fi umplut mintea cu deşertăciuni şi narcisism, iar apoi toate aceste surse de slavă deşartă ar fi secat deodată, ea ar fi spus la fel, că nu are niciun ţel în viaţă. Deoarece nu i-aţi spus că scopul vieţii înseamnă mai mult decât toate aceste prostii.

La fel şi această mamă, a încurajat în fiica ei slava deşartă, superficialitatea, iar acum izvorul care îi hrănea amorul propriu a secat şi ea nu

mai are un țel pentru care ar merita să trăiască. Cum să-i vorbeşti acum despre adevăratul țel?

Dar nu i-aş spune lucrurile acestea mamei; auzind asemenea cuvinte ucigătoare, ea însăşi poate să-şi dorească să se sinucidă. De ce? Pentru că fiica ei cea prostuță, care s-a preocupat de dansuri în loc de Dumnezeu, a fost pentru această mamă obiectul mândriei sale. Adică nu doar că mama s-a comportat fără chibzuință, ci ea i-a impus acest comportament nechibzuit şi fiicei sale.

Trebuie să o duceți pe mamă la spital, să o aşezați alături de fiica ei, să le dați amândurora o mamă de bătaie, iar apoi să le spuneți: „Haideți să ne rugăm!" Poate asta le va da un imbold.

— Fiica nu a fost niciodată la mănăstire.

— Atunci trebuie să mergeți la spital şi acolo să-i dați o mamă de bătaie. Dumneavoastră puteți merge.

— Cum să îți doreşti să-L iubeşti pe Dumnezeu, dacă nu prea îți dai seama ce înseamnă acest lucru? Cum poți să îți doreşti portocale, dacă toată viața ai mâncat numai mere?

— Tocmai pentru asta Biserica trebuie să aibă misionari care să meargă la oameni şi să îi învețe ce este iubirea, care se dobândeşte doar prin iubirea pentru Dumnezeu. Dar noi nu facem asta şi, chiar dacă o facem, nu este suficient. Încercăm să le facem cunoscute oamenilor anumite noțiuni. Din experiență, iar eu pot să vor-

besc numai pe baza propriei experienţe, ştiu că se întâmplă astfel. Oamenilor li se spune:

– Trebuie să crezi în Dumnezeu.

– Bine. În ce trebuie să cred?

– În asta, asta şi aia, şi începe enumerarea noţiunilor. Dar noţiunea de dragoste pentru Dumnezeu nu poate fi dăruită. Dragostea pentru Dumnezeu o dă numai Domnul Însuşi.

Imaginaţi-vă că v-aş întreba:

– Ce vă doriţi?

Iar dumneavoastră sunteţi o tânără de optsprezece ani.

– Vreau să mă mărit.

– Am o cunoştinţă. Este perfecţiunea întruchipată, aş spune eu şi aş enumera numeroasele calităţi care ar dovedi cât de potrivit este acel om.

– Cum îl cheamă?

– Nu ştiu.

– Unde locuieşte?

– Nu ştiu.

– Cum aş putea să-l văd?

– Nu ştiu.

– Dumneavoastră l-aţi văzut?

– Nu.

– Atunci eu cum aş putea să îl văd?

Noi spunem că trebuie să credem în Dumnezeu. Dar cine este El? Ce vom răspunde? Sau ştim şi putem să-L arătăm? Vom putea oare să spunem:

— Haide, ți-L voi arăta. Îți voi arăta ce înseamnă să iubeşti. Eu am învățat să iubesc, permite-mi să-ți arăt cum se face.

Trebuie să-i ducem pe semenii noştri acolo unde oamenii se iubesc unii pe alții. Atunci şi ei se vor deprinde cu iubirea.

Însă noi nu o facem. Vorbim despre nişte noțiuni, iar noțiunile, ca orice alte teorii, sunt prea reci. Până la urmă, rezultă că doar ne agățăm de teorie, dar continuăm să ne comportăm la fel de prosteşte ca înainte.

Dumnezeu este viu! Credem în Dumnezeu, nu în noțiunea de Dumnezeu. Credem în Dumnezeu, Care este o Persoană, credem în Fiul Lui Cel Unul-Născut, Iisus Hristos. Apostolul Pavel s-a învrednicit să spună următoarele cuvinte: *„[...] nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine"*[82]. El făcea ceea ce a făcut Hristos şi a dobândit unirea cu El.

Cum să iubim? Trebuie pur şi simplu să începem să iubim. Să încetăm să ne iubim pe noi înşine şi să începem să-i iubim pe ceilalți.

Când femeile nasc copii, le vine foarte greu, poate nu tuturor, dar majorității. Căci copiii se află cu ele permanent, plâng, murdăresc scutecele, cer ceva, se bagă peste tot. Ei cer întotdeauna atenție, mereu vor să li se dea ceva... Dar atunci când femeia încetează să se mai gândească la oboseala ei, la dorința ca micuțul să tacă măcar

[82] Galateni 2, 20.

puțin, când ea începe să se gândească la copil, la faptul că el este darul lui Dumnezeu, îi slujeşte cu abnegație, îl iubeşte mai mult decât pe sine însăşi. Asta este doar o fărâmă de dragoste. Dumnezeu ne iubeşte, oricât de răi am fi, oricât de mult am murdări tot ce ne înconjoară. El nu oboseşte niciodată şi, până la urmă, oamenii conştientizează acest lucru. Şi noi trebuie să manifestăm iubire față de oameni, iubindu-i la fel cum îi iubeşte Domnul.

Dacă îi voi spune cuiva: „Dumnezeu te iubeşte atât de mult, cum tu însuți nu vei putea niciodată să te iubeşti. Dumnezeu mă iubeşte şi pe mine, de aceea eu Îl iubesc pe Dumnezeu. Iar El a spus: «Dacă Mă iubiți pe Mine, iubiți-vă unii pe alții.»" Eu vă voi spune asta, iar voi, drept răspuns, mă veți ruga:

— Părinte, aş putea să vă întreb ceva?

Dar eu vă voi răspunde:

— Nu, acum nu am timp, trebuie să plec.

Prin acest răspuns voi arăta că, de fapt, nu cred în ceea ce spun. Şi, de asemenea, că nu vă iubeşte nimeni, nici eu. Eu spun că vă iubesc, dar sunt nişte vorbe goale.

Dar, dacă vă voi spune toate acestea şi o să vă doriți să stați de vorbă cu mine, şi ne vom aşeza, şi vom discuta, şi eu voi putea să vă ajut, şi voi încerca să vă arăt prin fapte ce înseamnă iubirea, este posibil să credeți în cuvintele mele. Şi veți decide să încercați singuri.

Dacă alături de mine se află un om certăreț, nesuferit, care întotdeauna este la cuțite cu toți, iar eu îi voi spune că Dumnezeu îl iubeşte şi voi continua eu însumi să-l iubesc, să-l întăresc, să-l susțin, chiar dacă el mă va muşca de mână, atunci este posibil ca într-o bună zi el să spună: „Poate că iubirea există." Însă dacă eu, văzând comportamentul lui neplăcut, voi pleca imediat, el va spune: „Iubirea este doar în cuvinte. În realitate nu există."

Astfel, cauza necredinței semenilor noştri constă în faptul că noi nu facem ceea ce ne porunceşte Domnul. În acest aşezământ, în acest oraş, în această lume nu ar fi nicio neînțelegere, dacă L-am iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele, nu pe noi înşine. Atunci am fi deja în Rai.

